Coperta de CĂLIN STEGEREAN

PAUL GOMA

ALTE JURNALE

EDITURA DACIA
CLUJ-NAPOCA, 1998

EXPLICAŢIA AUTORULUI

Jurnal american (29 sept. - 10 nov. 1978) nu a fost inclus în recent publicatul **Jurnal I-II-III,** unde i-i locul. Fiind consemnat într-un caiet aparte ("Caietul Violet"), nu am dat de el în momentul dactilografierii, aşa că a rămas pe dinafară.

Jurnal american, după cum se observă, comportă multe omisiuni (marcate de puncte de suspensie între paranteze) - dar nici o modificare.

Paul Goma
Paris, 3 aprilie 1997

ISBN 973-35-0775-X

JURNAL AMERICAN (1978)

(Caietul Violet)

preludiu

Paris, vineri 29 septembrie 1978

Iată-mă recidivând întru jurnal. Nu am nici o vină "alţii" m-au (re)împins în acest păcat. Mai întâi Georg Focke, pe când ne aflam în drum spre Köln, săptămâna trecută. Apoi Eliade. Apoi Monica Lovinescu şi Virgil Ierunca.

Fiecare vede jurnalul în felul său: Focke "reproşându-mi" că pierd atâtea informaţii preţioase despre oameni interesanţi, chiar importanţi, pe care i-am cunoscut ceva mai bine sau doar întâlnit (discuţia a plecat de la Eliade - care şi el m-a întrebat dacă ţin jurnal şi, aflând că l-am întrerupt, a... suferit, de parcă ar fi fost jurnalul lui); Monica şi Virgil sfătuindu-mă să ţin jurnal "în perioada călătoriei" - ca să scriu o "cronologie" pentru *Limite*.

Aşa se face că azi dimineaţă, mi-am cumpărat de la o tutungerie (nu m-am învăţat să-i spun, franţuzeşte, economic: **tabac**), două caiete! Să-mi ajungă! - o-ho, câte alte caiete au fost doar începute şi lăsate baltă...

În introducerea (suprimată ulterior) la **Culoarea curcubeului** explicam motivul pentru care nu ţin jurnal: pentru că, în România, jurnalul devine (pentru mine a şi devenit - o poveste cu urmări dintre cele mai dezagreabile, ca să spun aşa...) piesă la dosar, dovadă a duşmănozităţii tale - uneori indiferent ce scrii tu acolo. Jurnalul te deconspiră, îţi

arată "adevărata faţă de bandit". Degeaba te străduieşti să arăţi **pe dinafară** că eşti devotat regimului - **pe dinăuntru,** jurnalul te toarnă Securităţii!

Lui Focke îi dădusem altă explicaţie: nu ţin jurnal, pentru că, în ultimii zece ani m-am înrăit. Am avut atâtea deziluzii cu prietenii (dar ei cu mine!), încât am devenit dezagreabil, chiar acuzator. Conştient de această devenire, evit să pun pe hârtie chiar tot ce cred despre o oameni: s-ar putea să mă-nşel, nu ?; să fiu nedrept, nu ? - ba da, ba da. Şi-aşa am comis nenumărate greşeli de apreciere (în rău - deci mi-ar sluji demonstraţiei), ce să le mai pun pe hârtie!

Fireşte, ziceam ce ziceam, abia aşteptând să fiu contrazis - ceea ce s-a şi-ntâmplat, spre satisfacţia joasă a mea...

Acum, când scriu, mă întreb dacă nu există un alt motiv care mă face să nu ţin jurnal - adică să-l ţin consecvent, nu ca mine, din an în Paşte: lenea. Nu am, nu mi-am format disciplina jurnalului - ţinerea jurnalului o fi ca slujba la stat: vrei, nu vrei, ai chef, nu ai - te duci la slujbă! Aici: ai, n-ai (ce scrie) - scrii! Fiindcă la scris aşa e: chiar dacă începi prin a nu avea nimic de comunicat, pe măsură ce comunici (că n-ai nimic de comunicat), capeţi! Vine! În legătura cu presupusa lene a mea (în fapt: neobişnuinţa de a scrie zilnic în jurnal): exemplul lui Eliade m-a descurajat, în loc să mă stimuleze: el scrie în fiecare zi!

Poate că mai este ceva. De vreo 10-15 ani am considerat ultima variantă a cărţilor mele drept **scop**; variantele de până acolo, însemnările, schiţele etc. - sunt **mijloace**. Mi-am spus că nu interesează decât produsul finit (să acceptăm acest adevăr tehnic...), bucătăria, şovăielile, căutările: ba. Sunt, totuşi, un pudic. Am inclus jurnalul în categoria "mijloace"- de aceea...

Faptul că am reînceput jurnalul nu înseamnă că mi-am schimbat părerea. Voi ţine un jurnal de lucru, de campanie, de călătorie - la care voi renunţa de îndată ce nu voi mai simţi nevoia să consemnez. Să renunţ la el în felul meu, adică distrugându-l (aici n-am foc, dar pot foarte bine să-l arunc la

gunoi, rezultatul e acelaşi) ? O să mă gândesc după ce-l voi fi scris...

Dacă vreodată voi avea cititori, apoi să citească textele indicate de mine ca citibile, nu pe cele destinate lucrului, drumului. Voi încerca (aşa!) să consemnez aici ceea ce mi se va părea demn de a rămâne scris.

Rezum ultima perioadă:

La 22 septembrie Focke m-a dus cu maşina la Bad Godesberg, la un seminar organizat de Cercul democrat al românilor din Germania. O invitaţie de acum vreo şase luni nu mă încălzise - însă de data asta, la insistenţa lui Focke, am cedat - şi am fost aspru pedepsit: dacă n-am ascultat de impulsul iniţial...

Nici nu intru bine la adăpost de ploaie, că Vinogradski:

«Îmi pare bine să te cunosc, am auzit că ai făcut doi-trei ani de închisoare...»

«Doi», corectez eu.

«Bine, doi», concede el, «dar pe unde ai fost, domnule, că, în 16 ani de puşcărie, am colindat toate închisorile - nu te-am întâlnit!»

«S-ar putea să nici nu fi fost în închisoare», zic. «Nu mai aveam loc - de domnia-voastră...»

S-au înregistrat trei chicote şi două icnete - de râs. Vinogradski şi-a înghiţit limba.

În cuvântul de...bun-sosit (el fiind un fruntaş al Cercului) m-a atacat pentru că...aş fi declarat că ungurii sunt mai persecutaţi decât românii - placa cea veche, "turnată" de javra de Andreas Razumovsky, amicul lui Ivasiuc (la puţin timp, întâlnindu-l tot la Paris, l-am întrebat dacă ştie franţuzeşte, pentru că iată, eu am spus una, el a scris alta - a acceptat că...nu vorbeşte, dar înţelege - înţelege pe pizda mă-sii!).

A fost rândul altui fruntaş al Cercului: Herr Doktor Lapedatu - moacă tipică de pârâcios al clasei, de labagiu, acum frecventator al Ambasadei RSR de la Bonn (cu, de altfel, Vinogradski): după ce sâmbătă seara, în maşina lui Focke, înce-

puse a-mi da "directive" în legătură cu conferința de presă viitoare, ***ce să spun***: să-i laud pe social-democrați, că ei au dat banii pentru seminar; ***ce să nu spun***: «Să nu-l atacați pe Ceaușescu, după obicei, fiindcă Patria nu se atacă, mai ales din străinătate» - încât i-am spus lui Focke să oprească mașina și i-am zis Lapedatului:

«Măcar capeți trei sarmale și două pahare de țuică de la șoferul ambasadei, ori o faci din...patriotism ?» - drept care el a rostogolit ochii (cred că avea vreo șaișpe) de nebun, de hoț prost prins cu mâța-n sac - și a coborât, spre ușurarea mea.

Luni, la conferința de presă, a adoptat altă tactică: după ce în prezentare a zis:

«Să se știe: noi nu împărtășim deloc opiniile D-lui Goma, dar cum suntem într-o țară democratică, admitem că poate spune ce vrea...», a așteptat un moment potrivit, apoi a strigat că Focke nu traduce corect, că "traducerea e tendențioasă".

Focke, și mai naiv decât mine, ofensat, a părăsit sala. În hărmălaia și confuzia care urmase - eu mă ridicasem neștiind ce să fac, (mie nu-mi spusese nimic - în plus, mă lăsase fără traducător - speram că Focke are să se întoarcă), Herr Doktor Lapedatu ("ghe la Blaj") nu a corectat ceea ce pretindea că ar fi falsificat Focke, ci a ținut un discurs - discursul lui...

Ardeleanul exilat Lapedatu, pretin cu Curticăpeanu (?), "consilier" al ambasadei reseriste - și la Bonn sunt o groază de ardeleni, în frunte cu "profesorii Oancea și Pușcaș", cei care "trataseră" nepublicarea mea în Germania, oferind sume mari de bani lui Siegfried Unseld, patronul editurii Suhrkamp - dar încercându-și norocul și pe la Cancelarie...

(...)

Ton ridicat, aseară, la Eliade, în legătură cu George Bălan: Paul Barbăneagră:

«Exilul în general, cel parizian în special a pierdut marea șansă de a-l avea pe Bălan preot și păstor!»

Bâtă-n baltă: nu despre Bălan era vorba, ci despre popuşorul (aşa-i zice D-na Eliade, moldoveancă fiind - di pi la Odobeşti) Leonida Pop: dacă să rămână la Paris, la biserica de aici sau ba...(...)

I-am relatat lui Eliade aventura mea de la Bonn, mai ales interpelarea din partea unuia, Macarie - părea a-i fi cunoscut:

«Ai trimes milioanele de dolari la Bucureşti, la **nucleul ovreiesc** (s.m.), aşa cum **Soljeniţăr** (s.m.) a trimes la mafia jidovească din Rusia!» Şi:

«Te-a ajutat sau nu nucleul ovreiesc să scrii, să trimeţi, să faci ce-ai făcut ? Da sau nu ? Răspunde!»

Eliade s-a luat cu mâinile de fălci, de parcă ar fi fost cuprins de o fulgerătoare durere de măsele. D-na Eliade m-a întrebat dac-am răspuns şi ce.

«Am răspuns că, într-adevăr, mafia jidovească mi-a scris cărţile - dar am participat şi eu, după puteri: le-am trimis încoace...»

Am mai relatat intervenţia unuia (multă vreme rezonabil, dar atins la tricolor când a venit vorba de rezistenţa organizată) care l-a somat pe Focke să răspundă:

«Unde erai d-ta, în '45, când noi ne dădeam sângele ?»

«La grădiniţă», a răspuns Focke.

După ce s-au stins râsetele din sală, interpelatorul (nu i-am aflat numele), s-a întors către mine:

«Dar dumneata ?»

«Când dumneavoastră tocmai vă dădeaţi sângele, eu aveam nouă ani şi eram internat în lagărul sovietic de repatriere de la Sighişoara», am răspuns.

Şi am continuat - la Eliade:

«Că individul acela nu ştia că existau asemenea lagăre în fiecare capitală de judeţ - să zicem că era ocupat cu propriul sânge - dar că nimeni din sală nu părea să fi fost la curent...»

După o lungă (şi penibilă) tăcere, Monica Lovinescu:

«Cu ce să fie la curent, Paul ?»

«Ei, Moniiic'», a făcut Virgil Ierunca.«Pui nişte întrebări...»

CANADA

Duminică 1 octombrie 1978 - undeva deasupra Oceanului

La ora 12,00: am plecat din Paris.

Ne cam zgâlţâie hardughia boeingoasă - dar, deocamdată, suportabil. Atmosferă de cursă lungă, oamenii dorm, moţăie, ascultă muzică la cască, cască ochii la film - bineînţeles, un western.

În satelit, înainte de îmbarcare i-am cunoscut pe Kundera şi pe Lisowsky. Din păcate, biletele ne sunt dispersate (eu: 8/48 K), nici măcar nu-i văd pe unde pot fi.

Mi-e foame - dar, deocamdată nici o mişcare, nici un zdrăngănit dulce urechii, de hârdaie pe sală...

16,15 (în continuare, ora Parisului): vedem pământul. Impresionant. *Et rassurant.* Se văd limpede valurile, cu spumă, lingând malurile. Dâra de umbră a avionului.

Mont-Gabriel, tot 1octombrie 1978, ora 16,10 (ora Canadei de Est)

Pământul văzut la ora 16,15 (Ora Parisului) era... Labradorul. Abia la 18,30 am aterizat - în aplauzele călătorilor (la adresa pilotului).

Dar abia la ora 20,00, O.P. am plecat din aeroportul Mirabel. La 20,30 am făcut o baie grozavă şi acum, iată-mă: nou-nouţ.

Mi-am potrivit ceasul: 20,00 (Ora Parisului) = 15 Ora Canadei). Am mers cu soarele...

Deşi ploios-ceţos (cerul), culorile pădurii în care este înecată staţiunea şi hotelul: extraordinare. Numai în filmele (foarte) color am mai văzut"pigmenţi" atât de intenşi - repet: pe un cer închis, mohorât - sau poate tocmai de aceea ?

Ziua-cea-mai lungă: trezit la ora 7 (ora Parisului), am adunat numai până acum 15 ore de trezie. O să adun vreo 19-20 de ore, până să mă culc.

Puţinul pe care l-am văzut din Canada: pe drum, de la aeroport, pe aici, prin jur mi se pare familiar; cred că aş locui cu plăcere (oricum: fără neplăcere) un asemenea loc. Ceea ce e - repet - nou cu mine: culorile: extrem de vii, de...spălate (pe când la noi, în România sunt spălăcite).

În avion am avut vecini un cuplu din Thetford Mines; în jur se mai aflau vreo 6-7 inşi care vorbeau aceeaşi limbă. Am zis bine: limbă, fiindcă la început n-am înţeles care, de unde poate veni, cu ce se înrudeşte. Erau momente în care-mi ziceam că o fi slovena, alteori: armeneasca - apoi araba...Apoi am început să pătrund în ea - în sensul propriu al termenului; pătrunzând-o, cu pârâituri: era "un fel de franceză". Când vecinul din dreapta mi-a cerut să-i împrumut: "Li maund", după trei-cinci-nouă secunde am ştiut că este vorba despre jurnalul *Le Monde*...În cele din urmă am conversat - eu fiind silit să aştept, să găsesc echivalentul francez-curat al câte unui cuvânt anglo-saxon, sau doar pronunţat *à l'américaine*. "Neige" se zice: "nai". Ţâţâie, de-ai zice că sunt greci - ori macedoneni - ***t*** urmat de vocală este pronunţat regulat ***ţ***.

I-am ştiut numele vecinului (unul dintre cele "fosilizate": Forrestier, Bombardier, Levêcque), n-am reţinut decât prenumele, frumos: Florent...Aflând că sunt scriitor, tradus în franceză, mi-a cerut să-i scriu pe o hârtie albă lista cărţilor publicate în franceză...Nu ştiu de ce, dar am fost convins: Florent, acest miner, are să le chiar cumpere (de citit - altă mâncare de peşte...)

Camera: foarte plăcută. Mobilă oarecare, funcţională, însă **lemnul** din care este făcută...Nu înţeleg: am mai văzut (am şi făcut!) mobilă din lemn - nuc, stejar - dar aici, lemnul pare a fi...şi mai autentic; în fapt: autentic, scurt.

Drăguţe, gazdele: în servieta de "participant" la colocviu, tot felul de scrisorele, pliante - o hartă de mai mare dragul - artistică! - şi o mapă cu hârtie şi plicuri făcute de mână. Şi hâr-

tia, tot de mână făcută - evident, poţi să scrii un poem, dar nici măcar un capitolaş de roman...

Mont-Gabriel, Luni 2 octombrie 1978 - ora 9,30

Aseară (1 oct.) la 19 cocktail. Pilon, Ouelette, Lemoine, Marteau - să nu fie uitat François Ricard.

Foarte, foarte obosit. Şi o stare de rău. Mi-e rău, îmi curge mereu sânge din nas. Pe la ora 18 dădeam în bot de oboseală, îmi era somn. M-am retras, împreună cu Milan Kundera, la 11 - la 5,30 dimineaţa eram treaz. Adineauri, la micul dejun, am aflat că toţi cei veniţi din Europa se treziseră devreme, din pricina acelui ceas interior. Atât, că ei se treziseră - or eu nu adormisem.

Chiar când cerul e acoperit, chiar când plouă, chiar pe ceaţă: trâmbiţe de galben şi de roşu - de la arţari.

În faţa ferestrei, printre dealuri incendiate un "sat" cu o biserică. Tabla acoperişului va fi nichelată, că prea străluceşte.

Adineauri m-a chemat la telefon preotul Petre Popescu din Montréal. Din Canada voi pleca abia luni (au organizat un colocviu despre limba şi gândirea românească).

Numai să nu-l pierd pe George Meany, întâlnire fixată pentru 10 octombrie.

Ouelette mi-a adus adineauri volumul despre Novalis, ultimul său roman; în manuscris: poeme, cu un ciclu: **Mormântul lui Ovidiu** (Cotruş). Impresionant.

Mi-a stricat viaţa Marteau - în fapt, Ţepeneag, care i-a spus lui Marteau: de cum vine Goma în Occident, cum îi ia revista! Mă întreb dacă va fi înţeles bine canadianul ce-i spusese românul. Deşi mi-a repetat - cu durere, rugându-mă (!) să nu-i iau *Les Cahiers de l'Est* bietului Ţepeneag...

Se pare că am împlinit nişte ani - dar nu e sigur (dat fiind decalajul orar...).Prima aniversare petrecută departe de România (în celălalt 2 octombrie mă aflam în Drumul Taberei, pe strada fără nume, în blocul fără număr - "în spatele lui Mazilescu".

Mont-Gabriel, marți 3 octombrie 1978 - ora 7,45

Aseară m-am culcat la 11, m-am trezit la 5,30.

Ieri după amiază (am adormit, am ajuns cu zece minute mai târziu) a vorbit Manuel Scorza, un canadian (Ricard ?), Kundera.

Pălăvrăgeală. Hai să ne aflăm în treabă - altfel, săltărețe, discuțiile...

Vorbitorii s-au vorbit între ei cu milioane de vorbe despre real, realism, adevăr, politică...Senzație acută de inutil, de incomunicare: «Muntele văzut de călugăr - este munte ori ba ?»«La noi, în America de Sud, dictatura militară fascistă nu permite rostirea adevărului, de aceea încurajează chiar fantasticul...»

Parcă la noi (neicusorule), în dictatura comunistă, nu se încurajează fantasticul, ca să nu se vază... realul socialist ?

Kundera atacă kafkologia - și bine-i face! I se pun întrebări de bun simț, dar și ticăloase (F. Ricard):

«Kundera pretinde că scriitorul trebuie să rămână în real, dar ultima lui carte probează contrariul...»

Kundera, încolțit, răspunde alături. Se încurcă în explicații. I-aș sări în ajutor, dacă aseară nu mi-ar fi vorbit aproape în același dublu limbaj - adevărat: nu simultan, ci succesiv (și repetat), astfel încât n-am chef să apăr un ins structural străin. Kundera vine din Cehoslovacia, dar vine ca cineva care a făcut un ocol - cu trenul - pe la Praga...Nu-i de-al nostru. L-am întrebat aseară cum de a putut scrie în *L'Expres* că Europa se oprește pe Vltava ? Atunci ce face cu prietenii săi polonezi, unguri,- chiar români? Dar cu acei ruși foarte-europeni ? Pe care mal al Vltavei se oprește Europa ***lui***, a lui Kundera: pe stângul sau pe dreptul ? El a bălmăjit ceva în sensul că nu prea are simț de orientare, că hărțile nu-i spun nimic și că, la urma urmei, a fost o metaforă... Metaforă! (...)

După amiază: dezbaterile de după prânz m-au înfuriat, am și scris un "răspuns", la adresa lui Dracodaidis - dar la cină am stat alături și ne-am împăcat. Pe Scorza nu merită să-l iau în seamă, individul e blindat, de parcă-ar veni din Irkuțk.

Mă pregătesc pentru intervenția de mâine. (...)

Mont-Gabriel, miercuri, 4 octombrie 1978

Aseară m-am culcat la 1 şi m-am trezit la... 5,30. Acelaşi (conţinut) ceas.

Azi, la sfârşitul dimineţii, vorbesc. Sper să nu iasă chiar rău.

Ora 14,15: Comunicarea mea a fost un fâs. Ghiulea căzută în glod. Ori sunt eu un tolomac, ori pe ei nu-i interesează - dar nu-i interesează Estul Europei (decât, eventual, până pe malul stâng al Vltavei...- iată secretul lui Kundera, nu m-aş mira să treacă la franceză, fiindcă nu gândeşte ca un ceh) cel puţin tot atât de interesant - din punct de vedere literar (doar suntem la o reuniune a literaţilor, Dragă-Doamne!), ci, de-o pildă, "analfabetizarea crescândă a Occidentului..."

Am fost tare amărât pe moment, acum a început să-mi treacă.

Anul trecut, la acelaşi congres al scriitorilor din Québec a participat şi Ţepeneag (de altfel el m-a recomandat canadienilor pentru acest an). Înţelesesem din ce povesteà că intervenţiile lui au avut mare succes. Să fie vorba de om ? De natura comunicării ? Dacă Ţepeneag le va fi cântat în strună, desigur, a avut succes, nu ca alde mine: neoniric, ne-politicos cu - nu atât cu gazdele, cât cu ceilalţi invitaţi, cu precădere din America Latină...

Eh, de ce nu mă va fi făcut mama oniric (ori kunderic) - putea apoi să m-azvârle chiar şi-n...fluviul St. Laurent!

L-am cunoscut mai bine pe Sojcher - admirabil, cald, fantast.

La urma urmei, de ce-mi fac eu sânge rău ? Doar am notat aici, pe la început, că participanţii la astfel de congrese nu se deosebesc prin nimic de marea masă a participanţilor la congresele internaţionale ale PEN Clubului.

Mi-au telefonat, de la New York, Brutus Coste (el a organizat periplul meu american - în care voi intra în curând). Alături îi era Cornel Dumitrescu. Apoi m-a sunat Liviu Floda. Zice: "Toată lumea vă aşteaptă" - cunosc toată-lumea cercu-

lui restrâns. Să văd cum scot cămaşa (era să zic: rasa) cu preotul Petre Popescu: el vrea să rămân la Montréal până duminică.

Peste jumătate de oră, interview cu W. Lemoine. Degeaba am insistat să-l numim "dialog", a zis că nu poate transgresa legile gazetăriei. Are dreptate şi el: în engleză înseamnă convorbire, discuţie în doi, entretien, nu are conotaţia de inegalitate din româneşte.

Numai de nu mi-ar ieşi precum "comunicarea"... Deşi un interlocutor, de obicei mă stimulează, mă asigură, mă face mai strâns, mai concis... Aş!

Plouă, plouă, plouă. Orizontul s-a scurtat. S-a-ngustat. S-a-mpâclit.

Bernard Noël (nu jurnalistul de la Europa Liberă, ci scriitorul francez!) are un obraz foarte expresiv. Pe negru. Şi în veşnică devenire: se lucrează ca pe lut cu mâna stângă, cu ea se modelează, se reface, se preface...

Cana*dz*ienii (nu doar *t*-ul, dar şi *d*-ul urmat de vocală se ţâţâie) sunt cu toţii băieţi buni.

Duminică 8 octombrie 1978

Ora 19. Aeroportul Dorwal (Montréal), înainte de decolare.

M-am zăpăcit, n-am mai avut, practic, timp să notez - iată, în fugă:

- Joi (5 oct), seara: mi-a fost foarte rău, la hotel, pe Mont-Gabriel. Sângerări abundente, deprimare, ciudă.

-Vineri 6: am coborât în Montréal, condus de inginerul Stanciu. El m-a condus la un medic de origine română: Arechide (!). Nici nu mai ştiu ce mi-a spus că am; dar m-a asigurat că trece... Sper.

- Sîmbătă 7 oct. Congresul limbii şi gândirii - pasabil. Foarte simpatici soţii Ionescu (ea, Cristina: fiica lui Damian Stănoiu).

- Noaptea am petrecut-o la Irina Kozak: l-am cunoscut pe soţul ei. Cine-i, cine-i soţul Irinei ? Fiul iubirii mele neîmpărtăşite - *ea* avea 25 ani şi era măritată, eu 15 - Iuci numaiştiu-

cum, din Hoghiz! Mă uitam la el - îl cheamă Peter - dar n-o vedeam pe mama de la el, zâna visurilor mele de adolescentric.

M-am simţit foarte bine cu ei trei - au o fetiţă de tot hazul, o Irina chiar şi mai...mititică.

Azi, duminică, banchet la parohie. M-ar fi mâncat legionarii, dacă nu m-ar fi ocrotit (şi explicat!) preotul Popescu, inginerul Stanciu - şi însuşi Halmaghi (îţi dai seama?).

Aici, la Montréal, am avut primele semne ale trecerii "misionare" a lui Plămădeală: legionarii nu mai permit, mă-nţelegi, să te-atingi de Ceauşescu!

«I român de-al nostru - nu jidan ori rus ori bulgar ori boanghenă!»

Halal. Halmaghi, cel mai intelectual dintre toţi, trage şi el înspre Plămădeală, "martirul nostru"...Dar mai ales către Anania - pe ăsta îl cunoaşte, de la Cluj...

I-am zis, la un moment dat, excedat:

«Îl cunoşti pe Anania de la Cluj, dar nu-l cunoşti pe Anania de la Aiud, cel care a redactat textul de dezavuare a doctrinei legionare...»

A schimbat pe dată vorba.

S. U. A.

Luni 9 octombrie 1978, New York

În gară, gata de plecare spre Washington.

Aseară primire nesperată la Laguardia. Foarte mulţi români - l-am revăzut pe Cristoaica (rănit la o mână, am înţeles că lucrase în Austria la un joagăr). Fotografii, singur,

în grup, de parcă aş fi fost o vedetă de muzică uşoară. Nu mi-a plăcut - dar dacă oamenilor le făcea plăcere...

În cele din urmă am ajuns acasă la Brutus Coste, unde am înnoptat.

Acum Floda m-a condus aici, la gară.

Plecăm noi, într-o bună zi...

Miercuri 11 octombrie, Washington

Aşadar, în 9 oct. am plecat de la New York, cu Metroliner: 3 ore şi jumătate de drum. Brutus Coste mă "speriase" că trenul merge cu mare viteză - da de unde: Mai repede merg trenurile de linie îngustă din România (dacă or mai fi - mă gândesc la Sibiu - Sighişoara prin Agnita).

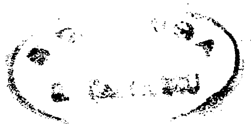
La Washington m-a aşteptat la tren Nicolae Dima - la care locuiesc. S-ar zice că am fost colegi de celulă - la Gherla, în carantina de sosire, el venise de la Aiud cu Vintilescu. Nu ne mai amintim unul de altul (eram vreo două sute în celulă), dar fiecare îşi aduce aminte de alţii: de nefericituil nebun care striga tot timpul, de Ivasiuc...

Seara la gazda lui Răuţă, unde au mai venit: D. Popescu, Danielopol, Neagoe, Preotul Uşeriu, Rateş şi Vişoianu.

Neînţelegeri (Danielopol-Răuţă) în privinţa "biografiei" mele redactată de Brutus Coste. Nu înţeleg ce spun, nu mă interesează, mă uit la Vişoianu. Pare liniştit, pare chiar placid - ba chiar mulţumit de sine. Dar nu: nu e mulţumit, nici de sine, nici de nime. Câte înfrângeri a adunat omul ăsta...Acelaşi aer (desigur, pe un cu totul alt obraz) ca şi la Brutus Coste. De oameni care s-au zbătut pentru ţărişoară, şi-au, la urma urmei, stricat viaţa, ca să urmărească scopul nobil - al apărării intereselor României... Şi, iată, după treizeci şi trei de ani: s-a dovedit că nu reuşiseră nimic-nimic-nimic.

În noaptea petrecută la Brutus Coste, la un moment dat, el:

«Măcar dacă ai reuşi dumneata ce n-am reuşit noi în peste trei decenii...»

Am vrut să întreb ce anume nu reuşiseră ei - dar am tăcut: Brutus Coste plângea.

Nu ştiu dacă nu cumva, în anume momente, plânge chiar şi Vişoianu.

La urma urmei, sunt un favorizat de soartă: nu sunt om politic, eu fac politica ceea ca Monsieur Jourdain proza - sunt scutit de decepţiile celor care şi-ai închinat viaţa întreagă, întreaga energie - şi tot nimic. Eu, când înregistrez o nereuşită, mi-o imput mie. Şi mă apuc de **altceva: de altă carte**. Dar ei au o singură carte (în sensul de carte de joc şi de carte de citit).

- ***Ieri, marţi 10 oct.*** a venit şi Brutus Coste de la New York. Am fost împreună (cu Dima, cu Danielopol şi Răuţă) la ora 11,15 la sediul uriaşului concern de sindicate AFL/CIO;

- După mai multe întâlniri "de încălzire", la 13.30, asistentul lui Meany a venit şi ne-a condus la "şef" (Răuţă n-a venit cu noi, la insistenţele lui B.C.)

George Meany: im-pre-si-o-nant! Bătrân-bătrân, cu burta căzută, şi-o ţinea revărsată pe genunchi. Are herpes (ca mai toţi irlandezii). Dar ce ochi!

Au mai asistat: Tom Kahn (redactorul organului lor), Lane Kirkland, secretar şi trezorier al AFL/CIO - şi succesor al lui Meany.

Am rămas în biroul lui o oră şi un sfert.

Dificultăţi cu Brutus Coste (el traducea - şi pentru Meany): cum vorbeşte abia audibil, cum Meany, ca tot bătrânul care se respectă, e surd... L-a înlocui (pe B.C.) Danielopol - dintr-odată Meany s-a înviorat, a început a-mi pune întrebări, iar după răspuns îi făcea semn lui Tom Kahn să noteze.

- Din biroul lui Meany am coborât în sala de conferinţe. Conferinţă de presă. A durat peste o oră (eram rupt de foame). Era şi Ratesh printre întrebători.

Credeam că mergem să mâncăm ceva - da de unde!

- La ora 16 am intrat la Comisia Internaţională de Radiodifuziune (Radio Free Europe, Radio Liberty), cu

Nathan Kingsley, vice-preşedinte şi Walter Roberts, director executiv al B.I.B. (organism care controlează RFE/RL).

Întâi mi-au comunicat ei, că... am făcut o foarte utilă publicitate pentru Europa Liberă, susţinând în toate contactele cu gazetarii că este un post obiectiv, care nu e finanţat de CIA şi de mare utilitate pentru oamenii de dincolo de Cortina de Fier.

Eu am făcut pe modestul, răspunzând că am făcut ceea ce au făcut şi alţii.

Roberts: până în momentul de faţă nimeni dintre "beneficiari" nu a...mulţumit în acest mod (şi a repetat, numărând pe degete, cele trei "calităţi ale Europei Libere).

Pentru că tot intrasem în criză de modestie, am zis că nu am lăudat Europa Liberă: de ce aş lăuda-o: pentru că şi-a făcut datoria ?

În prima parte (traducea Danielopol), americanii s-au încruntat cu toţii, ca la comandă, însă când Danielopol a sfârşit, şi-au acordat o pauză de vreo trei secunde - apoi au izbucnit în râs - şi în aplauze.

Credeam că pot profita de ocazie: am zis repede-repede că este inadmisibil modul în care este tratată de Europa Liberă chestiunea Basarabiei - adică nu este luată în seamă. "Problema" ei a fost...împărţită ("ca la Yalta", m-am crezut eu comic - atunci am aflat că, de zici: «Yalta!», e ca şi cum i-ai zice Satanei: «Vade retro, americanule!») între redacţia rusească şi cea românească - astfel, încât să nu vorbească nici ruşii, dar nici românii. Am adăugat că...suntem, totuşi, aproape patru milioane de români (basarabeni şi bucovineni) care nu avem tribună, mai precis: microfon. O emisiune de cel puţin două ore pe zi nu ne-ar strica deloc - de-o pildă, estonii au o redacţie întreagă - câte milioane sunt ? Un milion şi jumătate. Doar dacă se adaugă letonii (şi ei având o redacţie): două milioane şi jumătate, ating populaţia ***Basarabiei*** (am accentuat, l-am rugat pe Danielopol să traducă **Basarabia,** nu **Republica Moldovenească**).

Am simţit cum îngheaţă geamurile şi troznesc: pe cât de lătăreţi şi veseli fuseseră cu două minute înainte (ba chiar mă aplaudaseră!), pe atât de cenuşii la obraz deveniseră.

Nici unul nu a zis: da sau ba. "Răspunsul" lor a fost acela că au început să-şi strângă hârtiile şi să se ridice de pe scaune. Abia dacă au catadicsit să-mi întindă mâna - dar nu toţi!

L-am rugat pe Danielopol să traducă următoarele :

«La proxima conferinţă de presă voi spune cum a tratat Comisia Problema Basarabiei...»

Danielopol era gata să o facă, dar Brutus Coste, apoi Dima, apoi Răuţă l-au împiedicat.

«Nu e momentul» - acesta era cuvântul de ordine din tabăra românească.

Am ieşit din uriaşul building ca nişte câini bătuţi şi plouaţi. Am plecat spre "cârciuma lui Neagoe", să, în sfârşit, mâncăm.

Pe drum şi "la Neagoe" mi-am exprimat nemulţumirea faţă de ei, români de-ai mei, care pretind că «nu e momentul» să fie apărată cât de cât şi Basarabia şi Bucovina de Nord. Dacă-i pe-aşa, pot şi eu să declar că "nu e momentul" să fie apărate drepturile omului, să mă car, dracului, la Paris, ce să-i fut la cap pe americanii ăştia care pe jumătate nu pricep, pe jumătate fac pe mai tâmpiţii...

Brutus Coste, N. Dima şi Răuţă încercau să mă convingă: n-am înţeles eu bine!; există "anume priorităţi"; nu trebuie să-i supărăm pe americani «cu cereri irealizabile, care să-i sperie şi să nu mai facă nimic pentru noi...»

Surprinzător: de partea mea: Danielopol.

Şi mai surprinzător: şi "cârciumarul Neagoe". Dima l-a întrebat dacă are vreun neam basarabean. Neagoe a răspuns că nu-i nevoie să ai neamuri, ca să aperi o idee - cam aşa ceva. Brutus, Dima şi Răuţă şi-au băgat pe dată nasul în farfurii. Danielopol îşi freca palmele de satisfacţie.

Ca să vezi. Încep să-i iubesc pe cârciumari (ca Goga). Şi pe greci...

Astă noapte Brutus Coste a dormit cu mine, aici, la Dima.

- *Azi, miercuri 11 oct.* - la senatorul Henry Jackson. La 137, Russel Senate Office Building.

O oră! Brutus Coste, Nicolae Dima şi Răuţă au spus că am înregistrat un (mare) succes - adevărat: Jackson însuşi a spus la urmă că e "interview"-ul cel mai lung pe care l-a acordat vreodată. Tot adevărat: "cel mai lung" nu înseamnă şi cel mai bun.

- *Tot azi, la 12*: alături (oricum, pe acelaşi coridor), la senatorul Strom Thurmond (Republican) - o jumătate de oră);

- *Tot azi, la 15*: la Comisia de Relaţii Externe a Senatului - tot în Senat Office - o oră şi aproape jumătate.

Sunt frânt. Obosit, dar nu nemulţumit.

La Jackson au asistat: D-na Dorothy Fosdick, specialistă în probleme politice şi D-na Catherine Hill - ea se ocupă de emigraţie.

Aceasta din urmă mi-a supus o listă de români care se revendică de la "mişcarea Goma". Printre ei: Holz - care, într-adevăr a semnat, în primăvara lui '77, dar şi... Florin Caba (acum îşi zice Gaba), fost student la Drept, arestat şi el în '56, mi-a fost coleg de Jilava, în libertate am stat de vorbă în câteva împrejurări, dar după 1973 nu ne-am mai văzut - nici vorbă să se manifeste în 1977. Bineînţeles, n-am suflat o vorbă despre asta. Eh, unde merge mia...

Washington, joi 12 octombrie 1978

- La ora 9 am fost la Helsinki Comission staff, unde, în sfârşit, am putut vorbi franţuzeşte cu foarte simpatica Ester Kurz. O oră. Însoţiţi de încă o tânără - italiancă - trecem alături, la...

- *ora 10: congressman-ul Dante Fascell.*

Un sfert de oră stăm de vorbă în biroul lui, apoi trecem într-o adevărată sală de conferinţe (mici...), unde, la o masă în formă de U recunosc printre prezenţi pe vechea mea cunoştinţă Spencer Oliver şi pe ziaristul Michael Dobbs (*Washington Post*), care a fost pe la mine, în Drumul Taberei...

Foarte plăcută D-na Millicent Fenwick, deputat de New Jersey - poate fiindcă mi s-a adresat în franceză.

Cu totul: două ore. Opinia lui Dima: a fost un mare succes. Eu, deşi nu am obişnuinţa oficialilor, sunt mult mai...rezervat: să vedem rezultatele...

- La 16,30: vizită lui P.M., Dept. of State - Human Rights Off. Simpatic, dar neputincios - nici nu se străduieşte să pară altfel.

- Seara, la 19,30: La Biserica Română apoi la părintele Uşeriu.

Nu mai notez tentativa de "spargere" a Departamentului de Stat. Îmi făceam iluzii (nu doar eu). Ne-a primit - după o aşteptare substanţială - o gorilă în cămaşă cu mânecă scurtă: Mi-a spus să-i spun lui ce am de spus, că el notează. M-am ridicat de pe scaun şi l-am întrebat pe Brutus:

«Dar unde am nimerit, domnule Coste ? La Comitetul Central de la Bucureşti ? Să plecăm!»

Brutus a încercat să mă convingă să rămânem să fim "rezonabili". Eu n-am vrut să fiu rezonabil. Mai ales că mi s-a părut că individul cu bluză ştia româneşte. Am zis:

«Pe ăi' de la Comitetul Central - fie de la Bucureşti, fie de la Washington - îi bag în pizdele mamelor lor!» - şi am ieşit.

Am încercat să trântesc uşa, n-am reuşit: era cu întârzietor.

Ce mi-a făcut Brutus după aceea, pe trotuar...Doar că n-a plâns.

«Dar a înţeles tot ce am vorbit! Ştia româneşte!», a zis la un moment dat.

L-am luat de braţ şi i-am spus că-l iubesc...Danielopol chicotea şi zicea:

«Bine-ai făcut, bine-ai făcut - n-ai văzut, mă Brutus, că cimpanzeul avea păr în nas ? Cum să conversezi cu o persoană cu păr în nas ?»

Washington, vineri 13 octombrie 1997

Ora 17 fără un sfert. Mă aflu în gară, iau trenul înapoi, la New York - m-a adus Nicolae Dima (care m-a condus pentru câteva minute şi la Voice of America, unde lucrează).

Azi a fost zi liberă, m-am mişcat prin centrul Washingtonului. Impresionat de cartierele imediat învecinate, de case cochete, din cărămidă roşie, cu grădiniţă în faţă - totul declinat la trecut: acum locuiesc în aceste clădiri numai negri, numai negri, iar casele sunt înnegrite de fumul incendiilor recente, cele ocupate mai demult - şi abandonate chiar şi de ei - parcă ar fi bombardate. Numai văzând acest... peisaj devastat şi devii pe dată rasist. Eu, mărturisesc, am fost foarte tulburat. Poate fiindcă vin dintr-o ţară săracă, sărăcită, unde **o casă** are o altă valoare decât la capitalişti.

Tot cu Dima, la orele 14, am fost la Capitoliu. Am schimbat câteva cuvinte cu senatorul Robert Dole, invalid de război (Coreea ?), fost candidat la vicepreşedinţie. N-am stat mai mult de cinci minute - el se afla între două scrutinuri - (n-am aflat ce anume votau), dar cât am rămas, nu mi-a lăsat antebraţul drept, pe care mi-l strângea, repetat, cu mâna validă, stânga. Ştiam că e unul dintre puţinii anticomunişti - şi antiruşi. I-am spus-o. Am aflat că ştia despre mine şi despre ale mele "cam tot ce s-a publicat la noi - şi chiar mai mult decât atâta..."

De acolo, însoţiţi de un june care participase şi ieri la Fascell, ne-am dus la Comisia pentru drepturile Omului, unde am fost "interogat" de vreo 15 persoane.

Am pus aceeaşi placă.

(...)

În *Washington Post* a apărut un articol de Michael Dobbs.

- Trenul s-a pus în mişcare. Bietul Dima: şi-a recăpătat libertatea. Conducându-mă la gară nu înceta să-mi repete că séjourul meu la Washington a fost o mare reuşită.

(...)

Azi, la Human Rights Comitee, secretara unui senator (?) care va călători în curând în România mi-a cerut nume de primejduiţi. I-am dat: Drăgoescu, Ţuţea, Petrişor, Calciu, State, Frunză, Georgescu, Voinea, Holtz, Ladea, Gaba... - şi încă alţii.

Dar l-am uitat pe Paraschiv! De cum ajung la New York, îi telefonez lui Dima să o contacteze pe călătoarea în România, cu numele amărâtului de la Ploieşti. Cel pe care-l hăituiesc securiştii şi îl detestă românaşii noştri: fiindcă ţiganul are mai multă demnitate decât mulţi daco-romani.

(...)

New York, Forrest Hills, sâmbătă 14 octombrie 1978

Am ajuns aseară, la 20,30 la N.Y. La gară m-a aşteptat Cornel Dumitrescu. M-a condus la Brutus Coste. De acolo Valeria Secu m-a adus aici, la familia Teodorescu.

(...)

A plouat toată dimineaţa, e zăpuşeală, vâjâie fără contenire avioanele - aeroportul Kennedy e prin apropiere. Sunt frânt de oboseală. Mă culc.

Ora 12 noaptea: adineauri au plecat D-na şi Dl. Bratu, D-na şi Dl. Floda, D-na şi Dl. Cornel Dumitrescu.

(...)

15 octombrie 1978

Fiind duminică, ar fi trebuit să mă odihnesc. Ţi-ai găsit! Cornel Dumitrescu m-a luat pe la ora 10 şi m-a dus la biserica lui Gâldău. Un şir de gafe, care de care mai gogonate - nu

din partea mea, de astă dată eu am fost cel mai cuminte băiat din New York...

La prânz la ei, la Dumitreşti.

Seara: la Brutus Coste, unde mai erau: Ion, fratele lui Nicolae Dima, Vardala, Ion Stere. Simpatici cu toţii. Mie inima îmi înclină spre Stere...

(...)

Luni 16 octombrie 1978

Dimineaţa: mă pregătesc pentru dejunul cu Jay Lovestone (consultant pentru politica externă a AFL/CIO), apoi după amiază cu editorii. (...)

Nu mă simt în formă. Vreau acasă - adică acolo unde sunt Ana şi copilul: la Paris. Să dorm, să trăncănesc cu ei - şi să scriu. Să las drepturile omului să le mai apere şi alţii. Ştiu că-i urât ce gândesc - dar mie-mi trece.

Aş fi vrut, dacă tot ajung în California, să dau "o fugă" până la Ştefan Baciu, la Honolulu. Dar Brutus Coste a luat propunerea lui Cornel Dumitrescu drept o glumă proastă...Păcat.

(...) Jay Lovestone: un bătrân lucid şi simpatic (are vreo 80 ani). De la sediul lor, împreună cu Brutus Coste am mers pe jos la un restaurant franţuzesc (extrem-extrem de scump - şi nepermis de...modest ca bucătărie, le va fi fugit "franţuzul").

Am stat de vorbă, m-a întrebat insistent despre lucruri pe care le ştia el foarte bine....Mi-a recomandat să iau legătura cu Brown, reprezentantul lor la Paris. M-a îndemnat şi el să scriu articolul pentru Meany şi să-i dau lui un altul, pentru o altă publicaţie de-a lor.

Ne-am întors la B.C. pe ploaie.

La 16,30 la Asociaţia Editorilor şi la Comitetul pentru libertatea de a publica.

În prima jumătate de oră: trei femei mari şi late (ele nici măcar, iar eu: dezumf'-lat). Apoi au început să vină - dracu ştie ce se întâmplase: fuseseră reţinuţi în altă parte, ori nu

fusese anunţată ora... In final s-au făcut vreo 20 persoane. Am vorbit - şi am vorbit (dar ce-am mai vorbit!) până la 18,30, când am declarat că abandonez, că nu mai pot...

Cea mai interesantă (din păcate nu şi interesată de cărţile mele: Nancy Meiselas de la Farrar, Strauss & Giroux (?). Un bărbat care pretinde că ştiuse cândva româneşte (în 1951 scrisese o teză despre Mişcarea legionară), Ashbel Green, de la Knopf.

Totuşi, interes (mai degrabă politicos) purtat cărţilor mele, în special: **Culoarea curcubeului**, din care au apărut fragmente în *Lire* (fireşte, în franceză, la Paris). Nancy a revenit cu alte sentimente, mi-a cerut varianta în româneşte. Ca să fac pe clownul, i-am arătat buzunarele întoarse-scoase, ca semn că nu se află acolo (manuscrisul). Ea n-a înţeles: se tot uita la pantalonii mei - până când, ruşinat, m-am aşezat pe primul scaun. Tot Nancy m-a întrebat: care e ordinea de preferinţă ? Am răspuns că preferinţa mea nu e în ordine, ci simultan, toate! - de astă dată a râs (în fine...).

La editori m-a însoţit Socor - excelent traducător: rapid, cu voce suficient de audibilă (nu ca bietul Brutus, moale din fire, cu glas voalat).

De acolo, împreună cu Socor şi cu Floda am mers (cu metroul: oribil!- şi nici măcar nu merge mai repede decât cel parizian - în schimb, extrem de murdar şi neîngrijit: americanii, băieţi economi, nu şterg "tag"-urile, mâzgălelile psihedelicilor de pe vagoane).

Ne-am dus la Universitatea Columbia, pentru conferinţa lui Eugène Ionesco. I-am salutat pe Ioneşti, am avut onoarea să o cunosc pe D-na Perlea şi pe o franţuzoaică ionescoloagă.

Azi merg la *News Week* şi la *Time Magazine*.

Mâine la Amnesty International.

La Editori, d-na Leber (?) s-a scuzat de slaba prezenţă, cauza fiind: Târgul de carte de la Frankfurt. Mi-a promis, pentru luna noiembrie, o "revenire". Dacă mă mai prinde (pe mine, interesatul...).

New York, marți 17 octombrie 1977
(corectez: 1978)

Am dormit până la 9,30. La 11 m-a dus T. Manta la Brutus Coste.

La ora 13,00, în uriașul building care găzduiește ***numai*** *Time Magazine*.. La etajul 47.

Ne-a întâmpinat jos, la recepție, D-na Patricia Blacke - care vorbește franțuzește (ce plăcere! - de parc-aș fi nepot de galo-român).

Acolo, sus de tot, la al pa'șaptelea, un salon pentru noi: masă pentru cca 30 persoane.

Vai, vai, vai, de treizeci și trei de ori, vai: Vlad Socor și cu mine nu am putut înghiți o singură bucătură! Am băut apă și cafea. Nici nu știu dacă ceea ce mi se tot schimba cu tot cu farfuriile (neatinse) era bun, sau, mai știi: chiar foarte bun (nu arăta a fi bucătărie franțuzească făcută de americani). Măgarii ceilalți: puneau câte o întrebare și se băgau cu capul în farfurii - și mâncau! Și înfulecau! Două ceasuri încheiate a durat torturagiul.

La urmă - la desert (pe care iarăși n-am reușit să-l ating), deși îmi stătea în ochi - cu toții m-au asigurat că am fost foarte bine. Numai sufletul meu (din stomac) știa cât de bine eram... Am luat pe loc o hotărâre eroică: dacă mai particip la ceea ce franțujii numesc: *dejeuner-débat*, cu orice sacrificii (sic!) mănânc întâi - ba mai cer și supliment! Abia după aceea vorbesc. Păi, până când o viață amară ?! Și flămândă?

D-na Blacke are să fie mâine la Ion Filotti (unde am să locuiesc, tot de mâine); acolo are să vină și Konrad.

La 15,00 la *Newsweek* - "doar" la etajul 11. Interview cu Shabat (?). Fotografii, trăncăneală, nimic substanțial.

Dl. Vardala (care ne-a însoțit peste tot) mă conduce la Brutus Coste. Scriu 3 pagini de "prezentare" pentru joi 19 oct., când va fi la Liga Drepturilor Omului.

Mâine, la Amnesty International, la ora 14.

Aşadar, mai am: mâine: Amnesty, poimâine Liga, iar vineri: PEN Clubul - cu cu asta o sfârşesc cu New Yorkul (deocamdată).

Era să scriu că, după vineri, îmi va fi mult mau uşor - mi-am adus aminte: din contra: va trebui să povestesc, să povestesc aceleaşi necazuri, să rostesc aceleaşi nume de necăjiţi din România - şi tot să uit pe câte unul (ca pe Paraschiv - dar l-am transmis prin telefon lui Dima, apoi aici, la New York, ca o compensaţie, i-am rostit şi de trei ori pe oră...)!

D-na Coste (mereu insistă să i se spună: Tanţi):

«Dacă omul şi-ar începe viaţa cealaltă cu bătrâneţea şi, în loc să îmbătrânească, pe măsură ce ar trece timpul ar întineri...»

Ei, da. La asta tânjesc numai bătrânii. Cum însă nu ei formează majoritatea "lumii"...

(...)

New York, 18 oct. 1978

(...)La ora 14 am fost la Amnesty International. Larry Cox şi (?). Foarte activi, doritori să fie şi mai activi - dar cum să facă ?

Le-am dat indicaţii preţioase (eh, Nea Nicule, unde eşti matale!)

(...)

New York vineri 20 oct. 1978

Ieri, 19 oct., la Carnegie International Center, conferinţă de presă organizată de Liga Internaţională a Drepturilor Omului - preşedinte de onoare Roger Baldwin. A ieşit bine.

L-am cunoscut pe St. Roll (?), un fiu al lui Camil Petrescu (??).

(...)

La 13.00, reîntâlnire, la Natiunile Unite, cu Malcolm C. Browne, ziaristul care a fost pe la mine, în Bucureşti.

După amiază mi-am mutat geamantanul la Ion Filotti. De aici, de pe Riverside Driver. New Yorkul se vede uşor altfel... Seara am fost cu Ion Filotti prin China Town. S-a întâmplat taman cum s-a întâmplat cu circul Anei, în copilărie: mătuşă-sa o tot ducea la circ, crezând că-i place; ea nu protesta, crezând că-i place mătuşii...

Azi, la 12,30, ultima încercare: PEN Clubul.

Aşa cum bănuiam: o înfrângere - am recunoscut pe trei din trepăduşii-călătoreţi (de) la Stockholm, cei care veniseră de-acasă (de la New York) cu propunerea de a mi se acorda un premiu PEN, dar s-au speriat de intervenţia tovarăşei noastre din Bulgaria soră şi s-au cacarisit pe ei când s-au răstit kamarazii din Republica Sovietică Prusacă: şi-au retras cu grabă de filme animate propunerea, cerându-şi chiar şi scuze.

Am vorbit 3/4 oră. Chelul cu barbă (habar n-am cum îl cheamă, nu e un scriitor, ci un fel de semnatar de broşuri) zâmbea superior - şi ofensat.

Am plecat furios - şi denn - imediat ce am terminat eu zicerea.

Seara, la Brutus Coste, discuţie penibilă cu Zahu Pană în legătură cu Piteştiul.

(...)

New York, Sâmbătă 21 octombrie 1978

M-am trezit ca de obicei devreme şi prost dispus, gata-obosit.

Ion Filotti m-a luat la o plimbare cu maşina - spre West Point, la care...n-am mai ajuns, dar nu mi-a părut rău - şi care mi-a făcut mult bine. Îl cunoaşte pe socru-meu. Zice că ar fi avut un cuvânt de spus în plecarea lui încoace (şi...neîntoarcerea). Mi-am amintit că Năvodaru îmi vorbise de acest "strălucit matematician", dar spunea că îl năşise Moisil, nu suflase nimic de contribuţia lui (de frică ?). I-am spus lui Filotti. El a râs, a spus că Năvodaru a mai scos şi pe alţii din România, tot aşa, asociindu-se cu câte o somitate dintr-un

anume domeniu - mi-a înşirat o serie de nume, dar nu mi-au evocat nimic.

M-a căutat cu telefonul, la Filotti, Sever Tipei! Se află în localitatea Champagne (!) "la două ore de maşină de Indianapolis". Nu crede că ne vom putea vedea: chiar în 25 octombrie, când voi fi eu la Matei Călinescu, la Bloomington, el va avea un concert. Păcat. De când nu ne-am mai văzut ? Din... 1971, anul Revoluţiei Chinezoaice pe la român, adică de şapte ani.

La ora 16,30, la Patricia Blake, împreună cu Filotti. L-am revăzut pe Konrad, ne-am depănat amintiri de la Stockholm. Am avut impresia că e bolnav - arăta rău. Probabil din această pricină am început să mă simt eu din ce în ce mai rău şi am renunţat să mai merg cu ei la Pierre Matisse. M-am întors singur cu un taxi.(...)

Adineauri am vorbit la telefon cu Dan Golopenţia: mă aşteaptă mâine pe aeroport la Syracuza, să mă ducă la Universitatea Cornell.

Să nu uit: la întoarcere pe coasta de Est, în 6 nov.: conferinţă la Harvard.

Duminică 22 oct. 1978, Aeroportul Kennedy

Am un loc foarte prost (economia!) în coada cozii şi exact în dreptul unui reactor. Zgomot mare, vizibilitate nulă. Noroc că n-o să dureze mult.

Ithaca - tot 22 oct. '78:

După vreo 40 minute de zbor - cu totul dezagreabil - am aterizat la... Ithaca. Din avion am coborît pe scară, ca în Bucureşti. M-au aşteptat Dan Golopenţia şi Mihai Spăriosu - la care voi dormi la noapte. Am reîntâlnit-o pe Ioana (Zaza) Vornic.

Mâine, la 16,45 seminarul. Plecarea poimâne.

Lansing, pe lacul Cayuga, luni 23 oct.78.

M-am trezit la ora 7 (acum e 8,15). Cer uşor acoperit, valurile bat pe loc. De aici se vede Cornell University. Mult mai încoace, pe apă, o ceva care ar putea fi o broască ţestoasă albăstrie; sau, la o privire mai împâclită, un Mercedes 1930 chior de-un far.

Sălcii, arţari, stejari. Bărci suspendate pe patru cabluri sub câte un acoperiş legat de mal cu o punte. Case de lemn cu 1-2 nivele. Cea în care stă Mihai Spăriosu este aproape drăguţă - dacă ar fi... dreaptă - dar e înclinată mult. Şi dacă n-ar scârţâi cumplit la orice intenţie de pas. Am impresia că şi când dormi scârţâie în ritmul respiraţiei. Are şemineu şi un ieşind, o peninsulă de geamuri - odaia de lucru a lui Spăriosu, unde scriu eu acum. (...)

Adresa exactă e de tot hazul (de necaz): 18 ***Ladoga*** PK, Lansing New York 14882.

Chiar în faţă o salcie uriaşă, dezrădăcinată, culcată în apa de un metru. Cad frunzele. Arţarii şi-au pus surdină la roşu.

La ora 12 am fost în campus. Superb. Englezesc. Cărămidă roşie, iederă - acum, roşie. Ploaie urâtă.

La 16,45: conferinţa. Aproximativ 35 persoane. Aşa şi-aşa, nu grozav.

Întru compensaţie, între orele 18 până acum (12,30 noaptea, deci 24 oct.), cu Dan Golopenţia, Mihai Spăriosu şi Zaza la un restaurant franţuzesc. Degeaba am opus rezistenţă zicând că franţuzeştile sunt mult mai scumpe - Spăriosu: Da, dar măcar mănânci totul din farfurie...

A început să miroasă a zăpadă - dacă suntem aproape de Canada...(...)

Marţi 24 oct. 78, Aeroport Syracusa - ora 8,20

Dan Golopenţia m-a adus. Trebuie să schimb la Buffalo. Am schimbat - este 9,25. (...)

Bloomington, miercuri 25 oct. 78 - ora 1,30 dimineața

Acum m-am întors de la Matei Călinescu.

Conferința - la 20 - foarte așa și-așa. Vreo 35 persoane. Dacă Matei nu mi-a zis nimic ce ar fi putut să aducă a consolare, înseamnă că n-a fost chiar atât de rău. Sau înseamnă că...din contra!

M-am simțit cu adevărat bine, după aceea, la Matei acasă: Sever Tipei cu Denise (veniți, bieții de ei, de la 18,30 tocmai de la Champagne), N. Spulber, D-na fostă Zarifopol cu soțul american.

Mă culc. Aici, la Bloomington culorile par a fi și mai violent-roșii decât pe Mont-Gabriel.

- ora 14.00: Am fost la Matei, ne-am plimbat prin campus, prin cartierul profesorilor, apoi am prânzit cu Dl. Spulber.

Simt că am făcut o gafă: este adevărat, că mai întâi l-am întrebat - pe Matei:

«Te-ar interesa un roman de-al meu - bine-nțeles, în românește ?»

La care Matei, băiat bine-crescut, a răspuns pe dată afirmativ, ba chiar a mimat curiozitatea - așa că i-am dat o dactilogramă a **Gărzii inverse**. Matei a fost primul, are să fie ultimul căruia să-i dau "manuscrise" - deși îmi arde buza după un cititor atent, competent - și intransigent. Îmi fac reproșuri, pentru că discuția, în acel moment, nu avea nici în clin nici în mânecă cu...literatura mea. I-am forțat mâna, asta e. I-am băgat manuscrisul pe gât. Să i-l cer înapoi ?- ar fi gafă la cub.

Acum mă culc, poate dormind, îmi vine o idee salvatoare. Ce bou am putut fi !

- ora 16: am dormit o oră și jumătate, mă simt mult mai bine. Dar n-am găsit soluția cu băgarea pe gât a **Gărzii**. Ce m-o fi apucat ? Am eu alte multe, mari cusururi, dar pe acesta, nu.

În general: sunt amărât din pricina vitezei cu care circul prin America - la urma urmei, dacă o duc tot așa, n-am să

pot spune că am fost şi eu pe-aici. Fiindcă ce am văzut ? Ce am auzit - şi mai ales: ce am adulmecat ?

În special, furios pe lipsa mea de tehnică în ale jurnalului: notez abia la sfârşit de zi, ori în pauzele de respiraţie, ce-mi aduc aminte. Multe şi importante şi interesante scapă: le uit, sunt grăbit să plec din nou...Galopul, mulţimea de oameni, tensiunea, neconsemnarea pe loc (cum face Eliade, în carneţele purtate cu el, la el în buzunare) toate acestea şi încă altele mă fac să trec **pe lângă.**

Mihai Spăriosu - altfel tare... la scris, în specialitatea lui (din câte mi-au spus ceilalţi), are dificultăţi la oral, în găsirea cuvintelor - pe care, în maniera lui Daniel Turcea le înlocuieşte cu: "Domle!" - de pildă (inventez, pentru ilustrare):

«M-am dus la...dom'le, să-i cer... asta, dom'le, ca să pot să...dom'le, înţelegi ce spun».

Fireşte, am exagerat. Mă întreb dacă nu-i mai sănătos să nu înlocuieşti cuvintele ce nu-ţi vin; să aştepţi - tot or să vină ele - chiar dacă-l enervezi pe celălalt. Fiindcă înlocuind, nu mai cauţi - şi nu mai găseşti.

Matei Călinescu:

a) observasem că Breban este contaminat de gestica torturată, scălâmbă a lui Ivasiuc - şi mă mirasem: Breban un flăcău atât de sănătos, de bine aşezat pe picioare, de echilibrat, să "ia" tremuriciul diagonalic al bietului Saşa ?;

b) când am băgat de seamă la Matei aceeaşi gestică mi-am spus că, în fapt, el, Matei fusese primul contaminat (nu ştiu de ce, dar sunt sigur): **gesticulaţie** ivasiucică îmbinată cu **opririle-lui-Saşa**, cunoscute şi enervante, fiindcă te împiedică să mergi.

(Şi Brutus Coste se opreşte în timpul plimbării - ca să vorbească - de parcă mersul şi vorbirea ar fi incompatibile; de parcă ar fi mai...linişte, pe o stradă în New York, atunci când se opreşte el - nu neapărat apropiindu-şi gura de urechea ta, însă el o face... politicos, cuviincios, respectuos faţă de partenerul de plimbare: când se opreşte, o face pe traectul lui, nu ţi se bagă, brusc, dinainte, oprindu-se - cum făcea Saşa).

Tamara Gane, soacra lui Matei. Îşi aminteşte tot-tot-tot. Faţă de Uca, de Matei, a spus doar că i-am fost student "un student bun"; şi că în '56 am fost arestat... Însă ceva mai târziu, cu un pahar în mână, a spus, privind în jur (eram numai noi):

«Ţi-am făcut şi rău - cu lucrarea aceea, la Spiegelblatt - dar aşa erau timpurile...Îţi mulţumesc că nu m-ai dat la Europa Liberă...» - şi m-a sărutat.

Eu ziceam doar neangajant: "Da, Da, Da..."

Cum sunt lucrurile făcute: Spiegelblatt, asistentul (am auzit că se află în Israel, că e unul dintre puţinii poeţi de limbă idiş), era pe punctul de a înăbuşi afacerea - un fel de extemporal, nu fusese făcut cunoscut, îl citise doar el şi mă întrebase, la sfârşit, cu gura strâmbă:

«O distrugi dumneata, ori eu ?»

Nici nu apucasem să răspund - de altfel, trebuie să mărturisesc: atunci, pe loc, nu aveam o imagine clară a "prăpăstiilor (politice)" pe care le aşternusem pe hârtie, plecând de la pretextul: "**Furtuna** lui Nikolai Ostrovski", că Spiegelblatt îmi fusese "răpit" de studente (că aşa-s studentele: răpitoare de asistenţi, nu ca pe timpuri, sabine...).

A doua zi, când fusesem convocat la catedră şi l-am văzut pe Spiegelblatt într-un colţ ţinând mâinile dinainte, de parcă cineva ar fi avut de gând să-l strângă de coaie; şi când i-am văzut pe cei doi "tovarăşi în civil" (asta petrecându-se înainte de procesul de la Decanat, din iunie 1956), am înţeles că iar o feştelisem. Dar, în capul meu, văzând-o pe Tamara Gane drept în faţă - e drept, severă, mohorâtă - mi-am spus că poate ea, ca basarabeancă, mi-e salvarea...

Da de unde! Ea mi-a fost cea mai aprigă acuzatoare. M-a amărât că l-a acuzat pe bietul Spiegelblatt - căruia i se aburiseră ochelarii de frică - de... lipsă de vigilenţă, de atitudine-de-gură-cască - ba chiar de complicitate cu mine...

Ieşind de acolo, eram sigur că cei doi tovarăşi au să vină după mine şi, cam pe la capătul scărilor, au să mă ia de câte

o aripă şi-au să mă ducă - pe sus - la *ei*, la Secu'...Dar nu s-a întâmplat nimic - eram la începutul anului 1956...

Acolo, la Matei, aş fi vrut să-i spun că ea, Tamara Gane a fost întâiul basarabean care m-a decepţionat. Eu credeam că basarabenii sunt cei care suferă de pe urma ruşilor şi a comuniştilor - or ea...Bineînţeles, n-am scos un sunet. Mă uitam la Uca, fiica ei, la Matei, ginerele...Ei nu ştiau ce făcuse (doar cu mine) mama şi soacra - aşa să rămână...

Spulber nu ştie nimic-nimic-nimic despre exilul românesc. Soţia lui este franţuzoaică, deci el nu a avut ocazia să cunoască (exilul). Nu ştie nici cine este Virgil Ierunca («N-am avut ocazia să ştiu»), deci nu auzise nici de *Limite*. Halal!

(...) L-am cunoscut pe românul Creţiu. E din Cluj, cu contract în regulă, aici. M-a întrebat, la conferinţă (în româneşte):

«Dacă pretindeţi că era baraj **de poliţie** (subl. mea) atât de puternic, cum afirmaţi că au fost 200 semnatari ?»

A fost - până acum - singura persoană căreia nu i-am răspuns la întrebare. M-am uitat la el, m-am uitat, până când individul a început să asude. Până când a plecat privirea, tot scotocind după o batistă. Până când, nemaiavând nevoie de răspuns, a ridicat din umeri, s-a aşezat şi s-a făcut mic, mic, pe fotoliu.

Bietul de el: a executat ordinul primit, învăţând pe de rost întrebarea venită de la Centrală - dar dacă banditul n-a răspuns... Şi n-a răspuns, astfel încât toată sala, chiar şi americanii au înţeles că s-a petrecut ceva în neregulă cu "intervenţia" lui.

Doamne, cum miros ăştia! Miros, în sensul că le pute sudoarea sufletului, avertizându-te pe tine, eternă victimă că şi căcăciosul de universitar trimis la Bloomington se află în slujba Secului! Sunt convins că chiar după ce nu mai sunt în serviciul activ - vorbesc de turnători, nu de lefegii - continuă să pută, să duhnească.

(...) L-am cunoscut pe Turcin. Îl ştiam după nume.

(...) Am cunoscut un croat, profesor aici, americanizat, vorbeşte bine franţuzeşte, a fost de multe ori în URSS (ca specialist - e şi el...kremlineţolog). Apoi pe soţul D-nei fostă Zarifopol (Johnston ?) care ştie româneşte, pe Gretchen, care m-a rugat să-i transmit salutări lui Julliand şi alor săi.

(...)

Bloomington, Indiana joi 26 oct. 1978

Ora 9,30: Aseară cu Matei şi cu Uca, la Willis, poet şi traducător, soţul Elei, grecoaică. Simpatici, mediteraneeni (mare descoperire - ba e mare, fiindcă s-a contaminat şi bărbatul, irlandez sau chiar scoţian...).

Ora 16,40: aeroportul Bloomington. Peste cinci minute decolăm. Matei şi cu Uca m-au adus în goana mare - eram în întârziere.

Dar tot am băgat de seamă cât de rurală este America. Sau, cum ar fi spus Papaşa Iliceanu (de la Isacova, reîntâlnit la Şeica Mare, ca profesor de rusă):

«Amierica! Ţarî satiascî iesti ia! (da tovarăşu Stali' tot o vru' popî sî si facî iel!»

Plec din Bloomington cu oarecare părere de rău: pentru mine, care "părăsesc" acest pământ cu copaci roşii, cu iarbă verde, cu oameni minunaţi; în acelaşi timp, cu jenă, ruşine faţă de Matei: de parcă eu m-aş libera, iar el ar trebui să mai stea, până la expirarea condamnării...

Asta este o idee proastă, numai a mea. Nici o clipă n-am simţit la Matei vreo umbră de...Bine, mai bine să nu mai vorbim. Fiindcă de văzut, am văzut şi nu una singură, dar mi se va fi părut mie. N-am fost prieteni în România, nu frecventam aceleaşi...valori, dar, de-ar fi să plec cu cineva într-o călătorie, cu el aş merge (cu Ţepeneag, ba).

Los Angeles, Hotel Concorde, vineri 27 oct. 78 - orele 2 dimineaţa

Acum revin de la o plimbare până la Ocean cu Monica, Mihai Popescu şi Sarkiz. La aeroport m-au întâmpinat D-na şi Dl. Miron Butariu şi preotul Grabowski.

Acum mă culc.

M-am culcat, am dormit - bine - acum e ora 10. M-a trezit Floda, cu telefonul de la New York, altfel dormeam în continuare.

Poate că azi mergem la Paralela 33 - dar: ssst, să nu ne-audă nimeni.

Nu ştiu cum să dau de fraţii Boboia - poate la biserică.

Los Angeles: 2 ore diferenţă faţă de Bloomington, 3 de New York, 10 (sau 9 ?) de Paris, 11-12 faţă de Bucureşti (dar de Orhei ? Câte secole ?).

Plimbarea noastră prin L.A.: Butariu mi-a oferit Dysney-landul - am declinat, pretextând că sunt obosit. Am urcat întâi pe... Hula lu 'Ulă, cea pe care scrie, cu litere de...multe zeci de şchioape: HOLLYWOOD - nu m-au interesat literele, ci buruienile de pe marginea drumului: ca şi la noi, pline de flori şi de miroase - atât că, aici, fatal, mai colorate, mai amirositoare - şi muuult mai mari (Hibyscus de 4-5 m., cu flori uite-aşa, cât pumnii mei reuniţi, crăiţe ca pe la noi, dar mari ca pe la ei). Am coborât, am urcat spre Bewerly Hills (sper să fi grafiat corect), Monica are, acut, simţul ironiei muşcătoare - m-au dus la Vila Harapului (aşa-i zicea ea):

O fostă casă în stil (fost) spaniol, re-, re-, re- - mai ales revăpsită în verde şi roz. Posedă bibiluri de stuc, desigur, dar însă totuşi: daurite veritabil; statui autentice, dezautenticizate, pentru că li s-a pus păr la puţe şi diamante-n asta, zi-i pe nume, la noi, în Mana i se spunea, frumos: figă. Gardul împrejmuitor, din ciment veritabil şi traforat este placat cu pietricele ovale, egale ca mărime şi lăcuite negru (o să-i scriu lui Matei, să vină să vază, tot scrie el o carte despre kitsch).

Astă seară la familia Butariu. Mămoşi, drăguţi.

Nu ştiu ora, nu ştiu ziua - ştiu că suntem la Hotel del Coronado, la San Diego. Şi că azi-noap' am trecut-o. Şi am stropit-o! Aşa!

Los Angeles, aeroport, duminică 29 oct. 1978

Ora 17,45: aştept decolarea pentru San Francisco. M-au adus Monica şi cu Mihai. Am impresia că îi las oarecum trişti - şi părăsiţi (şi ei!).

Ieri (sâmbătă 28 oct.): zi proastă de tot. "Conferinţa de presă" a fost o jalnică, penibilă, tristă întrunire de români exilaţi, dezorientaţi şi neinformaţi - dar cu zvâc tricolor (mie-mi spui?) O stare de rău fizic. Întrebări analfabete - dar agresive. De parcă de multă vreme ar fi aşteptat prilejul de a da şi ei iama-n alţii (că alţii aceia destul îi încălecase şi-i futuse-n cur).

Prânz la Butariu. Delicioase preparatele Doamnei - o cheamă Suzy. Apoi o oră de somn şi din nou la Butariu:

Cocktail: Udrescu, Şt. Munteanu, pr. Grabowski, Niţă, Ioaniţiu, şi "garda" mea, cum le spune Suzy Monicăi şi lui Mihai.

Când i-am şoptit lui Butariu că voiu să mergu la Paralelea 33, a făcut urât, de parcă i-aş fi fost cel puţin nepot de soră. Că nu şi nu - dar nu explica de ce nu. Cu complicitatea lui Suzy am obţinut... încuviinţarea părintească să mergem să ne jucăm pe Paralelă (dar să fim cuminţi şi să ne întoarcem, ca să fim mâine la orele 12 aici, la biserică!).

Am promis şi-am şters-o. Era ora 22,00. La 24 fix ne-trecute, am călcat-o, domnule! Am coborît din maşină, între Cardiff by the Sea şi Del Mar. Şi ne-am pişat pe ea! Am mas (dar nu suntem în Provenţa...) la un motel, am petrecut noaptea acolo, la 8 dimineaţa am mers şi mai departe până la San Diego, am luat micul dejun la Coronado Hotel, iar la 12 fix (după noua oră: s-a schimbat azi-noapte, dându-ne o oră în plus!), am fost la biserică, la Los Angeles.

Surpriză! L-am întâlnit pe Emil Tatu! El avea vreo 18 ani în 1949, când, în Buia au fost arestaţi aproape toţi bărbaţii din pricina unei grenade aruncate într-o şedinţă de comunişti. A fost arestat şi el, bătut îngrozitor, dar după vreo două luni i s-a dat drumul. Însă amândoi părinţii mei şi frate-său, Ionel, fost ofiţer, au mai fost ţinuţi. Şi bătuţi - "ca la Mediaş". După ce-am plecat din Buia (prin '52) nu ne-am mai văzut. Abia după 1968, m-a căutat el la redacţia *României literare*: se căsătorise (cu Emilia!) şi lucra la ceva ce n-am înţeles eu exact, dar am dedus că vânzarea se făcea în valută - deci era un fel de shop - dar unde ? Şi cum, el, bandit, dintr-o familie de bandiţi ajunsese să lucreze... cu dolari ? Mi-a povestit apoi de un fel de înscenare a lor - la care eu tăceam. Apoi a dispărut. Şi iată că ne întâleam iar, după alţi zece ani - la Los Angeles!

Fireşte, ne-am îmbrăţişat...După un timp, în biserică, Butariu mi-a şoptit să fiu atent "la ăla, că nu-i de-al nostru..." Am suferit ca pentru un frate. Doar îl cunoşteam pe Milu, hăt, din... 1944 (fie: din '45, că în primul an am fost prin păduri, jumătate din al doilea în lagăr la Sighişoara...). Acolo, în biserică, m-am apropiat de Milu şi l-am întrebat:

«Ce au oamenii cu tine, de te evită?»

«'S proşti - las-că-ţi povestesc io...»

N-a mai avut timp să-mi povestească, la întâlnirea de după slujbă nu l-am mai văzut. Deci n-am aflat taina.

Judecând însă după privirea lui...De la Buia îl ştiam pe Milu având ochii...drepţi, or când l-am reîntâlnit la Bucureşti, m-a izbit strabismul lui divergent. Desigur, a fi strabic (chiar divergent) nu înseamnă să ai o privire **louche** - dar mie nu-mi plăcea şi nu ştiam de ce.

La Los Angeles, Milu avea privirea şi mai... divergentă, în plus: **rea.**

San Francisco, luni 30 octombrie 1978

Am aterizat aseară la 19,00 (noua oră a Californiei). La aeroport m-au aşteptat Elena Stamatescu şi soţii Stoffel - la care stau. El, Pavel: fiul lui Emerich Stoffel, şeful revistei *Neue*

literatur de la Bucureşti - cel care a spus ***niet***! (acelaşi lucru şi în nemţeasca lui) la publicarea fragmentelor din **Ostinato** traduse de Anemone Latzina şi Dieter Schlesak...Nu are nici o vină, bietul fiu. Excelent matematician, a şters-o în Apus. Deocamdată caută un plasament.

Aseară, de la aeroport, am lungit drumul, ca să văz. Azi, între 9 şi 17 ne-am plimbat. Foarte, foarte, foarte! Cu totul deosebit de Los Angeles. Aerul e pur, răcorel, oraşul curat, înflorit - şi european (ca arhitectură). Nu are desfrâul vegetal al L.A., dar cât este - superb!

Nu se înţeleg deloc "ghizii" mei, George Duca şi Ion Raţiu (nu cel de la Londra!). Rezultatul ? N-am putut afla programul! Uite-aşa - la urma urmei, de ce l-aş afla ?

San Francisco (Oackland) marţi 31 oct. 1978

(...)

Aseară pe la 21,00 a fost pe aici I. Raţiu. Un june dezorientat, de aici o siguranţă de sine iritantă. Lăudăros foarte, are ceva de Ivasiuc (dar nu are inteligenţa aceluia). Vinde gogoşi de genul:

«Toţi colegii şi prietenii m-au compătimit (?), când am plecat!» - va fi vrut să spună: regretat... Sau:

«Noi suntem o familie de advocaţi!» - ei şi ?

Oamenii din jurul meu (soţii Stoffel, Elena Stamatescu, Raţiu) nu au primit azil politic: nu au probat că în ţară ar fi avut "activitatea anticomunistă" şi nici că ar fi fost persecutaţi de comunişti (bietul Stoffel - ce să dovedească el, fiu de încă mare ştab - minoritar, dar parcă ar fi minoritar rus, monstrul de Emerich).

Ieri, prin oraş, pe jos: într-un fel de piaţă-curte, un restaurator italian, servea onor. clientela răcnind din **O, sole mio!** Simpa' şi cabo'.

Am fost pe malul Oceanului, am văzut foci, am băut minunata Irish Coffee. Apoi pe strada Lombard (cea slalomată, marca oraşului).

Seara: la 20.00: în ciuda bruiajului (Duca-Raţiu), se pare că am avut succes.

Apoi, la Andrew Janos - suuuus, pe munte, casa lui e ca un balcon - măricel. Superb oceanul văzut, noaptea, de acolo.

Palo Alto, Stanford University, miercuri 1 nov. 1978

Azi, la orele zece Stoffel m-a căruţat aici, în campus - aflat la vreo 60 kilometri de Oackland.

George Duca m-a ghidat.

La ora 12, lunch cu Drascovici, cu Julliand, cu Andrei Amalrik etc.

La 16 ar fi trebuit să fie o conferinţă de presă - n-au venit gazetarii! Julliand mi-a arătat campusul.

Cu George Duca la Richard Staar, de la Hoover Institute.

Mâine seară vom merge la D-na Sagan, de la Amnesty International. (...)

Palo Alto, joi 2 nov. 1978

Reprogramată (în principiu), pentru azi, conferinţa de presă iar n-a avut loc. Şi tot din vina lui Duca - «Am uitat...» (...)

La 18.00: cu soţii Bogdan, cu Drascovici: la D-na Sagan. N-am nimerit de la început proprietatea, ascunsă într-o adevărată junglă, cu numere de casă derutante.

Acolo i-am găsit şi pe soţii Julliand. Doamna - superbă, unde mai pui că vorbeşte foarte bine româneşte (cu accent... franţuzesc; e drept). Mai erau: Wendy Turnbull, un editor de samizdat - vreo 20-25 persoane. Cică: în onoarea mea... (mă-nţelegi).

Ginetta Sagan: o italiancă bondoacă, brună, mititică, mămoasă cât cuprinde, vorbeşte tot timpul, tot timpul, găteşte (tot timpul) şi împarte pupături sonore (nu chiar tot timpul).

(...)

Azi lunch - tot la ei. Am înţeles: soţul Ginettei este un medic celebrissim, are şi câteva clinici...

(Ieri: Richard Staar mi-a dat un volum de-al său unde sunt citat. Va apare o lucrare mai vastă, în care voi figura mai generos).

La 12,00 am fost iar la Ginetta Sagan. Soţul, Leonard, de astă dată lipsea. Altă pizza dementă precum şi îngheţată - başca pupături, interjecţii, îmbrăţoşări. Am dat un interview acolo, pentru nici nu mai ştiu ce jurnal...

La 16,00: conferinţa aici, la Florence Moore - Meyer Forum Room. Cca 50 persoane. Nereuşită - din cauza lui George Duca: el nu traduce; el... dezminte, el combate, el se luptă cu zisele mele (dar nu le traduce mai întâi). Confuzie totală: ascultătorii vor fi crezut că ceea ce sonoriza Duca erau... cuvintele mele, traduse. Mi-a făcut-o, bătrânul domn! Vai şi ce frumos îl vorbea, înainte de plecare întreaga familie Ionesco! Dar Monica Lovinescu!

La 19,00 la Asociaţia Studenţilor (organizată de Mitchell) - ar fi trebuit să fie - acelaşi Duca: «Am uitat...»

(...)

New York, duminică 5 nov. 1978

În 3 nov. am re-ajuns la N.Y. drum de 5 ore, extrem de inconfortabil (fotoliile sunt "economice" - adică strâmte).

Stau tot la Brutus Coste. (...)

Ieri, sâmbătă 4 nov. la ora 17, la Carnegie Hall - recepţia. Cca 200 persoane. (...)

Tot 5 nov, ora 21,00: am fost "translat" la soţii Vardala - persoane foarte drăguţe.

Înainte de recepţie, la 13,00, am plecat însoţit de Teodo-rescu, de Brutus Coste şi de Vardala spre Queens - acolo, într-o sală au organizat exilaţii români praznicul Sf. Dumitru, patronul bisericii din N.Y. (...)

Masă mare - mai lipsea nunta cu dar. La 20 fix am ieşit de-acolo, epuizat, mai ales că fusesem pedepsit să stau lângă

o damă româncă foarte tricoloră - altfel boieroaică din cele mai greţoase, care te obligă să te dedai la luptă de clasă...Mi-a vorbit tot timpul despre "sfântul ţăran român"... Cred că dac-aş fi băgat-o-n pizda mă-sii, tot nu m-ar fi luat în seamă, atentă doar la propriu-i discurs - cel cu "sfântul ţăran român"...

Să nu uit (cum să uit ?): s-a dansat Periniţa - păi am scăpat ? Păi n-am scăpat! Nu ştiu ce aveau toate, de mă pupau numai pe lentila dreaptă a ochelarilor...

New York, luni, 6 nov. 1978

Peste jumătate de ceas plec cu V. Socor la Boston, la Harvard University. Oarecari emoţii.

(...) Dorm suficient, dar ne-odihnitor. Dimineaţa sunt ameţit şi rău dispus.

Ora 23.30. Am fost. Am vorbit în faţa a 22 persoane (din care 11 erau români). Cam plouat.

Acest Iliescu-Scorniceşti (îi zic aşa, pentru că e din Scorniceşti şi seamănă ca două picături de apă cu ilustru-i consătean), fost ofiţer regal, acum lector de...italiană - n-a făcut nimic-nimic, ca să contreze acţiunea lui Steve (îi zic aşa, acum nu-mi aduc aminte numele exact, face pe ideologul de stânga al universitarismului american). Îl ştie Socor foarte bine. Javra: i-a derutat în sensul propriu pe cei ce aveau de gând să participe: a pus afişete indicând un cu totul alt loc de întâlnire...cu mine! (Cred că nici Steve nu-l cheamă).(...)

New York, Marţi 7 noiembrie 1978

Ora 10: am gripă, lua-o-ar dracu! Nu ştiu cum o să rezist azi, la Yale, mâine la Columbia.

M-a amărât povestea cu Harvard. Şi tot nu mi-am adus aminte cum îl cheamă pe individul acela, diversionist (un "sovietolog" foarte ascultat - mai ales că e sovietofil toată ziua).

Seara, târziu: am fost, a fost bine.

Inainte de plecarea din N. Y., am dat un interview lui Ted Jacquenney (voi fi grafiat bine ?), pentru *Worldview*.

(...) Acolo, la Yale University, am cunoscut un cuplu de polaci: Jan și Irena - îi știu bine pe Pomjan și pe Smolar.

Excelent traducător, Socor: eh, dacă l-aş fi avut și la Standford...

Mai am ziua de mâine și gata!

New York, Miercuri 8 nov. 1978

Ora 23,30: Am sfârşit cu bine, prin Columbia University. Multă lume: în jur de 150 persoane. M-a prezentat însuşi Siegels.

Incident cu vestitul Milhovan. Îi ştiam numele, dar nu şi mutra; un oltenete jalnic şi înrăit. Mi-am dat seama după cum vorbea "americăneşte" şi după miros că e de-al lor - a vrut să mă încuie. Parte i-am răspuns, prefăcându-mă că nu observasem nimic suspect, parte... i-au răspuns alţi români din sală care l-au huiduit şi l-au făcut să tacă.

De la Columbia, la D-na Frazer (Amnesty Int.)

Sunt terminat.

New York, Aeroportul Kennedy, sala de aşteptare - joi 9 nov. 1978, ora 18,15

Mi-am luat aseară rămas bun de la Tanţi şi Brutus Coste, de la Socor, de la Teodoreşti. La aeroport m-au adus Cornel Dumitrescu şi Vardala.

Vineri 10 nov, ora 1,00 (ora New Yorkului), undeva deasupra Irlandei sau a Canalului Mânecii.

Se pare că la Paris este ora 7,00. Am zburat binişor până acum. Cu Air France mă simt totdeauna bine.

Într-o oră aterizăm. ***Acasă.*** Asta simt, că m-am întors ***acasă.*** În lipsa acasei-de-acasă, mi-am făcut loc, m-am culcuşit

aici, în Francia. Acum câteva zile, la San Francisco, umblând pe stradă, când am văzut un drapel franţuzesc, mi-a tresăltat inima (Români!). Pe cuvânt de onoare de n-am simţit acest...efect patriotic!

(...) A început a ne hâţâna. Se vede o zare de lumină înspre unde ne îndreptăm noi acum. (...)

•

JURNAL DE ZIUĂ-SCURTĂ
(1994)

IANUARIE 1994

Sâmbătă 1 ianuarie 1994

Nimic notabil. Ce să fie de notat într-o zi ca asta?

A, da: a telefonat Lulu de la București: cică "Clujul" (Echinox) a primit b.t. –ul; pe la sfârșitul lunii cartea va fi gata.

Și că Antonesei i-a spus că a primit o altă scrisoare de la mine pe care are s-o publice...Bine-bine, *Timpul* e lunar, dar parcă ar fi semestrial, așa lucrează băiatul Liviu.

Duminică 2 ianuarie 1994

Zi de odihnă totală; de zacere (zăcere?).

Nimic nu a mișcat – în afară de Paul Barbăneagră care ne-a telefonat, cu urlări de Anul Nou. Nici de el nu au nevoie băieții din țărișoară! Nici chiar de el. A zis la un moment dat:

"Când îmi aduc aminte cum, cu vreo zece ani în urmă, la mine, împreună cu Nicu Steinhardt făceam elogiul țăranului român și tu ziceai că nu mai există nici țăran, nici român... Și când, la Sorbona, în legătură cu Piteștiul, tu susțineai că experiența de la Pitești s-a aplicat la scară națională, cu toată lumea – iar noi sărisem pe tine..."

I-am spus lui Paul Barbăneagră că îmi aduc aminte – astea și încă alte "profeții" – dar că nu sunt deloc mândru de ele, profețiile...

A mai telefonat Marie-Laure, ca să ne spună că s-a simţit bine cu noi. Şi noi cu ea.

Luni 3 ianuarie 1994

Am terminat de corectat jurnalele dactilografiate – atât cel **pe Sărite,** întreg, cât şi cel **de Noapte Lungă**, prima parte, 303 pagini, până la sfârşitul anului 1993.

Am început să fiu ceva mai puţin "dependent" de jurnalul vechi. Dar încă nu mi-am venit în fire.

Ieri am scos de la naftalină **Justa.** Într-o doară, aşa, că tot n-aveam ce face... Desigur, am corectat textul, dar erau corecturi necesare unui text la a zecea variantă... Am făcut vreo două tentative de a găsi continuarea – "povestea Dianei" (pe care am scris-o, ştiu bine), am renunţat: la urma urmei, e mai bine aşa: este – şi trebuie să rămână – povestea Toriei, zisă Justa. Chiar finalul-final exista, gata dactilografiat. În total, 107 pagini (aşa cred). Am s-o rog pe Ana să-l fotocopieze şi li-l trimit băieţilor de la *Familia*. Aşa.

În intenţia mea de acum... zece ani, **Justa** alcătuia (împreună cu **Venina,** cu **Bonifacia,** cu **Ela**) "ciclul femeilor". **Venina** şi **Ela** rămăseseră neterminate şi le lăsasem aşa, iar cum pe **Justa** o gândeam împreună cu povestea-Dianei, o consideram şi pe ea neterminată. Şi uite că nu. Rămâne de văzut, la rece, acum s-ar putea să fiu orbit de "încântarea" de a fi "găsit" încă o povestire (şi gata-scrisă!).

Cu **Justa** se completează (eram tentat să zic: se umple) perioada Şcolii de literatură. În intenţia iniţială (?) este sigur că aş fi vrut să scriu un fel de "istorie a Şcolii", replică dată lui... Traian Filip... Cu vremea, m-am potolit, ambiţia de a polemiza cu însuşi Traian Filip (!) m-a părăsit – şi bine a făcut.

Din *22* aflu: Sorescu a declarat că Humanitas răspândeşte numai cărţi de dreapta... Ce nemărginită jigodie protejatul Monicilor! Tare aş fi curios să aflu: Breban şi ai lui (printre

care Pleşu) pun "răutăţile" mele resentimentare (!) pe seama... neajungerii la struguri – dar răutăţile lui Sorescu: resentiment... pe viceversa?

Mariana Marin ne-a dat de două ori telefon. Că ar fi bine să reluăm relaţiile; că o să-mi explice ea cum a fost "cu adevărat, la Slobozia, anul trecut..." I-am spus că nu mănânc ciorbă reîncălzită – nici în dragoste, nici în prietenie. Dar ea a insistat: că să încercăm, ce dracu! Câte nu spune omul la supărare ori la un pahar de vorbă... Dacă omul spune ce spune, - am răspuns, atunci să-şi ducă spusul în spinare; să şi-l asume.

Acum, că am dereticat în casă, că am pus oarecare ordine în lucruri, în vederea plecării... Are să se dovedească profeţia "casandrelor viclene", cum le spune Virgil Podoabă, că eu m-am ţinut la suprafaţă atâta timp cât am avut "substanţă autobiografică" – iar de cum aceea s-a terminat, mă termin şi eu ca scriitor...

Fireşte, Casandra cu pricina se gândea la un... autor care, deşi îşi păstrează nealterate (oricum: nu mult) forţele, în clipa în care va isprăvi amintirile-din-copilărie, se va opri, neavând altceva de comunicat.

"Oprirea" mea are altă pricină: am mai spus-o: simt, ştiu că mi-au diminuat forţele (toate), nu are rost să încerc a scrie roman. Şi nu neapărat pentru că romanul mi-ar cere eforturi peste puteri, ci aşa: ***m-am plictisit*** de romane! Ar fi ca şi cum aş semna munca mea, nu cu pseudonim, ci cu numele (şi în folosul) altuia. Ei, da: chiar dacă multe dintre "romane" au fost scrise la persoana întâi.

Am descoperit virtuţile jurnalului destul de târziu – dar vorba ceea: decât niciodată... Şi, la urma urmei, răul a avut şi latura lui bună: în România, fiindu-mi frică de Securitate, n-am ţinut jurnal deloc – mai bine aşa, decât un jurnal mincinos, ca scriitorul de jurnale Radu Petrescu; ori ajustat ca al

prietenului său întru ale literaturii-cu-voie-de-la-cécé, M.H. Simionescu.

Mai bine... Pentru cine, mai bine?

Marți 4 ianuarie 1994

Se vede că s-au deschis robinetele... oboselii adunate în atâția ani, astfel explicându-se somnolența, ba de-a dreptul: adormirența mea din ultimele zile. Aseară m-am culcat la orele 21 și n-am fost în stare să mă trezesc la șapte și jumătate, ca să-l... trezesc pe Filip: m-a trezit, în panică, pe mine, Ana... Să nu uit: ieri după amiază trăsesem un somn de vreo două ore și jumătate.

Este foarte adevărat: somnoritatea mea nu explică haosul din România! Asta, nu! Poate altceva, dar nu asta...

Richard Ellmann, unul dintre biografii lui Joyce, scrie undeva (încercând el o comparație...) că... de la Joyce cititorul nu află – ca de la Tolstoi – cum se înhamă un cal, cum se bate un cui de lemn, care e ordinea vesmintelor pe o femeie ce se pregătește de bal...

Adevărat: n-am mai citit Tolstoi de curând (deși am o foarte bună ediție în românește: cea de la Cartea Rusă, legată în pânză verde), însă, uite: nu-mi aduc aminte să fi... "aflat" de la Tolstoi cum se înhamă un cal – dar cum... autorul ***intră*** într-un cal, Holstomer, asta, da! Am aflat! Nu l-am așteptat pe Tolstoi să-mi explice cum se bate un cui (fie și de lemn...) – poate fiindcă eram băiat de la țară, bătător de cuie – dar am aflat de la Tolstoi ***cum e când mori*** (Ivan Ilici, Bolkonski)... Voi fi "aflat" atunci, la prima lectură câte rochii pun femeile în vederea balului, dar, zău, nu am reținut asta; nu și asta îmi trezise, trezea, trezește interesul – ci "altele", mult mai... banale, mai generale... Uite: țin minte că, la un moment dat Marta Petreu mă întreba de ce în nici una din scrierile (cunoscute de ea) nu există... descrierea unei mese, a unei petreceri-cu-mâncare, a unei... îndestulări cu pâine pământească (sensul este la ei, cuvintele ale mele) ? N-am știut ce să răspund.

n-am aflat de atunci: de ce? Aşadar, "comparatista" a observat: de la mine cititorul nu va afla nicicând o listă-de-bucate.

Un rudiment de explicaţie: eu sunt un flămând-care-nu-vorbeşte-despre-mâncare (ca puşcăriaşii "înţelepţi"); alţii (altele) nu sunt, n-au fost vreodată cu adevărat flămânzi – de aceea vorbesc şi cer să li se vorbească despre mâncare. O altă explicaţie ar fi aceea că eu nu am... organ bufativ, ca să mă alint franţozeşte. Sau îl voi fi având eu, dar nu a avut el "condiţii" să se exerseze: în general (în foarte general), pentru mine, mâncarea este acel ceva care hrăneşte – în vederea unei activităţi (sau în a... supravieţuirii / apoi în **Ostinato** am scris – adevărat, nu "pe larg" – despre rolul gamelei /), iar "mesele de sărbători" (din România) constituiau prilej de... petrecere: de dans, cânt, pălăvrăgeală, chiar şi de... pileală – dar nu de ghiftuială. Apoi, în Occident, cu prilejul participării la colocvii, la conferinţe, la călătorii de informare, fireşte, eram şi eu invitat la mese (am pus pluralul, am impresia că singularul s-ar referi la persoană, nu la masă...) dintre cele mai "alese". Dar dacă nu am introdus în cărţile mele lista-de-bucate, nici în jurnal ori în agende nu le-am consemnat, asta nu dovedeşte impotenţa organului meu gustativ (şi nu doar...); ci, hai să zic: decenţa m-a cenzurat (na, că m-a cenzurat şi pe mine ceva-cineva!): chiar în perioadele cele mai negre ale exilului, când ***nu exista*** vreun semn de speranţă că voi publica în româneşte, chiar şi atunci îl aveam în faţă pe cititorul român: o singură persoană îmi ajungea... Şi nu-s-ar-fi-făcut să înşir pe hârtie ceea ce am mâncat şi am băut eu (printre alţii) la masa lui Helmuth Kohl, a lui Felipe Gonzáles, a lui Spadolini, a lui Panella, a lui Deniau, a lui Lang... Şi n-am făcut-o şi din alt motiv: masa, ghiftuiala, plăcerea burţii (francezul care ştie el ce ştie zice: *Les plaisirs du palais* – fiind vorba de... cerul gurii – fusese o "plăcere", totuşi, secundară (nu doar pentru mine): acolo unde mă dusesem, pentru ***altceva*** mă dusesem.

Dar poate că nemulţumita nu îmi reproşa absenţa mâncării din literatura mea, ci doar o deplora. Va fi crezut că

n-ar fi stricat şi o masă bună după atâtea... altceva, nu? Ei, asta n-o ştiam: că nu doar autorul oboseşte, se epuizează scriind, flămânzeşte -, ci şi cititorul, citind... Îmi mărturisesc insensibilitatea: din Rabelais, nu cantitatea bucatelor ingurgitate mi-au fixat atenţia – ci altceva. Bineînţeles, şi partea... alimentară, dar nu cu precădere ea.

Înapoi la Ellmann: aşadar, după el, de la Joyce cititorul nu află... nimic (ca de la Tolstoi – ce ruşine pentru Tolstoi!), fiindcă, zice el, Joyce a inventat monologul interior!

Parcă l-aş citi pe Sorin Alexandrescu explicându-ne "măreţia" lui Faulkner!

Cât despre "monologul interior" îl practicaseră (ca şi M. Jourdain) toţi autorii de texte pentru teatru, de epopei, de imne – ce să mai vorbim de *Biblie*.

Joyce nu a "inventat" – dar a practicat cu metodă monologul interior (motiv pentru care nu-l suferea pe Proust, "un oarecare Marcel Proust", căruia nu-i găsea "vreun talent special" – fie vorba între noi: nu exagera mai mult decât se cuvine...).

Mi s-a mai răcit entuziasmul (mai corect: s-a sedimentat...) pentru **Ulysse,** acum jur numai pe **Finnegans Wake,** pentru... invenţia verbală.

Ştiu, ştiu, ştiu: sunt scriitori, sunt comentatori de literatură care consideră "invenţia verbală" fia ca pe o chestiune secundară, neavând vreo legătură cu "arta literară", fie ca pe o trăznaie – altfel "inocentă".

N-am să pierd timpul explicând rotunditatea cercului; un scriitor este scriitor, nu pentru că (pe lângă "istorisirile" ori poemele sale) "face" şi cuvinte noi – nu există un ***şi***, aceasta nefiind o treabă anexă. Rămânând pe terenul materialului de lucru: de ce, de pildă, un pictor poate trece nebăgat în seamă când "inventează" noi tonalităţi de culoare, iar un scriitor atrage numaidecât atenţia când scrie, de pildă, cuvântul (la întâmplare): ***întâmplătornic***? Ştiu de ce: nu toată

lumea "ştie să picteze", în schimb toată lumea "ştie să scrie şi să citească"!

Desigur, nu este un cusur (la un scriitor) să nu "inventeze" cuvinte – dar un daltonism, da. În literatura noastră română, fireşte, poeţii au fost (sunt) primii care, nemulţumiţi de cât material au la îndemână, şi-au confecţionat ei, pe măsură: Heliade Rădulescu, Bolintineanu, Alecsandri au avut de luptat cu sărăcia generală a limbii; Eminescu s-a luptat cu sărăcia-pentru-el a limbii. A venit Arghezi care s-a comportat ca un proprietar ce-şi lărgeşte, măreşte proprietatea. Sar peste aportul moderniştilor, avangardiştilor – în proză saltul s-a făcut prin Caragiale (dar numai în piese – adică în texte ***de-zis***). De la bătrân la tânăr: Mateiu...

În ceea ce se numeşte: contemporaneitate – după ştiinţa mea nici un prozator nu a creat cuvinte (dacă nu luăm în seamă deformările morometiene datorate unui scriitor dotat cu ureche – dar nu doar urechea i-a lipsit lui Marin Preda), ci tot poeţii: Nichita Stănescu, Sorescu; apoi Dimov; Turcea, Mazilescu, Brumaru, Foarţă, iar în vremea din urmă, Luca Piţu. (Iar în vremea şi mai... din urmă, cei adunaţi în jurul revistei *Caţavencu*; nu am suficiente "probe", însă cred că şi fostul meu amic, Tudor Octavian merge în sensul cel bun).

O observaţie (sub rezerva că sunt incomplet informat): nici o femeie printre "inventatorii de limbă" – de altfel, nici în Franţa... Ele fac (foarte) bine ceea ce s-a mai făcut: copii, poezie – altfel, sunt ca japonezii (de ambe sexe!): perfecţionează ceea ce au inventat (sau: le-au implantat) bărbaţii...

Alfabecedarul... L-am "definitivat" în vara anului trecut: am dactilografiat ce era scris de mână, am tăiat cu foarfeca, am lipit coloane de cuvinte – ca să fie cât mai puţină risipă de hârtie de fotocopiat (dar şi de transportat). A dat un total de cca. 1.000 file. Vreo 840 cuvinte-cuib de la care am derivat ceva mai mult de 42.000 de "alte-cuvinte". Există "cuiburi" de la care am (ex)tras doar un ou...Dar există *pizda* din care am scos vreo 16.000 mii. Productiv(ă)!

Am încercat să explic în cuvânt-înainte (în fapt: *Avertisment*) că **Alfabecedarul** nu constituie "magazia de cuvinte" a cărţilor mele, ci este o ***carte*** aparte (ia te uită: rimează!), de sine stătătoare. Deci, se poate "citi" ca o carte şi nu ca un... dicţionar.

N-am reuşit să spun acest lucru. Ar fi trebuit să povestesc – ori nu aveam chef de aşa ceva.

Spun acum, aici: cuvintele-noi din cărţile mele au fost... găsite pe loc, în chiar timpul când scriam, dar tot "în procesul scrierii", ca să folosesc limbajul Şcolii de literatură. Că unele – cele mai multe – din cuvintele din texte se găsesc şi în **Alfabecedar:** desigur, dar... n-au fost culese: n-am răsfoit textele, ca să extrag răsfăţurile lingvistice.

În fapt, **Alfabecedarul** a fost alcătuit într-o manieră... banală şi insolită (bine, nu insolită, doar: interesantă...):

Cu un dicţionar al limbii române în faţă:

Citind – chiar cu glas – cuvintele, în ordinea lor normală (fireşte: alfabetică...); citind o jumătate de coloană sau o coloană întreagă, apoi întorcându-mă – cu cititul...

În fapt: cu ***incantaţia.***

Iau, deci, litera *A* – şi recit; incant(ez):

"A; *aaleian*; *aba* (prea scurt, nu e productiv); *abac* (nici chiar el); *abacă*; *abagerie*, *abagiu*, *abajur*; *abandon*; *abanos*..."

Înapoi:

"Abagiu, *abajur*, *aban*..." (să ne oprim la *abajur*).

Îl scriem. Continuăm să-l rostim: «abajur, abajur, abajur...»; - şi mai ce? *abajurnic*; «abajur, abajur...» *abajurîmprejur*; *abajurist*; *abajurisdicţie*...

Abajur poate fi îmbogăţit, de la... 'bajur în jos – să ne ducem la litera *B*, să căutăm *ba*, *baj*, *baju'*, eventual: *'bajur*... Găsim: *bajoaier*, *bajocian* – dar nu sunt bune...

Mai "jos" – *ajur* – înapoi la litera *A*; la *aj*... Găsim câteva: *abajungere*, *abajustoare*, *abajutor* – restul: lipsite de interes, ori le găsisem "din cap", fără ajutorul dicţionarului, doar rostind «abajur, abajur, abajur...»

După un "cuib" şi cel mult zece "ouă" – căutătorul de...(?) este epuizat. Nu mai vede bine ce stă scris în dicţionar, apoi a rămas bătut-în-cuie de... abajur-abajur-abajur – o pauză se impune...

Bun, acesta a fost autorul – dar cititorul? Cum poate el gusta această... carte?

Foarte simplu: luând-o de la... *abajur* şi citind fiecare cuvânt din coloană – de dorit: cu glas tare (de şi mai dorit: să existe ascultători ai... lectorului) – să zicem:

"De la *FETIŞ*: *fetişerif*, *fetiş-veliş*; *fetişalău*; *fetişalvari*; *fetişarpe*, *fetişel*, *fetişindic*; *fetişindicual*; *fetişindicualitate*..."

Sau de la alt cuib:

"FATA: *fataşabilă*, *fataşnică*, *fatavism*, *fataică*, *fatain*ă, *fataniţă*, *fatalie*, *fatandră*, *fatandritudine*, *fatasmă*, *fatalentată*, *fatămâiată*, *fatătarcă*, *fatătucă*, *fatăvălită*..."

"FLOARE: *floarecare*, *floareolă*, *floardoare*, *floaripă*; *FLOR*- *floracol*, *flOra pro nobis*, *floracular*, *floranjerie*, *floraş*, *florgan*, *florgasm*, *florgie*, *florhidee*, *florigine*... etc."

În încheiere – pentru că am scos nişte file de la *F*:

"FLOC: *Floci ciornâie* (cântecul rusesc), *flocal*, *floculenţă*, *flocaş*, *flocatar*, *flocaţiune*, *flocomotivă*, *flocotenent*, *flocvace*, *floculturã*, *flocultism*, *flñgos*, *flogodnică*, *flocoapsă*, *flochioasă*, *flogică*..."

Seara: M-am certat cu Monica Lovinescu – la telefon. Nici nu vreau să-mi aduc aminte.

Azi poşta a fost bogată: am primit trei reviste: *Vatra* 11, *Familia* 10-11 şi *Aurora* nr. 2/93, revistă a bihorenilor.

Aurora îmi publică pagini din **Jurnal pe Sărite**.

Vatra: prima parte din P.S. la **Căldură mare** (apariţie anunţată în nota redacţiei);

Familia publică 5 scrisori ale lui Negoiţescu către mine (este anunţată publicarea unui volum de scrisori).

În afară de astea, am primit scrisori:

- De la Mihai Enoiu din Gorj;

- De la Ion Simuţ (sosită împreună cu Aurora): îmi cere şi altceva pentru revistă;
- De la Florin Ardelean (tot în revistă) – cică volumul de scrisori are să înceapă a fi cules în primele zile lucrătoare din 1994;
- O felicitare de la Laszlo.

Miercuri 5 ianuarie 1994

Dimineaţa: am scris, am pus la poştă pentru Ardelean, Cistelecan, Simuţ.

Acum e târziu, după amiază. Nu-mi vin în fire: *"Gallimard care trimite cărţile la topit"* de aseară, de la telefonul Monicăi – chestiune aflată în "răspunsul" lui Liiceanu. M-am tot gândit, am încercat diferite posibilităţi – tot cea *rea* e plauzibilă: din pricina insistenţei ei (la telefon) cu "contraexemplul":

«Dar şi Gallimard ţi-a trimis cărţile la topit, de ce te superi numai pe Liiceanu?»

La care eu, după o ezitare:

«Gallimard nu trimite cărţile la topit.»

Nenorocire! Monica a întrebat pe dată:

«Dar ce face cu cărţile care nu s-au vândut?»

La care eu m-am fixat pe răspunsul:

«Gallimard nu trimite cărţile la topit.»

Monica a mai întrebat (ce face Gallimard) încă de vreo cinci ori. I-am răspuns ca prima oară.

Pe măsură ce se repetau întrebările ei, înţelegeam (Fă, Doamne, să mă înşel) că Monica nu era persoana care, citind textul lui Liiceanu, repeta ce-i scris acolo (în legătură cu Gallimard), ci, vai, era inspiratorul acestui "argument".

A devenit din ce în ce mai agasată de "răspunsul" meu, mereu acelaşi. În fine, după o vreme, la întrebare i-am răspuns aşa:

«Gallimard nu trimite cărţile la topit. Dumneavoastră, de aproape de cincizeci de ani în Franţa şi nu ştiţi că Gallimard nu trimite cărţile la topit?»

Nu mi-a venit în cap să-i spun că Virgil a fost chiar colaborator la *Pléiade*, iar ea (împreună cu Ionesco) traduseseră Caragiale şi îl prezentaseră (la Gallimard)...

Atunci am simţit ***suferinţa*** ei; va fi înţeles, în sfârşit, că eu înţelesesem: a) că ea, deşi scriitor, deşi prieten al meu, într-un caz ca acesta s-a deplasat de partea editorului, nu a scriitorului; b) nu doar un "plasament" pasiv, ci unul activ – povestea cu Gallimard-care-trimite-la-topit fiind semnul că Monica chiar colaborase la un text în care mi se "răspundea" mie, lezatului; în fine, că "sugestia" ei (cu Gallimard) era, în plus... neadevărată...

Cam multe pentru o singură persoană – dar pentru persoana mea? : în cazul în care se dovedeşte a fi exactă bănuiala, anume că în prima săptămână a lui noiembrie (poate ultima din octombrie), Gabriela Adameşteanu fusese la Paris – Monica o "sfătuise" ***cum*** să-mi răspundă; nu ştiu dacă Liiceanu a fost la Paris – dar nu există telefon? Iar prin telefon a putut foarte bine să-i furnizeze argumente împotriva mea.

Să ne fie de cap tuturor!

Joi 6 ianuarie 1994

M-am trezit gata obosit. Deşi în vremea din urmă somnul-de-noapte mi-e lung, greu, astă-noapte m-am perpelit.

L-am visat pe Deşliu: care mi-a zis:

«Nu te uita aşa, am chiar murit – mă întorc imediat...» - avea el o treabă (în visul meu), însă după ce avea să şi-o facă, avea să se întoarcă...

Pe Monica n-am visat-o (ia te uită: o voi fi visat-o vreodată? Nu-mi aduc aminte), dar m-a chinuit tot timpul.

Cu Gallimard.

Nu-mi dă pace, nu-mi dă pace.

Mă tot întreb ce ar fi putut declanşa o astfel de... neprietenie (iată, am găsit eufemismul)?

Mi-am scotocit memoria, să găsesc ***un fapt*** de-al meu care să justifice fapta lor (îl include şi pe Virgil, doar una sunt ei doi). Găsesc: gafe, măgării, obrăznicii, chiar ţopisme (nu-

mi vine în minte vreuna, dar trebuie să fie); răsteli, supărări, ofense (iată una care mi-a rămas ca o pată umedă, ca o pecingine: în 1979, când Europa Liberă transmitea *Cutremurul*... în emisiunea lui Virgil *Povestea Vorbii*, ascultându-mă / şi înregistrându-mă /, am băgat de seamă că lipseau hălci întregi, înregistrate de mine – cele cu Ivasiuc; pe dată m-am dus la Monici şi l-am acuzat pe Virgil că mi-a suprimat pasajele jenante pentru Ivasiuc...; el şi-a dat cuvântul de onoare că nu a făcut aşa ceva – l-am crezut, pe loc, apoi când am aflat de la Bernard că el însuşi eliminase, la cererea Departamentului de Stat, fragmentele privitoare la securismul lui Ivasiuc, mi-a fost foarte ruşine de acuzaţia formulată, mi-am cerut scuze, el le-a primit – dar eu am rămas, totuşi vinovat în sinea mea).

Alt ***fapt-rău***, să mă bată Dumnezeu dacă-mi aduc aminte; nu neg că va fi fost, om sunt şi eu, dar cum îmi va fi fost tare ruşine, voi fi... uitat. Deşi, judecând după "episodul Ivasiuc", nu uit măgăriile comise de mine, mă bântuie şi acum amintirea lor...

Dacă nu neg că vor mai fi porcării (pe care le-am "uitat"), un lucru este sigur: ***lor, Monicilor, nu le-am făcut, deliberat, nici un rău*** – nu i-am... pus-bine la şefi (cum au făcut ei, consecvent, cu toţi directorii: Noël Bernard, Vlad Georgescu, Ratesh); nu i-am vorbit de rău faţă de reali ori doar potenţiali duşmani – cum au făcut ei, faţă de toţi cei care aduceau vorba despre mine (în stilul acela "amestecat": "Băiat bun – pâinea lui Dumnezeu, dar apucaaaat... Şi înjură pe toată lumea..."; şi, în fine: eu nu am "sfătuit" pe nici un român care venise mai întâi la mine şi-şi exprimase dorinţa de a-i vizita şi pe ei, nu-i sfătuisem, zic, să nu o facă («Pentru că e într-o fază proastă – înjură pe toată lumea»), cum au făcut ei – ultima oară cu Popovici, cu Zograf...

Dar lăsând la o parte acestea, la urma urmei, fleacuri:

Ce le voi fi făcut eu - rău - încât ei amândoi nici măcar să nu păstreze o "neutralitate înţeleaptă"? ; iar în conflictul cu cărţile topite să ia apărarea topitorului – nu a topitului; ba

chiar să-i furnizeze topitorului "argumente" în punerea-la-punct a victimei?

Ca "argumentul" Gallimard...

Şi iar: cu ce îi voi fi rănit, ofensat, lovit, trădat – ca să-mi "răspundă" astfel?

Vineri 7 ianuarie 1994

Ca să rezum: ieri am trimis cărţi: lui Emil Tatu, în California (**Arta refugii** şi **Amnezia la români**) şi lui Mihai Enoiu, la Arşeni-Muşeteşti, **Culoarea curcubeului.** Tot ieri am mai scris: Ruxandrei Cesereanu (în chestia împărţirii drepturilor de autor de la **Patru dialoguri** în mod egal) şi D-nei Oros, rugând-o să predea dactilogramele cărţilor **Din Calidor, Sabina, Bonifacia** Ruxandrei Cesereanu, de unde să fie recuperate de băieţii de la *Vatra*.

Iar adineauri i-am scris lui Papahagi (atât în chestia împărţirii drepturilor între patru, cât şi în a Justei: i-am propus-o spre publicare. Şi încă i-am scris lui Laszlo – în problema scrisorilor trimise acum două săptămâni şi în a scrisorilor pe care am să le trimit (ultimele).

Distracţia de ieri, de la poştă m-a costat 52 franci (cărţile trimise în California: 22 franci!), aşa că mi-a secat bugetul.

Aseară am vorbit cu Lulu la telefon: despre Mihai Enoiu – care îi va telefona – şi despre împărţirea drepturilor de la Echinox. Mi-a spus că Litera... doarme, cu volumul de articole. De astă dată, responsabil (cu somnul editurii care nu naşte nici pe Dracu') ar fi Răzvan Petrescu – numele mi-e cunoscut.

Şi când mă uit drept în faţa ochilor şi văd... că trebuie să cumpăr panglică nouă... Dar trebuie – altfel fotocopiile trebuie "trase", efectul fiind înnegrirea lor.

Sâmbătă 8 ianuarie 1994

Am rezistat tentaţiei de a cumpăra o nouă panglică. Am scris ieri lui Papahagi şi lui Laszlo. Am primit felicitări

de Sărbători de la Ruxandra Cesereanu şi de la Julieta şi Sandu Marinescu.

Mi-am adus aminte cine e Ovidiu Zară: băiatul cifotic pe care l-am îndrumat spre Mihai Serdaru şi Rodica Ivanovici. Dar Sofia Popovici încă nu mi-a... venit.

Desigur, mă lucrează atitudinea Monicilor. După ce mi-a trecut supărarea (jur că mi-a trecut!), m-a cuprins tristeţea. Tot nu cunosc motivul ostilităţii lor, dar îmi spun că dacă ei au ajuns să aibă, faţă de mine, un asemenea motiv, de plâns nu sunt eu, ci ei. Doar dacă mi-a luat Dumnezeu minţile şi nu mai ştiu ce rău le-am făcut; ce complot am urzit împotriva lor, ce răsturnare a lor am pus eu la cale (singur, cu alţi "duşmani"...)?

Ca să-mi mai descreţesc fruntea, câteva "justificări" pe care Monica le-a folosit cu sistem (având exact aceeaşi "schemă" cu "justificările" folosite de Manolescu în cazul lui Ţoiu şi al lui DRP – începând, invariabil, cu «Săracul...» - cine de la cine o va fi împrumutat? Sau cu toţii de la un strămoş comun: Guţă Tătărăscu, zis Puţă Căcărăscu?):

Aşadar, vine vorba despre Ţepeneag (duşmanul de moarte al lor, fiindcă nu pe mine voia să mă răstoarne, ci pe "dictatorii" de ei) – eu zic:

«N-ar fi găsit Ţepeneag o editură cinstită? A trebuit să publice la Fundaţia lui Buzura-Iliescu?»

La care Monica:

«N-ai dreptate! » (până aici, nimic nou sub soare). «Săracul Ţepeneag, mi-a spus că i-au scos-o cu multe greşeli, a fost silit să şi-o editeze singur...»

În legătură cu Ilie Constantin (şi cu aceeaşi editură) – eu:

«În chiar momentul în care vorbea cu mine la telefon (în urmă cu vreo lună – n.m.) şi nega că ar fi adevărat ceea ce citisem în Buletinul Ambasadei R.S.R., anume că şi el a publicat în editura Fundaţiei Buzura-Iliescu, bravul Ilie... - într-adevăr, nu publicase încă, aşa cum glăsuia Buletinul, dar îşi dăduse consimţământul – iar la telefon, faţă de mine,

protesta, declara că îl ofensez, că el niciodată n-ar face una ca asta...»

«N-ai dreptate! », zice Monica. «Săracul Ilie – ştii că şi-a rupt un picior? »

«Nu ştiam, oricum, piciorul n-are nici o legătură cu caracterul...»

«Atunci altcineva şi-a rupt piciorul, dar Ilie – băiat aşa de bun, am stat mult de vorbă, la Mămăligă, mi s-a plâns că l-ai repezit la telefon...»

«Şi s-a dovedit că aveam dreptate să-l reped. Eu începusem să am îndoieli, după protestele lui lăcrămoase şi când colo, el mă minţea în chiar momentul acela...»

«N-ai dreptate, eşti pornit şi împotriva bietului Ilie, ce-ai şi cu el...?»

Despre Pruteanu – ce importanţă că eu n-am mai adus vorba? , a adus-o Monica:

«... şi să ştii că n-ai dreptate cu Pruteanu – săracul, mi s-a plâns că l-ai înjurat... Nu înţeleg ce se petrece cu dumneata, de la o vreme, nimeni nu-ţi mai place, înjuri pe toată lumea...»

Ei bine, la acest reproş chiar că n-am mai avut replică.

Vorbind despre "undele scurte" la care lucrează mai departe, a adus vorba de emisiunea de televiziune în care Mihnea Berindei a vorbit atât de frumos de Doina Cornea, «dar Doina Cornea care vorbeşte acum aşa urât de Berindei, la licitaţia fiică-si...»

«Aaaa! », zic. «De curând am dactilografiat jurnalul din acea vreme – cum să nu ţin minte emisiunea în care Berindei, făcând "istoricul drepturilor omului" o lua, hăt, de la... origini – cum ar veni, de la Doina Cornea, din 1983...»

«Din 1982! » mă corectează Monica, cea care posedă o memorie fără cusur. «Atunci a scris ea la Europa Liberă, însă i s-a citit ceva mai târziu...»

«Mai târziu, mai devreme de 1982, nu de intrarea în arenă a Doinei Cornea vorbim, ci de Berindei, istoric al drep-

turilor omului: n-a scos un cuvânt despre cei dinaintea Doinei Cornea: Filipescu, Tudoran, Botez, Calciu, Paraschiv...»

«N-ai dreptate! – bietul Mihnea, pe vremea aceea era aşa de îndrăgostit de Adriana...»

«Nici despre fata Doinei Cornea nu e vorba, ci tot despre Berindei: a scris istoria drepturilor omului doar de la apariţia Doinei Cornea...»

Aici Monica mi-a dat în cap cu următorul argument:

«Eşti supărat pe Mihnea că nu te-a pomenit pe dumneata! »

Am tăcut. Ce să mai zici, după o punere la punct ca asta?

Duminică 9 ianuarie 1994

Am schimbat maşina – se vede. Spre surprinderea mea, Olympia avea panglică încă folosibilă.

Ieri am început să copiez cap. 10 din **Justa** – avea prea multe corecturi. Acum mă bate gândul să rescriu întreaga carte.

O să mai vedem.

Luni 10 ianuarie 1994

Azi am pierdut vremea încercând să corectez, gândindu-mă dacă dactilografiez pe curat "Povestea Dianei". Vreo 35-40 pagini. Uneori înclin să da, de cele mai multe ori declin (să nu). Nu se lipeşte, iar dacă da, atunci face gâlcă, se vede, de pe malul celălalt.

N-a mai telefonat Monica (din 3 ianuarie), şi nici nu aştept să o facă. Mai bine aşa pentru toată lumea.

Vineri 14 ianuarie 1994

N-am mai notat din 10 ianuarie. Între timp am schimbat maşina, chiar şi panglica...

Am primit o sumă de scrisori – la care am răspuns: de la Mihai Enoiu din Muşeteşti-Gorj (i-am trimis **Culoarea**...);

lui Emil Tatu, în sfârşit i-am trimis cărţile (**Arta refugii, Amnezia**); i-am mai răspuns la scrisoare lui Vasile Paraschiv – încă nu am făcut-o; lui Vlad C. Drăgoescu, am s-o fac mâine. De asemeni, le-am mai scris lui Cistelecan şi lui Ardelean.

Ieri a trecut pe la noi Lucian Grigorovici. Din una în alta, a venit vorba de Caraion. Mi-a spus că are o serie de scrisori de la el din perioada revistei *Correspondences*. L-am sfătuit să le dea spre publicare, i-am dat adresa lui Cistelecan de la *Vatra*. A zis că aşa are să facă, iar eu l-am avertizat pe Cistelecan că are să primească de la Grigorovici scrisori de-ale lui Caraion. Sper că vor fi publicate.

Înaintez greu, greu, cu anexa la **Justa**. În însemnarea din 10 ianuarie îi zisesem "Povestea Dianei". Acum însă îi zic: **Viaţa la cabană** şi nu o mai consider o anexă, ci o piesă de sine stătătoare – atât că probabil va fi publicată între aceleaşi coperţi cu **Justa**. Am dactilografiate până azi 28 pagini, vor ieşi în total 50, 60, 70, 80 – vom trăi şi vom vedea.

Mi-au mai telefonat zilele astea o doamnă de lângă Aix-en-Provence care vrea să-şi dea o "maîtrise" cu proză românească. I-am dat, la telefon, "bibliografia", adică scriitorii care au publicat în franceză (l-am uitat numai pe Ilie Constantin – oare de ce?).

Mi-a telefonat Cazaban. Ca de obicei, reproşându-mi că nu sunt întâlnibil. Ne-am ameninţat că o să ne întâlnim în viitorul apropiat. Culmea ar fi să se chiar adeverească profeţia.

Marţi 18 ianuarie 1994

Am tot copiat la **Viaţa la castel**. Merge extrem de greu, scriu 3-4-5 pagini pe zi şi acelea cu mari dificultăţi. Sunt obosit de moarte – atât de obosit, încât... nu mă pot odihni (un paradox cunoscut de multă lume).

Între timp am mai primit felicitări de la Liviu Maliţa (Cluj) şi Liliana Trandabur (Montréal). Cred că pe franţuzoaica interesată de literaturile din Est am pomenit-o (am vorbit cu ea la telefon, m-a scutit de răspuns scris).

In ultimul *22* primit azi, o cititoare (Virginia Benchea) îmi ia energic apărarea... Aveam nevoie.

Nici un semn de la Monici – dar nu mă mir. Şi nu am nici un regret: speram să fie alături de autorul lovit în cartea lui – n-au fost; m-aş fi mulţumit (?) şi cu o atitudine neutră, număbăgacică (cu atât de puţin se mulţumeşte omul...); dar nu mă aşteptam să se aşeze, hotărât, de partea editorului distrugător de carte, ba să-i furnizeze şi argumente de atac (aici au tropat-o, cu exemplul Gallimard!).

Am mai spus, repet. Departe de a regreta, parcă mă simt mai uşurat: măcar ştim o treabă.

De-abia aştept să termin de dactilografiat **Viaţa la castel**, ca să mă ţin doar de acest jurnal – cum să-i spun: **Jurnal de ziuă scurtă**? Nu-i grozav. Atunci **Jurnal de zi îngustă**? Nici.

Ieri, ca să mă odihnesc, am făcut inventarul. Am 30 de titluri scrise – cu excepţia Jurnalului de faţă... Ei, da: ne consolăm cu cantitatea.

Joi 20 ianuarie 1994

Ieri toată ziua mi-am ocupat-o scriind (ultima) scrisoare către Gabriela Adameşteanu. Neplăcut să ştii că spui ultimele cuvinte unui prieten bun – cum a fost ea, când îmi era bun-prieten.

Am tras trei variante. În prima şi în a doua aluziile la Monici (Gallimard) erau foarte transparente. Le-am opacizat, pentru ca numai ei, Liiceanu şi Gabriela să ştie despre cine este vorba. De asemeni "Drumul damascului" a lui Virgil a fost lăsat în final...fără autor.

Asta este, cu asta defilăm.

Ieri mi-a telefonat Dinu Zamfirescu, să-mi propună, din partea unor jurnalişti unguri de TV un interview. Am declinat.

Vineri 21 ianuarie 1994

Azi am terminat de dactilografiat **Viața la castel**: exact 75 pagini, câte anunțasem înainte de a începe să bat la mașină.

Am primit scrisoare de la Antonesei. De asemeni de la Ruxandra Cesereanu.

Tot ieri am pus la poștă scrisoarea pentru Gabriela (o altă copie am trimis-o lui Lulu, să o aibă).

Foarte obosit – dar mulțumit de cum a ieșit în cele din urmă această anexă a **Justei,** pre titlul său **Viața la castel**.

Îngrijorări administrativești.

Pentru că a ieșit la țanc numărul de pagini, hai să mai fac o dată inventarul (bibliografic):

I.	1. CAMERA DE ALĂTURI	200
	2. OSTINATO	550
	3. UȘA NOASTRĂ CEA DE TOATE ZILELE	200
	4. ÎN CERC	500
	5. GHERLA	200
	6. LĂȚEȘTI	150
	7. GARDĂ INVERSĂ	350
II.	8. CULOAREA CURCUBEULUI	500
	9. PATIMILE DUPĂ PITEȘTI	300
	10. SOLDATUL CÂINELUI	225
	11. BONIFACIA	325
	12. JUSTA	110
	13. CASTELANA	75
	14. DIN CALIDOR	350
	15. ARTA REFUGII	350
	16. ASTRA	220
	17. SABINA I (ÎN AȘTEPTAREA SABINEI)	315
	18. SABINA II (OLMUL SABINEI)	351
	19. ROMAN INTIM (DUS)	312
	20. ROMAN INTIM (ÎNTORS)	354
	21. PATRU DIALOGURI	435
	22. DIALOG I.I.I.	235
	23. ALTE DIALOGURI	330

	24. JURNAL PE SĂRITE .	. 370
	25. JURNAL DE CĂLDURĂ MARE. .	. 370
	26. JURNAL DE NOAPTE LUNGĂ . ..	. 303
	27. JURNAL DE ZILE SCURTE	?
	28. SCRISORI .	. 700
	29. ARTICOLE .	.1000
VII.	30. ALFABECEDAR.	.1320

Aşadar, sunt 30 de titluri. Dacă însă facem ca **Sabina** să fie una (precum chifteaua lui Bulă); de asemeni **Roman intim** – iată că se scad două titluri; dacă punem dialogurile în acelaşi volum – încă două (total patru), iar dacă jurnalele, de asemeni vor face o singură unitate, atunci încă trei – total şapte – total general: 23 de titluri. Oricum, la "cantitatea de pagini" nu am socotit nici una la cel de faţă, căruia, aici i-am zis (modificat) **Jurnal de zile scurte**.

Pe când dactilografiam **Castelana** – noul titlu, probabil definitivul – mă gândeam că, imediat ce voi termina, mamă-mamă cu ce plăcere am să mă întorc la jurnal...

M-am întors – dar sunt extrem de obosit. Să zicem că de mâine, sâmbătă 22 ianuarie voi vedea viaţa altfel – de acord?

Luni 24 ianuarie 1994

Ana a recitit ieri **Justa,** a citit **Castelana.** Dacă prima i-a plăcut, apoi cea de-a doua... A zis că "nu se face să fie publicată".

Poate că are dreptate. De aceea i-am modificat, azi, finalul, încercând să fiu mai explicit. Nu cred că am reuşit să împac "explicaţia" cu varza (probabil nu), dar asta este.

Partea de ***incredibil*** din **Castelana:** ceva mai puţin decât incredibilul din **Patimile după Piteşti**. Şi eu, în 1957, la Jilava, când am auzit pentru întâia oară, din gura lui Fănel Davidescu, aşa mi-am zis, am zis cu certitudine, tare, fie şi ca clamaţie: "Incredibil!".

Rămâne partea cealaltă: a lui "se face, nu se face" (să dai publicității asemenea monstruozități). În asta cred că trebuie să judecăm astfel: la Pitești, victimele fuseseră bărbați – la Castel: femei, ba chiar fete; la Pitești fuseseră abominabile torturile, întretorturările, inimaginabile spurcările liturghiei, ale Fecioarei – însă la Castel femeile-fete au fost obligate să facă, nu doar ceva dureros, ci degradant pentru însăși femeia (mama, sora); la Pitești, băieții au fost supuși torturilor – la Castel fetele au fost transformate în sclave. De harem.

La urma urmelor, comuniștii au dat istoria înapoi: la Pitești ceva mai mult: gladiatorii, la Castel ceva mai puțin, pentru că roabele, la noi, au existat și după liberarea țiganilor, iar "practica" era, vai, obișnuință.

Azi e luni; miercuri are să fie, pe Canalul 3, o emisiune despre sclavajul contemporan – firește, practicat pe solul Franței, dar numai de kuwaitieni, iranieni, indieni, egipteni... Prostituatele, chiar cele supuse la regim de "abataj", nu intră în categoria sclavelor, pentru că ele au latitudinea de a pleca – dacă nu le mai convine. Dar cele închise, cele cărora li se confiscă actele, cele duse în țări străine și stoarse acolo, fără teamă?

Întorcându-mă: **Castelana** va fi ea atroce, insuportabilă (ca text) – dar nu cumva această murdărie nu trebuie aflată, difuzată?

Am să fac așa: am s-o fotocopiez, am să trimit un singur exemplar la Târgu-Mureș, rugând "să se citească – să nu se publice" (nici fragmentar).

Foarte, foarte obosit. Și neliniștit.

Azi am preparat plicurile cu scrisori pentru Antonesei, Ardelean (ultimele scrisori – pentru volum), apoi am mai scris lui Malița, Lilianei Trandabur, ajunsă în Canada și lui Vlad C. Drăgoescu.

Singura consolare: **Castelana** (apud Ana) e bine scrisă...

Noapte bună.

Marți 25 ianuarie 1994

Azi noapte mi-a fost rău: am făcut indigestie – de la carne!

Ieri s-a sinucis Yves Navarre: avea sida.

Timpul, afară, este atât de probabil, încât nu-ți vine să ieși; și nu ies: să-mi înghețe nasul și picioarele?

Castelana: dacă nu o gândesc în termeni de publicabilitate, înseamnă că nu mai gândesc cum gândeam. Până la ea eram convins: ***orice*** text "despre" o parte din viața noastră sub comuniști trebuie să vadă lumina tiparului. Iar acum mă împiedic în niște principii la care, sincer vorbind: ader – cred că sunt două (dar mari): atingerea religiei fiecăruia (creștină, musulmană, mozaică, budistă etc.) și atingerea femeii în esența ei, de mamă. Zicerea, așa vulgară: "Toate femeile-s curve – în afară de mama..." rezumă cum nu se poate mai bine această reținere a fiecăruia dintre noi – las' să se interpreteze ca o interdicție...

Castelana: - dar din partea cealaltă: eu, deținător al acestei taine (nu spun: unicul, dar probabil, în momentul de față, unul din puținii care i-a dat o formă accesibilă prin lectură) nu o "divulg", invocând atingerea onoarei femeii în general (cea care ne-ar putea fi mamă), dar nu țin seama că în acțiunea de "reeducare" a lor, a fetelor, comuniștii au spurcat, au atentat la însăși esența femeii?

Castelana: Ce fac cu ea? O dau spre publicare sau numai pentru lectură ("și informare", cum adăugam eu, naiv, în biletele însoțind textul **Capra și Căprarul** trimis redacțiilor)?

Miercuri 26 ianuarie 1994

Fiindcă nu s-a înțeles că am să plec în curând, deci trebuie să-mi las lucrurile pe care le am în ordine, iată situația cărților mele:

Numărul de treizeci de titluri dat acum câteva zile rămâne, în general valabil, cu următoarele observații:

1. **Camera de alături**: se va publica după exemplarul corectat şi încredinţat lui Sorin Cruceru – el chiar anunţase o a doua ediţie sub titlul: **Regula jocului**;

2. **Ostinato**: se va publica după dactilograma aflată la Ed. Univers; textul publicat în 1992 nu este totdeauna fidel "fanteziilor grafice" ale autorului.

3. **Uşa**... se va publica după dactilograma aflată la Ed. Cartea românească – deşi textul imprimat este curăţel, totuşi, nu este lipsit de greşeli;

/ Aceste prime trei titluri pot fi adunate într-un singur volum, totalizând 200+200+550=950 pagini.

4. **În Cerc**: se va publica după dactilograma aflată la Serafim Saka, însă va lipsi un anume capitol (erotic?) vocea Violei – nu mai ţin minte care e, am să mă uit în ediţia franceză. Acela (capitolul) se numerotează – şi atât: rămâne cu numărul...

5. **Gherla**

şi

6. **Lăteşti** – se publică după dactilograma aflată la Florin Ardelean de la *Familia*. Acolo – mai cu seamă pentru **Gherla** – există indicaţii "de regie" nerespectate de Humanitas.

7. **Gardă inversă**: se publică după dactilograma aflată la Univers, dar un exemplar corectat, cu indicaţii "tehnice" se află la mine, la Paris.

/ Aceste patru titluri: **În Cerc, Gherla, Lăteşti, Gardă inversă** vor alcătui al doilea volum – 500+200+150+350=1200 pagini. /

8. **Culoarea curcubeului** – se va publica după textul (dactilograma) aflat la *Familia* – cartea imprimată în 1993 are numeroase greşeli. *Notele* vor fi alcătuite după exemplarul (din carte) corectat de mine, aflat la mine, la Paris.

(Publicate mai multe în acelaşi volum, volumele în "serie" – desigur, se va publica o singură *Cronologie* – după cea corectată şi trimisă pentru **Garda inversă**; de asemeni, o singură "bibliografie" – în schimb, după fiecare titlu, "referinţele critice" la acea carte).

9. **Patimile după Piteşti** se va publica după prima ediţie (Solacolu) în româneşte. De asemeni, *Avertismentul autorului* – sau aşa ceva. În ediţia de la Cartea Românească a fost suprimat finalul avertismentului (I. Vartic a spus cam aşa: "Noi am decis aşa – e mai bine..." – n-am aflat cine sunt ***noi***-ii şi pentru cine e mai bine).

/ Aceste două titluri – **Culoarea** şi **Patimile** – vor alcătui al treilea volum: 500+300=800 pagini. /

10. **Soldatul câinelui:** se va publica după dactilograma aflată la mine, la Paris – cea de la Humanitas este plină de greşeli. Se include – ca şi anterior – episodul Breban şi se explică, în subsol, că, iniţial a făcut parte din **Căldură mare**.

11. **Bonifacia:** se va publica după ultima variantă, cea aflată la Florin Ardelean, la Cistelecan (provenită de la M. C. Oros).

12. **Justa** se va publica după dactilograma aflată la mine, la Paris.

13. **Castelana** – de asemeni, după dactilograma aflată la mine. (Acest text va fi publicat după moartea mea – am explicat de ce).

/ Patru titluri alcătuind ***al patrulea*** volum 225+325+115+85= 750 p.

14. **Din Calidor** va fi publicat după dactilograma aflată la mine la Paris – dealtfel şi la A. Vartic, la Chişinău...

15. **Arta refugii** va fi publicată după ediţia Dacia – corectată, după dactilogramă – dar fără prefaţă.

16. **Astra:** se va publica după ediţia Dacia, corectată după dactilogramă.

/ ***Al cincilea*** volum va avea: 350+350+220= 920 pagini /.

17. **Sabina (I şi II)** va fi publicată după dactilograma aflată la mine, de asemeni, la Cistelecan (de la M. C. Oros).

18. **(Sabina II)**

19 şi 20: **Roman intim** (I, II şi III – ei, da, există trei!) se va publica după dactilograma aflat la mine.

/ **Sabina** şi **Roman intim** vor alcătui al şaselea volum: 660+660= 1.320 pagini /

21. **Patru dialoguri** se publică după ediţia Echinox – mult corectată – încă nu a apărut, dar când va apărea am să corectez.

22. **Dialog I.I.I.** se publică după dactilograma aflată la mine şi la Cătălin Vlasie.

23. **Alte dialoguri** – aici intră cele avute cu Solacolu (mai multe), cu Liviu Antonesei, cu Gabriela Adameşteanu (cred că două) şi cu Rodica Palade.

/ **Dialogurile** vor constitui *al şaptelea* volum: 1.000 pagini / .

24, 25, 26, 27: **Jurnalele:** după dactilogramele aflate la mine, cu excepţia **Căldurii** (la *Vatra*). Primele trei sunt gata-scrise, al patrulea: acesta, în curs de a fi scris.

/ Primele trei – 24, 25 şi 26 – totalizează 1.040 pagini. Oricâte ar avea la patrulea, va fi inclus în *volumul opt*)

28. **Scrisorile** se vor publica după volumul în lucru la Familia.

/ Ele vor alcătui *al nouălea volum*: 700 pagini.

29. **Articolele:** în mare, după ce am adunat în vederea publicării la, iniţial, Humanitas, apoi Litera. După dactilograme, nu, Doamne-fereşte (atâta cât este) după "varianta Litera"...

/ Acesta va fi *al zecelea volum* şi va avea în jur de 1.000 pagini /.

30. **Alfabecedar** – se va publica după dactilograma aflată la mine – şi numai la mine.

Greu de spus pe câte pagini se va întinde. Are circa 42.500 cuvinte, unele – mai ale cele de la începutul alfabetului – au şi exemple, deci ocupă o întreagă pagină – pe lăţime. Dar vin cuvintele înşiruite, fără exemple – acestea ar fi de aşezat pe două coloane.

/ **Alfabecedarul** alcătuieşte al *unsprezecelea volum* şi va avea între 1.000 şi 1.500 pagini convenţionale /.

Acum "interdicţii":

a. Texte menţionate în această listă – de 30 titluri – **nu se vor publica niciodată** – nici fragmentar. Aici intră intenţiile numite: **Ela, Venina, Petru şi Pavel, Din gară** (prima variantă – în fapt, o altă carte, despre Basarabia... viitoare) şi celelalte pe care nu mi le mai aduc aminte – şi bine fac;

b. Fragmente, variante, "tentative" – ***nu se vor publica niciodată*** – publicabile fiind doar cele numite în lista de 30 cu indicaţia textului de publicat (ediţie anterioară, dactilogramă etc.);

c. Scrisori de ale mele adresate altora – ***nu se vor publica*** decât cele (şi în forma pe care le-am prezentat) de la Editura Familia. Dacă după dispariţia mea vor fi găsite şi alte scrisori "interesante" (de-ale mele) – să fie interesante, ***dar să nu fie publicate.***

(Scrisorile pe care le-am trimis altora – altă poveste: decide destinatarul lor).

d. Scrisori primite de mine de la Eliade, Cioran, Ionesco, Prinţul Nicolae, senatori americani etc. – pot fi publicate, cândva, deşi eu nu văd interesul lor. Cred, în continuare, că un text publicat este un text pe care şi l-a asumat ***autorul*** – nu... destinatarul. Numai în cazuri de urgenţă, cum a fost cu "istoria" scrisă de Doinaş, de Ioana Postelnicu, am publicat scrisori primite – în rest...

Apoi, fie vorba între noi: treizeci de titluri însumând 11.000 pagini nu este arhi-suficient? De ce să mai fie adunate aşchiile, "căzăturile"? Dacă alţi autori păstrează totul şi recomandă a fi dat publicităţii totul – eu nu sunt dintre aceia. Pe de o parte, nu cred că eventualul cititor trebuie copleşit de cantitate – şi mai ales de material brut şi de moloz; pe de alta, există o pudoare a autorului: chiar dacă în texte (lucrate, cântărite, ciocănite) şi-a dezvelit sufletul, ba chiar şi-a dezgolit trupul, nu merge până la arăta lumii cum a asudat el, scriind; cum a gâfâit el, lucrând – rămâne textul finit (pentru toată lumea), şi rămâne o eventuală consemnare într-un jurnal, despre "dedesubturile" lui – pentru cei doritori să afle aşa ceva. Şi aşa cum el, scriitorul, pe când era adolescent şi voia să se

facă scriitor – nu a învăţat nimic din "bucătăria" marilor scriitori – ci numai din... bucatele lor (cărţile finite), tot aşa: ce rost să propună "reţetare"? O carte cât de cât lizibilă nu se va face combinând "ştiinţific", atâta romantism, atâta tragòdie, atâta comentariu filosofic, atâta sex, în fine, atâta "social", elaborarea ei fiind mai complicata – şi totodată mai simplă. O carte se poate "povesti"; se poate discuta despre ea (fiecare despre... cartea lui), dar nu se poate "analiza" în sensul chimic (nici măcar alchimic) şi nu se poate "prinde" în scheme, schiţe, planuri cu săgeţi, cu "nivele" şi alte prostisme structuralismatice.

Cam atâta, pentru azi, despre testamentul meu literar. În fine: literaturnic.

Mă simt ceva mai uşurat. Numai de-ar găsi "executorii testamentari" ai mei dorinţele (amănunţite) testamentare...

(Să nu uit: la volumul de dialoguri ar putea intra cât am apucat să scriu din **Monolog** – după tehnica din **Gherla**).

Am primit scrisori de la M.C.O. şi de la Cistelecan. I-am răspuns lui C. şi i-am scris lui V. Podoabă – care, după spusele colegului său, chiar s-a apucat de lucru. I-am transmis lista titlurilor (30) precum şi locul unde pot fi găsite dactilogramele.

Să văd dacă-mi răspunde...

Am mai dactilografiat câteva pagini din **Justa.**

Duminică 30 ianuarie 1994

Adineauri mi-a telefonat Efros – de aici, de la Paris, unde iar a venit cu o delegaţie economică. Îmi spune că Basarabia a scos cărţile – că i-a spus A. Vartic, dar atât, că el (Efros) nu le-a văzut. Şi că Vartic vine el, cu cărţile încoace...

Mai ştii: s-ar putea să fie adevărat!

Luni 31 ianuarie 1994

Cumplită oboseala: din ce trece timpul, ea se umflă – în progresie geometrică. Cred că am mai spus, o repet, devin din ce în ce mai greu; mă desprind cu tot mai mari dificultăţi de

pat, de scaun... De unde concluzia: (în timp ce sufletul urcă) trupul coboară în pământ – pentru ca pământ să se facă.

Am primit răspuns de la Mihai Enoiu. A primit cartea.

Lulu (la telefon, Anei): că Viorica Oancea nu se prea mişcă... La întrebarea ei, Viorica a răspuns cu o întrebare «Să fac două volume din articole? Unul literar, celălalt politic...?»

Doamne-doamne. Cât o fi tembelism şi cât ticăloşie?

Am frunzărit întâi **Roman intim**, apoi **Sabina.** Ciudat: simultan, le uitasem şi eram saturat de ele (şi nu doar de ele...). La prima parte (uitatul) pun şi surpriza plăcută: "Ia te uită, nu-i chiar prost scris...") – dar / ori / sau o lehamite fără margini...

Dacă aş muri mâine (de ce mâine? azi!), nu mi-ar părea rău. Sunt atât de obosit, încât nu mai am energie şi pentru eventuale regrete. În starea asta – finală – se vor fi aflat muribunzii din lagărele nemţeşti şi ruseşti: fără reacţii.

Azi, aşa mortăcios cum sunt, am mai copiat două-trei pagini din **Justa** şi din **Castelana.** Am încercat apoi să dorm – n-am avut... putere nici să mă hodinesc oleacă. Stau pe scaun dinaintea maşinii de scris aşa cum stă (într-un film – nu contează care) un împuşcat în ceafă: cu bărbia în piept şi adânc cocârjat. Pe spate nu cade – există spătarul; nici în lături – a fost bine "centrat" – iar în faţă are... maşina de scris care, ea, se bate singură...

Fiindcă au venit veşti proaste de la Bucureşti (Articolele), mi-am reactivat dorinţa de a propune cărţile "grele" tot la *Basarabia*. Adică **Sabina** şi **Roman intim**. Prima se află la Chiriţă, la Hyperion, a doua am să o dau lui Efros să o ducă. Şi, de ce nu? , şi un exemplar din **Alfabecedar**... Deşi nu văd lipirea **Alfabecedarului** de *Basarabia*. Ca, de altminteri, nici **Articolele** – la care mă gândisem, la un moment dat – acestea ar fi de luat de la Bucureşti...

Numai că nu am interlocutor, iar cărţile apărute... A. Vartic i-a spus lui Efros că au apărut. Dumnezeu ştie care-i adevărul...

FEBRUARIE 1994

Marți 1 februarie 1994

Ceață, ceață. Am fost la clinică să mă programez pentru Dr. Duret (în 11 ale lunii). Am crezut că, din aceeași mișcare, pot face și analiza sângelui – drept pentru care n-am mâncat, nu mi-am luat nici medicamentele. Când colo: trebuie să am recomandarea expresă a doctorului, ultima oară când am fost la el, mi-a împuiat capul cu analiza – ca să-mi schimbe medicamentația – dar nu mi-a dat recomandare!

Ca să vezi de ce sunt eu deprimat! De parcă n-ar fi tot aia – ori cu analiză, ori fără-de (analiză).

Mă lucrează, mă lucrează Chișinăul. Dacă, într-adevăr, A. Vartic scoate **Calidorul** și **Arta refugii,** atunci (deocamdată) sărim peste **Astra** la **Sabina**; și la **Roman intim**. Surpriza ar fi ca tocmai săracii basarabeni să-mi scoată cărțile grele...

E ora 9 dimineața, iar eu sunt gata-obosit. Astă noapte am dormit – dar agitat în felul meu: fără să mă agit cu adevărat, adică să mă perpelesc în așternut, să dau din mâini și din picioare; nici agitat de vise multe nu sunt – ci... așa: nu mă zvârcolesc, nu visez – dar nu dorm odihnitor. Mai știi: poate din pricină că dorm prea-adânc, sunt eu atât de istovit la trezire...

Am citit cartea lui Lupan și a celuilalt (?) despre finanțarea partidelor comuniste de către URSS. Știam de mult – dar acum, în fața documentelor...

Față cu asta, mai întâi un sentiment de ***prea-târziu***: toți "ajutații" occidentali sunt la pământ, iar participanții (după 1945) la ajutoare – țările comuniste ocupate de Ruși – sunt, acum și ei la pământ... Zic și eu, băbește: E-he, dacă aceste informații ar fi venit ***la-timp***... Necazul fiind că occidentalii au fost informați – dar dacă nu proveneau din arhivele sovietice, ca astea...;

Al doilea sentiment: de jale: nu de ruşinea neruşinării partidelor comuniste occidentale că au primit dolari, au primit bijuterii, diamante, au primit concesii comerciale ci jale de nenorociţii de ruşi: bestiile de comunişti au risipit, în Occident, nu doar tezaurul ţarilor – confiscat; nu numai aurul şi bijuteriile marilor aristocraţi, marilor burjui, marilor industriaşi – ei arestaţi, poate chiar împuşcaţi, "sculele" confiscate, însă după ce au epuizat stocul de diamante şi aur (deşi se străduiau bieţii deţinuţi să scoată altul, altele...) – comuniştii au smuls pâinea de la gura concetăţenilor, ca să plătească ... revoluţia mondială... "Fond" la care a participat şi România, până în 1968 – zice Lupan. Când a refuzat să mai contribuie...

Am să mă uit mai atent prin carte, dar cred că nu mă înşel acum când afirm că n-am întâlnit "urma" Chinei – înainte de '49; nici a Coreei (de Nord) după împărţirea peninsulei. N-am întâlnit nici măcar pomenit Vietnamul – de Nord, nici Cuba – nici Angola...

Pe scurt: o stare de greaţă – cu vomă. Răul e pe adânc – şi pe lat. România reprezintă un căcăţiş, nu doar din punct de vedere geopolitic – actual – ci în toate privinţele. Este şi ea, acolo, într-o listă a nefericiţilor – nu figurează în faţă – dar nici ultima, ca să fie remarcată în vreun fel.

Mă tem că naţia asta, naţie şi a mea, umblă în patru labe, fiindcă... trece apa peste ea – dar, umblând în patru labe, naţia "atrage" asupra ei apa – care, altfel ar trece prin altă parte...

M-am legănat şi eu cu iluzii: îmi închipuiam că Răul are un început: instaurarea comunismului... A trebuit să vin în Occident, pentru ca, în primul rând, să mai recurg la scutul (sau pavăza, platoşa), nu atât naţionalistă ("Românul e cel mai bun"), ci mai degrabă de... fost deţinut politic: "Răul vine de la Răsărit..." După ce am venit în Occident, pe de o parte, citind ceea ce nu citisem în România; pe de alta, auzind din gura unor mari-martori ai perioadei interbelice: Monica, Virgil, Eugène Ionesco; apoi lucrând la cartea despre Piteşti (în fapt: cărţile), am fost obligat să accept că, pe de o parte, noi, românii, departe de a fi fost "cei mai viteji şi mai drepţi..."

– am inventat Piteştiul; că, pe de altă parte, comunismul n-a făcut decât să precipite o stare în plină ebuliţie – şi care a început o dată cu conflictul legionarii – Carol II.

Plictiseala fiind următoarea: chiar printre alfabetizatorii mei de aici s-au aflat "descurajatori" ai unor informaţii pe care le posedam direct. Vorbesc de Monica şi de Virgil, care niciodată nu au acceptat "teza" mea, anume: foştii poliţişti, foştii jandarmi, foştii agenţi ai Siguranţei nu se deosebeau de securişti, miliţieni decât prin... timpul fiecăruia. Or, eu îi cunoscusem şi pe poliţişti, şi pe jandarmi, şi pe siguranţişti, şi pe prefecţi, şi pe procurori-regali... - din închisoare, din d.o... Că primii nu comiseseră bestialităţile cestorlalţi – numai pentru că nu li se dăduse ocazia – şi încă (ziceam eu) noi exercităm o cenzură asupra comportamentului celor de la Siguranţă faţă de cei care le cădeau în labă, îi judecăm ***numai*** după mărturiile legionarilor – or legionarii spun numai o parte din adevăr...

A doua "informaţie" pe care sfătuitorii mei nu o acceptau în ruptul capului: că guvernul – şi nu "bandele necontrolate" – a luat măsurile, nu doar de deportare a evreilor, în timpul războiului, dar şi de exterminare a lor. Monica, de pildă, îmi sugerase (cum s-ar zice: îmi indicase bibliografia) în cazul lui Virgil C. Gheorghiu, cu care mă aflam în proces (îndemnat tot de Monici), să produc citate din **Ard malurile Nistrului** – cu prefaţă de Arghezi..., dar, în acelaşi timp refuza să creadă că ceea ce relata Gheorghiu despre soarta evreilor era şi adevărat!...

Miercuri 2 februarie 1994

Tot timpul visez că am destui bani ca să mă editez de capul meu. Aş trage o serie – în şapte volume (groase), incluzând toate cele treizeci de titluri în 1.111 exemplare pe care le-aş distribui gratuit. Las-să zică răuvoitorii că, neavând cititori adevăraţi, adică şi cumpărători, le-am băgat cartea pe gât...

Nu mai am răbdare să răscolesc prin celelalte volume de jurnal (dealtfel, sunt încă zăpăcit de salamizarea timpului, iar în momentul de față Ana este în curs de a fotocopia **Jurnal pe sărite**), ca să văd dacă am mai amintit de această adevărată pacoste de pe capul meu: nu am avut și nu am editor-corector.

Situațiunea fiind asta: dacă las la o parte **Camera de alături,** toate celelalte cărți au apărut, fie în limbi străine, iar ***editorii și corectorii îmi erau... simpatici, dar nu și*** colaboratori – fie, începând din 1990, când au început a-mi apare cărțile în românește, ***în România*** (această din urmă precizare trebuie subliniată), în prima parte: graba; în a doua inerția (în grabă, în "respectul" față de autor, în nepricepere, în rea-voință – ca la broșurica **Amnezia la români**) – au făcut să, iată, nu fiu întru totul mulțumit de modul cum au ieșit tipărite cărțile mele; și, în primul rând, nemulțumit de mine.

Ideal (!) ar fi fost să am, dacă nu un secretar (ce, mi-ar fi stricat? – mie nu, dar lui, neplătit, da), atunci un colaborator-editor-corector. O persoană care, cunoscând și meserie (de editor-corector), să fi făcut și cu mine cum ***se*** făcuse cu toți – dar ***cu toți***! – scriitorii români care au publicat în România, în românește: să citească dactilograma; să semnaleze autorului "scăpările" de gramatică, de logică; să discute cu el, autorul – în cunoștință de cauză, hotărând, desigur, el, dar după ce va fi fost văzut de alți ochi, deci confruntat.

Firește, absolut necesară corectura pe șpalturi, însă aceasta poate deveni inutilă (de zădărnicie, de lehămetie) – din pricină că lipsise acea fază de căpătâi – ceea ce se cheamă cu un termen prea larg (și strâmt totodată): editarea.

M-am mai plâns în dialogul cu Cistelecan din *Vatra* de lipsa... confruntării cu colegii, și ei scriitori în românește. Nu știu dacă s-o adaug ori s-o îngrop în lipsa-editorului.

Oricum, repet: începând cu **Ostinato** – vasăzică al 2-lea titlu din cele 30! – am scris, dacă nu ca un orb, atunci ca un ***surd*:** am scris pentru mine, când eu voiam, doream din toată inima să scriu... nu doar pentru mine, să mă confrunt, să mă

verific, să mă cântăresc după criteriile cu care erau cântăriți alții – toți ceilalți scriitori români din România.

Și nu s-a putut. Din "vina" mea, firește. **Ostinato, Ușa..., În Cerc, Gherla, Gardă inversă** – cărți scrise în România, unele difuzate fragmentar la Europa Liberă, pe când eu mă aflam în România – dar necunoscute în afara unui cerc foarte restrâns de editori de meserie, referenți (Raicu, Marino, Crohmălniceanu) – iar dintre prieteni: Valeriu Cristea, Dana Dumitriu, Virgil Mazilescu, Dieter Schlesak (până la plecare), Anemone Latzina (și, probabil, o pagină-două, János Szász), Miron Radu Paraschivescu (atât cât foiletase în redacția nemților) – și atât. Mai departe, în timp, nu *s*-a putut merge: puținul cunoscut de puțini (despre cărțile mele) a fost uitat, iar cei care, în principiu, îmi erau "aliați" îmi erau... din principiu.

Avea dreptate Gabriela Adameșteanu – întâi în articolul din *România literară*, din primele săptămâni ale anului 1990; apoi din discuția avută în vara aceluiași an, aici, la Paris – anume că eu eram un ***scriitor necunoscut în România***.

Desigur, nu protestasem, pe față, împotriva unei astfel de afirmații, dar în sinea mea îmi ziceam că Gabriela (și toți cei care spuneau asta) se înșeală; că, desigur, românii din România nu avuseseră cărțile mele românești în mâini – pentru luminosul motiv că... nu existau asemenea cărți (în românește), dar cele în franțuzește, în nemțește, în olandezește? – măcar așa, prin diplomați, ori cu prilejul vreunei călătorii în Occident (aveam câteva "probe": Liiceanu și Pleșu, veniți la Paris de la Heidelberg citiseră **Le Tremblement**... apoi Dan Petrescu, venit încoace în 1988, îmi spusese că ei, la Iași, citiseră "aproape toate cărțile editate în franceză"); iar dacă nici așa, nici altfel – atunci ascultaseră la Europa Liberă și chiar de nu sunt textele mele (literare) și radiofonice, măcar ca informație tot le va fi parvenit...

Da de unde! Cum am mai spus: uitaseră și ceea ce știuseră cândva despre mine, despre cărțile mele.

Cu trecerea timpului (de după 22 dec. '89), mi-am anunțat părerile despre acest "fenomen" – astfel: **uitarea** mea, ca autor de cărți, se instalase numai la... scriitori, unii buni prieteni ai mei, atât în România, cât și mai apoi "peste gard". Cei (firește: o minoritate a minorității și ei) care nu au uitat sunt necunoscuții, ne-scriitorii, de a căror existență aflu pe sărite, cu prilejul câte unei corespondențe (vreau să spun: a unei scrisori a cititorului) din *22*...

Nici o enigmă în asta: uitarea (în general) la scriitori, fiind o formă de protecție, iar uitarea mea, în cadrul protecției, teama de... comparație.

Eu însă despre altceva vreau să vorbesc: despre faptul că nici acum, când, în sfârșit, îmi apar cărțile, cărțile nu-mi apar normal – o normalitate posibilă, chiar în timpul acesta anormal – din pricina necomunicării dintre mine, autor și dragii de editori. Pe de o parte ***timpul*** impus de comunicarea epistolară; pe de alta, "respectul" cu care mă tratarisesc tinerii mei prieteni și care îi împiedică să-mi facă obiecțiile (pe text) normale între colegi.

În concluziune: dacă câștig la Loto destui bani ca să mă editez, am să dau o parte din ei unui editor-corector (sau, mai bine: unui cuplu – sărac și priceput, l-am găsit demult, atât că n-am găsit banii...).

Am citit **Adio, Europa**, a lui I.D. Sîrbu. Atâta auzisem despre cartea asta, atâta vorbisem (de bine) despre ea, încât... La urma urmei, cu **Adio, Europa** s-a petrecut aceeași încărcătură de așteptare (apoi de deziluzie) ca și cu **Ostinato:** nu este ceea ce așteptam de la ea, eu, cititor...

Desigur, în concertul prozei românești contemporane, I.D. Sîrbu este singular: nici un alt text dintre ale celor ce scriseseră pentru sertar: Noica, Steinhardt, Mihadaș – nu ajunge măcar la glezna *Europei* – ba, dacă aș da calificative abuzive: al lui Noica e artificial, al(e) lui Mihadaș, de-a dreptul prost, al lui Steinhardt sclifosit; și... iezuit (ei, da: un ovreu, convertit la ortodoxismul legionar devine iezuit la cub!).

Spuneam că **Europa** lui Sîrbu mi-a procurat mari desfătări – în chiar timpul lecturii: într-un fel, “amestecatul” Sîrbu, acest ceho-maghiaro-şvabo-sârbo-ţigan era un perfect produs al Europei Centrale şi, ca scriitor, se înscrie pe linia unei tradiţii iudeo-austro-cehe. Umor-galben, dezbatere de idei (aici, centreuropeanul a primit un şvung substanţial de la sudicul, arhipelagicul Caragiale), stăpânire excelentă a limbii române – ca un neromân ce este (şi de foarte mirare la un, totuşi, ardelean) – nu mai vorbesc de curajul a-normal de a scrie şi de a păstra asemenea scrisuri, el, un fost deţinut politic...

(Discutând cu Ana, acum câteva zile – despre, exact **Europa**..., observam că, din prima jumătate a anului 1990, când într-un interview afirmam că scriitorii români care au scris pentru sertar sunt... “cinci în total, toţi cinci foşti deţinuţi politici”... - dar când îi număram, număram ca Pristanda, fiindcă “cei cinci” erau patru mari şi laţi – ***şi tot atâţia au rămas, după patru ani de la revoluţiunea lor – a scriitorilor***...)

Însă, după ce am terminat cartea, am avut mai întâi sentimentul că fusese rasolită, încheiată în mare grabă; apoi că, chiar dacă n-ar fi fost grăbit sfârşită, tot... jos zboară. Evident, faţă de vulturii prozei române contemporane – D. R. Popescu., Breban, Ţoiu, M. H. Simionescu, Radu Petrescu, Gabriela Adameşteanu, Bălăiţă, Uricariu, Nedelciu, Groşan (voi fi uitat pe vreun mare-prozator? – nu, pe Buzura nu l-am uitat – l-am omis), I. D. Sîrbu zboară la înălţimi ameţitoare, inaccesibile celorlalţi.

Şi totuşi... Simţământul sâcâitor: şi lui Sîrbu îi lipseşte “ceva” – dar ce? Talent? Dar şi el are talent cu carul! Ştiinţa de a construi o carte? – o are; şi pe aceea de a conduce cu umor - başca “însuşirea marxismului” – pe care-l combate puternic. Atunci ce-i lipseşte lui Sîrbu – ca să fie, nu perfect, ci normal?

Uite, mi-a scăpat cuvântul / bată-l sfântu! / : normalitate. Mai aproape: libertatea-cu-care-scriitorul-gândeşte-şi-scrie.

Ce tristeţe: din sutele şi sutele de prozatori – cu toţii: extrem de dotaţi – "revoluţia" i-a surprins cu câte ceva în sertare doar pe patru; iar produsele doar a doi dintre aceştia (Steinhardt şi Sîrbu) intră în zona literaturii de calitate – însă, iată, şi cel mai bun dintre ce buni (Sîrbu) este lipsit de esenţial: de normalitatea libertăţii.

Mereu îmi vine "exemplul" – nu atât Soljeniţân, cât Şalamov: Acest mort-prin-tre-morţi a scris cu o libertate cu care, e drept: numai moartea ţi-o dă – însă, ca să spun aşa: până şi el, Şalamov, fusese cândva în viaţă; pe timpuri, viu. Şi de ce se comporta ***altfel*** decât scriitorii români în cvasitotalitate?

Mă gândesc că, la urma urmei, dacă Sîrbu ar fi avut norocul să trăiască la Bucureşti – unde se trăsese mai tot scriitorul român – poate că n-ar fi scris **Europa**... Cartea asta – singulară - a ieşit din disperarea celui care nu reuşeşte să intre "în rând cu semenii", chiar geograficeşte rămânând un pedepsit la provincie! Nu vreau să trag concluzii pripite, dar mă întreb: oare dacă Grigurcu nu ar fi fost de când se ştie ţinut la o parte, iar când i se dădea şi lui un locşor, acela era doar pentru o singură ocazie şi care, de la Oradea, a aterizat la Târgu-Jiu – ar mai fi fost Grigurcu de azi? (Să-l ţină Dumnezeu aşa, pentru că atâţia alţii au căzut, surprinzător).

Ca să închei: Pe cei mai mulţi persecuţiile îi laminează, îi distrug, îi anihilează – pe alţii (din păcate, doar doi scriitori până acum: Sîrbu şi Grigurcu) i-au... dacă nu: îndârjit, atunci prezervat de compromisuri.

Joi 3 februarie 1994

Revin la **Plângerile lui Ieremia**:

Scriu aproximativ corect – gramatical – dar nu corect. Sunt convins: nici Eminescu, nici chiar Caragiale (campioni şi în materie de limbă) nu scriau (pe hârtie, cu pana, cu mâna lor) corect româneşte: în momentul în care li se dădeau arti-

colele la tipar, o mână de meseriaş îndrepta scăpările şi de limbă română; şi numai în cazul lui Caragiale: el şi-a putut vedea volume publicate, deci se poate vorbi de alte mâini – de meseriaş în ale gramaticei – care au intervenit între manuscris şi tipăritură.

Nu fac decât să amintesc o evidenţă: în vederea tipăririi unui text, ***editorul*** joacă rolul "intermediarului": nu îngăduie să apară, tipărite, şi "scăpările" autorului.

Cu mine, autor, editorul (Cornel Popescu) a "lucrat" doar o parte din cărţulia de debut (fiind un caz, de el ocupându-se Gafiţa) dar în lungile – şi latele – ceasuri de aşteptare a câte unei "întâlniri decisive", vedeam, auzeam cum lucrau autor şi editor.

Un amănunt – important: după ştiinţa mea, nici un scriitor din lume nu foloseşte – ***în timp ce scrie – Îndreptarul ortografic*** al limbii în care scrie. Mai apoi, când corectează, când re-corectează, da, desigur – dar nu atunci, pe loc.

În anii în care am lucrat la *România literară*, am avut prilejul să văd ***cum scriu*** scriitorii contemporani. În mare majoritate: corect – "scăpările" inerente erau îndepărtate, tacit, de noi, redactorii-editori. Altele, mai evidente – de logică, nu e gramatică – le consemnam pe margine, cu creion şi, la proxima vizită a autorului, le discutam, le rezolvam.

Existau (există) însă în România scriitori (prozatori) care nu ştiau (nu ştiu) să scrie româneşte. Mi-au rămas doi "stâlpi" – şi ai prozei, în general şi ai... demonstraţiei mele în special, fiindcă vreau să spun: între ei doi se întinde o întreagă categorie de scriitori care scriu incorect în limba română. Vorbesc de Fănuş Neagu şi de Sorin Titel.

Despre Fănuş auzisem că este "analfabet" pe când eram la Institutul de literatură "Mihai Eminescu" – dar atât, nu avusesem ocazia să-i văd scrisul, atunci, în 1954-56. L-am văzut după 1968, la *România literară*. Ciudat, dar Fănuş avea (şi în ochii mei) circumstanţa atenuantă a... băiatului duhnind de talent şi care nu mai are nevoie de altceva – de-o pildă, de gramatică elementară; era în vogă la "Eminescu" (mai

puţin în seria noastră, cu totul "nouă" – în sensul că aveam cu toţii bacalaureatul) – în afară de cea a "beţiei absolut indispensabile pentru a scrie poezie" (vezi Esenin...), cea a "talentului nativ" carele te scuteşte de a stăpâni gramatica limbii şi de a citi... Aşa l-am lăsat, aşa l-am găsit. Dar, cum am mai spus: deşi nu-mi displăceau deloc anume proze ale lui "cu Bărăganul", viaţa şi opera lui Fănuş Neagu nu-mi dădea insomnii.

Cu totul surprinzător era Sorin Titel: "băiat şcolit", făcuse Filologia la Bucu- reşti – este adevărat că fusese exmatriculat în anul IV (sau V?), dar nu fusese arestat împreună cu colegii şi prietenii săi Lupaş, Negrea – nici măcar ca Vasile Rebreanu, "reţinut" o vreme... Manuscrisele lui Sorin erau..., dacă nu o ruşine, atunci o taină: cum Dumnezeu acest băiat – totuşi, foarte citit (şi în franceză!) – era incapabil să scrie o singură propoziţiune fără o greşeală cât roata carului? Nu mai vorbesc de eternele virgule (slăbiciune a tuturor scriitorilor, rezolvată "cu toporul" de editor), dar Sorin ignora trăsătura de unire (spune-mi, iartă-l, unde-ai fost?...); telescopa cuvinte care nu aveau de ce să fie băgate unu-n altul – iar unele fraze sau sfârşituri de fraze deveneau total lizibile (şi inintelegibile).

Mie, totuşi, "coleg de proză" Sorin nu-mi încredinţa vreun text al lui – manuscris: îl dădea la dactilografiat – dar numai după ce Virgil Mazilescu îl "aranja" o primă oară; "a doua" – tot Mazilescu – era băiat minunat Virgil: poate, cel mai stăpân pe limba română, din redacţie...

Ei, da: Fănuş, Sorin Titel – şi atâţia alţii – îşi... perminteau cum se spune la Bucureşti, să scrie ca dracu' – atâta vreme cât exista o Magdalena Popescu (Bedrosian), o Geta Dimisianu (m-am rezumat la Cartea românească şi numai la proză), totul era în regulă: noi, scriitorii scriem (cum dă Dumnezeu), voi, "responsabilii de carte" aveţi grija (de onoare!) de a ne gramatiza pe noi – geniile...

Aş fi avut şi eu nevoie de un "responsabil de carte" – de oricâte ori am recitit câte un text, preocupat de el, n-am

băgat de seamă greşelile, nu doar de dactilo, ci şi gramaticale; ci şi incorectitudini despre care eu nu ştiu că ar fi... incorectitudini (iată, nici în momentul de faţă nu sunt sigur: proect? pro*i*ect?) – pe care numai un ochi neimplicat – şi care poate recurge frecvent la **Îndreptar** – poate să le observe şi corijeze.

Vineri 4 februarie 1994

Şi nu mai creşte ziua-ceea. Iată: în momentul în care scriu este ora 8,20 (dimineaţa, fireşte), dar tot n-a terminat de... crăpat-de-ziuă, tot aşa, între câine şi lup, între cal şi măgar, între un crac şi celălalt a rămas.

Am răsfoit **Jurnalul de noapte lungă** şi cel **Pe sărite**, cât a fost fotocopiat: mult mai multe repetiţii decât mă temusem (şi mă aşteptasem). Unde mai pui că, tot în vremea asta am corectat, dactilografiat pe ici-pe colo câte o pagină, **Justa,** deci "scena cu Grigurcu" apare de trei ori! Trei variante – esenţialul este acelaşi, însă orişicâtuşi. Dar nu am de gând să "corectez". Asta – şi aşa – este memoria mea: se lasă pradă amănuntelor "noi", dar păstrează linia dreaptă a adevărului.

Azi, în principiu, trebuie să treacă pe aici Efros. Dacă da, atunci am prin cine trimite **Roman intim** şi **Astra** şi **Bonifacia** – **Sabina** fiind acolo, de un an, la Chiriţă. Dacă nu... - cu altă ocazie (răscolind prin punga cu cărţi de-ale mele, am băgat de seamă că era cât pe ce /!/ să le trimit încolo prin 15 octombrie '93; după vreo lună fusese iar cât-pe-ce...).

Asta vine aşa: aştept să-mi vină promisa carte **Patru dialoguri** de la Echinox. Şi, dacă Alah e mare (şi e!), atunci au să-mi vină, de la Chişinău şi **Calidorul** şi **Arta refugii**.

Astă-seară, pe la orele 19 i-am dat lui Efros, să ducă în Basarabia: **Roman intim**, **Bonifacia** şi **Astra;** de asemeni, **Bibliografia** şi vreo zece cărţi tipărite.

Duminică 6 februarie 1994

Abia acum realizez! Mi-au trebuit atâţia ani – ia să-i număr pe degete: 89-90, 90-91, 91-92, 92-93, iată am intrat în al cincilea an şi eu abia acum pricep cât rău le-am făcut colegilor de la Bucureşti, confraţilor, cobreslaşilor români din România!

Răscolind hârtiile de pe un raft, am re-dat (mi-a trecut prin mâini de atâtea ori – dar nu a zbierat: "Iată-mă! Ia-mă-n seamă!") de o publicaţie care trebuie să fie un catalog al editurii Cartea românească, dar care poartă numele: "Exemplar de SEMNAL 2", însă ca totul în România, nu e datat – ar putea fi anul 1984 (deduc), pentru că chiar pe copertă sunt prezentate o parte din cărţile apărute în 1984 – aşadar, ar fi al 2-lea semestru (trimestru?) al anului (84).

Încep în dezordine, cu scriitorii – ***pe urmă veniţi în exil***: Mihai Dinu Gheorghiu, Ioana Crăciunescu, Dinu Flămând, Petru Romoşan, Matei Vişniec, Mircea Iorgulescu, Al. Papilian (figurează la 1984!), Lucian Raicu, (8!).

Continui cu morţii recenţi (atunci în '84), dispăruţi de atunci:

Marin Preda, Radu Tudoran, Lăncrănjan, Marcea, Piru, Ivasiuc, Nichita Stănescu, Hagiu, Florin Mugur, Virgil Teodorescu, Paul Georgescu, Dana Dumitriu, Radu Petrescu...

Toţi aceştia – şi încă mulţi alţii, "floarea literaturii" – alcătuiau (nu doar în "semnal") o lume rotundă, armonioasă (şi închisă) în care era plăcut să trăieşti, în care erai ***cineva*** din punct de vedere social – şi nu numai... (prin intermediul Semnalului); ei se "discutau" reciproc, scriau unul despre altul, desigur, numai de bine – de-rău scriau doar "răii", iar "bunii" nici nu catadicseau să răspundă, chiar atunci când aveau voie de la prefectură.

Într-un cuvânt: o lume simpatică, în care oamenii se cunoşteau, se întâlneau, se salutau (iar dacă, în gând ziceau ce nu aveau curajul să spună cu glas tare despre salutat – mare lucru), mai chefuiau dimpreună, mai mergeau la "întâlniri", în provincie, unde ascultau "glasul maselor de cititori", după

care se ghiftuiau şi beau pe sparte, pe după cap cu activiştii, cu securiştii, cu miliţienii, - din "rezervele de partid", ba aduceau şi acasă ceva carne (gratuită!) şi o sticlă-două, ori chiar damigene cu băutură "de la Naşu"...

Şi chiar dacă ***după*** 1984 mulţi dintre aceştia au "fugit", totuşi rămăsese constituită lumea bună a Uniunii Scriitorilor – iată de ce voiau Ţepeneag şi Breban "o nouă Uniune a Scriitorilor", iar Lucian Raicu şi alţii (e-he! câţi alţii!) nu ziceau ba: le lipsea *structura* despre care scrisesem în **Căldură mare**...

Şi când se simţeau ei mai bine – în aşteptarea "pensiilor de scriitor", vine peste ei ***nenorocirea***: evenimentele din decembrie '89, care, orice-ar zice ei, au adus măcar ***libertatea de exprimare*** – dar ce să facă ei cu ea? Manolescu a scris-o, cinstit. El nu avea nevoie de mai mult, el era mulţumit cu câtă avea, cu câtă primea (când a afirmat că, "în cele din urmă, toate scrierile de valoare au fost publicate în România"... Zidul Berlinului, năruindu-se, a antrenat după el năruirea tuturor "câştigurilor scriitoriceşti"!

Şi ca şi cum această nenorocire generală n-ar fi fost destulă, uite-l şi pe Goma ăsta, că le reproşează că n-au fost curajoşi, că n-au făcut ce trebuia, că nu s-au băgat în politică...

Necazul fiind că, dacă păguboşi ca alde Al. George au pierdut ceea ce aveau (dacă nu curgea, tot pica; şi nu i-au fost refuzate texte – ci el nu le-a prezenta cenzurii...) nu mai strălucit stau, acum, săritori-pe-ocazie ca Ţepeneag şi Breban. Cu mai multe-multe s-a ales un mâncător de căcat, cinstit, ca Tănase, decât ruşinosul Ţepeneag: după mai bine de un deceniu de somn, trezindu-se, şi-a închipuit că poate relua cursul "istoriei" (din care îl dăduseră afară Monicii – şi cu mine), exact de acolo de unde îl abandonase el, pe marginea drumului. A vrut "recunoaştere a paternităţii" (că el este inventatorul onirismului-socialist) – o are – după lupte seculare – ei şi? Tinerii-din-ziua-de-azi nu au chef să se aşeze sub stindardul lui Ţepeneag, nici să mărşăluiască şi să-l laude pre Şeful...

Iar când, în douăzeci de ani, ai scris cinci programe literare şi o Mioriţă – ce, Ananaia n-a comis şi el alta? - ...

Cam asta este. Ce rău le-am făcut eu, prin apariţia mea! Şi dacă ar fi fost una pacinică, neviolentă – atunci pe dată m-ar fi îngropat, bravii "colegi" – dar aşa: scriu, public pe unde pot şi eu – ***dar public***! – atacuri directe (ca şi cum n-ar fi ei destul de atacaţi de Dumnezeu)...

Ei, da: asta nu se iartă...

Acum sunt prea obosit ca să continui – o fac eu în curând, într-un text de-publicat.

Vineri 11 februarie 1994

Acum mă întorc de la doctor (Duret), cu o veste bună: tensiune 15 cu 9 – cred că aşa ceva n-am avut în viaţa mea – cea de aici, de pe pământ.

Ieri am încheiat – deşi au mai rămas vreo 15 pagini rău fotocopiate pe care are să le facă Ana luni – **Jurnal pe Sărite**.

Au ieşit 484 de pagini – şi nu 370, cât numărasem eu, la început. Fiindcă am introdus texte, nu doar însemnări. Eu găsesc "metoda" ne-rea, ba chiar destul de bună – oricum, e Jurnalul meu şi bag în el ce vreau eu – cu condiţia să-mi fie publicat.

Tot de luni Ana are să înceapă fotocopierea **Justei** şi a **Castelanei.**

Am citit într-un buletin al Europei Libere că Parchetul general ar fi... anulat sentinţa de condamnare a mea (numai numele meu figura în darea de seamă – desigur, mult rezumată).

Urmează ca Lulu să găsească acel decret (sau HCM?), scris şi semnat – ca să pot mişca eu. În scris.

Cu acelaşi transport, un text (pentru Europa Liberă – *dar şi pentru Lumea liberă* de la New York) în care O. Paler, moralistul Monicilor anunţă că a scos o carte în care dă... "contra-replica exilului"! Măi, drăcie! Şi el? E adevărat, Paler e printre ultimii "rezistenţi" – în ordine, împotriva exilului s-au rostit: Breban, Ţepeneag, E. Simon, Sorescu, Valeriu Cristea.

Valeriu Cristea, Buzura, Pleşu, Manolescu (nu-l mai pun pe Sorin Dumitrescu, cel care ne zice "fugari").

Am de gând să-i dau "contra-contra-replica". Probabil – nu mă grăbesc să mă rostesc – va fi prilejul de a detalia "ultima descoperire" a mea – de care făcusem aluzie acum câteva zile, anume: distrugerea (de către noi, exteriorii) a structurii interioare a scriitorilor (şi nu doar a lor). Iar când ei vorbesc de restructurare – vorbesc de funie în casa spânzuratului. Fiindcă o adevărată restructurare ei, cei-buni o doresc (şi o construiesc). Printre ultimii: Moralistul de la Lisa: O. Paler.

Sâmbătă 12 februarie 1994

Le iau în ordine descrescătoare:

- Aflu din *Lupta* (7 febr. '94) – care citează *Expres* (dar nu indică data) că prietenul nostru Virgil cel foarte Tănase a dat, în decembrie 1993, pentru *Cronica română* (?) un interviu – din care re-citez:

"Aş vrea să spun prin aceasta că opţiunile lui Ionesco sunt atât de departe de realităţile româneşti (...) Ionesco afirmă în mod făţiş în presa franceză o opţiune de dreapta (...); el nu poate accepta regimul actual din România"...

Nu mai contează comentariul *Luptei* (alături), contează că foartele Tănase găseşte că "opţiunile" lui Ionesco sunt de dreapta, în nici un caz că ***faptele*** unui I. C. Drăgan sunt de-a dreptul... drepte; nici că Iliescu t o l e r e a z ă – ba chiar trage profit de pe urma naţionalismului securist al Vadimilor, Funarilor, Necşilor.

- Ieri am mai primit: două numere din *Timpul* (decembrie '93 – conţinând răspunsul lui Liiceanu, publicat şi în *22*, precum şi primul număr din acest an, cu a doua scrisoare a mea ***/ Nu sunt singur /***). În plic, o lungă şi haioasă scrisoare de la Ilişoi – am să-i răspund.

- În fine, o scrisoare de la Al. Papilian. În legătură cu zicerile mele din *Vatra*, cum că a publicat şi el la Fundaţia lui Buzura. Necazul este că Al. Papilian, după ce porneşte bine,

o ia pe de lături – cu scrisoarea. Probabil "ideea" i-a venit când începea o foaie nouă: pretinde că... a publicat la Fundaţia B., doar pentru că aceasta a fost singura editură care i-a propus ca din drepturile de autor să favorizeze publicarea unui debutant...

Am să-i răspund.

Duminică 13 februarie 1994

Iar am schimbat maşina – se vede.

I-am răspuns lui Papilian – mâine pun scrisoarea la poştă.

Constatând voluminozitatea **Jurnalului pe sărite,** m-am întrebat (pentru a câta oară?) dacă n-am făcut rău, băgând, ca într-o traistă de cerşetor tot ce mi-a căzut sub mână... Fiindcă e adevărat: J'ai raclé les tiroirs... - în fine, dintre hârtiile ne-aruncate le-am ales pe cele cât de cât publicabile. Începuturi, fragmente, "neterminate" – de toate...

Pe de altă parte îmi spun – pentru a câta oară? – că prea rău n-am făcut: **Jurnalul** dă seama nu numai de mersul zilnic, ci şi de cel lunar, anual, decenal. Or, cum uitam, cu Caietul Verde, lungi perioade (şi de câte doi ani), nu văd de ce n-aş pune în loc / în gol / texte, oricum datate atunci... Apoi: desigur, am introdus texte de sine stătătoare: 17 august '77 (călătoria la mare), 27 decembrie 1981 (**Scriitorul român**) – ultima fiind, ca dimensiuni, o adevărată nuvelă... Dar nu văd contradicţia: fiecare din aceste texte ne-jurnalice este ancorat, fie direct, fie prin rememorare, de un moment anume, arătabil calendaristic. Acesta fiind, la urma urmei, unul dintre cusururile prozelor mele: datarea în sensul strict al termenului.

În afară de aceste motive, mai există motivaţia: mă pregătesc de plecare şi încerc să las în urmă o cât de câtă ordine. Încă n-am renunţat la speranţa că într-o bună zi, când voi fi foarte curajos şi voi mai căuta printre lăzile cu hârtii, voi găsi **Ela** – atât cât a fost scris(ă) ultima oară – cca. 70 pagini. Bine-bine, mi-ar "strica" socotelile cu "treizeci de

titluri", dar le-aş reordona – astfel: 12 **Justa,** 13 **Castelana,** 14 **Ela** (iar cu **Bonifacia,** de la 11, ar alcătui ciclul femeilor). La 15: **Calidor,** la 16 **Arta refugii,** la 17 **Astra,** la 18 **Sabina** (integrală), la 19 **Roman intim** (de asemeni). Mai departe, la 20 aş băga toate dialogurile (1.000 pagini). Însă dacă aş băga toate jurnalele la 21, atunci primele trei (**pe Sărite, Căldură mare** şi **Noapte lungă**) totalizează 1.156 pagini – dar vine şi 'cesta, de **Zile scurte**... În care caz, la 22: **Scrisorile,** la 23: **Articolele** şi la 24: **Alfabecedarul.**

Acum îmi dau seama: dacă vorbesc de "ciclul femeilor", trebuie să o include şi pe **Sabina** şi pe **Venina** – terminată, dar... proastă. Atunci: **Soldatul câinelui** ar trece înapoi, la vol. III (care va totaliza 1.025 pagini), iar IV va cuprinde şi **Ela** şi **Venina** (cca. 650-700 pagini).

Trebuie să schimb panglica – după ce voi scrie scrisorile.

Luni 14 februarie 1994

Am schimbat panglica: tot cu una veche, dar învechită pe Olympia (acum scriu pe Olivetti).

Am expediat scrisori lui Ilişoi, lui Podoabă, lui Laszlo şi lui Ardelean. Am vrut să fac o altă variantă pentru Papilian (mai rea) dar m-am răzgândit: las', să fiu măcar o dată-n viaţă băiat-bun...

Astă noapte a fost ger, azi a nins cum se ninge – chiar a viscolit: zăpada se menţine pe iarbă, pe terase – pe trotuare, nu.

Nu mă simt bine. Nici cu trupul, dar cu sufletul o duc eu rău de tot... Dac-aş muri, s-ar rezolvĕ toate. Dar nu-i cum vrea omul – ci cum rodeşte pomul...

Marţi 15 februarie 1994

Oboseală şi descurajare. Şi senzaţia că tot ce am făcut am rău-făcut. Începând cu literatura mea cea cuminte, continuând cu activităţile paraliterare (drepturile omului), sfârşind

cu agresarea, în scris, a bunilor mei prieteni breslici şi colegiali...

Consolare tipic românească: Negoiţescu a fost şi mai nefericit decât mine: a murit, fără a-şi fi terminat **Istoria...**, operă a vieţii lui. Au rămas după el fundamentalul studiu Eminescu cel despre Lovinescu, precum şi altele, adunate în volume – nu cunosc **Lampa lui Aladin** – et pour cause... Culegerea **În cunoştinţă de cauză** luminează personalitatea lui Negoiţescu din alt unghi – şi acesta adevărat. A fost şi un dandy nesuferit, şi un estetizant peste măsură, un "marginal" declarat – dar şi un (în România!) om sincer şi care a avut curajul (nebunia) să-şi clameze sinceritatea. Or asta nu se iartă. Cum poţi fi prieten cu un ins "apucat" de sinceritate? E periculos! Nu doar pentru că, din "sinceritate" spune în dreapta şi în stânga ceea ce i-ai încredinţat tu sub pecetea tainei, dar fiind el (atât de) sincer, înseamnă că te obligă şi pe tine la sinceritate! Or, unde s-a mai văzut una ca asta!?

Da, da, pre mulţi a ulcerat **În cunoştinţă de cauză**... Începând cu acel capitol din istoria literaturii care este **Scrisoarea către Lovinescu**, în 1943, însă atunci rămasă în strictă confidenţialitate (chiar după ce fusese publicată în volumul lui Ieronim Şerbu. Cel puţin Manolescu s-a exprimat (defavorabil) despre volum, dar ceilalţi, prietenii lui de o viaţă n-au avut decât vorbe rele (şi în şoaptă) despre Nego cel care şi-a stricat viaţa: care s-a băgat în politică...

Tot n-am aflat de unde, de ce surda ostilitate a Monicilor. Să fie ceva în chiar faptul că Negoiţescu a scris despre Lovinescu – şi a scris cum "n-ar fi trebuit"? Nu ştiu. Ciudată mi s-a părut proasta părere (despre **Istorie...**) pe care şi-a exprimat-o faţă de mine Marie-France Ionesco. Este adevărat: argumentele ei erau ale Monicilor.

Nu m-a consolat mai-reaua soartă a lui Nego.

Prânz: a telefonat... Luca Piţu; de la Nancy cică. Nu neam înţeles deloc-deloc (pe chestia lui Drăgan, fireşte). Inteligentul Piţu are şi el o încăpăţânare prostească în argu-

mentare. M-a ameninţat că are să mă caute când are să vină la Paris. Sper că nu.

(Cică: «Dar ce ziceţi de Marino – care publică la noi?». Mai zice: «Sigur, Drăgan e o ordură, dar n-a fost decât un mic informator de securitate. Şi mai ales n-a fost membru de partid – ca dvs.! »

Asta, da. Cu asta mi-a închis pliscul!)

Miercuri 16 februarie 1994

Ceaţă dimineaţa, soare la prânz. Şi eu: epuizat, descurajat, turtit. Nu mai am chef de nimic, nu mai văd ce aş putea face – şi cum. Sunt atât de obosit – la propriu – încât mă dor acele părţi ale corpului aflate în contact cu patul... Ceea ce ar însemna că am şi început să fiu pământ, de asta atât de greu sunt...

Am răsfoit azi cărţile lui Nego: În **Un roman epistolar** am dat (pentru a câta oară, însă nu luasem în seamă) peste următoarea precizare (la Nota nr. 16 – pag. 368): "Aniversarea publicării **Manifestului Cercului Literar** din Sibiu în ziarul *Viaţa* din 13 mai 1943 şi republicat în anul 1973 în volumul lui Ieronim Şerbu **Vitrina cu amintiri**. Întrucât autorul **Manifestului** este I. Negoiţescu, îl reproducem aici" (urmează textul). Aş fi putut folosi şi această trimitere – deşi nu: "reprezentarea" era scurtă şi... prezenta ceea ce urma (scrisorile)...

Nici o veste dinspre Cluj; nici din părţile Chişinăului – sper să nu se datoreze (liniştea) chiar a ceea ce bănuiesc.

Am primit adineauri (ora 18) o carte trimisă de Luca Piţu de la Nancy. Mi s-a părut obositoare, pălăvrăgitoare. Invenţiile verbale nu suportă repetiţie – într-o carte de 100 de pagini: hai de două ori, altfel devin iritante.

Într-un fel, citindu-l pe L.P., parcă m-aş privi într-o oglindă deforma(n)tă; suntem amândoi monologatori.

De aceea nu mi-a(m) plăcut nici de frică.

Vineri 18 februarie 1994

Am aşteptat nerăbdător (şi complice) emisiunea de pe Arte cu Salman Rushdie. În general, mă simţeam solidar cu el, apoi, în vara lui '89, Christian Bourgois, editorul meu a fost şi al lui. Este adevărat: "scandalul" din jurul lui a luat proporţii planetare şi dat fiind ***numărul*** de musulmani numai din India şi Pakistan – fără a-i socoti pe iranieni, instigatorii...

Decepţie. Mare. Salman care trăieşte în Anglia de la vârsta de 13 ani a luat de la Europa doar ceea ce-i slujea lui în cărţile "despre India" (expresia îi aparţine). A trăit în Europa, a călătorit în America, dar n-a văzut (fiindcă nu l-a interesat) un detaliu – pe care l-a dezvoltat senin pe platou, unde nici unul dintre înconjurători (printre ei şi BHL* – de Pierre Nora nu mă mir) nu a suflat un cuvânt de... clarificare.

Este vorba de exil şi de exilaţi. S.D. a zis cam aşa:

«Spre deosebire de exilaţi – care şi-au ales această viaţă şi trăiesc, scriu, hrănindu-se din nostalgie – eu nu pot trăi fără India; înainte mă duceam în fiecare an şi rămâneam perioade lungi; cărţile mele sunt India...».

Ce frumos spus – şi înduioşător. Pentru un european atent numai la India, nu şi la Europa.

De mirare la el, hrănit cu jurnale, nu doar cu cărţi, că spunea asemenea neadevăruri despre exil. El îşi va fi închipuind că ***exilul*** este numai cel "suportat de Joyce, de Beckett, de Durrell, de autorul Portocalei mecanice, Burgess... Adică un domiciliu – şi o stare de spirit – alese de interesat (în deplină cunoştinţă de cauză). Şi de aceea trăiesc "exilaţii" lui Rushdie "numai din nostalgia ţării lor" – în loc să facă şi ei ca el: să călătorească în fiecare an şi să rămână mai mult timp în patria lor: n-ar mai suferi de nesuferita nostalgie (va fi văzut filmul lui Tarkovski...).

Acest Rushdie, europenizatul, n-a auzit nimic de marele exil rus de după revoluţia bolşevică – cel care a "umplut" Europa de compozitori, de pictori, dar mai ales de scriitori –

---

* BHL = Bernard-Henry Lévi; BHV = Bazar de l'Hôtel de Ville

pe care mai târziu S.D. i-a citit în... engleză (Nabokov); nu a auzit de valul de exilaţi din Germania hitlerizată (printre aceştia şi foarte mulţi scriitori, iar unii au cunoscut, vai, nu doar moartea în exil, ci în cuptoarele Auschwitz-ului; n-a auzit Rushdie nici de exilaţii din Spania şi din Portugalia; după cum se vede, îşi imaginează că exilul dinspre Europa Centrală, după război, a fost... o "opţiune" a lor, a scriitorilor, pentru a putea să se hrănească din nostalgie... 'Tu-i mama lui de bou!

Nu ştiu dacă era aşa înainte, ori s-a prostit după ce i s-a întâmplat lui nenorocirea. Înclin să cred că a doua este adevărată, de fiecare dată când vorbea de ***distrugerea cărţilor***, de arderea lor, zicea: «Eram indignat, eram furios – să ardă cartea ***mea***? » (sublinierea îmi aparţine). Aşadar, numai cartea *lui*, în cazul *lui* – ceea ce îmi aduce negreşit în faţa ochilor "cazul Tănase": prietenul meu Ţonţu a scris, după "afacerea Tănase-Goma", cartea **C'est mon affaire**, iar după "afacerea Iliescu": **Ma Roumanie**...

La ora zece n-am mai rezistat, m-am dus la culcare, obosit, iritat, şucărit – va fi avut cuvinte de compasiune, de solidaritate faţă de măcar musulmanii lui, cei loviţi de fatwa? – sper, pentru el.

Şi eu care credeam că a fi scriitor – cel puţin prin părţile Europei (S.D. este un europenizat, nu?) – înseamnă a te simţi solidar cu ***toţi*** scriitorii persecutaţi – oriunde, indiferent de "motivaţiile" persecuţiei. Fiindcă, dacă sute de mii de musulmani au fost mobilizaţi şi au urlat: «Moarte lui Rushdie! », totuşi: pe de o parte sunt puţini (deşi mult-ul începe cu unu) scriitorii musulmani persecutaţi pe motive religioase; pe de altă parte – atât cât am ascultat aseară – Rushdie n-a avut un singur cuvânt de compasiune pentru scriitoarea bangladeshiană – şi ea victimă a fatwa-ei; nici pentru scriitorii iranieni, egipteni, algerieni ***morţi*** din acelaşi motiv. A vorbit numai de editorul ***lui***, cutare, norvegianul; de traducătorii ***lui*** italian şi japonez – ucişi de emisarii Iranului.

M-a întristat şi m-a supărat Rushdie. Are şi o pereche de pleoape leneşe, puturoase, acoperind mai mult de jumătate pupila – ochi care îmi displac profund; semn de parşivenie.

Probabil că, dintr-o dată propulsat pe avanscena lumii, oarecarele scriitor Rushdie – cel care va fi fost ***altfel*** până atunci – şi-a luat-o-n cap şi nu mai vede lumea decât organizată în jurul său. Dacă ar fi fost măcar normal dotat, tocmai, pentru că a fost înălţat pe piedestal ar fi trebuit să se intereseze (măcar de formă) şi de alţii – "mărinimia" ar fi fost mult-preţuită.

Mă uit la mine. Nici gând să mă compar cu Rushdie – pentru că eu sunt... mai bun (aşa, foarte-rău cum sunt).

Deci: eu sunt o persoană rea; dezagreabilă; nesuferită – ce mai: detestabilă.

De ce? De ce sunt aşa cum sunt? – mai corect: de ce sunt perceput astfel?

Am mai spus-o, o repet: fiindcă nu respect *Codul Social* – acela care zice, în mare, că un adevăr este mereu relativ; că un adevăr se spune tare numai în anumite proporţii (sub 30%) şi doar în anume momente. *Cod social* care mai prevede "serviciul": dacă X ţi-a făcut ţie, cândva, un "serviciu", semnifică totala (şi perpetua) ta cumpătare: orice-ar face, orice-ar zice X, tu, Y eşti obligat - în virtutea serviciului pe care ţi l-a făcut – să nu-l critici, să nu-l pui "în situaţie penibilă" – într-un cuvânt: serviciu contra serviciu.

Asta fiind, ca să spunem aşa: societatea – şi nu doar cea românească.

Duminică 20 februarie 1994

Ieri au fost pe aici patru studenţi: doi la biologie, unul la epigrafie greacă, ultimul la matematici. Sunt aici cu burse Soros. Ar urma să ne mai vedem. Impresie amestecată. Cea mai favorabilă: un student la biologie, din Baia Mare.

Tot aseară au venit Catherine Durandin cu Pedro. Ana a improvizat ca de obicei ceva ce ni s-a părut minunat.

Tot ieri am primit prin poştă, de la Dinu Mihail două exemplare din suplimentul ziarului *Observator* (care înlocuieşte multe altele), cu un text de prezentare semnat de

el. cu scrisoarea mea către Orheience şi un fragment din **Sabina II.**

Şi tot ieri prin poştă Sişmanian mi-a trimis o fotocopie după darea de seamă din *Cotidianul* despre colocviul Culianu – la care eu n-am fost, dar Sişmanian m-a băgat ca pe unul dintre autorii morali.

Acum e lapoviţă (cu ninsoare)...

Tot ieri: scrisoare de la Cistelecan – trimisă în 8 febr. Că pleacă în Italia. Asta o ştiam – dar pe cât timp? Mister.

Luni 21 februarie 1994

A nins astă-noapte, acum pământul e alb, acoperişurile albe. Azi-noapte a expirat ultimatumul în Bosnia – foarte bine. Numai că, iată: au apărut ruşii, bestiile!

Boii de occidentali!

Miercuri 23 februarie 1994

Zac. Măcar dacă aş zăcea în pat, dar mă târăsc de colo-colo, mă mai uit la tembelizor şi visez albe zăpez', mai aţipesc... Nu mai sunt bun de nimic – decât, cum zicea mama: de azvârlit la gunoi.

Nici o veste de la Papahagi – deşi promisese scoaterea cărţii de dialoguri pentru sfârşitul anului ce a trecut adevărat: semnalul). De la Cistelecan am aflat că atunci când îmi scria (prin 8 febr.), Papahagi se afla în Italia. Între timp va fi venit (vreau să spun: s-a întors la el acasă, la Cluj), aşa că mai aştept.

Nici o veste de la Vartic de la Chişinău. De la Efros n-am înţeles: erau tipărite? Nu erau? Fiindcă el a zis că Vartic nu le-a dat (ca să mi se dea) oricui şi oricum... Ce să înţeleg eu?

Ieri şi azi a plouat, azi s-a mai luminat, dar tot neplăcut rămâne timpul.

Iar noi...

Lui Filip i s-au făcut poze pentru spectacolul în care joacă şi el, adică de data asta spune câteva cuvinte (**Les**

liaisons... de Laclos). Maică-sa mai puţin, dar eu l-am simţit (pe cel din poză) ca pe cineva străin. Străin în sensul că nu l-am făcut eu. La drept vorbind, Ana l-a făcut, aşa că de ce mă voi fi băgând eu în treburile interne ale mamelor făcătoare de pui vii?

În fapt am vrut să spun: e atât de frumos – în poze – încât sigur nu-i al nostru! Nici Ana şi nici neamurile noastre nu sunt atât-de. Dumnezeu să ştie: la clinica de la Griviţa, unde a fost internată Ana, i se va fi schimbat copilul – tot vorbea ea de o ţigancă din acelaşi salon cu ea care "făcuse" pe vine, singură...

Joi 24 februarie 1994

Aceeaşi oboseală-lehamite. Cu certitudine vine şi din "sentimentul încercuirii" – uite, Paler îşi publică reclama cărţii de polemici (cu exilul!) şi în *Lupta*. Don Quijote de la Lisa a început să mă irite. Presupun că şi pe Monici.

Am citit în mare treacăt: Andrzej Zulawski – regizorul – comite şi un roman. În care se arată feroce cu intelectualii polonezi de sub comunism. Iată, dragă, că nu sunt singur. Zice de foarte rău şi despre Wajda – Pintilie al lor.

Vineri 25 februarie 1994

Am scris şi expediat azi: lui Cornel Dumitrescu, pentru *Lumea liberă** (i-am trimis ultima scrisoare adresată *22*-ului – să vedem dacă o publică); lui Dinu Mihail, mulţumindu-i pentru *Observator* – şi în fine, Angelei**. N-am mai primit veşti de la ea din noiembrie '93.

Mi-am cumpărat bec halogen (nu mai aveam lumină de o săptămână) şi o panglică nouă. Dar încă nu o montez.

Nu mai ştiu unde am citit: Sălcudeanu, cât timp a fost ministru, a făcut câteva tentative onorabile, ba de-a dreptul

---

* Săptămânal în limba română, editat la New York

** Angela Goma, nepoată-mea de la Orhei

bune: a trimis o scrisoare lui Andrei Şerban, rugându-l să se întoarcă (sau doar a intenţionat să o scrie?), i-a propus lui Ierunca o revistă, Monicăi apartamentul lui E. Lovinescu – dacă se întoarce; se zice că el a avut ideea cu Cultura Naţională... Înclin să cred în această variantă – pentru că fusesem convins că povestea cu izmănuţele şi atentatul la pudoarea unei brave tovarăşe era înscenare sadea. De compromiterea lui Sălcudeanu a profitat Sorescu şi echipa lui de sub-securişti- Sălcudeanu fiind ofiţer superior – ce, te joci...

Sâmbătă 26 februarie 1994

Ca tot patriotul francez, am suferit şi eu aseară de căzătura-n cur (pe gheaţă!) a Suryei Bonally. Rectific pe dată: nu din pricina francităţii mele – concurată doar de a ei, indiano-africană – ci, aşa: dacă o rusoaică ori o nemţoaică ia contact cu gheaţa prin poponeţul ei curatic... - asta este! A căzut fata pe gheaţă! e-he, de câte ori mai căzuse chiar ea, ca să nu mai vorbim de mama ei de la ea (altfel n-ar fi făcut-o), bunica, străbunica, până-n negura vremurilor, cu atât de bine spun sadovenii de serviciu; dar un cur negru pe o gheaţă (orişicâtuşi) albă? Nu e doar un nonsens, ci şi o adâncă incompatibilitate! La asta mă (sub)gândeam aseară în tristeţea-mi făr-de frontiere: gheaţa albă, curu-negru – unde mai pui că prima e şi rece-rece, al doilea arzoi – am închis ochii, ca să nu văd sfârşitul gheţei topite, într-un nor de aburi...

Aseară mi-a telefonat Nedelcovici! N-am avut prezenţa de spirit să-i spun că ***acesta*** era telefonul pe care-l aşteptam din iunie '89, iată: e patru ani şi jumătate. Ca o floare, Bujor: nimic important, voia să intre în vorbă cu mine. Fireşte, n-am pierdut prilejul de a-l cosi: cu Quintus al lui (ştia cu cine are a face – dar a făcut); cu publicatul la Buzura: «Stai să-ţi explic...» I-am zis aşa: «N-ai ce-mi explica. După cum eu, când sunt întrebat de ce am intrat în partidul comunist nu am ce explicaţii să dau». N-a fost convins de ce am spus eu. Să fie sănătos. Nu m-aş mira dac-aş afla că... nu mai publică "la Buzura", ci acum publică "la Drăgan" – ca Ţepeneag!

Dacă câştig la loterie, dau un anunţ: caut tipografie... Şi scot cărţile în 11 volume, fiecare cuprinzând numărul dublu de pagini (considerată la 2.000 semne) şi pe hârtie subţire, eventual tip biblie.

Luni 26 februarie 1994

Aseară, la televizor, doar ultima parte dintr-un extraordinar reportaj-interviu cu victimele dictaturii lui Pinochet.

În fapt, totul se învârteşte în jurul Marciei Merino, supranumită: Flaca Alejandra. Tânără activistă a MIR-ului comunizant, arestată după lovitura de stat, a fost şi ea arestată, torturată... Au fost arestate şi torturate multe femei, altele au murit, dar... nu au rămas atâta timp între patru pereţi ca Flaca. Cincisprezece ani – plus alţi trei ca "lucrătoare liberă". Ca lucrătoare în serviciul DINA-ei, Securitatea lor.

Am văzut doar "confruntarea" paşnică dintre ea şi alte două femei (în afară de "ghid"). Din ce spunea ea – şi confirmau celelalte:

- înainte de a fi arestată, ca activistă-de-frunte era foarte dură, rigidă, neînduplecată – totalitaristă;

- acum, când încerca să explice căderea ei, dădea vina doar pe tortură; - vorbind cu foste "tovarăşe" de luptă – pe care le turnase – dar mereu şi mereu zicea: «Ce ştiţi voi...», «Voi nu puteţi înţelege ce-i aceea tortura psihologică...»;

- aşa cum înainte de a fi arestată era ***revoluţionară sută la sută***; apoi timp de 18 ani ***turnătoare sută la sută*** – Flaca vrea acum să fie ***"reînviată" – tot sută la sută***.

O observaţie – poate fi cu totul subiectivă (şi falsă, pentru că repet: n-am văzut decât cam o treime din film): toate celelalte femei – acum îmbătrânite de puşcărie, de boli, de suferinţe – erau totuşi frumoase (ori se putea zice despre ele: «Au fost frumoase când erau tinere – se vede...»), despre Flaca nu se putea spune una ca asta: Flaca ***este***, nu urâtă, ci respingătoare – fiindcă ***era*** respingătoare ca turnătoare absolută, după cum ***era*** ciuma-pădurii înainte, ca tovarăşă justă şi neînduplecată.

Cunosc structura: este a celor care îi împart pe oameni în stăpâni şi slugi – ca Breban (sau ca Ivasiuc: în superiori şi în inferiori), de aceea când nenorocirea le cade în cap şi se trezesc în poziţie de ... ne-stăpân, de ne-superior – se frâng, se rup. În fond, Flaca nu a fost niciodată un om liber – pentru că pe timpurile ei bune nu admitea că şi celălalt poate fi liber.

Asta ar fi prima observaţie – a doua:

Cum, ne-cum, Flaca a deţinut, a monopolizat... atenţia, avanscena: înainte, ca activistă neînduplecată, ultra-revoluţionară; în închisoare, de asemeni: ca ultra-turnătoare – iar acum, iată că a devenit...ultra-înviată!

Chilienii au avut marea şansă de a avea o nenorocire "scurtă" (pentru noi, nu pentru ei); una de pe urma căreia o generaţie a fost distrusă (dar nu putrezită) – şi numai una.

Pe când la noi...

Mi-a venit azi programul Centrului Cultural (al Ambasadei). O dezbatere asupra literaturii române: animatori: Ţepeneag... Participă şi Tănase şi Hăulică... Cum ar veni: Pe Ţepeneag nu-l deranjează în nici un fel declaraţia lui Tănase despre Eugène Ionesco. Ei, bravos! Ana, rea, întreabă: «Când o s-o vedem şi pe Monica, la asemenea dezbateri?». Eu am răspuns cu grabă, cu frică: «Niciodată!! ».

Mă lucrează Flaca (Alejandra). Fiindcă în sinea mea nu sunt de acord cu fostele ei tovarăşe – apoi victime. Nu e semn de generozitate, de înţelegere, de compasiune – iertarea. Bănuiesc a fi ***complicitate de partid***: comuniştii se toarnă între ei, apoi se întreiartă. Eu, dacă aş ajunge să nu condamn vehement pe un asemenea turnător vinovat de moartea atâtor nevinovaţi, nici nu i-aş acorda "iertare" în public – pentru galerie. Nu, nu.

MARTIE 1994

Marți 1 martie 1994

Azi am primit o altă ***invitație***: din partea "Scriitorilor PTT". – dimpreună cu ei (și în localul lor) are să fie "literatura română". Cotidiană! Texte de D.R.P., de Vanci (?) – animator, desigur, Țepeneag. Băiatul Țepe ar fi (este) în stare să-și vânză sufletul numai să animeze și el ceva: fie la Slobozia, fie la Scriitorii PTT. Nu zic că n-or fi scriitori la Slobozia (ori la PTT), dar chiar așa: cu Tănase? Cu Hăulică? Cu DRP și cu... Vanci?

Am făcut o plimbare de o oră; am profitat de soarele de afară. Acum m-am întors, obosit și fericit (eh, dacă n-aș fi nefericit...).

De Monici nu mi-e lipsă – decât în împrejurări ca acestea: de surprize-urâte: Zilele lui Tănase despre Ionesco (bine-bine, Tănase poate fi și porc – dar nu până acolo..., credeam eu); "animațiunea" la care se dedă Țepeneag, în gașca lui Tănase – pe care până mai adineauri îl beștelea, îl acuza de multe rele: ce s-a întâmplat, peste noapte: pentru că l-a calomniat pe Ionesco, Tănase a devenit – peste noapte – frecventabil? Ei, despre asta tare aș mai discuta (!) cu Monica.

Altceva – dar nu cu totul alta:

În acest moment și în acest loc unde – când am ajuns (să zicem: Paris, 1 martie 1994) mai poate fi vorba, la mine despre o... opțiune? E prea târziu și prea departe ca să mă opresc și să optez (pentru altceva).

S-ar prea putea ca, la mine, să nu fi fost vorba vreodată de opțiune; de alegere între a, b, c... Am mers, s-ar părea, totdeauna "drept în fața ochilor" (" a nasului", spun basarabenii). Dacă ar fi fost vorba de opțiune, la un moment dat, aș fi băgat de seamă còturi, cotitùri, cotigèli. Nimic din astea: drumul meu a fost plictisitor, ucigător de drept: mereu în fața nasului...

Desigur, aşa ceva este dovada unei strigătoare la cer lipse de imaginaţie – la urma urmei, de inteligenţă: o fiinţă totodată cu o normală inteligenţă nu o ţine mereu peste arătură, în ciuda obstacolelor, le mai vrăjeşte, le mai ameţeşte... Cum ar veni: se adaptează la mediu, la teren, la situaţiune.

Neinteligentul de mine: nu s-a adaptat, nu s-a pliat. Pe scurt: nu s-a... maturizat. Drept urmare, am fost păgubosul de serviciu, fraierul perpetuu.

Pentru cei care cred într-o altă lume, într-o justiţie postumă, "opţiunea" mea este cea bună. Dar cine mai crede azi în dreptatea post-mortem, în răsplata pe lumea cealaltă? Nici chiar eu.

Aşa că mai deştept este un Tănase, mereu făcând porcării, mereu făcând ticăloşii – pentru "situaţie", pentru copii şi pentru sine; cu oarecare întârziere (dar nu-i nimic, în materie de mâncat-căcat totul se recuperează – vezi Arghezi, vezi, Cioclulescu), Ţepeneag. De ce să stea el pe margine – şi sărac şi inactiv, când poate fi şi activ şi ne-sărac (poate că-i pică o chestie de la noul guvern în care Hăulică va fi şi mai puternic...).

Eu trebuie să mă mulţumesc cu ce ***am făcut***: cărţile. Bune, rele – mai bune, mai multe nu mai pot face, astea-s.

Şi, pentru că sunt un comod, un neinteligent, rămân la ceea ce sunt; şi la ceea ce am făcut: drept înaintea nasului.

Miercuri 2 martie 1994

Tot în legătură cu Flaca: un jurnalist de la *Libération* crede că, "iertarea" a fost, în fapt, răzbunare – din partea celor turnate. Iniţiativa acestei "răzbunări" aparţinând celei care a făcut pe călăuza: Carmen Castilllo... Cum n-am văzut întreg filmul, nu am dreptul să contest – dar zic: din cât am văzut nu răzbătea nici un strop de intenţie de răzbunare din partea victimelor; ci mai mult: victimele se victimizau şi mai mult – prin iertare.

Tot în legătură cu iertarea: aseară a fost o dezbatere (tot la TV) despre Holocaust şi despre noul film al lui Spielberg,

"Schindler". Evident, Spielberg însuşi, înainte de premieră, apoi după: Lang, Halter – erau de acord cu o astfel de viziune... artistică. Pe platou (dar şi pe trotuar, după film, câţiva spectatori) susţineau că ***astfel*** prezentat, Holocaustul este diminuat, vulgarizat, banalizat. În acest sens s-au pronunţat Klarsfeld – dar nu Beata, nevastă-sa – şi, ***in absentia***, Claude Lantzmann, autor al "Shoa"-ului. Spunând că, de acord: un documentar, ***acesta*** este necesar – ba chiar foarte – dar să faci "artă" din Holocaust?

Eu, deocamdată, nu ştiu ce să spun. Sunt împărţit. Pentru că şi eu am încercat să fac "artă" din Holocaustul nostru românesc (***şi*** basarabean). Şi zic: Întâi să fie cunoscute faptele – apoi om mai vedea (dacă facem şi bici sau numai artă)...

Am impresia că evreilor le convine să discute dacă da sau ba fac ***şi*** artă din suferinţele lor: pentru că până acum au fost sute, mii de mărturii publicate, despre ceea ce li s-a întâmplat lor, aşa că, acum, după o jumătate de secol, ei pot să strâmbe din nas la tentativa unuia (adevărat: Spielberg a vrut să facă bani, nu artă...) de a "ieşi din documentar".

Joi 3 martie 1994

Am primit: de la Ruxandra Cesereanu două volume de poezii: **Cădere deasupra oraşului** şi **Grădina deliciilor** – am să-i răspund; o scrisoare şi o tăietură de ziar de la Nedelcovici – am să-i răspund; în fine, o nouă invitaţiune de la Societatea literară a PTT-ului – chiar mă întrebam de ce-mi trimit atâtea – ei bine: o hârtioară explică faptul: Tănase e în dezacord cu ceva, deci nu se mai face sub egida Centrului Cultural român...

Luni 7 martie 1994

Vineri Anei i-a fost rău: ameţeli. Am fost la doctorul Duret, a constatat ceva la urechea-internă şi i-a prescris tratament. În fiecare zi o însoţesc la spital, pentru injecţii.

Din acest motiv n-am mai notat aici.

N-am notat nici pierderea rucsacului cu walkman-ul, actele, precum şi toate sculele de scris şi de desenat – cum ar veni: întreaga avere a lui Filip, săracul. Vânzoleală, urlete din partea mea («Ţi-am spus eu!»...) presupun că Ana a făcut ce a făcut şi din pricina asta.

În aceste zile istovitoare am reuşit să scriu un răspuns lui Nedelcovici: 15 pagini. Pe când scriam, refăceam, recopiam la maşină, mă întrebam dacă nu cumva sunt ***rău*** cu bunul ***Bujor*** (sau: prea...). Găseam că da, sunt foarte-rău cu prea-bunul Bujor, dar nu puteam să mă stăpânesc să nu-i dau ***răspuns.***

Fiindcă toate atacurile mele furibunde, ca să zic aşa, nu au fost decât răspunsuri (întârziate, adeseori ani de zile – ca în cazul Bujorului): unele directe: lui Breban, lui Ţepeneag, altele "indirecte", în fapt răspunsuri la fapte, nu la vorbe-scrise (Liiceanu).

Apoi e greu să mă schimb la vârsta mea.

La o dezbatere de la TV ieri (jurnalişti, la Michèle Cotta) toţi – cu excepţia lui Benichou (sau aşa ceva, de la *Nouvel Obs'*) s-au declarat de acord cu demersul lui Spielberg, de a face "cinema din Holocaust", ba chiar au vorbit despre cei care au instituit un monopol al manierei în care ***trebuie*** să fie prezentată tragedia evreilor: numai ca "Shoa". S-a mai spus: se poate face "artă" din orice – fiindcă arta pătrunde prin canalul sentimentului...

Nu sunt întru totul de acord că se poate face "artă" din orice, cu toate că şi eu am încercat cu **Piteştiul,** cu **Castelana...** M-a uns la inimă observaţia cu "monopolul" – dar eu aş fi precizat: "al suferinţei" – şi nu doar al unei maniere de a face cunoscut Holocaustul.

Vineri 11 martie 1994

În 9 martie (miercuri) am re-început cartea începută tot în martie, însă 1992 – pentru comoditate îi zic: **Adam şi Eva**. Printre picături am scris şapte pagini.

N-am mai primit semne poştale din ţară. Presupun că ar fi momentul să vină *Vatra*, să vină *Familia*... Cum însă acolo

se petrec tot felul de lucruri care de care mai năuc, mai urât (cu Ministerul Culturii, cu editurile şi revistele subvenţionate), or fi având motive de întârziere.

Azi Ana are întâlnire cu Dr. Duret: să constate efectele medicaţiei. A stat toată săptămâna în casă – şi a dormit, biata.

Sâmbătă 12 martie 1994

Ieri a venit la noi Marie-Laure. Aseară a fost la spectacolul lui Filip. Din câte spune Ana, a fost încântată. Mă întreb dacă de jocul actorului sau de al filipului.

Am mai scris – printre picături, ieri fiind alergătură mare, Ana având întâlnire cu doctorul, apoi au trebuit cumpărate medicamentele – am scris doar două pagini. Bune şi ele, eram gata să spun.

Luni 14 martie 1994

Acum, dimineaţa, la 7 a plecat Marie-Laure la ea, la Pau. Sperăm că s-a simţit bine la noi. (Şi Filip).

Ana a ieşit ieri pentru întâia oară singură – pentru pâine, ţigări. Nu mai are marile ameţeli, dar încă e nesigură. Sperăm că în săptămâna asta (suplimentară) de concediu are să se refacă.

Ieri n-am scris decât o pagină: am corectat un exemplar din **Roman intim** pe care am să-l trimit la Bucureşti pentru Geta Dimisianu.

E descurajant – pentru mine – să recitesc **R. I.**: acolo am spus aproape tot ce aveam de spus. Să mă repet? De câte ori...?

Nu-mi fac nici o iluzie cu "publicatul la Dimisianca" (Albatros, unde a devenit directoare). Dar aşa – ca să ştie şi ea...

Azi, la orele 14 are să vină (dacă mai vine!) un jurnalist american, Thomas, aşa ceva, interesat de... drepturile omului din România. La telefon am încercat să-l descurajez – a insistat.

La orele 15 vine o româncă măritată cu un francez (un nume italian). Tot pentru... drepturile omului... Când mi-a

telefonat acum vreo trei luni, am invitat-o să citească întâi, apoi să vină (citise, ca "bibliografie", doar **Jurnalul** lui Ţepeneag...). M-a anunţat, triumfătoare, că a citit...

Au venit (ora 11) 2 exemplare din *Familia* – noul format – şi scrisoare de la Florin Ardelean. Cică să trimit "proza de 45 pagini"; cică un basarabean Igor Isac, "pictor şi publicist" vrea să facă un "scenariu" din scrierile mele – şi le înşiră pe toate cele apărute în România. De asemeni că arabul lui a promis sponsorizare pentru culesul **Scrisorilor**, - poate că şi hârtia... Dar pe când? Dumnezeu să ştie.

A fost doamna romancă.

Vineri 18 martie 1994

Aşadar, în 16 martie (miercuri) la ora 18 am fost la École Normale, ca să zic şi eu două vorbe despre memorie;

Ieri, tot la 18, la Langue d'O(rientales). Catherine Durandin şi-a prezentat cartea: Cazacu şi Trifon pe a lor.

Concluzie: cei mai normal-deştepţi în adunătura de aseară erau... Catherine Durandin. Încă o dată: românul este taaaare prost.

Iar eu şi mai prost, fiindcă mă duc să-l ascult – m-am dus, în realitate, pentru Catherine, aşa că mi-am suportat concetăţenioţii.

În rest: foarte obosit.

Am de gând să trimit la Bucureşti, la Lulu, printr-un normalist care se întoarce în ţară, pentru vacanţă – Victor Iancu – mss-ele:

- **Roman intim** – în două exemplare (unul pentru *Vatra*). 4 dosare;

- **Alfabecedar** – un exemplar, două dosare;

- **Jurnal pe sărite** – două exemplare (*Vatra*) – două dosare;

- **Jurnal de căldură mare** – un exemplar, pentru *Familia* - un dosar;

- **Jurnal de noapte lungă** – un exemplar (*Vatra*) – un dosar; **Gardă inversă** – un exemplar (pt. *Vatra*) – un dosar.

Aşadar: 6 titluri, 11 dosare. Le-am pus în valiza-sacoşă care a venit încoace cu maşina de scris Olimpia. Grea, a dracului...

Duminică 20 martie 1994

Acum 50 ani (50 ani!) mă aflam cu mama la Sibiu, în Centrul de Refugiaţi – tata avea să ne întâlnească peste câteva săptămâni – la Gusu...

Cincizeci de ani. N-o fi cam prea mult pentru un... puţin ca mine?

Ieri a fost pe la noi Mihai Shafir. Am bârfit. Şi el necăjit.

Luni 21 martie 1994

Iată-mă şi echinoxul de primăvară – şi n-am murit (să nu zic vorbă mare...).

Shafir, alaltăieri – despre Berindei: «N-am văzut un om mai minunat decât Mihnea: te vorbeşte numai de bine (după ce eu îl vorbisem, faţă de Mihai Shafir, în general, de rău). Uite, şi după ce s-a certat cu Vianu, l-am întrebat: de ce s-au certat – şi n-a vrut să-mi spună , a zis că-l doare prea mult ca să vorbească...»

Calităţile lui Mihnea - i-am răspuns lui Shafir – se manifestă, ori se lasă văzute în alte circumstanţe (şi i le-am înşirat). Dar să crezi că Mihnea este bun (în raport cu mine, răul răilor) numai pentru că, atunci când aduci vorba despre o întâmplare jenantă (cel puţin) pentru el, el îţi "răspunde" vorbindu-l de bine pe acuzator – asta e curată manevră turcească! Nu, domnule, Mihnea refuză să răspundă cu "rău" la ceea ce se spune – rău – despre el, dar nu pentru că ar fi curat, ci pentru că el nu şi-ar recunoaşte erorile, greşelile, gafele – pentru nimic în lume. În doisprezece ani de prietenie strânsă cu el, nu l-am auzit măcar o dată recunoscând că s-a înşelat, că altfel ar fi trebuit să facă – deşi era vădită greşeala (oameni suntem, nu?). El, ca şi Manolescu (de asta s-a adunatără) con-

sideră "autocritica" drept recunoaştere – definitivă , fatală – a slăbiciunilor lor generale; la urma urmei, autonegaţia...

I-am mai zis lui Shafir (dar n-a fost de acord): până una-alta, Berindei ne-a (şi m-a) trădat, în 1988, cu "putsch"-ul lui căcăcios; apoi, în 1990 cu ***laus Brucanae*** (n-o fi corect latineşte, dar turceşte aşa a fost: i-a făcut elogiul lui Brucan!); apoi el a vrut să mute Liga la Bucureşti – şi asta, când? Imediat după mineriada din iunie '90! Reuniunea Ligii în care l-am dat jos pe Mihnea a fost ***ulterioară*** acestor trei mari măgării ale lui Berindei – deosebirea fiind că lui Marie-France Ionesco şi mie ne-a părut rău de ceea ce făcusem (dovadă: curajul cu care Liiceanu ne-a atacat!) - apoi oferta pe care i-am făcut-o, în momentul în care era acuzat de "socialism" – de a spune şi eu câteva cuvinte în legătură cu "nesocialismul" lui... A zis: da, mulţumesc, mi s-a părut impresionat de "ofertă" – dar n-a confirmat nevoia de ajutor – de altfel s-a apărat convingător, singur.

Aşadar, "bunătatea" lui Mihnea (care, la răutăţile mele răspunde ca un iezuit, vorbindu-mă de bine!) este neadevărată, fiind doar o manevră ordinară, dar care în România (şi la români – fie ei chiar turci) prinde de minune! Ca şi cum, dacă acum, în 1994, Berindei vorbeşte de mine în termeni elogioşi, face să se şteargă urâtele lui fapte din '88 şi din '90...

Ia să mă mai slăbească!

Shafir mi-a trimis "mesajul" lui Iorgulescu:

«Sunt trist (ce manie pe românii ăştia: ca şi Liiceanu,, în replica lui, Iorgu crede că "tristeţea" vinovatului – la adresa acuzatorului – are să facă să se răstoarne termenii, scaunele, culpele!). Dar când îl apăram pe Breban – atunci nu minţeam?»

Drept pentru care, pe dată l-am introdus într-o frăzulică în scrisoarea către Nedelcovici – încă nefotocopiată (iată că întârzierea poate aduce şi servicii).

Miercuri 23 martie 1994

Ieri pierdusem orice nădejde cu scrisoarea către G. Adameşteanu trimisă la *Lumea liberă* întru publicare; îmi

venise dimineaţa un număr – ultimul cronologic – şi crezusem că nu. Apoi mă consolasem: mi se va fi întâmplat ca acum câţiva ani când, tot lui Cornel Dumitrescu trimiţându-i o scrisoare, ajunsese după trei luni – fiindcă nu menţionasem la poştă, că o expediez prin avion (mersese cu vaporul – ce romantic...). Aseară însă mi-a venit alt număr – anterior – în care era publicată (cel din 12 martie). Din păcate, nedatată, neprezentată – dar asta-i s'tuaţiunea cu presa noastră liberă din exil. Bine că o avem şi pe asta.

Pe de altă parte, mă împotmolisem definitiv (!) cu cartea; nu mai vedeam la doi paşi, mă bătea gândul s-o abandonez, abandonând şi gândul că am să mai pot scrie "ficţiune" vreodată. Când, căutând să fac cumva să re-vină găinăreasa (în acţiunea cărţii, vai!), mi-a venit aşa: să ex-trag din **Jurnal pe sărite** cele 28 pagini (între noi fie vorba: abuziv introduse) şi să le translez în cartea asta... Apoi mi-am zis că nu numai... introducere, ci răspândire prin toată cartea; găinăreasa să fie cadrul (artificial) şi motorul natural al mersului-cărţii-la-scriitorul-muribund...

Tot aseară am mai primit de la Lulu un colet cu un număr din *22* (în care mai interesant – pentru mine, se înţelege! – este cuvântul unui cititor decât interview-ul Ilenei Mălăncioiu); şi cartea lui Paler. Îmi făcusem iluzii: Moralistul este, nu doar plicticos, dar strălucitor de neinteresant. Neştiind despre ce este vorba, înţelesesem "anunţul" la primul nivel: că Paler polemizează cu exilul, dând... numai replica (aşa se lăuda). Or el şi-a făcut cartea pe, dè: dialog, mă rog frumos. Mai bine că nu am motive să pierd vremea atacându-l.

Joi 24 martie 1994

Ieri am trimis scrisoarea de confirmare la *Lumea liberă* din New York şi lui Emil Tatu din California.

Ana a fost ieri pentru prima oară la slujbă şi a fotocopiat scrisoarea către Nedelcovici. Am s-o trimit chiar azi.

Lulu i-a spus Anei prin telefon: a) Papahagi are să scoată cartea abia prin iunie; i s-a părut că... nu prea vrea

s-o scoată deloc – plauzibil; b) Geta Dimisianu: că «Paul se juca numai cu Gabriela, dar Gabriela se ascundea prin closete când venea Paul la editură – unde stătea de vorbă numai cu mine» (cu ea, Geta)...

Această din urmă chestie merită, nu doar dezbatere, ci... teoretizare. Geta Dimisianu – în afară de faptul că spune un neadevăr (nu doar ea stătea de vorbă cu mine la editură – chiar şi Magdalena Bedrosian; când umblam eu pe la editura lor, Gabriela nu era redactor acolo – deci nu avea cum să mă evite şi să se ascundă în closet) – ea (Geta), asemeni majorităţii românilor din România ultimului deceniu – hai, două – nu "vede" timpul în succesiunea lui, îl simultaneizează, îl "aplatizează" până la nediferenţiere. Pentru ei, de-o pildă 1977 ***va fi fost*** după 1968 – ***dar va fi fost şi înainte, ce contează asta***? Prin urmare, nerealizând ***succesiunea în timp***, ei nu fac nici legătura de la cauză (de regulă... anterioară) la efect – în linii mari, posterior cauzei... Ei, fiind eterni (ca Nedelcovici), nu se sinchisesc de ***timp***, pentru ei fiind o singură "realitate", un bloc – mai exact, o sferă, n-ai de unde s-o apuci ca s-o... desfăşori precum firul de ghem, s-o scurgi precum nisipul din clepsidră. Într-un fel (de fapt: în felul lor) ei tratează ***timpul*** aşa cum tratau egiptenii ***spaţiul***: necunoscând perspectiva, adâncimea, propuneau personaje mergând de la dreapta la stânga, cu umerii ***à plat***.

Am de gând să bag asta în carte.

Alături de autocronism.

Suntem nişte primitivi. Nu doar în accepţia istoriei artei...

Vineri 25 martie 1994

Ieri am trimis Scrisoarea către Nedelcovici interesatului şi Antoniei Constantinescu, pentru *Lupta*.

Ana a trimis, de la BN, lui Florin Ardelean, pentru *Familia*: Scrisoare către Nedelcovici (pentru volumul de **Scrisori**) şi textul de 45 pagini – probabil pentru revistă.

Tot ieri mi-a venit *Vatra* nr. 1 ian. '94. Număr dedicat lui Zaciu. În corul lăudătorilor o singură voce distonantă: Grigurcu. În modul lui, civilizat, politicos – dar i-o zice. În interview-ul luat de Cistelecan şi Podoabă, Zaciu recunoaşte că şi el a cedat pe ici, pe colo – dar nu prin punctele esenţiale. Zice că... din convingere, el, expropriat, cu tată condamnat – credea! Deplânge (în interview) lipsa de curaj a lui Manolescu (că nu a răspuns întrebărilor din *Cuvântul*) şi a lui Eliade – foarte bine, dar el însuşi, Zaciu, de ce nu pomeneşte de perioada ruşinoasă în care făcea tandem cu Vasile Rebreanu şi scria "scenarii-literare" – lăudând 23 augustul, 6 martie...?

Vatra publică III din Post-scriptum.

Am impresia că am găsit "portiţa" cărţii **Adameva**. Deocamdată trăncănesc, mă revărs, mă lătăreţesc – dacă o să am răgaz, o să mă strâng eu (tu parles!).

Duminică 27 martie 1994

Ieri am primit prin poştă: **Amintiri în dialog** de Matei Călinescu şi Ion Vianu – trimisă cu dedicaţie de Ion. Le-am scris amândorura, urmează să pun scrisorile la poştă.

De asemeni, primul volum (1944-1968) din **La vie en rouge** de Christian Duplan şi Vincent Giret. În cele 550 pagini mari am şi eu câteva – de asemeni, două fotografii.

Toată ziua, în alternanţă cu Ana, am citit la aceste cărţi. Mai ales **La vie en rouge** mi-a făcut plăcere...

Luni 28 martie 1994

A mutit Ionesco.

A murit – am vrut să spun – Ionesco.

Regele ***s-a*** murit.

Miercuri 3o martie 1994

Ieri am fost la Seuil, pentru lansarea cărţii **La vie en rouge** de Duplan şi Giret. L-am revăzut pe Meray, pe

Berindei... Am cunoscut-o pe Anna Losonczy – una dintre eroinele-fără-voie ale cărţii. I-am scris D-nei Maas, dându-i adresa şi telefonul Annei L.

Azi telefon din România de la o jurnalistă (mi-a mai telefonat în seara zilei de 28 martie, pentru Ionesco). De data asta mă întreabă dacă... În fapt: cică Ulieru a afirmat că eu, Goma, n-am solicitat (!) restituirea manuscriselor confiscate în 1977. I-am spus cucoanei să scrie:

"Îl bag în pizda mă-sii pe Ulieru şi-l trimit la *Săptămâna* lui Barbu!"

Joi 31 martie 1994

În sfârşit, am primit scrisoare de la Angela Goma din Orhei. Nu mi-a scris de atâta vreme, fiindcă au fost ocupaţi cu "procurarea" unui apartament, în oraş. Banii le-au ajuns de o garsonieră. Se pare că şi garsoniera devine o mare-proprietate.

APRILIE 1994

Vineri 1 aprilie 1994

Frig, vânt, ploaie – la cimitirul Montparnasse a fost înmormântat Ionesco. Ana şi cu mine n-am fost la biserică, ne-am dus direct la cimitir. Când a sosit cortegiul, deşi noi stăteam mult retraşi, Marie-France ne-a văzut, a venit, ne-a îmbrăţişat. Apoi noi ne-am dus în întâmpinarea Rodicăi.

A fost – nu ştiu cum să spun – oricum, indecent din partea jurnaliştilor. Arrabal: ne-am îmbrăţişat, el mi-a spus: Condoleanţe, eu, după o ezitare, i le-am întors. Vianu cu soţia, Mihnea, Monica şi Virgil – pe care i-am salutat.

În *Libé*, un articol despre Ionesco, "golanul academician".

M-am văzut cu Cristo şi cu Victor Lupan.

L-am văzut pe Gelu Ionescu. Şi pe Geta Dimisianu. Nu l-am văzut pe Tănase, dar se spune că s-a băgat în faţă, la buza mormântului: nu e doar un ticălos, ci un neruşinat cumplit.

Miercuri 6 aprilie 1994

Rezum aceste zile:

Vineri 1 aprilie: la cimitirul Montparnasse, înmormântarea lui Ionesco;

Sâmbătă seara am fost la Espace Sabin, să-l văd şi eu pe Filip în spectacol – mamă-sa fusese mai înainte, cu Cristina. Drăguţ.

Joi – am mai notat – a venit scrisoare de la Angela. A doua zi i-am răspuns; totodată i-am trimis lui Cornel Dumitrescu Scrisoarea către Nedelcovici.

Ieri am primit scrisoare de la Mihai Popescu, vărul din Piatra-Neamţ.

Tot ieri: Ana a vorbit la telefon cu Lulu – care primise telefon de la Ileana Mălăncioiu: «Viorica (Oancea) e o scroafă, face tot posibilul ca Paul să nu fie publicat!». Lulu a invitat-o la ea, să afle detalii, eu mă întreb: de când va fi devenit Viorica scroafă – pentru Ileana?

Am ajuns cu **Adameva** la vreo 90 pagini.

Vineri 8 aprilie 1994

Azi la orele 9 (ora Parisului) am primit telefon de la A. Vartic de la Chişinău: nu numai că are în mână, dar a şi trimis prin poştă câte trei exemplare din **Din Calidor** şi **Arta refugii.** Desigur, mare bucurie.

Sorescu şi guvernul de la Bucureşti au luat (furat) revista *Basarabia, Literatura şi arta*... Vartic a zis că abia acum a înţeles ce scrisesem eu în textul acela – anume că Iliescu şi Roman ne-au vândut Basarabia şi Bucovina de Nord.

Sunt şi eu răcit – dureri musculare. Probabil, ca şi Ana, am prins-o la cimitir, acum o săptămână (dar la mine îşi face drum mai greu...).

Mi-a mai spus Vartic: au tras câte 5.000 exemplare, numai pentru Basarabia – probabil au să le distribuie gratuit bibliotecilor şcolare. Foarte bine.

Alaltăieri, cu cap. 15, am făcut 100 pagini. Ieri încă 5 pagini din 16 – dar azi n-am să pot continua, nu mă simt în stare. Mă duc a mă culca – vorba lui Grigurcu.

Luni 11 aprilie 1994

Nimic notabil din 8 aprilie. Decât că mi-a fost rău-rău trei nopţi la rând – durerile articulare. Iau medicamente şi mă simt ceva mai puţin rău.

Nici o veste – de la poştă (ca să-mi văd cărţile tipărite în Chişinău) – ieri, duminică, legendara cursă ciclistă Paris-Roubaix a fost câştigată de un "moldav", Andrei Tchmile (Şmil?), născut la Habarovsk... Numele are rezonanţă evreiască (Şmil vine de la Şmuel, de la Samuel). Însă cum sunt mulţi sportivi care poartă culorile unei republici (Kirghizia, Kazahstan, Lituania) – ei fiind ruşi-ruşi, probabil şi "moldavul" de serviciu...

Joi 14 aprilie 1994

Ieri, la ora 4 după amiază manifestaţia împotriva lui Iliescu, la Trocadero. Mai multe maşini de CRS decât manifestanţi. I. Ghika, răcnind la megafon. Am schimbat câte un cuvânt cu Radina, cu N. Lupan, cu G. Cuşa, cu Irina Ricci – şi desigur, cu Dana Roman, "mobilizatoarea". Mihai Ricci: «Am fost la ambasadă, fiindcă, de la Versoix mi s-a spus să mă duc... Am vrut să arunc invitaţiile (pentru 15 apr. – n.m.), dar cabinetul mi-a cerut să nu fac una ca asta, fiindcă regele vrea să se ducă la Timişoara...» etc. etc. Şi eu care nu ştiam de ce atârnă monarfia!

Duminică 17 aprilie 1994

Vineri (15) am primit scrisoare de la Lulu şi copie după cererea procurorului general de a ni se anula sentinţa de condamnare tot vineri, apoi sâmbătă dimineaţa am redactat un fel de scrisoare-deschisă lui Iliescu - dar cum sunt nemulţumit de ea, o mai las să zacă. Am mai primit scrisoare de la Laszlo (cu necazurile lui universitare). De asemeni, *Familia* nr. 2, cu o scrisoare de la Ardelean (îmi promite, pe curând, veşti bune cu **Scrisorile**; îmi scrie că textul **Noaptea din Noiembrie** are să fie publicat în două numere, probabil 4 şi 5; de asemeni, că Scrisoarea către Nedelcovici se află la Simuţ, pentru **Aurora**). Tot în plicul acela şi o scrisoare de la V. Chifor (îmi cere să introduc în volumul de **Scrisori** răspunsul pe care i l-am dat lui, prin 1991, în legătură cu traducerea **Iosif şi fraţii săi** de Th. Mann, făcută de Năvodaru, dar semnat (primul volum) de Manoliu. Şi încă o scrisoare de la pictorul Isac.

Ieri, zi grea: au fost la noi la prânz "studenţii" (trei). I-am ţinut, re-ţinut până pe la cinci. Obosit de moarte - eu am fost bucătarul, chelnerul - şi ... "întreţinătorul" (conversaţional - în fapt: monologhistul).

Azi: m-am trezit târziu, încă obosit - şi deprimat. Fireşte că ştiu motivul!

Marţi 19 aprilie 1994

Ieri, 18 aprilie, poştaşul mi-a adus două colete în care se aflau câte trei exemplare din **Din Calidor** şi **Arta refugii** – tipărite la Chişinău. Format asemănător *poche*-ului francez, însă cu "material" (hârtie, tuş, legătură) mai bun, aproape de lux – de altfel – sunt cele mai elegante cărţi din câte mi s-au tipărit în româneşte.

În fine, grafica... Oarecum corectura... Dar azi am pus la poştă o scrisoare de mulţumire adresată lui Andrei Vartic, preşedintele "Basarabiei". Le-am trimis mulţumiri lui Isai

Cârmu, lui Nicolae Vieru, lui Ion Gherman, precum şi "culegătoarelor" Stela şi Angela!

Tot azi i-am scris lui Florin Ardelean, mulţumindu-i pentru *Familia* nr. 2. În acelaşi plic: o scrisoare către V. Chifor, o alta către Igor Isac.

Şi tot azi i-am scris lui Laszlo. Şi am pus la poştă.

Azi la prânz mi-a venit *Lumea liberă* a lui Cornel Dumitrescu: publică Scrisoarea mea către Nedelcovici. Foarte bine!

Tot azi: mi-a telefonat Sorin Şerb de la Europa Liberă (din Bucureşti) în chestiunea cererii de anulare a sentinţei. Am spus că nu fac declaraţii Europei Libere. Atât: consider "cererea" o porcărie şi îmi rezerv dreptul de a răspunde "celor în drept". A zis că Horia* are de gând să se ducă la Tribunal şi să se declare în dezacord cu "măsura". Nici nu mă aşteptam la altceva. Eu aveam oarecari scrupule, neştiind ce vrea el – oricum, suntem, în continuare, legaţi prin lot...

Înseamnă că am să pot relua scrisoarea către Iliescu.

Joi 21 aprilie 1994

Chiar azi, când se "judecă", la Bucureşti, cererea procurorului general în anularea sentinţei, am terminat **Scrisoarea către Iliescu** (a treia variantă – 11 pagini la un rând jumătate). Tot azi am trimis un exemplar lui Băcanu, pentru *România liberă*, la Bucureşti şi încă unul pentru Cornel Dumitrescu – *Lumea liberă* de la New York. Cum sunt foc de inteligent şi conspirativ-foc, nu i-am trimis şi lui Lulu – am să-i trimit mâine; sau poimâine. De asemeni, lui Florin Ardelean, pentru volumul de **Scrisori** – sper să fie cea de încheiere.

Mi-e dor să mă întorc la roman - am s-o fac abia mâine, azi sunt prea obosit (şi mulţumit că am scăpat de o povară).

---

* Horia Florian Popescu, coleg de "lot".

Azi mi-a telefonat D-rul Pătârlăgeanu din Germania. M-a felicitat pentru scrisoarea către Nedelcovici. Cică e de acord cu tot ce scriu acolo – despre toţi.

Sâmbătă 23 aprilie 1994

Ieri Ana a fotocopiat în 10 exemplare scrisoarea către Iliescu. Azi am trimis (fotocopii) la *Familia* (pentru volum) şi la *Vatra* (am adăugat şi scrisoarea către N.). Lui Lulu şi D-nei Ligi (*Micromagazin*, din S.U.A. – la sugestia lui Doicescu) am trimis câte o copie pe foiţă.

M-am întors la romanul meu cel drag – şi bine am făcut. Fac, în continuare.

Lulu mi-a mai spus: deştepţii de la Tribunal m-au anunţat, dar... la Căminul studenţesc "Matei Voievod"! Ca să vezi, soro, ce neştiutori sunt băieţii! Una din două: ori ticăloşi, ori boi! Nici nu ştiu dacă există căminul acela – după 38 ani!

Joi 28 aprilie 1994

Nimic deosebit de la ultima însemnare. Scriu la roman. Cu poftă şi cu chin (mă doare spatele... de el).

De Paşte – acum, duminică – vine Cristina la noi, să-l petrecem împreună.

Cam asta-i. Mă întorc la roman.

După amiază: Primesc o "invitaţie" pentru 9 mai la cinema Latina "pour l'avant-première du film ***Le Sommeil de l'Ile***" al lui Veroiu şi Nedelcovici...

Invitaţia: bătută la maşină, apoi fotocopiată. Pe exemplarul trimis mie, Nedelcovici scrie (dar nu semnează):

"Răspuns la scrisoarea trimisă şi la articolul publicat!"

O vreme, cu Ana, am avut răbdare, am încercat să înţelegem:

a). ce înseamnă "răspuns"? şi: al cui? – al lui, dat mie?

b). ce înseamnă "scrisoare trimisă"? : a lui – mie? Sau a mea, lui? Mister.

c). ce înseamnă "***şi*** (sublinierea mea) ***articolul*** (resubliniere) publicat!" ?

La aceste trei (ba chiar şase) întrebări, un singur răspuns posibil: acest Nedelcovici este mult mai imbecil decât îmi imaginasem (în fapt: mă temusem) – pe măsura imbecilităţii lui Veroiu.

Spre sfârşitul sfâşierii noastre (morale), Ana a presupus că "răspunsul" se află în ultimele două rânduri ale invitaţiei:

"Après le spectacle vous êtes cordialment invités pour un entretien amical autour d'un verre".

Curat ***entretien – autour d'un verre***!

MAI 1994

Luni 9 mai 1994

Aveam dreptate când bănuiam: romanul ***acesta*** îmi bampirizează jurnalul! Iată, n-am mai notat de zece zile – şi n-aş fi scris nici azi nimic (n-am ce), dacă n-aş fi sfârşit un "dosar" – cum ar veni: 44 capitole, adunând vreo 270 pagini. Întâmplarea face că l-am început în 9 martie...

Extrem de obosit – dar, slavă Domnului, am somn bun, uneori dorm şi după amiază.

De mâine o iau... De unde o iau: de la început, cu 1, 2, 3, ori în continuare, cu 45, 46, 47? Încă nu ştiu. O să văd eu atunci când o să mă apuc de scris – cum are să-mi vină mai la îndemână.

Asta este. Salutare!

Marţi 10 mai 1994

Veşti proaste de la Bucureşti – Lulu:

a. **Scrisoarea către Iliescu** trimisă la *România liberă*... nu se găseşte – în schimb, a găsit un fax! (care? , de la cine?);

b. Mircea Martin zice că **Gardă inversă** a mai fost publicat la o editură (!);

c. Papahagi (**Dialoguri**...) – prin Ştefănescu: că ce păcat că nu le-am cedat drepturile pentru străinătate (care?)

Aşa că nu mai rămâne decât să vină veşti proaste de la *Vatra* (**Căldură mare**) şi de la *Familia* (**Scrisori**)...

Nu de alta, dar ca să ştim o treabă.

Seara:

- am primit *Micromagazin* – îmi publică scrisoarea către Iliescu. Doicescu zice că *Lumea liberă* n-are s-o mai publice – deşi lor le-o trimisesem întâi (cu o săptămână înainte);

- mâine, la 17,30 vine la mine un scriitor nevăzător – câştigător al unui concurs de nuvele (în franceză) organizat în Quai d'Orsay.

- tot mâine vine o echipă de televiziune de la Budapesta – o refuzasem, prin Zamfirescu, acum două luni. Acum cucoana îmi telefonează: că, de la Budapesta îmi telefonase acum câteva zile; şi vorbise cu mine – în engleză (nu ştiam româneşte!); şi îi fixasem întâlnire pentru mâine, la ora 14 – la o adresă de care n-am auzit. Aceştia vin la 13,30.

Joi 12 mai 1994

Ieri a venit cucoana de la Budapesta, i-am dat un interview.

Tot ieri a telefonat Dan Costescu de la New York, să-mi spună:

- "ieri" (în 11), în faţa Ambasadei RSR de la New York, textul meu (scrisoarea către Iliescu) a făcut scandal – o multiplicaseră şi o difuzaseră;

- "*Lumea liberă* nu-l publicase, are să-l publice în numărul viitor;

- când am aflat că C. Dumitrescu e la Bucureşti am înţeles de ce n-o publicaseră, deşi le-o trimisesem cu o săptămână înaintea *Micromagazinului*...

Tot ieri, scriitorul nevăzător Radu Sergiu Ruba cu soţia, Nicoleta. Foarte puternică impresie. Printre altele am aflat că ei "nevăzătorii" mă înregistrau la Europa Liberă şi-şi tre-

ceau casetele – ştie pasaje întregi din **Patimile, Calidor, Soldatul, Gherla.**

În aceste ultime zile am înţeles că este util (!) să ţin şi jurnal, chiar dacă, în mare, "materia" mi-i mâncată de carte. În jurnal consemnez şi lucruri ce nu au ce face în carte – de pildă notaţiile de până acum.

Azi e sărbătoare la francezi: Înălţarea, cred, însă motanii m-au trezit de la orele 6 (când eu mă culcasem la 2...), cică să le dau papa-bun. Eh, dac-aş putea şi eu, doar zgâriind la uşă, să provoc alimentarea propriului organismus...

Luni 16 mai 1994

Rezum ultimele zile:

Vineri a venit pe la noi Sami Damian – cu Ioana Crăciunescu.

Ieri, duminică, am fost toţi trei la Ioana – unde era şi Sami.

I-am dat lui Sami: **Jurnal pe sărite, Justa, Castelana, Sabina** şi **Roman intim** – acestea dactilograme fiind (multe kilograme). I-am mai dat şi un volum din **Ostinato,** cu dedicaţie.

Ioanei – care se duce miercuri în România – i-am dat să ducă la Lulu: **Jurnal pe sărite, Jurnal de noapte lungă, Roman intim, Alfabecedar, Justa** şi **Castelana** (din acestea două din urmă câte două exemplare) / corectez: **J.p. sărite** pt. Lulu l-am trimis prin Ruba /.

Când ne-am întors, pe la miezul nopţii, ne-a plouat zdravăn până acasă (am venit pe jos). Ana a răcit, acum e în pat.

Mă bate gândul să trag un text din ultimele două capitole din cartea la care scriu (49 şi 50) – provocate de discuţiile cu Sami Damian.

Să nu uit: sâmbătă a telefonat Mirela Roznovski (!) de la New York, să-mi spună că a apărut scrisoarea către Iliescu în *L.I.*; că «eu, dac-aş fi scris-o n-aş fi scris-o mai bine» (??) şi că, pentru o eventuală traducere şi publicare în engleză, ea

este gata să scrie o "prezentare"... Ca să vezi ce săritori sunt oamenii!

Marți 17 mai 1994

Am scris 51: nucleul "articolului".

Azi telefon de la Irina Ricci: că regele dorește să mă vadă, în 24 mai, când are să vină încoace.

Și că nu: bărbatu-său nu a fost la Ambasadă;

Și că da: Sanda Stolojan s-a opus ca regele să fie invitat la colocviul cu exilul.

N-am terminat "nucleul" – îl continui mâine.

Duminică: la Catherine Durandin.

Luni 23 mai 1994

Azi am ajuns la cap. 55 și 333 pagini. De mâine am să încep 56 – din celălalt volum.

Marți 24 mai 1994

Plouă, plouă, plouă – eu încep o viață nouă! Cu cap.-ul 56.

Poate că încolo, după amiază, la rege.

Până una-alta – la scris, golane!

Joi 26 mai 1994

Ieri, la rege. O jumătate de oră. Regina: "Vous deux"...

Azi, Irina Ricci:

a) regele ar mai fi stat de vorbă cu mine, dar dacă eu am plecat... (ce-am ajuns...)

b) Băcanu – care neagă că ar fi primit scrisoarea către Iliescu – are să capete un fax de la ea și mâine o publică...

Să o publice.

IUNIE 1994

Vineri 3 iunie 1994

N-am mai scris nici aici, nici în "roman" de vreo săptămână. Oboseală, lipsă de chef, ocupat cu **Alfabecedarul** (am mai copiat câteva zeci de coloane la **'Zdicționar**, am mai ciugulit vreo 11-12 cuiburi noi).

Din România vești proaste: Sorescu îi terorizează pe toți – și pe Mircea Martin, care, ca să zică ceva, a zis că **Gardă inversă** a fost publicată...

Și n-am mai primit nimic de la Oradea – din aprilie, când mi-a venit nr. 2 al *Familiei*. S-or fi scufundat și ei.

Am aflat din buletinele Europei Libere că Simuț a scos o carte, un fel de schiță a istoriei literaturii postbelice.

Acum – la 10,45 – mă duc la doctor. Ca să fiu "acoperit" pe timpul vacanțelor de vară.

Am fost la doctor: mi-a interpretat analiza sângelui și a zis că... merge bine. Eu continui să simt că merge prost.

Marți 7 iunie 1994

Tot nu m-am reapucat de scris. Am primit mesaje de la *Dacia*, de la *Vatra*. O scrisoare iritată de la Antonesei – cică de ce nu l-am întrebat pe el dacă publică la Drăgan... Devenim supărabili.

Nu mă simt deloc bine. Nu am rost.

A telefonat azi Vartic de la Chișinău. Că ei o duc prost, că "încă" nu publică celelalte cărți...

N-am primit nici o veste de la *Familia*. Poate mâine.

Vineri 10 iunie 1994

Ieri m-am hotărât ca azi să sfârșesc cartea. Și am sfârșit-o. Am trișat puțin: am datat ultimul capitol (66): "11 iunie" – dar sper că păcatul are să mi se ierte.

Așadar: 66 de capitole, 380 pagini.

Nu mai puteam continua ***aşa.*** Azi-mâine am să mă apuc de... continuare – dar altfel, jur!

N-am primit nici o veste de la *Familia* – sper să nu li se fi întâmplat ceva rău.

Luni 13 iunie 1994

Dacă este adevărat că am sfârşit cartea (I) în 10 iunie, dar am datat-o: "11 iunie" – am dres păcatul minciunii, chiar începând cartea următoare – îi zic, pentru comoditate, II (sau **Doi**) – în 11 iunie. Sâmbătă am scris primul capitol(aş), ieri, duminică al doilea, azi al treilea – cam de două pagini fiecare.

Mă leagăn cu iluzia că, dacă scriu acum numai (?!) la persoana a treia, am şi schimbat metoda... Deşi – mai ştii câte nu se pot întâmpla în viaţa noastră cea de toate zilele...?

Sâmbătă a trecut pe la mine Gheorghe Ierizanu, de la *Săptămâna* din Chişinău. Mi-a făcut o impresie mult mai bună decât antemergătorii (ceea ce nici nu-i greu).

Şi nici o veste despre Oradea.

De la o vreme fac aşa: în primele ceasuri ale dimineţii scriu la "roman" la Olympia, după aceea mă odihnesc (în fapt mă istovesc: e cea mai storcătoare de puteri activitate), dactilografiind pe curat (în fapt: adăugând, adăugând) la **'Zdicţionar.**

Joi 16 iunie 1994

Ieri am primit de la Ion Simuţ **Incursiuni în literatura actuală.** Interesant. Discutabile (în sensul că pot fi discutate) categoriile literaturii – eu intru la "literatura disidentă"...

Nu merge partea a doua a **Adamevei.** Sunt şi foarte obosit şi extrem de amărât (ah, materia, materia!).

Mâine are să vină (şi pentru sâmbătă) Madame Bo. de la Aix-en-Provence, pentru o discuţie finală în vederea tezei de doctorat (dacă şi ea: şi-a ales un subiect atât de ingrat: Goma...)

Marți 28 iunie 1994

N-am mai scris aici, nici la roman, m-am ocupat cu dactilografierea **Alfabecedarului.** De altfel nimic notabil.

Filip și-a dat examenele, acum așteaptă rezultatele, are o amică proaspătă, a venit vara, cu căldurile ei – și, uite, s-au făcut cinci ani încheiați de la **Căldură mare**... Am recitit **Viața lui C. Stere** de Z. Ornea – impresie parcă și mai puternică decât întâia oară.

Mi-a scris S. Damian – că sunt un om "ciudat" (el, politicos a fost și a rămas): că, dându-i manuscrisele, dovedeam prietenie, dar *în* manuscrise... ce era? N-a zis: dușmănie, dar cam asta trebuie să înțeleg că a perceput el.

'Zdicționarul riscă să ia dimensiuni monstruoase. Până acum am trecut pe curat 525 pagini (cca. 16.000 cuvinte). După calculele mele, dacă dactilografiez tot materialul, am să depășesc binișor totalul de 25.000 – am să mai pun frâne...

A fost Madame B. – deziluzie mare...

IULIE 1994

Luni 4 iulie 1994

N-am mai notat, n-am mai scris la roman, m-am ocupat de **Alfabecedar:** l-am încheiat, la 45.000 (și ceva), ieri și azi am refăcut sumarul. De-acum rămâne să-l fotocopieze Ana.

Lulu zice că Dan Petrescu ar fi acceptat (Nemira?) **Justa,** însă nu și **Castelana.** De ce așa?

Ieri a fost Cristina pe la noi. Tot ieri mi-a telefonat Laszlo de la Cluj. Ca să nu cred că, dacă nu mi-a scris, m-a și uitat... Nu, nu...

Vreau să mă odihnesc oleacă, înainte de a mă reapuca de roman.

Miercuri 6 iulie 1994

Acum mă întorc de la poştă, de unde am luat o recomandată (n-am dormit astă noapte: credeam că vine de la Prefectură, în chestia chiriei neplătite...). Ei, bine, surpriză: emană (na, c-am nimerit-o!) de la Curtea Supremă de Justiţie din România, mă rog frumos şi are formă de citaţie - cică să mă prezint la 8 decembrie 1994, la ora 8.30 la ei, în chestiunea recursului de anulare a sentinţei. Mai adaugă băieţii că neprezentarea interesatului nu împiedică judecarea cauzei.

Am să le răspund, însă deocamdată sunt răcit-bocnă (răceală de iulie, dč).

Tot ieri am primit de la Simuţ *Aurora* nr. 3 (cu Scrisoarea către Nedelcovici) şi *Familia* nr. 3 (cu o cronichetă a lui Pecican la **Din Calidor**). El (Simuţ) îmi scrie că Ardelean mi-a şi trimis *Familia* 3-4. O s-o primesc eu cândva.

Vineri 15 iulie 1994

De câteva zile Filip lucrează cu Ion Condiescu. Obosit şi mulţumit că are să-şi cumpere ceva haine, încălţăminte şi poate îi va asigura şi o săptămână la mare.

Alaltăieri, şocul: Ioniţoiu (Cicerone) mi-a spus că "un comando legionar" alcătuit din Petrişor, Grama, Rădulescu (?) au ocupat prin forţă sediul Uniunii Deţinuţilor din Bucureşti... A doua ştire-bâtă: că Negoiţescu ar fi fost unul dintre "reeducatorii" lui (ai lui Ioniţoiu), la Jilava, în prima parte a anului 1964... În fine, a treia, care nu mai are greutate în comparaţie cu celelalte: Manolescu are de gând să introducă o clauză care să interzică foştilor deţinuţi să intre în PAC, pentru a nu-i speria pe aliaţi.

Urmează să verific autenticitatea. Însă, dacă nu-i adevărat (în legătură cu Petrişor) - e posibil; veridic...

Ieri au fost la noi - pe rând: Titus Ceia, de la *Timpul* din Iaşi (i-am dat un text pentru *Timpul*, un exemplar din **Adameva I** şi un eşantion de vreo 150 pagini din **Alfabecedar**) şi Victor Iancu, cel care şi-a dat examenele de biologie şi se

întoarce acasă - i-am dat, pentru Lulu, un alt exemplar din **Adameva I.**

Duminică 17 iulie 1994

Azi am terminat de scris "bilanţul" pe care i-l promisesem lui Cornel Dumitrescu pentru *Lumea liberă*. Au ieşit 20 pagini. Probabil au s-o publice în trei-patru numere.

Fericit că, de mâine, mă pot întoarce la **Adameva.**

Din ce în ce mai istovit - de viaţă, de vară...

AUGUST 1994

Vineri 19 august 1994

Iar am pierdut din vedere jurnalul... Şi nu că aş fi făcut ***ceva,*** ci doar am pierdut timpul şi energia făcând ocoluri (pastişe după Caragiale).

Ieri mi-a scris - în fine! F. Ardelean de la *Familia*. Să mă anunţe că a dat Dumnezeu: **Scrisori** se publică - el zice că de 1 Decembrie va fi de vânzare. Mi-a cerut confirmare pentru scrisorile trimise după încheiere volumului (15 în total); de asemenea, un "acord" al meu, autor, că da, sunt de acord să mă publice *Familia*...

I-am trimis răspuns azi.

Tot azi - şi în acelaşi plic i-am răspuns lui I. Simuţ - care îmi cerea "originalul" publicat în *Mele** despre Cugler (în fapt: despre Apunake). I-am răspuns că... n-am - dar am să caut ceva-ceva.

Şi tot azi i-am scris lui Laszlo: să ia legătura cu Ardelean.

Băieţii ăştia: locuiesc alături şi-mi cer mie, de la Paris, să fac pe mijlocitorul... Am făcut.

Am răcit - s-a terminat canicula, a început toamna.

---

* *Mele*: revistă scoasă, la Honolulu, de Ştefan Baciu.

Mă doare sufletul - dar mai puţin de când am aflat că mi se publică **Scrisorile**...

Marţi 30 august 1994

Iar n-am scris - am fost ocupat cu reclasarea scrisorilor răvăşite cu prilejul fotocopierii.

Ieri dimineaţă - telefon de la Vartic din Chişinău. Ca să-mi spună că în toată Basarabia au fost ruperi de nori, vârtejuri, cu un cuvânt: prăpăd.

La cestălalt capăt al firului, eu tăceam; şi ascultam: paralizat de neputinţă. Dincolo, Vartic vorbea şi vorbea şi vorbea: obosit - şi neputincios.

Ăsta a fost firul conducător: neputinţa. Eu, pentru că sunt departe (şi bătrân şi sărac - şi făr-de noroc); el - ei, de acolo: şi săraci lipiţi şi neajutoraţi - nici de ei înşişi, nici de alţii de primprejur. Zicea că "ostaşii Moldovei" (10.000 parcă) n-au putut face nimic: nu-s organizaţi "pentru aşa ceva", nu au mijloace (nici măcar camioane, darmite elicoptere); mai zicea că "românii", fiind supăraţi "nu ştiu pentru ce", nu i-au ajutat... Interesant: Vartic, luptătorul naţionalist, n-a zis nici o clipă - deşi l-am întrebat dacă nici ruşii nu i-au ajutat - că nu, nici ei, ci:«Când erau ruşii, ei aveau mijloace: maşini, elicoptere, erau bine organizaţi»... Deci: fără a fi, direct "mai bine" (cu ruşii), la caz de catastrofe naturale era "mai puţin rău".

Iar acesta a fost al doilea motiv de paralizie a mea. Pe lângă neputinţa de a face şi constatarea că ei, bieţii, în independenţa lor naţională (şi aceea fostă) -pe care urmează să o sărbătorească mâine, 31 august (dar cum? cu ce inimă?) - se află în aceeaşi stare de ***dependenţă*** - naţională, economică, organizatorică (ei, da! - când ne gândi la nostalgia după o formă-de-organizare, după un "cadru organizatoric"), deci psihologică (adaug: artistic-creatoare) ca oricare alt individ din Rusia, ca şi din Polonia, Cehia, fosta R.D.G., Ungaria, România... - de Centru, de Secretar-General, de Tovarăş care, chiar dacă nu gândeşte, oricum conduce...

Nu cred că în momentele lor de panică bestiile comuniste şi kaghebiste ***ştiau*** că, în curând, răzvrătiţii se vor desrăzvrăti, gălăgia va lăsa loc tăcerii - ca într-o şedinţă "responsabilă", cu tovarăşi "responsabili"... - fiindcă nu cunosc ei atâta psihologie (abisală) a maselor. Dar fireşte, s-au bucurat - de la Vladivostok până la Oder şi în Pusta Maghiară (cuprinzând şi Albania şi fosta Iugoslavie şi Bulgaria...) - când au constatat că... ei nu fuseseră alungaţi; nici pedepsiţi pentru distrugerile pricinuite în atâtea decenii; că, la urma urmei, mai pe ocolite, ai de-a dreptul, erau poftiţi să se întoarcă, să-şi reia locul - şi funcţia.

Comunismul, rezemându-se pe omul-sclav, nu l-a doar prefăcut pe omul liber ce era într-un (temporar) sclav; nu i-a luat numai libertatea - ci şi "mintea". Ei, da, comunismul le-a luat victimelor mintea, i-a transformat, într-adevăr, în "oameni-noi" - din aceia care, când se află liberaţi, nu-s în stare nici să se îndepărteze (lăsând-o în spate) de închisoare; care nu mai ştiu să se descurce, aşteaptă să li se dea; să ***se dea***. De aceea era bun partidul: le dădea; de aceea era bun Ceauşescu: le dădea, exista un... Dumnezeu - iar acum nimeni pe lumea asta nu se îndură să le dea - dacă Dumnezeul comunist a murit... Desigur, e mare nenorocire pentru bătrâni, pentru pensionari, pentru bolnavi: aceştia nu mai capătă nici acel minimum necesar vital pe care-l aveau înainte... Şi nu poţi să le ceri acestora să... rabde şi să aştepte un viitor luminos - fiindcă l-au aşteptat şi au îmbătrânit, aşteptându-l.

SEPTEMBRIE 1994

Joi 8 septembrie 1994

Am schimbat maşina, am schimbat panglica, poate că am să schimb şi metoda. Nu mai merge maniera de **Adameva.** Mai cinstit ar fi să continui a scrie jurnalul.

Intre timp mi-au venit scrisori de la - în ordine: Laszlo, Cistelecan, Ştefan Davidescu. Am primit *Familia* 7-8 (şi *Euphorion*). Am răspuns scrisorilor, aştept să stea ploaia, ca să mă pot duce la poştă.

Am pus punct **Alfabecedarului**: devenea (dacă n-a devenit!) insuportabil; m-am oprit la 48.000 cuvinte, arhisuficiente, doar nu am de gând să egalez DEX-ul, nici DOOMLR - fiecare de câte 60.000, dar ele repertoriind şi... conjuncţiile, prepoziţiile, eu doar substantive şi verbe. S-au făcut patru clasoare, 1.600 pagini.

Sâmbătă 10 septembrie 1994

Numai veşti proaste în vremea din urmă:

Ieri am fost la doctor, pentru vizita periodică. Mi-a găsit tensiunea ridicată - n-am înregistrat decât maxima: 18...

Tot ieri a fost Doicescu însoţind-o pe doamna despre care îmi vorbise că ar fi dispusă să finanţeze apariţia unei cărţi. Am impresia că nu i-a plăcut "marfa".

Azi, scrisoare de la Laszlo: cică Al. Vlad i-a spus că de când *Vatra* a publicat scrisoarea mea către Iliescu, ei, redactorii nu mai primesc salariu; apoi: că Papahagi pretinde că volumul de dialoguri e cules şi corectat, dar nu o trage, pentru că nu are comenzi...

Intuiţia mea a fost şi de data asta exactă (din nefericire, numai în rău): cei care mai rămăseseră aproape de mine sunt obligaţi să se depărteze - altfel vor trăi prost ei înşişi.

Cu un asemenea moral să tot mărşăluieşti (pe culmi de veac, ar zice un tovarăş-camarad).

Culmea ghinionului: ieri, îndreptându-mă către clinică... am răcit! Un vânt subţire şi al dracului m-a pus la pământ.

Acum nu mai rămâne decât să aflu că am şi ceva râie. Ca măcar să ştim o treabă.

Duminică 11 septembrie 1994

Aseară a fost la noi Cristovici: i-a adus lui Filip (după ce-i adusese lui taică-său, cu un deceniu în urmă) un amplificator, un patefon pentru discuri clasice, altul pentru laser... Ultima oară schimbasem câteva cuvinte la înmormântarea lui Ionesco, însă de stat-de-vorbă, he-he! , trecuseră anii...

Cum era firesc, am discutat despre relaţiile cu Monicii. Primprejur, despre Eliade-Ionesco. La început, Cristo a spus că lui Ionesco «îi dădea mâna să facă pe anticomunistul - fiindcă chiar era, iar această atitudine îi convenea, ba chiar îi slujea... » În schimb, cu Eliade... (şi aici a venit argumentul pe care îl credeam numai al Monicăi Lovinescu: «Şi-ar fi compromis cariera» (e vorba, în continuare, de Eliade).

Ne-am despărţit buni-prieteni, bucurându-ne că ne văzusem...

Tot ieri, pe după amiază, a telefonat doamna B.; ca să spună că a găsit medicamentele cerute de acel Olteanu care îmi scrisese mie, rugându-mă să i le procur. I-am mulţumit, a rămas ca o prietenă a ei ce se va întoarce în România prin 26 sept., să i le ducă.

Ar urma să ne vedem în cursul săptămânii care începe, să vedem ce facem - mai întâi cu **Alfabecedarul.** Mi-am exprimat dorinţa (minimalistă) de a-l vedea fotocopiat (recto-verso, pentru... economie de hârtie) în câteva exemplare... Ea a întrebat: « În o sută? Fiecare exemplar fiind numerotat? » Cred că am mormăit ceva cu Da...

Mă simt presat să dau un răspuns-clar: cât ar costa imprimarea unei cărţi, în România... Or eu nu ştiu, iar cei care ştiu nu se grăbesc să-mi răspundă la întrebare - probabil pentru că, în fond nici ei nu ştiu mai mult decât mine. Aseară făcusem mental un plan - pe etape - ce urmează să i-l spun. Să încerc să mi-l aduc aminte:

- În primul moment: fotocopierea **Alfabecedarului;** poate nu în o sută de exemplare, cum a propus ea, grăbită, ci în vreo douăzeci: cel puţin zece vor fi distribuite aici, în exil.

In al doilea moment: finanțarea unei (sau mai multor) cărți.

În al treilea - legat strâns de al doilea - facerea unei "mici edituri" - ea a avansat ideea, a revenit asupra ei, insistând.

În al patrulea: ajutarea, sponsorizarea *Vetrei* și a *Familiei*.

Oricum, nu mă pot lansa în planuri, până nu aflu de câți bani dispune - firește, vorbesc de banii ce se vor pierde prin tipărirea unor cărți de-ale mele.

Fiindcă a venit vorba de cărți - mi-aș dori publicate Jurnalele: **Jurnal pe sărite, Căldură mare, Noapte lungă.**

Azi după amiază vine la noi Catherine Durandin.

Miercuri 14 septembrie 1994

Nu am alte vești proaste, dar starea mea e la pământ: ca pentru o definitivă stare...

Doamna B. N-a mai dat semne de viață, asta mă irită, mă neliniștește. De unde până acum (duminică cred) îmi tot telefona, acum tace.

Doicescu m-a asigurat aseară că se face, că nu se poate să nu se facă...

Sper din inimă. Nu de alta, dar sunt în stare să mă apuc să mai ard vreo câteva mii de cuvinte.

Marți 27 septembrie 1994

N-am mai scris aici de atâta vreme fiindcă am fost cu totul acaparat de "corectarea" (în realitate: numerotarea în mijlocul paginii și ștergerea celorlalte cifre parazitare) a mai multor cărți.

Se află la fotocopior (n-am spus: imprimeur, cu toate că așa-i scrie pe firmă și pe frunte) **Alfabecedarul:** tras, dar nelegat. Era vorba să-l facă în trei volume, dar cum legătura este cu clei, nu cu găuri, a trebuit să merg ieri la el, să-i arăt cum să-l împartă în patru. A zis că cele unsprezece - la atâtea ne-am oprit - exemplare vor fi gata mâine.

Ziceam că şi alte cărţi au fost... fotocopializabile: **Sabina, Roman intim, Jurnal pe sărite, Jurnal de noapte lungă** (neterminat - de numerotat) - **Căldură mare** fiind, de multă vreme, "pregătit". Acestea mi-au mâncat zilele, ceasurile, puterile câte mi-au mai rămas, lăsându-mă (mai) lat.

Am şi "împărţit" exemplarele din **Alfabecedar** - astfel: 1. D-na B.; 2. Doicescu; 3. Durandin; 4. Cristovici; 5. Cristina Anastasiu; 6. Sişmanian; 7. Niculescu; - apoi trei la Bucureşti: 8. Lulu, 9. *Familia*, 10. *Vatra* - şi, în fine, un exemplar, al 11-lea să fie al meu...

Se pare că alte cărţi n-au să mai fie fotocopiabile - urmează să-şi verifice bugetul şi să spună... Îi sunt recunoscător şi pentru **Alfabecedar**.

Sâmbătă seara, mergând spre Dominique Seridji, în metro, vorbeam, liniştit (în româneşte) cu Ana, când un negru care de mai multă vreme trăgea cu urechea m-a întrebat - în româneşte (o românească perfectă, fără accent):

- Nu vă supăraţi - dumneavoastră sunteţi P.G.?

Am încuviinţat, mirat foarte (ba chiar uşurel şocat: eram obişnuit ca "negrii mei" să vorbească franţuzeşte, nu româneşte - şi atât de curat şi de fără vreun accent). El a spus că mă ştie de la televizor (de aici, din Franţa), dar în România de la Europa Liberă.

Bineînţeles, mi-a făcut plăcere - însă din pricina surprizei, am avut aerul că nu sunt destul de... cald (mi-a spus Ana, după aceea), omul va fi vrut să mai stea de vorbă cu mine, or eu nu l-am întrebat măcar din ce ţară africană este... Probabil din Congo-Brazzaville, comuniştii de acolo trimiteau la perfecţionare studenţi şi în România...

Vinerea trecută, de la doamna B. am telefonat la *Familia*; am vorbit cu Ardelean: T. Ciorba ar culege **Alf**. Cu 1.000 dolari, însă hoţii de la tipografie cer (pt. 5.000 exemplare) 18.500 dolari! Am lăsat-o (mai mult decât) moartă... Apoi mi l-a trecut pe un coleg - care conduce o firmă (unde lucrează T. Ciorba): mi-a spus că am fost colegi la ziaristică (?!) - sau n-am înţeles eu... - oricum, m-a invitat să colaborăm şi să-i

dau o carte de publicat... Fiindcă se auzea prost la telefon, fiindcă eu sunt surd, n-am înţeles tot ce încerca să-mi transmită interlocutorul, aşa că am bălmăjit ceva cu Da, da... Noroc că acasă mă aştepta scrisoarea de la Ardelean - de acolo am aflat că persoana se numeşte Laurenţiu (dar nu ştiu dacă e nume sau prenume)...

Aseară, deci, m-am întrerupt din numerotarea ultimei producţii (în vederea fotocopierii) şi m-am culcat pe la zece, ucis de oboseală (nu atât fizică), mai cu seamă ciuda că dădusem două bilete (întregi) de metro pentru o treabă care se putea rezolva la telefon.

Iar azi m-am trezit... gata-obosit, gata-căscând (ceea ce fac şi în momentul de faţă, la orele 8 şi 12 minute...) - încolo hotărât să încep o viaţă nouă!

Am s-o-ncep, numai să termin cu asta, veche.

Cu **Adameva II** m-am plantat la capitolul 32 (scris în 18 sept.). Mă tot strădui să scriu un 33 - şi basta! Să mai scrie şi alţii la cartea mea!

Miercuri 28 septembrie 1994

Doicescu a ascultat la Europa Liberă:

Ţepeneag a scris şi el o scrisoare-deschisă - lui Iliescu; cerându-i... cetăţenia română. Buuun. Până aici, prietenul este doar un prosticel;

Mai departe: Ţepeneag zice că el n-ar fi trăit din banii Europei Libere, ca să înjure - cum trăia, din banii P.C.R. E. Barbu, ca să înjure - şi că el a refuzat să lucreze la Europa Liberă...

Doicescu zice că Iorgulescu îi dă replica: Ţepeneag nu putea refuza ceea ce nu i se oferise... Iar aici Ţepeneag a spus şi o minciună.

Ce mai contează cine cu cine se încaieră: fondistul (anonim, fireşte) al *României literare* cu apoliticul oniric. Contează că toată lumea-i măgar.

Am făcut azi vaccin antigripal iar acum simt începutul reacţiei. Am să văd la noapte...

Am primit scrisoare de la Cistelecan: îi pare rău că nu mi-a dat adresa de la Roma... În fine...

Vor să publice din **Jurnal pe sărite,** nu din **Adameva.** Cică pentru ca să nu se mai bârfească atâta... N-am înţeles, dar înţeleg că trebuie să fie ceva de înţeles. Pleacă iar la Roma. *Vatra* nu are să dispară, cum se zice - foarte bine.

Mâine va fi gata şi legatul **Alfabecedarului.** Azi le-a încleiat, le lasă o zi ("să se coacă cleiul"), apoi le pune coperţile. În patru volume are să fie. D-na B. zice că foaia albă arată foarte... albă (va fi tras din maşini, să diminueze petele de la ştersături).

Asta este.

Noapte bună - ar fi bine ca de mâine - hai: de poimâine - să mă apuc de scris.

Joi 29 septembrie 1994

Veşti bune:

1) **Alfabecedarul** - fotocopie după dactilogramă - mi-a fost tras în 11 exemplare, datorită Ştefanei şi lui Alex. Bianu; azi pe la 14,30 a venit Andrei Doicescu şi ne-a luat cu maşina, ne-a dus la Bieni, acolo am băut şampania reglementară...

Repet aici: 11 exemplare dedicate astfel: 1. Bianu; 2. Doicescu; 3. Durandin; 4. Anastasiu; 5. Cristovici; 6. Niculescu; 7. Şişmanian; 8. Luiza Năvodaru; 9. Cistelecan-Podoabă-Moraru; 10. Ardelean-Simuţ-Laszlo - şi 11: Ana, Filip şi Mandea;

Cu această ocazie am cunoscut la Ştefan o japoneză care a spus că Goma în japoneză înseamnă "Sesam!" - bun şi sesamul...

2. Lulu mi-a trimis, de ziua mea, o telegramă de felicitare; i-am telefonat să-i mulţumim. Printre altele a spus că Litera lucrează de zor la... **Articole** - primul volum de 350 pagini va ieşi în curând...

Astea au fost veştile bune - pe cele rele nu le mai pomenesc...

Să nu uit: astă-seară a telefonat, de la Cluj, Laszlo: urmează să vină încoace o prietenă-cunoscută de-a lor, Virginia Baciu (? - dacă am înregistrat corect), la un colocviu Voltaire. Prin ea are să-mi trimită câteva cărţi printre care **Jurnalul** lui Zaciu... Poate că prin aceeaşi pot să trimit un exemplar din **Alfabecedar** (au ieşit 4 volume, aproape 5 kilograme)...

De mâine...

Iar am uitat: (nu e de mirare): la Bianu m-am cântărit - era pe-acolo un cântar: am... 97 kilograme; monstruos. Şi eu nu ştiam de ce nu mă iubeşte Breban... Nici chiar Manolescu...

Vineri 30 septembrie 1994

Cu toate bunele mele intenţii, azi nu am lucrat nimic: am fost la poştă, ca să depun o scrisoare pentru Cistelecan şi îmi spuneam că am să fac ocolul cât mai larg; ca să mă plimb; să fac mişcare... Când să mă năpustesc în plimbarea mişcătoare - m-a apucat căscatul; la propriu. Şi când am văzut că şi casieriţele (trei, toate trei) de la magazinul de la Alésia căscau, de să-şi rupă maxìbulele, mi-am zis că asta-i: n-am noroc în viaţă, de să fac mişcare; de să slăbesc, de să devin mai bun, mai deştept - oricum, mai pùţin burtos. Cum vreau şi eu să fac o faptă bună profitabilă numai mie, cum se întâmplă ceva împiedicător - mama mă-sii de, în fine, căscat!

Asta este. Acum e seară, dau din deşte pe la Olympie - şi casc. Cum să poţi construi o viaţă nouă, căscând?

Drept care o las pe mâine - cu toate că şi mai bine ar fi să încep ca toată lumea de luni - cum ar veni: a treia zi după zi-ntâi şi a doua zi după aniversarea-mi.

Mâine - nu; dar poimâine, aşa în zori, împlinesc cincizeci şi nouă de anişori - n-am zis primăveri, fiind noi în octombrie...

OCTOMBRIE 1994

Sâmbătă 1 octombrie 1994

M-am sculat de dimineaţă, devreme: ca să scriu în jurnal...

Asta vine că: Ai, n-ai treabă. Ei, da: eu nu am treabă, altfel nu m-aş scula atât de devreme.

Am citit ieri, probabil în revista presei făcute de I.T. Morar pentru *Lumea liberă*, că *România literară* a publicat procesul verbal al şedinţei de la Uniunea Scriitorilor din Moscova – cea cu excluderea lui Soljeniţân. Foarte bine, să afle şi românii cum e cu Uniunea Scriitorilor... Morar regretă (româneşte, desigur): «Dar când i-au exclus ai noştri pe Tudoran, pe Dinescu (?)» - dar nici de frică n-ar pomeni de Ţepeneag, de Goma... Dacă l-ai avea pe Morar în faţă, ce i-ai spune, ce i-ai reproşa: că nu te-a pomenit şi pe tine? În cel mai fericit caz (pentru tine, victimă-agresor) el ar zice: «De unde vrei dumneata ca eu să fi ştiut...?» Şi ar avea dreptate, fiindcă ei, într-adevăr, ***n-au ştiut*** (de unde să ştie, săracii?) Să existe vreo legătură de la efect la cauză (ori viceversa) ?, dar dacă – de aici – Monica noastră cea dirijoare uită tot ce n-o interesează (ba şi ce ar trebui s-o intereseze), ce să mai "pretindem" de la bieţii aborigeni, hrăniţi cu soia şi ţinuţi în permanenţă cu pistolul la tâmplă – de securişti...?

Însă aşa, "neinformat", rezumatorul presei a simţit şi el de ce s-a oprit numai la Tudoran şi la Dinescu (încă o dată: ??): Fiindcă Tudoran a fost, totuşi, apărat, în văzul lumii de inşi din conducerea Uniunii – însă în 1977, inşii-din-conducerea-Uniunii n-au mişcat (vorbesc de cei-buni), ba Dumnezeu ştie ce vor fi... tăcut-şi-aprobat buni ca Manolescu, Paler, Blandiana, Doinaş... Oricum, în 1977, "inima" excluderii mele - şi a campaniei de presă împotrivă-mi a fost Ivaşcu – fireşte, cel elogiat de Manolescu şi de Ornea...

Duminică 2 octombrie 1994

Azi dimineață, pe la orele 2 am împlinit cincizeci și nouă de ani. Drept care mă simt ceva mai îngreuiat (îngrelat, ar zice mama) cu un an.

Și ieri dimineață și azi dimineață: încă înainte de a mă trezi cu totul – am început a căsca (inutil să spun că și în clipa de față casc – este ora 8 și 8 minute...).

Biata Ana: a stat acasă două săptămâni – ca să doarmă. A dormit – dar tot nu suficient pentru o astfel de oboseală. M-am surprins în această vară – a câta? – în care n-am ieșit din Paris (lasă, că nici primăvara, nici toamna, nici iarna...)? – la mine a 12-a, a 13-a la Ana – gelozindu-i pe amicii din România: pe care îi căutai - epistolar, se înțelege, era "în concediu"; de obicei, "la mare"; desigur, la Vila Scriitorilor... Firește, mă lucrează lupta de clasă: eu am petrecut o singură noapte – și aceea de revelion – la Mogoșoaia și o singură noapte am dormit la o vilă de la Sinaia (sau poate de la Predeal? – uite cum am uitat-o pe asta, se vede că n-a avut nici o importanță), iar în Vila Scriitorilor de la Neptun, cine mai avea loc de merituoși ca Mircea Micu, de nevasta lui Fănuș Neagu, de copiii lui Băieșu? Acum am fost rău – ei și? Ziceam că ai noștri, plângându-se fără contenire de sărăcie, au, totuși, casă, au masă; au slujbă, au concedii – atâtea, încât te întrebi (și-ți răspunzi singur) când anume mai... rezistă? Ei, când: "între timp" – dar prin-cultură...

Nu mă simt în stare să continui – mă opresc aici. Oricum, datoria mi-am făcut-o: am consemnat data: 2 octombrie 1994.

Luni 3 octombrie 1994

Azi este a doua zi de ieri (și, oricât ar părea de ciudat: a treia zi de-alaltăieri!). În plus, meteo nasol, frig, vânt – fără ploaie, ca să mă aplec până la pământ – cu cracele, vorba ungurului.

Miercuri am întâlnire la CNL – mă duc cam fără chef (citește: fără speranță). Și, vorba Anei: "*Iar* n-am câștigat la Loto!"

Am pregătit ultimele vreo sută de pagini din **Adameva I** pentru (re)fotocopiat – le trăsesem în trei exemplare, iată, nu sunt suficiente. De miercuri Ana se duce iar la bibliotecă.

Filip a răcit.

Eu n-am răcit – în schimb, am două cămăşi noi – Ana mi le-a cumpărat de ziua mea! Chiar şi o pereche de şosete!

N-am stare, n-am stare, mă coiesc – mai bine mă eolinesc: aşa ştiu o chestie: tocmai am inventatără un turn (unul de cinci – astfel prezentându-se "Buchetul": nu de patru, nu de şase, nu de zece turnuri – ci de cinci, pentru asta fiind nevoie de un desen, nu şi de sufleria de la Toulouse) – din beton. Până mai adineauri îl făcusem din fier – că, de, e mai uşor, mai rezistent... Însă cum investiţiile iniţiale trebuie să rezulte ceva de durată (să nu fie nevoie de reparaţii-capitale-anuale), fierul, chiar când face pe oţelul, tot rugineşte – vezi Centrul Beaubourg: după 20 ani trebuie făcut din nou – sau, alături altul... Aşa că: din beton armat – şi prefabricat: stâlpi, grinzi, panouri. Dacă sunt bine-bine acoperite încheieturile, dacă se face o revizie în fiecare primăvară-toamnă (am vrut să spun: control – cu reparaţii pe loc: umbli cu tubul de mastic după tine...), atunci ţine. Dacă fierul din armături este corect – şi complet – protejat. Pe de o parte, turnul este solid; rezistă şi la torsiune (nu ca cel din oţel "gol"). Scheletul din beton armat, colectorul din plastic (şaişpe calităţi: ieftin, uşor – şi mai ales, nu rezonează, sub aer).

Rămâne să văd ce fel de turbină îi pun. Înclin spre cilindrică orizontală, deşi s-ar cere "elice".

Mai văd eu.

Marţi 4 octombrie 1994

Ieri mi-a telefonat (de la Chişinău) Dinu Mihail – m-a felicitat de ziua mea. S-a desfiinţat şi *Observatorul*...

Azi – acum, dimineața, între orele 8,15 și 8,30 – am primit două telefoane – din Paris: Virginia Baciu, de la Cluj (are să vină mâine, după orele 5) și Dobrovolski (rugat de A. Vartic să-mi înmâneze "o carte" – nu știu ce fel și dacă e carte ori manuscris).

Acum e soare. A început toamna cea frumoasă – cu nimic mai prejos de toamnele din România...

Cred că am să plec după cumpărături. Trebuie să fac o altă supă de pasăre...

Am fost; am învins – am luat ce trebuie, acum fierbe puternic.

Ni s-a dat căldură! – ceea ce este cum nu se poate mai plăcut. Și mai consolant.

Serele: Modùl 5 (2 ori 2,5). Pe orizontala, în timpul iernii, se golesc compartimentele exterioare (și se închid cu ușile culisant-pivotante); pe înălțime: se golește "mansarda" – de ce nu: și "parterul" – ca să rămână "etajul". Astfel izolat, "miezul" va avea nevoie de mult mai puțină căldură decât dacă s-ar afla în contact imediat cu exteriorul: o pernă-de-aer de cca. 2,50 îl va proteja. Ceea ce nu înseamnă că "exteriorul" va fi de tot gol – vor rămâne cele ce vor vegeta – dar nu vor crește-coace: rădăcinoasele mai cu seamă. În "miez" va fi lumină puțină, dar nu va lipsi căldura.

Din lățime: aproximativ jumătate din moduli vor fi folosibili iarna. Cum am spus mai înainte: nici parterul să nu fie folosit pentru cultură.

Și un praz verde. Am băgat de seamă: nu doar castraveți, roșii cultivă olandezii; ci și varză – în sere!

Miercuri 5 octombrie 1994

La 11 am fost la CNL. Urmează să completez un formular, să fotocopieze Ana ceva acte, să primesc de la Julliard fotocopii după contractele cu **Astra** și **Sabina**.

După amiază a fost pe la noi D-na Baciu din Cluj venită cu trei cărți și o scrisoare de la Laszlo (Zaciu – **Jurnal**, Șalamov și o americancă, Verdery, așa ceva).

Mi-a parvenit şi povestea de la Europa Liberă în legătură cu Ţepeneag. Iorgulescu o prezintă; zice că a apărut în *Adevărul* (ce ar fi de mirare: de la Fundaţia Buzura la Fundaţia Drăgan nu se află altă cale decât prin *Adevărul*...) "de azi", mai zice Iorgulescu, ceea ce ar însemna 27 septembrie – citez la două claviaturi:

Iorgulescu: "(...) Prin această scrisoare (adresată lui Iliescu – n.m.), D. Ţepeneag îi cere preşedintelui Iliescu să-i redea cetăţenia română retrasă în 1975 printr-un decret semnat de N. Ceauşescu. (...) Ţepeneag citează Europa Liberă pe primul loc al spaţiilor publicistice occidentale în care şi-a putut exprima atitudinea faţă de ceea ce el numeşte «regimul comunist impus de Nicolae Ceauşescu». Apoi, pentru a-şi justifica retragerea şi renunţarea la atitudini publice, D.Ţ. afirmă că... i se părea «prea puţin eroic să critic şi să înjur şi să fiu plătit pentru asta în dolari. Să devin un înjurător cu simbrie: eu la Paris, Eugen Barbu la Bucureşti... De aceea am refuzat toate ofertele de angajare la Europa Liberă sau la alte posturi de radio din aceeaşi categorie». Mai departe Ţ. (...) afirmă că, dacă n-ar fi fost orgolios, ar fi devenit 'un mic scrib oarecare, fie în slujba partidului, «fie în slujba Europei Libere»...

Cine se amestecă... Aşa că Iorgulescu îi dă peste nas:

"Problema angajării lui D.Ţ. la Europa Liberă nu s-a pus niciodată – Nu putea refuza ceea ce nu i s-a oferit"

Şi: "Cu acest apolitism afişat este probabil că preşedintele Iliescu va avea înţelegerea cuvenită (...) Scriitorii apolitici din România îşi vor spori, desigur, rândurile".

După ce a citit, Ana a zis: despre Ţepeneag, fireşte:

"Şi când te gândeşti că băiatul ăsta era un ins inteligent..."

Chiar asta observa Iorgulescu – adevărat: nu că a fost, ci este, în continuare, dar...

Joi 6 octombrie 1994

Ieri a fost pe la noi D-na Baciu: n-a putut lua **Alfabecedarul** – s-a uitat prin el, nu i-a prea (?) plăcut.

Azi am cumpărat patru păstrăvi mari, roz – a câte (aproape) un kilogram. Am făcut orgie de... saumon – aşa arată carnea şi... dimensiunile animalului.

S-a întors(!) V. Iancu din România, cu ceva cărţi şi un pulover de la Lulu – au să-mi prindă bine ambele-două.

Am citit ceva din Zaciu. Enervantă "discreţia" românească – cea cu iniţialele. O singură scenă memorabilă: "M." vorbindu-i de cartea, uite-aşa, scrisă cu litere gotice (de pe timpul goţilor, explică Zaciu...). Încolo – senzaţie de mic, de mărunt, de rasul-ierbii (şi al pământului); întristător. Şi unul ca el a fost un Mare Profesor (pentru Cistelecan, Podoabă şi alţii), după cum javra de Daicoviciu a fost Marele Profesor al lui (Zaciu)...

Sâmbătă 8 octombrie 1994

Ieri a trecut pe la noi Corin Braga. În cele din urmă i-am încredinţat un exemplar din **Alfabecedar** – cel dedicat *Familiei* şi lui Laszlo. Urmează să I-l înmâneze lui L.

Tot ieri am primit o scrisoare ciudată de la Chioaru. E nemulţumit de modul cum face revista, nemulţumit de sine... I-am scris – două pagini – dar n-am să-i trimit scrisoarea asta, am să scriu alta; cu altele.

Aseară au fost pe la noi Andreea, fata Lilianei cu bărbatu-său. I-am tratat cu peşte...

Sunt răcit, trohnit bine.

N-am chef de nimic – nici chiar de scris – deşi, iată surpriza plăcută: am schimbat maşina de scris, am dat să-i pun panglica uzată de la cealaltă maşină (având călcătură diferită, o panglică uzată la una, mai durează la cealaltă). Când colo... dau peste o panglică nouă! Bănuiesc ce s-a petrecut: am scos-o din ambalaj, dar pe maşină nu am pus-o pe cea nouă, ci tot pe cea veche... Halal!

Marţi 18 octombrie 1994

N-am mai notat de atâta timp, fiindcă am fost prins cu "completarea" **Alfabecedarului:** i-am făcut un nou sumar (celălalt era şi greşit şi cu lipsuri – aşa a fost fotocopiat) şi am dus cantitatea până la 50.000 cuvinte – fix.

Între timp a telefonat Ardelean (sâmbăta trecută), apoi Laszlo.

M-a vizitat un poet român: Mihai Gălăţanu. Mâine are să telefoneze iar, pentru fixarea întâlnirii cu pictoriţa Ala Rusu din Chişinău.

Ieri am primit încă o distincţie ungurească – prima nu mi-a fost înmânată nici acum, după doi ani... Este vorba de "Medalia Comemorativă Nagy Imre" – pentru recunoaşterea activităţii proeminente cu privire la păstrarea amintirii Revoluţiei din 1956 – şi acesta a fost un citat. Medalia va fi înmânată de Arpád Göncz, preşedintele Curatoriului, la 21 octombrie '94, ora 13,00, în sala Nándorfehérváry a Parlamentului. Fireşte, sunt invitat – împreună cu soţia.

Am să le răspund chiar azi – că le mulţumesc, dar, din păcate, sănătatea mea...

Încolo – oboseală de moarte.

Miercuri 19 octombrie 1994

Azi am primit prin poştă, de la Ambasada Ungariei la Paris:

a) invitaţie la recepţia ce va avea loc cu ocazia zilei naţionale a Ungariei – am să mă duc mâine seară, la 20,30 împreună cu Filip;

b) invitaţie pentru sâmbătă 22 oct., tot la Ambasadă – unde mi se va înmâna şi mie "Medalia Comemorativă 1956" ("en reconnaissance de vos activités déployes en faveur de la Révolution hongroise de '56").

Lui Filip – care mi-a adus scrisoarea de jos şi a citit-o primul – i-a plăcut. Mărturisesc: şi mie...

Fiindcă Filip n-are să poată absenta ziua (sâmbătă dimineaţă, la orele 10), are să vină mâine seară, iar sâmbătă am să merg însoţit de Ana.

S-a anunţat şi Andrei Doicescu.

Va trebui să încerc să leg nişte fire cu Basarabia – fostul ministru de externe al Ungariei se ocupă, la Strassbourg, de chestiunea "Moldovei".

Pe de altă parte, mi-a telefonat azi francezul de la CNL, care a fost în Basarabia cu o misiune culturală – ne-om întâlni luni şi om băvărdi o ţâră – cum ar fi zis Petrişor (aşa e corect: o ţâră – dar: oleacă).

Joi 20 octombrie 1994

Pentru că de multă vreme – să spun: este pentru prima oară? – când primesc atâtea veşti bune într-un timp scurt – două zile – să le mai număr o dată şi să trag de ele ca de steagurile lui Pristanda:

Aşadar, alaltăieri după amiază am primit o scrisoare de la Budapesta anunţându-mă că mi s-a acordat "Medalia (nu: placa, aşa cum au scris ei în româneşte) comemorativă Nagy Imre"; decernarea va avea loc duminică 21 oct. – la Budapesta;

Apoi ieri – cronologic:

- Îmi telefonează Ana, ca să-mi spună că Dominique Seridji va fi numită în locul lui Maillebuau – deie Domnul!;

- Filip îmi vine de la şcoală, la prânz, cu poşta – printre plicuri: invitaţia pentru astăzi şi cea pentru sâmbătă – pentru "Medalia Comemorativă 1956"; - fiind eu băiat sărac, fac din astea... două...

- Îmi telefonează francezul care a fost (şi va merge iar) în Basarabia;

- Telefonează Doicescu, să-mi spună că... Ana trebuia să-mi spună povestea cu Bianu ca... agent literar (încă n-am găsit denumirea potrivită);

Cred că mai este ceva, nu se poate să nu fie – dar nu e destul şi atâta? Nu, nu e destul. Chiar dacă mă obişnuisem la gândul că nimic din ce am făcut (şi am scris, scrisul fiind faptă)

nu e bun, nu e bine – dovadă: nimeni nu bagă de seamă "isprăvile" mele. Am trăit numai în sărăcie, am să mor ucis de tensiunea pricinuită de sărăcie, şi are să se spună că degeaba am făcut ce-am făcut: la ce am ajuns? Fireşte: medaliile astea n-au să fie întovărăşite şi de plicuri cu bani cu care să-şi cumpere Ana îmbrăcăminte-încălţăminte, Filip îmbrăcăminte-încălţăminte, eu aşişderi – şi, ca de-o ţuică, un pahar de vin măcar corect – dar mă consolez cu ce am.

Mi-a telefonat Ştefana Bianu. Oferindu-se să-mi faciliteze cumpărarea unui costum cu care să mă prezint la recepţia de la Ambasada Ungară... I-am mulţumit, am spus că... am să mă duc în costumul meu cel drag (şi tradiţional): cum am să rămân în picioare tot timpul, n-are să mă deranjeze prea tare strâmtimea lui – la burtă, fiindcă la piept... am să ţin mâinile pe lângă corp, oricum, coatele au să fie lipite de... flancuri...

Apoi e cam târziu; de-a dreptul: târziu – dacă nu cumva: tragic de prea-târziu. Nu mai e nimic de făcut cu mine. Era târziu şi acum trei-patru-cinci ani – dar acum...

Sper să n-o fi luat prea rău. Şi cum nu are nici o vină în toată această afacere ca viaţa mea...

Peste un sfert de oră vine basarabeanca mea, pictoriţa Alla Rusu. Nădăjduiesc (ca să vorbesc ca pe la noi / ei) că n-am să fiu din cale-afară de dezamăgit.

Sâmbătă 22 octombrie 1994

Pe scurt: alaltăieri, în 20, am fost cu Ana la Ambasada Maghiară: sărbătoarea naţională a lor. Am rămas cam o jumătate de oră (cel mult) şi am plecat: nu recunoscusem pe nimeni dintre ungurii cunoscuţi înainte. Ce fler: chiar când ieşeam din salon, pe palier, la "primire", a fost anunţată Excelenţa sa (Sa!) Ambasadorul României. M-am întors cu spatele spre Excelenţa Sa Cacaius*, "membru al Uniunii Scriitorilor".

---

* Cine altul decât Caius Dragomir?

Ieri mi-a telefonat Laszlo – am să notez pe larg altă dată. Azi, la 10 dimineaţa, la Ambasada Magliiară. A fost mai bine decât mă aşteptam, păţit fiind de data trecută: au fost decoraţi trei unguri – dintre care o femeie, văduva unui jurnalist, am înţeles – iar dintre nemaghiari, doar eu. Am fost împreună cu Ana, cu Ştefana şi Al. Bianu, precum şi cu Doicescu. După trei sferturi de oră am plecat. Mulţumiţi – şi confuzi.

Miercuri 26 octombrie 1994

Zile istovitoare, tensionate: mâine mă prezint la Mlle Pujol, asistenta socială, cu actele pe care le am. Sper să-mi ajungă şi să mi se mai dea un răgaz (să răsuflu).

Aşadar: mâine la Mlle Pujol, poimâine la D-na Bianu (27 şi 28); 29, 30, 31, vor fi zile de tatonare – ca şi 1 noiembrie – însă de ziua aniversară a lui Filip (dacă n-am fost atent să încep de ziua mea, în 2 octombrie...) pornesc o nouă carte: despre... cărţile citite.

Şi am să încep cu începutul: cu **Adam şi Eva** a lui Rebreanu. Judecând după... istorie-cronologie: asta s-a întâmplat înainte de 28 iunie 1940 – fiindcă ***după***... cartea nu mai putea fi în biblioteca noastră (şi la îndemâna mea). Aşadar, prin mai-iunie 1940. Or, atunci nu aveam amintiri... Să zicem: ştiu astea de la părinţi, ei mi-au povestit mai târziu. Atunci cum se face că eu făcusem totul în secret? Ei, adulţii, citeau "pe faţă" – pe când copiii numai în secret (fiindcă se ştia că ei nu ştiu citi...). Că asta s-a întâmplat în mai-iunie 1940 (la vârsta de 4 patru ani şi jumătate! – iar eu nu am fost precoce decât în alte chestiuni...): ştiu că era (acasă) şi tata. Iar tata a fost din nou acasă abia după octombrie 1943 – când eu aveam deja multe cărţi citite înapoia mea – ca să spun aşa.

Miracolul: a) că, la vârsta de patru ani şi jumătate am fost în stare să "citesc"; b) că îmi aduc aminte de aventură.

Am să mai scriu: poate şi din cauza deselor ruguri ale cărţii azi ţin-şi-nu-ţin la cărţi: uneori sunt nesuferit de "zgârcit", de obicei dau tot ce am – începând cu cărţile cele mai preţioase.

Să nu uit: sfâşierea-durerea: a trebuit să vând **Getica** şi **Tratatul de instrumentaţie** al lui Berlioz (publicat pe la 1860 şi purtând, în ştampilă-seacă numele unei librării din Odessa).

Sper să-mi meargă acest... demers. Cum am să trag cu ochiul şi la o traducere, am să rezum cele deja scrise în cărţi ca **Astra, Sabina, Roman intim.**

Sâmbătă 29 octombrie 1994

Ieri dimineaţă am schimbat maşina şi am început o carte: **Cartea Cărţilor**, îi spun aici, imodest, mai aproape: cartea despre cărţi.

E dedicată lui Filip. Am scris 5 pagini.

Tot ieri după amiază am fost la Bieni. A fost şi Doicescu.

Am discutat despre facsimilare, despre editură... După ce a venit Alexandru, el, om practic (şi de-afaceri) ne-a răsturnat "ideile", propunând, pe loc, soluţii. Iar mie ceva bani, ca să ne descreţim frunţile – poate că Ana are să aibă de unde completa ajutorul pentru dinţi.

Azi am scris încă două pagini.

Am, deci, două capitolaşe – 7 pagini scrise. Acum ies în oraş, să-mi cumpăr "articole" (de papetărie, se înţelege).

NOIEMBRIE 1994

Duminică 20 noiembrie 1994

Azi se împlinesc şaptesprezece ani de când am plecat din România.

Între timp am mai scris la carte – am ajuns pe la vreo 85 pagini.

Angela a primit cei 300 dolari trimişi.

În curând am să posed (!) în fotocopie – 11 exemplare! – **Jurnalele I, II, III.**

Miercuri 23 noiembrie 1994

Am terminat cu aniversările...

Am trecut de 100 pagini din cartea pe care o scriu. Am recitit ieri ceea ce numeam eu **Adameva** II: nu e foarte rea, atât că neterminată. Are 175 pagini – dacă mai scriu 25, cu o "urmare" a Caragialâc-ului, poate fi socotită încheiată (de mine, desigur).

Ieri am primit vizita unei basarabence, Margareta Donos cu nişte exemplare din *Săptămâna* de la Chişinău (în trei numere am avut un interview cu Ghe. Ierizanu). N-are cărţi, n-are noroc – am rugat-o pe Ştefana să-i cumpere **La vie en rouge** şi o concentrată **Istorie a Franţei**...

Joi 24 noiembrie 1994

Azi (acum nu e încă miezul zilei) am scris două capitole – e drept: de câte 4 pagini fiecare. Sunt oarecum mulţumit de al doilea: cărţile cumpărate după ce m-am eliberat, la Gherla şi... constatarea că nu mai pot citi.

Ştefana a cumpărat pentru Margareta Donos **La vie en rouge** (ambele volume), **L'Histoire de la France** de Pierre Miquel şi încă o carte (şi încă: o agendă).

Vineri 25 noiembrie 1994

Veşti bune: Florin Ardelean mi-a scris (în 15 nov.) că **Scrisori** este gata culeasă. Ştefana i-a telefonat, au vorbit: un sfert (jumătate?) este corectată – dar imprimarea n-are să se poată face anul acesta, abia în ianuarie '95... Şi întreabă dacă n-ar putea veni la Paris, întru lansarea cărţii... Prevăd o bună treabă pentru Ştefana şi Alexandru...

Luni 28 noiembrie 1994

Am mai scris – 5 pagini. Total 130.

Dârdoră mare cu manifestaţiunea anti-Iliescu. Pregătim, pentru distribuit: P.S.-ul scrisorii mele către Iliescu (forma scurtă) şi textul întreg – cine ce va vrea...

DST* tratează cu Ştefana şi cu Paula Predeleanu – dar ele nu se lasă: o să încercăm să ne... arătăm prin preajma ambasadei.

Am pregătit suplimentul **Alfabecedarului** pentru Ardelean şi pentru Cistelecan. Pleacă un teolog, Vasile Manea, sper să poată lua întreaga greutate.

Nu ştiu de ce, dar de două-trei zile sunt neliniştit: parcă aştept să se petreacă ceva rău.

Ieri a trecut pe aici Margareta Donos; i-am dat, cumpărate de Bianu, cărţile.

Azi după amiază mi s-a telefonat de la un post de televiziune (care a luat locul lui SOTI), independent; la celălalt capăt al firului: Mariana Şipoş. Postul a difuzat, cică, vineri şi sâmbătă fragmente din dialogul cu fratele Silviei Bădescu (în fapt, cu fata ce-l însoţea), iar astă seară, la 21 (o.B.) va avea loc o "mas rotundă"... Nu văd cât de rotundă, din moment ce toţi cei invitaţi a participa au...declinat: Magda Cârneci, I.B. Lefter, - desigur, nu mă mir de Manolescu, nici de Liiceanu ("îmi pare rău, n-am să pot participa, am să vorbesc numai de bine – deci plictisitor...", a zis Humaniiceanu). Se pare că are să fie prezentă...Gabriela Adameşteanu – mai ştii... Asta surpriză...

Marţi 29 noiembrie – orele 21,00 – 1994

Adineauri ne-am întors de la... poliţie. La orele 18 am fost în faţa Ambasadei R.S.R., pe la 19 fără un sfert ne-a umflatără.

N-am fost decât... 14 – mai mare râsul: în faţă: un camion cu CRS; în spate idem: când am ajuns la poliţia arondismentului XIV – a noastră cum ar veni – ei au făcut un coridor de onoare – am numărat: erau cam trei şi jumătate la unu...

Ne-au dus la etaje, unde am fost legitimaţi, ţinuţi într-o odaie până la 20.00.

---

*DST - Serviciul Secret Francez

Asta este.

În al optsprezecelea an de Franța – am fost umflat de poliție, pentru că am manifestat împotriva lui Iliescu.

P.S. Ana corectează cifra: am fost 12 – mari și lați.

P.P.S. la București – prin Lulu:

Au participat la emisiune: Dimisianu – a vorbit foarte puțin și a spus ceva în genul: nu ne-am purtat frumos față de Goma. I.B. Lefter a fost cel mai... laudativ; Gabriela a zis și ea ceva cu debutatul: că aș fi debutat-o eu – ***dar și alții***... Când Mariana Sipoș a spus povestea cu trimiterea la topit a **Culorii**... Gabriela a deschis gura (probabil să nege, să protesteze, să-l apare pe Liiceanu – dar a închis-o la loc (ce-o să-i mai facă Liiceanu!). La zisele aceleiași Gabriela că, din pricină că înjur pe toată lumea, în ultimul moment, nu mă mai publică nimeni – M.S. a arătat *Vatra*...

DECEMBRIE 1994

Vineri 2 decembrie 1994

Să nu uit să notez: tot Ștefana și Alexandru Bianu au "acoperit" fotocopierea Jurnalelor – trei – în câte 11 exemplare. Atât că se descleie coperțile.

Adineauri a telefonat Angela. Cică le-a deconectat telefonul – n-am înțeles care...

Am primit **Bacovia** cu prefață de Simuț – la Fundația România...

Mihai Fusu mi-a trimis – de aici, de la Korne – o revistă nou-nouță, ai zice fiul *Dilemei* – *Contrafort* – a Fundației Buzurești.

Mi-a sosit *Timpul* pe noiembrie în care se discută despre literatura de sertar, cu un moto de mine – dar nu mi-au trimis numărul anterior, cel în care publicaseră paginile acelea (nici nu mă anunțaseră că o fac...).

Obosit, obosit.

Am mai scris câte ceva în **Cartea despre cărţi** – şi dacă i-aş zice: **Cartea despre carte**? - azi cap. 27 cu 6 pagini.

Mi-a scris Radu Negrescu-Suţu – pe care l-am revăzut în... arestul poliţiei.

Obosit. De moarte.

Joi 8 decembrie 1994

Ieri – în 7 decembrie – am terminat **Cartea despre carte**. Vreo 175 pagini. Aşa şi aşa...

Sunt în căutare de editor... În absenţa mea, Julliard s-a... nu ştiu, n-am înţeles ce mi-a spus careva la telefon că s-ar fi, oricum, nu mai ţine de Presse de la Cité... Aştept un răspuns la propunerea mea de a avea o întrevedere cu directorul. Dacă mi-o acordă...

Duminică am fost la biserica românească. M-a dus Paula Predeleanu (aproape pe sus): scandal, îmbrânceli, înjurături (fiind Popa Costandache, securist "cinstit", l-a cinstit primit pe Iliescu, cu câteva zile înainte - în biserică!).

Vânzoleală mare, petiţii, semnături. Am semnat şi eu pentru alungarea Costandachelui.

Am primit toţi trei un carnet cu care ne putem îngriji dinţii - adică cea mai rămas din ei...

Acum este ora 8,20 şi întuneric-beznă (ce-oi fi vrând? suntem în 8 decembrie!). Am să mă duc întâi la clinica de alături, apoi am să caut un cabinet dentar unde să ne înscriem.

Salut!

Am găsit un vietnamez spre Denfert-Rochereau. La 12,00.

Am cunoscut-o pe Claire de Oliviera. Impresie că vom putea comunica. Ea a tradus 5 pagini din **Jurnal,** dar am de gând să propun editurilor **Adameva.** Depinde, deci, de răspunsul editurilor.

Mă simt stingher, inutil. Am terminat cartea (despre...) şi încă nu m-am apucat de cartea-cu... Cu ce-o fi, carte să fie.

Am fost la dentist. Bun - de-al nostru: vietnamez...

După amiază am primit prin poştă - de la Constantin Iftime (?) o carte de dialoguri cu Breban: **Confesiuni violente** (editura: "Du Style"!).

Am citit-o: nu e de "dialoguri", ci un monolog; nu "Confesiuni violente" - ci neadevăruri senine...

Şi când te gândeşti că urmează alt volum - scris la Paris, în 1988: **Spiritul românesc în faţa unei dictaturi...**

12 decembrie 1994

Sâmbătă şi ieri am scris o scrisoare către Antonesei, în legătură cu spusele-scrise ale lui Z. Ornea, à propos de "literatura de sertar".

Acum dimineaţa (ne aflăm la orele 9) am scris un "comunicat" în care protestez împotriva "iertării" - cică ar fi fost publicată în *Le Monde* - şi o altă variantă, de doar o pagină, destinată presei ne-româneşti.

La 10 sunt la dentist; de acolo mă duc la Ştefana, să duc scrisorile.

Sunt foarte obosit - fiindcă nu mai scriu (vreau să spun: nu mai scriu la carte).

Am să văd, poate că încep alta. Deşi aş mai aştepta până după 1 ianuarie; să mă odihnesc puţin - deşi o astfel de odihnă mai degrabă oboseşte.

Ora 17.00: Pare mai serios decât credeam: Doicescu mi-a spus că nota e redactată ticălos - de la Bucureşti, astfel: "Goma a fost reabilitat, deci se poate întoarce în România - de altfel a declarat (?) că, dacă e reabilitat, se întoarce!".

Sunt nişte căcănari "corespondenţii AFP" de la Bucureşti (de la Intercontinental, precizează Doicescu)...

Mi-au telefonat (în legătură cu "iertarea" din *Le Monde*) - doar acum, după amiază, dimineaţa am lipsit de acasă -

Vo Van Aï; Dominique Seridji, Du Tour (cel de la Min. Culturii). Între 14.30 şi 15.45 Televiziunea maghiară.

Ora 19.00: a telefonat Laszlo de la Cluj; trimite cartea ultimă a lui Negoiţescu, o casetă şi o scrisoare prin "cineva" (nu ştie cum o cheamă, dar e de încredere; şi, desigur, frumoasă)...

(Julliard mi-a răspuns la propunere: doar ştiam că nu mai are secţie de literatură ne-franceză... Ştiam, dar credeam că...)

Marţi 13 decembrie 1994

Ştefana se agită cu transmiterea comunicatului meu - ieri şi azi a trimis prin fax unor publicaţii româneşti.

Acum mă duc la Mlle Pujol (este ora 10.45).

La orele 16 - la Centrul Apple de la Denfert-Rochereau. (?)

La orele 18: dentist.

Şi iată cum se umplu paginile unui jurnal (de scriitor, dragă doamne!).

Mă duc - las', că mai vorbim noi...

M-am întors; am schimbat panglica - dar nu se vede...

Sâmbătă 17 decembrie 1994

Comunicatul meu a fost publicat de *România liberă*.

În ultimele trei zile am scris o replică la **Confesiunile violente** ale lui Breban.

Azi, în drum spre piaţă (am cumpărat vinete, ardei graşi, roşii) mi-a venit, aşa - tot privind eu cururile femeilor - să scriu o carte intitulată: **Şi dacă**... ?

Acesta fiind motorul, şvungul - nu altceva.

Şi dacă... aş scrie **această** carte?

Am început, într-o doară, pe la orele 18, să scriu "ceva" şi la 17, când am plecat spre Dominique Seridji, aveam primele trei pagini din cartea **Şi dacă**... ?

Om trăi ş-om vidè.

Marţi 20 decembrie 1994

Am scris şi azi la **Şi dacă**... ? Capitolul 4.

A telefonat D-na Colfescu de la Editura Viitorul din Bucureşti. Cică publică **Garda inversă**. «Plăcerea va fi de partea mea», am zis. «Dacă ne daţi şi cealaltă carte», zice. «După ce publicaţi **Garda**... », zic.

Rămâne să mai vedem.

Azi ar fi trebuit ca Lulu să vadă coperta de la **Articole.** Fiind prea frig, n-a ieşit din casă.

Sunt îngrozitor de obosit. E ora 21, dar eu mă duc la culcare.

Mâine are să fie 21 decembrie. De poimâine începem o nouă viaţă - hotărât: una mult mai... altfel.

Duminică 25 decembrie 1994

Am ajuns şi în ziua de azi.

Ajunul l-am petrecut mai mult decât agreabil, la Ştefana şi Alexandru Bianu. A fost şi Filip cu noi. S-a jucat cu Fabiana.

Acum e ora 9 dimineaţa şi cu toate că ne-am culcat pe la trei şi jumătate, iată-mă la datorie.

Aici observ cât s-a consumat panglica de la precedenta însemnare.

Cu o zi înainte: aceeaşi cumplită oboseală. Ieri m-am culcat (pentru un pui de somn) la 13,30 şi m-am trezit la... 18! Probabil din acest motiv n-am mai dormit în astă dimineaţă.

Mă întreb dacă azi, Crăciun, sunt deschise spălătoriile automate. Ni s-a stricat maşina.

Şi dacă... - înaintare laborioasă. A scris - până aseară - 8 capitole şi 33 pagini.

Cu ce am să încep, când are să-mi vină ordinatorul? Probabil cu **Sabina** şi cu **Roman intim**. Am să continui cu **Alfabecedarul.**

Când au să vină băieţii de la *Familia*, am să le dau, pentru imprimare, aceste trei volume.

Deşi poate că ar trebui să "fac" jurnalele. D-na Colfescu a vrut să se asigure că n-am să dau altcuiva **Căldură...**, cât despre publicat...

Da, da. Blocul **Jurnalelor** trebuie neapărat să iasă.

Mi-am aruncat privirea pe pagina precedentă, am observat: Românul intim - nu e rea ca nimereală.

Da, da... Trebuie să am terminat(ă) **Şi dacă...** în momentul venirii ordinatorului - după calculele mele pe la mijlocul lui ianuarie '95 - altfel nu mai scriu eu "pentru suflet", cine ştie cât timp...

Joi 29 decembrie 1994

Azi am primit *Timpul* nr. 12 şi o scrisoare de la Antonesei - i-am scris, am să pun scrisoarea la poştă mâine;

Am primit o cartolină de la Virgil Podoabă, aflat la Roma.

Le-am scris celor de la *Vatra* despre Salonul Cărţii de la Paris din martie '95.

În sfârşit mi-a venit certificatul de refugiat de la OFPRA - mâine mă duc la Poliţie să-mi prelungesc "carta" de séjour.

În fine, mi-au aprobat 1.700 de franci pentru dinţi. De-acum pot postula pentru postul lui Anse Bundren, din **Is I Lay Dying...** a lui Faulkner.*

În zilele care s-au scurs de la Crăciun am corectat, în vederea scanerizării, în ordine: **Sabina, Roman intim, Gardă inversă.**

Am de gând să mă opresc cu scrisul la sfârşitul acestei săptămâni (şi al acestei luni - şi al acestui an) - cât va ieşi atât să rămână. Mă opresc să-mi trag sufletul: Totuşi, anul acesta mi-a fost plin-plin: patru cărţi, cca. 800 pagini - başca **Alfabecedarul** aranjat în vederea fotocopierii.

---

* Tradus de Horia Florian Popescu şi de mine sub titlul **Pe patul de moarte** (Cartea Românească, 1972).

Sâmbătă 31 decembrie 1994

Ultima însemnare a acestui an.

1994 a început cum începuse 1985: prost (în fapt, răul a început în ultimul trimestru din 1984) a durat zece ani încheiaţi - de mi-ar fi gura aurită. Zece ani de galeră în sensul strict al termenului, la cele morale, adăugându-se - şi atârnând, nu glumă - cele materiale. Orizontul a prins a se lumina când nu mai aveam nici o speranţă: de prin septembrie - provocat de două femei: Dominique şi Ştefana (s-o adaug şi pe Mlle Pujol, o adevărată complice...).

Zece ani... Noi ca noi (iar dacă e pe aşa, mai departe: eu ca eu...), dar bietul Filip: dacă n-a avut acces la muzică - din această pricină; nici la vacanţe binemeritate; dacă a prins a desena, a modela - meritul e al lui: el a lucrat, la sfârşit de săptămână, ca "prezentator-demonstrator", i-au mai picat şi ceva materiale, restul le-a cumpărat din banii câştigaţi - adevărat: i-a mai dat şi Loreta, care l-a luat sub aripa-i ocrotitoare... În vara asta Filip n-a avut nici o zi de vacanţă: a lucrat cu Ion şi a putut să se îmbrace, încalţe, să-şi "refacă inventarul" (uitat-furat în metro). Acum, de după Crăciun, se află, pentru şapte zile cu Pamela, în familia ei, undeva în Nord, nici el nu ştie cum îi spune localităţii. Ana zice că, dacă nu telefonează, e semn bun...

Aşa: Ieri am fost la poliţie şi mi-am înregistrat prelungirea cărţii de séjour - la sfârşitul lui ianuarie '95 mă duc să o iau pe cea nouă. În februarie (sau poate martie), când au să intre banii de la CNL, deci o să putem plăti o chirie-două, am să-mi prelungesc paşaportul - şi, cu voie de la Alexandru Bianu, o să ne putem duce în Ungaria, de pildă; unde o să ne dăm întâlnire cu băieţii de la *Familia*, de la *Vatra*...

Cu dinţii: ca şi alfabetul la basarabeni, dinţii la om (mai ales la Ana şi la mine) nu sunt "o formă" reductibilă la ruperea alimentelor şi la masticaţie. Ştirbenia este o rană a sufletului, nu doar a şirului de dinţi. Ştiindu-te ştirb, deci: urât, chiar hidos; ştiindu-te incapabil să rosteşti anume cuvinte, silabe, sunete - dar care? , fiindcă nu sunt aceleaşi - nici nu mai deschizi gura; nu mai întinzi mâna (mental) spre frumos,

spre dulce: te ştii impotent: cum să te apropii, fizic, de o femeie, cu o gură ca a ta? (Suferinţele Anei sunt altele şi mai atroce).

Şi iată-ne în curs de a ne pune dinţi. Timp de o lună de zile am fost la dentistul ***nostru*** vietnamez...

De la Serviciul Santé al Primăriei 14, Anei i s-a dat o listă conţinând numele şi numerele de telefon ale 24 dentişti "convenţionaţi" - care lucrează şi pentru Social. M-am plasat la telefon şi m-am aşternut pe telefonat: din 19 cărora m-am adresat, la 18 mi-au răspuns că nu ne "iau", că sunt "plini" pe două trimestre - al 19 a zis numaidecât: *Da* şi mi-a fixat întâlnire... în următoarea jumătate de oră. Îl cheamă Nguiem Xuan Minh - 8, Avenue Leclerc.

M-am dus - am nimerit într-un apartament sărăcăcios, înghesuit, supraplin de mobile, cutii, lăzi, lucruri învelite în plastic. Sala de aşteptare, am înţeles, era "salonul" casei. "Cabinetul" - adevărat: avea blocul complet, dar fotoliul... Deşi există un pericol teribil: contaminarea de SIDA, atât de apropiat l-am simţit pe bietul vietnamez (când m-a reprogramat, i-am văzut caietul: zile întregi neocupate), încât m-am hotărât să rămân la el şi s-o conving pe Ana şi pe Filip să facă la fel - în ciuda strângerii de inimă pe care o încearcă orice pacient, nimerind în ***sărăcie lucie***.

Ana l-a adoptat pe dată - din aceleaşi motive (de "solidaritate a nefericiţilor"), dar ea a observat şi o altă mare calitate de căpătâi la un dentist (da, dar eu, fricos din fire, tremurând doar la gândul că trebuie să merg la dentist, n-am băgat-o de seamă), mâna uşoară. Are Moş Min(h) - aşa-i zice Filip - o mână dumnezeiască! El zice că a fost ofiţer de marină - după ce s-a refugiat în Franţa a făcut şcoala de dentişti - şi îi lipsesc, de la mâna dreaptă, degetul arătător, două falange (sau una? - habar n-am, Ana mi-a spus, eu stau cu ochii închişi la dentist, ca să mă doară mai puţin...). Cum Ana a stat de vorbă cu asistenta socială, Mlle Pujol, i-a comunicat... descoperirea: există un dentist foarte bun, cu o mână uşoară - dar fără clientelă (şi Ana i-a povestit franţuzoaicei ceea ce numai noi, ne-franţujii simţim): din pricina sărăciei, (de pildă,

în "sala de aşteptare", întunecoasă, becul unic are 25 waţi)... clienţii normali nu mai revin... Pe dată Mlle Pujol l-a scos în faţă pe Moş Min' - a promis că pe toţi cei cu probleme dentare are să-i trimită la el... Rezultatul l-a simţit Ana pe proprie piele, ca să zic aşa: de la o vreme, nu mai este programată "peste o zi", caietul de programări a început să se umple... Nu îndrăznim să spunem că datorită reclamei făcute de Ana, dar e bine aşa... Iar acum câteva zile, Ana s-a întors de la dentist, fără să fi fost îngrijită: Moş Min' a rugat-o să nu se supere, să vină mâine - ***fiindcă are o urgenţă***! "Vous vous rendez compte, Madame", a zis moşulică, "j'ai une urgence!" Se explică prin faptul că era de Crăciun şi că unul, care nu era ca noi, cu Carte de Santé, ci plătea peşin, să aibă nevoie de o intervenţie rapidă... şi cum vine şi Anul Nou... Îi dorim lui Moş Min(h) urgenţe multe şi plăcute - oricum, tot nu au ei Anul Nou odată cu al nostru...

Am multe motive să fiu / fim mulţumit / ţi de ultimul trimestru al acestui an - şi, bineînţeles, "încrezător în viitor". Însă cum suntem traumatizaţi de "întâmplări" - aşa le spunem, eufemizant - nu îndrăznim să le numim, de teamă că le vom speria...

Pe de o parte ajutorul de la CNL - ne ia povara de pe umeri (pentru o vreme); la toamnă, când o să împlinesc 60 ani, am să fac formele pentru o "rentă" (nu e pensie, la care nu am dreptul - fiindcă n-am cotizat).

Apoi Ştefana şi Alexandru Bianu. Pe la mijlocul lui ianuarie, sper să fie onorată comanda la Apple: o configuraţie cu scaner, "făcută" pentru limba română... Cu ajutorul Anei, am să învăţ manevrele elementare pentru traitement de texte şi mai ales "la capture" - îmi place expresia - prin scaner.

În continuare, dacă treburile merg aşa cum au început: în martie va avea loc Salonul Cărţii aici, la Paris. Ştefana s-a interesat, vrea să cumpere un spaţiu de expunere - cel mai mic. În acest scop, vrem să-i invităm, în primul rând, pe Ardelean şi Ciorba de la *Familia*; cică de la *Vatra* are să vină Pantea. Aceştia trei vor reprezenta 7 reviste (am pus şi *Timpul* de la

Iaşi, şi *Euphorion* de la Sibiu), precum şi patru edituri-reviste: *Familia, Cogito, Arhipelag, Apostrof* + *Basarabia* (adineauri mi-a telefonat A. Vartic).

Venind ei aici - Ardelean şi Pantea, am putea pune la cale o "coeditare" a unora dintre cărţile mele - **Jurnalele** mai cu seamă, apoi **Alfabecedarul,** apoi **Sabina** şi **Roman intim**... "Definitiva" punere la punct să fie spre sfârşitul verii, în Ungaria...

De ce l-am botezat pe acesta: **Jurnal de ziuă-scurtă**?

Mai întâi, din (contra)contaminare verbală: precedentul se chema **Jurnal de noapte-lungă** - nu? ;

Apoi: starea sufletească în care mă aflam atunci, numai optimistă nu era.

JURNAL DE AŞTEPTARE
(1995)

IANUARIE 1995

Duminică 1 ianuarie 1995

Este ora 9 şi jumătate. Sunt treaz de la şapte – m-am culcat azi dimineaţă la 0.30.

Aseară. Ana şi cu mine ne-am pregătit cu voioşie de Revelion: aveam de toate – chiar şi fasole! Şi varză cu cârnaţi! Chiar şi bere...: foagrà. mă rog frumos. somonel şi vinulean – şi şampanie din cea bună. Duchène-Canard. din cea care se sabrează (tradus de E. Barbu. după modelul "limuzinele, cu coşurile pe cap. se duceau la târg"... - astfel: "şampanie care se săbiază cu paloşul"...).

După amiază ne-am odihnit. ca să avem forţe pentru sărbătoare...

Fatalitate! Fiindu-ne foame. pe la orele 5. am mâncat: care varză cu carne. care alte bunătăţi – iar pe la 10 i-am ars şi două copane de pui la grătar – când a venit vremea de masa de la miezul nopţii.... nici Ana. nici eu nu mai aveam chef de nimic – nici de şampanie... la 12.10 minute ne-am pupat. cast. pe frunte. ne-am urat La Mulţi Ani şi ne-am mers la culcare. Halal!

Sper că Filip să fi petrecut cu Pamela şi în contul nostru, al moşilor-neputincioşilor.

Acum e soare mare. lumină înaltă, geruleţ ca pe la Paris. adică... binişor deasupra lui zero. Nici un nor. nici un vapor. sunt sigur că dac-aş ieşi pe stradă. să mă primblu. n-aş da de nici un călător...

Aştept ziua de marţi – poimâine – ca să duc la poştă scrisorile şi felicitările din tranşa a doua (ale căror destinatari, până alaltăieri, nu le cunoşteam adresa).

Nu mai ştiu ce să scriu. Sunt gata-obosit – şi dacă m-aş culca, pe-un soare ca acesta?

Asta am să fac – mai târziu...

Cum să-i spun jurnalului început azi: **Jurnal de lună-plină**? – nu e nici o lună, cu atât mai puţin plină, dar ce: **Ziuă scurtă** era (la, de-o pildă, 22 iunie)? Şi dacă i-aş zice: **Jurnal de Soare mare** – ar fi adevărat, dar nu veridic, vorba lui Camus. Sună rău – mai puţin rău ar suna: **Jurnal de Sare moare**...

Jur că n-am băut nimic în acest an(!). Spun-scriu prostii din inerţie; nu din beţie.

Marţi 3 ianuarie 1995

Sunt surd nemulţumit – şi ştiu de ce: am răspuns unei scrisori venite de la un făgărăşan stabilit în Franţa (îmi scria că occidentalii, mai ales francezii sunt indiferenţi la soarta noastră). I-am răspuns cum nu trebuia, adică... punându-l la punct. Sunt convins – din ce în ce – că am făcut rău. Omul nu de astfel de "adevăruri" avea nevoie, ci de o minciună amabilă. Ce bou pot fi!

Din ce în ce mai obosit. M-am întrebat dacă nu cumva din (şi din) pricină că am redus zahărul din cafea... Vineri am oră la doctor, am să mă plâng de toate celea – şi de amorţirea piciorului stâng şi de soarta grea de exilat...

Asta-i: grea.

Joi 5 ianuarie 1995

Ştefana Bianu a telefonat la *Familia* – a vorbit cu Chirilă. La jumătate de oră mi-a telefonat mie Ardelean: că nu pot veni la Salonul Cărţii; că are să-mi scrie, ca să-mi explice de ce – dealtfel, nici n-are să fie gata cartea mea (**Scrisori**) până atunci...

Am înregistrat, am deplorat, am încurajat – pentru viitor. Dar Ştefana a luat-o foarte rău. Nu mai ţin minte expresia, dar e ceva de genul: «Ne-am făcut de râs», «Cum o să mai vorbesc cu oamenii?» etc. Am încercat îndelung să-i explic că nu noi ne-am făcut de râs; că în general nimeni nu s-a făcut de râs – asta-i viaţa românilor şi basta. Nu s-a lăsat convinsă. Ba am impresia că pe undeva mă consideră şi pe mine responsabil – măcar moral de refuzul celor din ţară de a veni încoace...

Înainte de întâmplare apucasem să scriu 4 pagini mulţumitoare din **Şi dacă**... Evident, după a fost imposibil.

Mâine mă duc la doctor. De-abia aştept să mă consoleze.

Vineri 6 ianuarie 1995

De dimineaţă am fost la doctor (Duret): mi-a schimbat medicamentele pentru (de fapt: împotriva) amorţirii piciorului stâng: a înţeles, azi, că nu e o chestie de circulaţie sanguină, ci o problemă... neurologică. Am, în continuare, 92 kilograme – enorm!

După amiază: a telefonat de la Bucureşti un reporter de la Televiziunea bucureşteană – oficială: ca să mă convingă să particip telefonic la o dezbatere " '68 contra '89" – ce-o fi în capul lui de... (am înţeles că-l cheamă Giurgea)? I-am spus că nu colaborez cu televiziunea oficială (Giurgea m-a corectat pe dată: "Publică!").

Bine: publică. Am ratat ocaziunea de a fi într-o companie selectă: Ştefănescu (sau Constantinescu, Emil?) şi... Petre Roman.

Da, domnule: majorităţii şanselor le dau eu cu piciorul...

Sâmbătă 7 ianuarie 1995

Mi-a venit aprobarea pentru proteză. Luni dimineaţa mă duc pe rue Brézin pentru confirmare, apoi la dentist, pentru mulaj.

Am scris şi azi vreo 4 pagini. Nu sunt foarte-foarte nemulţumit: ar putea să iasă şi mai rău.

Am cumpărat noile medicamente. Am să văd peste vreo zece zile cât de "noi" sunt. Aseară am luat jumătate de somnifer, dar n-a avut nici un efect. Am să văd diseară, cu un întreg.

Obosit, obosit.

Duminică 8 ianuarie 1995

M-am trezit la orele zece, năucit de somnifer. După două cafele mă simt tot alături. Cred că n-am să mai iau.

Luni 9 ianuarie 1995

Mă simt rău-rău-rău. M-a zăpăcit medicamentul antidepresor. Nici nu-l mai iau.

Mi-a telefonat ziarista unguroaică de la televiziune (cea numită Melinda): că vrea să facă o emisiune despre Securităţile din Est. Şi că are acordul lui Soljeniţân şi vrea să i-l ceară şi lui Pacepa...

Atât mi-a trebuit. Am ridicat tonul – ca să-mi dovedesc mie că încă sunt în viaţă: să nu cumva să-l solicite pe Pacepa, că...

Se pare că a fost impresionată de răgetele mele. Foarte bine, eu nu m-aş fi lăsat influenţat...

Marţi 10 ianuarie 1995

Tot năuc, deşi n-am mai luat medicamentul antidepresor. Nici azi n-am scris nimic.

A apărut în *Lumea liberă* prima parte a textului meu despre cartea de confesiuni (violente!) brebane.

Am uitat să notez: ieri dentistul mi-a luat mulajele pentru proteză. Culmea: în locul unui canin are să-mi pună... doi. Şi aşa eram eu caninos, dar să vezi după ce-o să-mi pun... caninii!

Joi 12 ianuarie 1995

Deşteptul de la Apple Center a zis că nu se poate – în româneşte, că, dacă vreau, îmi face în arabă, în ungureşte – dar în română? , ce-i aceea română?

Am telefonat la IBM. Acelaşi răspuns.

M-am adresat azi la Canon. Să vază... Măcar de-ar avea ce...

Cu **Şi dacă**...? am ajuns la 67 pagini. Nu cred că am s-o duc dincolo de 100...

Sâmbătă 14 ianuarie 1995

Continui să mă simt rău: dureri de spate, oboseală cumplită. Lipsă de chef. Greaţă / de viaţă.

Mă duc să mă culc.

Luni 16 ianuarie 1995

Cu toate că mă simţeam rău, aseară ne-am dus la Catherine Durandin. S-a separat de Pedro, s-a mutat tot în cartier. Acum este cu un american istoric – povestea lor este foarte... literară: s-au cunoscut (mai bine) prin... fax. De ce nu? Oricât maşinism, tot la roman epistolar se reduce (atenţie: "poşta" faxului merge mult mai iute decât cea clasică; de aici concentrarea acţiunii).

Astă noapte mi-a fost destul de rău. Am avut şi ceva "vedenii". Acum, deşi sunt fiert, m-am silit să mă ridic. Şi să scriu cuvintele de faţă.

Nu cred că am să pot scrie, în continuare, la **Şi dacă**...? O să mai văd.

Miercuri 18 ianuarie 1995

De ieri iau medicamentul împotriva "răcelilor" (Bénadryl?) şi mă simt ceva mai puţin prost.

Azi dimineaţă, vreo două ore de interview pentru TV maghiară (Duná), cu Melinda Gálfi – care a mai fost pe aici, în urmă cu 9 luni.

De aseară am proteză dentară. Mă supără. Azi în timpul interviului, am păstrat-o. Dificultăţi la rostirea siflantelor – şi a "lichidelor". Am fost foarte brav: n-am înlăturat-o...

În rest, aşa şi-aşa. Ana cu dentistul, în continuare. Azi i-a pus ceva – provizoriu. Şi nu-i mai extrage nimic – gata.

Nu avem televizor de o săptămână şi tot nu m-am obişnuit.

M-am înşelat când am spus că îmi lipseşte un canin (şi că are să-mi puie doi): este vorba de un incisiv – şi mi-a pus tot un incisiv...

Cred că are să trebuiască să schimb panglica.

Sâmbătă 21 ianuarie 1995

Ana are dinţi! Provizorii – dar dinţi! Ne aflăm pe calea cea bună: eu am proteza (urmează să mă obişnuiesc cu ea – ceea ce nu prea e cazul, vorba ardeleanului).

Eh, dac-am avea şi ceva bani... Cât să ne cumpărăm un televizor de ocazie (cel "vechi" şi-a dat sufletul acum vreo zece zile).

Am terminat medicamentul pentru (împotriva!) răcelii, azi am beut'! Două sticle de bere! 'Z dai seama?

Of.

Azi am mai scris 6 pagini la **Şi dacă**...? Am depăşit suta.

Miercuri 25 ianuarie 1995

Alaltăieri am primit o scrisoare foarte impresionantă (prin luciditate, frizând masochismul) de la Florin Ardelean ***à propos*** de nevenirea la Salonul Cărţii – i-am scris, încercând să-l consolez.

Azi am primit scrisoare de la Cistelecan – publică textul despre Breban. I-am scris – trimit mâine.

Tot mâine am să trimit şi scrisoarea lui Sami Damian – de atâtea ori scrisă, rescrisă – în fine, am optat pentru o formă de o jumătate de pagină.

Timp foarte urât: nu e frig, dar umed. Inundaţii.

Am ajuns cu **Şi dacă**...? la 116 pagini.
Ce mă fac eu, după ce-o termin şi pe asta?
Doamne-fereşte!

Sâmbătă 28 ianuarie 1995

Alaltăieri a intrat CNL şi ne-am cumpărat un televizor – modest, cam zdrăngănitor, dar merge.

Azi mi-am cumpărat 20 dosare şi hârtie de scris – asta pe care o folosesc acuma. Am mai scris despre cvadratura panglihârtiei: dacă folosesc hârtie de fotocopioză – care nu mă costă nimic, mă costă, în schimb, panglica maşinii, ce se uzează-consumă mult mai repede pe o hârtie ca aceea, poroasă – şi viţăvercea: dacă vreau să fac economii de panglică... nu poci, pentru că hârtia bună, lucioasă, costă...

Eh, tu-i ma' mă-sii de 'răcie lucie!

Am ajuns cu **Şi dacă**... la 28 (ziua de azi şi vreo 120 p.).

Duminică 29 ianuarie 1995

Problema fiind: intră (au nu intră ea) hârtia asta faină – şi groasă: 110 g.m/p) în fotocopioză, la automàt? Altfel n-am făcut nici o brânză (de mâţă, vorba motanului).

Aseară am fost la locandă – Bistro Romain. Se vede că nu toate zilele (romane) se aseamănă: mâncarea a fost proastă (pentru mine, Ana s-a desfătat), căldură sufocantă, înghesuială cumplită – ca în gară. Oricum, nu prea curând vom recidiva.

*

FEBRUARIE 1995

Miercuri 1 februarie 1995

Ieri am pus punct cărţii **Şi dacă**... O sută şi treizeci de pagini. Nu mai aveam ce spune, nou, interesant, aşa că am

aglutinat ultimele capitole pe o singură pagină (fiecare din câte o propoziţiune), ca să dea... 33 capitole.

Tot ieri am fost la Poliţiune să-mi recuperez noul act de identitate (îi zice: carte de...). Valabil(ă) până în 2004 – dar nu oricând, ci în 2 nov... Păi, ce: te pui...?

Ieri poşta mi-a adus o scrisoare de la Angela: mai bărbată decât mă temeam (în legătură cu problematica-i bursă, aici). Pe lângă asta, îmi spune că Al. Roman, directorul Arhivelor din Chişinău – şi neam, pe departe – a aflat, prin genealogiştii din instituţie, că pe noi ne-ar fi chemat Humă, iar ruşii, după 1812, ne-ar fi transcris: Gumă – după care Dumnezeu ştie cum a devenit Goma. Cu totul posibil: de altfel, am mai scris pe undeva: bunicăi din Ciocâlteni i se zicea, în sat: Homoaia ori Humoaia...

Aseară, după ce a auzit şi el că am terminat cartea la care scrisesem de la o vreme, Filip m-a întrebat, compătimitor:

"Şi-acum ce-ai să te faci, săracul de tine...?"

Chiar aşa: ce-o să mă fac – săracul de mine?

Ştiu ce: am să scriu ceva mai mult în jurnal – semplu!

Vineri 3 februarie 1995

Am schimbat maşina – se vede. Cu cealaltă, Olympia (zisă şi: â) am scris începând de la 1 ianuarie 1993... În afară de **Jurnal de ziuă scurtă** şi: **Adameva, Evadam, Cartea cărţilor** şi jumătate din **Şi dacă**...?, ceea ce face în jur de 1.000 de pagini. O las şi pe ea să se mai răcească, revin, pentru cât o fi, la Olivetta...

Am fost azi cu Ana să ne comandăm nişte scule: maşină de gătit (a noastră nu mai avea cuptor de vreo zece ani), maşină de spălat rufe (avea doar vreo şapte ani, însă nu mai încălzea apa...), iar bietul frigider, cumpărat în urmă cu exact 17 ani, mai merge el, dar foarte gâfâind... În drum spre casă, glumeam cu Ana:

"De-acu avem un motiv să ne lăudăm, în bloc: cu cel mai... mare frigider: 1,84 înălţime – îţi dai seama? Nu 1,40, ca cel de până acum – ci 1,84!"

Asta-i.

Azi am corectat exemplarul pentru Filip din **Cartea cărţilor**; i l-am şi dat. Nimic de semnalat.

Pe mâine.

Sâmbătă 4 februarie 1995

Iată-mă şi mâine. Şi: nimic. Am început să fac curăţenie în bucătărie, în vederea noii amenajări. Bine, bine, asta dovedeşte (dacă mai era nevoie) cât de harnic sunt – dar...

Că există un dar – ce nu mi-a fost dăruit – ba, aş zice: din contra: refuzat!

De ani de zile mă bate un gând; adică *o* piesă. Vreau să combin japonezeria cu "neamuri de închiriat" (cu acest gând pornisem să scriu **Adameva**) cu... - na, cam uita-o (dar asigur: era bună!)...

Dar şi când am să mi-o aduc aminte...

Bineînţeles, "ceva" cu dragoste, cu bătrâneţe, cu moarte... Extrem de original, după cum se observă.

La prânz a telefonat Marie-France Ionesco. Surpriză – ne îmbrăţişasem la 1 aprilie '94 în cimitirul Montparnasse, la înmormântarea lui Eugène – şi atât, nu mai "comunicasem" de când? : din noiembrie 1993, de când draga de Monica mă turnarisise că i-l vorbesc de rău (chiar de foarte) pe Lucian (Pintilie). Aşadar: părea impresionată de textul meu ***à propos*** de **Confesiunile violente** ale lui Breban. Cică Monica îi atrăsese atenţia.

Are, în continuare, necazuri cu "moştenirea" (spirituală, literară): Ornea a publicat un volum de corespondenţă a lui Vianu, printre corespondenţi: Ionescu (prin 1935-1936) – dar Ornea nu a consultat familia Ionescu (şi ovreii s-a românizatără). M.-F. a trimis o scrisoare de protest la *22*. Foarte bine.

Nu-i mai bine de mine? : public ***scrisorile mele***, fără să cer voie cuiva. Şi ***nu*** public scrisorile primite (decât într-un singur caz: Negoiţescu).

Duminică 5 februarie 1995

Vise (de mult nu m-am mai îndeletnicit cu ele):

În primul rând, Ţepeneag. M-a acostat dându-mi de înţeles că vrea el să-mi comunice ceva. Avea dinţi de aur – însă un aur roşcat; ai fi putut crede că e un aliaj ne-nobil. Am vrut să-l întreb, dar n-am apucat – am apucat totuşi să-i pun întrebarea:

“Sunt ficşi, ori...?”

“Bridge”, mi-a răspuns, mândru.

Al doilea: (împreună cu Ţepeneag) mergeam undeva – căutam o adresă. Şi ne-am rătăcit. Am căutat, am căutat... Când am găsit (?), am început a aluneca la vale, pe o pantă foarte accentuată – abia atunci mi-am dat seama că (eu) nu eram pe... picioarele mele, ci într-un cărucior de invalid... Şi m-am liniştit: ştiam unde-i frâna – pe dreapta – deci ştiam şi cum se trage. Şi am tras. Şi m-am... trezit.

Al treilea vis: mă aflam într-o familie, al cărei “cap” era o tânără femeie; stătea pe trei sferturi întinsă în ceva care nu era pat, dar nici fotoliu (nu vedeam ce). Am vorbit multă vreme cu ea, despre lucruri banale – şi de interes comun. La un moment dat am observat (!) că, în fapt, ea dădea ţâţă; dădea ţâţă – dar nu vedeam copilul care se ţâţea la ţâţul matern. O adolescentă – fiică mai mare? , soră (mai mică)? , se învârtea în jurul femeii şi o ajuta. A venit vorba de... rudenia noastră. Am întrebat:

“Din care ramură: Popeştii sau Gomii?”

Nu ştiu dacă mi-a răspuns, oricum, eu n-am auzit ceea ce, eventual, spunea:

Adolescenta care o ajuta se afla în spatele ei şi în dreapta ei (a femeii) şi îi aranja ceva în dreptul pântecelui. Am văzut, am crezut că nu văd bine. De parcă mi-ar fi citit gândurile, adolescenta a reluat operaţiunile: ***a aranjat*** la locul lor viscerele femeii – nu erau umede, ci de parcă tot timpul s-ar fi aflat la aer. Le-a aranjat înăuntru, odată cu (dar n-am văzut-o, am dedus-o) ţâţa alăptătoare.

Îngrozit, mi-am zis (în gândul din vis):

"Iată ce înseamnă să ai maţele-afară..."

Deşi sunt treaz de două ceasuri, mă aflu încă sub impresia – grea, lutoasă – a visului.

Am verificat după **Jurnal de Noapte lungă**:

- Marie-France Ionesco s-a supărat pentru ceea ce zisesem despre Pintilie (Monica îi relatase, desigur), în decembrie 1992. În toamna lui 1993 (în jurul lui 7 noiembrie) s-a întâmplat ruperea de Monici – pe chestia Liiceanu şi a distrugerii **Culorii**...

6 februarie (nu ianuarie!) 1995

Uite că nu e greu să te obişnuieşti cu lenea: nu mai scriu de o săptămână şi nici nu mai simt nevoia să o fac. Am scris ceva scrisori (lui Al. Vlad, la Tg.-Mureş, să-i mulţumesc pentru volumul **Atena, Atena**. Ilenei Mălăncioiu, să-i mulţumesc pentru ediţia a doua a **Urcării muntelui** şi pentru volumul de articole apărut la Litera, pe când era ea editoare acolo); parcă am mai scris nişte scrisori ieri – le-am trimis pe toate... Încolo: frec gazul – şi ard prazul; e bine-aşa?

În vederea venirii maşinii de gătit (cu cuptor!), am cumpărat o drăcie de oală-cu-capac din sticlă pyrex: 68 franci mari şi lătăreţi. Când mă întorceam eu, pâş-pâş, târâind la cărucior, un motorizat venind din urmă (pe trotuar, evident), mi-l smulge din mână şi mi-l cam aruncă, vorba ardeleanului veşnic. Individul a oprit şi a început a-şi cere scuze atât de nefericit, atât de..., că n-am mai zis nimic.

Dar! Înainte de a mă apleca să ridic căruciorul – îmi ziceam în zicerea mea internă:

"Domnule! Dacă m-aş afla mai aproape de magazin (Super M), m-aş întoarce şi aş cumpăra un alt cărucior, că ăsta şi-aşa de-abia-şi ţine băşinile..."

Cum e omul: se gândeşte mai întâi la car, nu la boui – ăsta fiind un plural arhaic, ca: noui, ba chiar şi oui (sing.: ou)...

Am pus mâna pe mânerul căruciorului: se lăsa mânuit, căruciorul (prin mânerul mâne-sa), nu se rupsese-n drum. În

timp ce motorizatul scuzalnic mă saluta, untos – de-ai fi zis: Pleşu -, eu mă gândeam – dar adânc, nu glumă:

"Domnule! Mă uit acuma, înăuntru – ori acas'? Ca să văz cum s-a ales praful şi pulberea – mă rog: oalele şi ulcelele – de caserola mea sticloidată şi pyrexică? Ba nu: car cioabele şi ce-o mai fi rezultat, până sus, la noi, la etajul şapte, abia acolo îi prezint nevestei o salată de oală spartă – în fine, de ce-o fi..."

Când am ajuns în lift, mi-am zis:

"Şi dacă s-a spart ***numai*** una?"

Când s-a oprit liftul, la noi:

"Ura, sunt român şi eu! Mă bucur că nu mi s-a spart chiar totul!"

Acasă am constatat că nu se spărsese nici dracul. Şi am fost, mărturisesc, binişor frustrat.

Marţi 7 februarie 1995

Încerc să găsesc intrarea:

Va să fie tot cuplul primordial Adam-Eva – dar:

- să fie, cum pornisem în **Adameva,** în tren? ;

- să fie oriunde (oriunde să fie: sala de aşteptare a gării...) unde se întâlnesc ei – unul fiind "de închiriat"?

- să fie...? – o să mai caut.

Oricum, un dialog.

Un dialog mai special, adică două monologuri.

Paralele – alternative (cea mai mare parte), simulare, însă, ca şi paralele, neîntâlnindu-se.

Despre ce? Desigur, despre dragoste (se cunosc), despre bătrâneţe, despre moarte. Când se despart, se dezbracă – aşa se pregătesc.

Reiau:

El şi Ea comunică: se salută, îşi pun întrebări banale şi politicoase (dar nu în genul **Cântăreţei chele**! – fiindcă aici este vorba de altceva, pe care Ionesco, tânăr atunci, n-o putea realiza: moartea), însă când "vine vorba" despre "ceva serios", fiecare monologhează. De obicei începând astfel:

"Tot n-are să înţeleagă..."

Şi încă:

Ei se (re)cunosc – dar nu... recunosc.

Coloana vertebrală (chiar dacă neevidentă) să fie cea din **Şi dacă**... Ea fiind, să spunem, Ileana. Are multe de reproşat – dar până la urmă, decide că a fost mai bine aşa; El – el: are multe să-şi reproşeze, încearcă să justifice, să explice despărţirea (momentul coincizând cu telegrama).

Ea a citit cam tot ce lui i se publicase, deci se şi recunoscuse (modificată), ştie cam totul despre el – ar fi vrut să-i fie alături?

El "crede" că a recunoscut-o – după numele dublu în care rămăsese şi cel de fată – într-o persoană deloc onorabilă (aici, o alunecare de împrumut spre Mirela) – şi chiar o întâlnise, pentru ultima oară, în casa lui B., romancierul la modă...

Da, da. Cam aşa să fie.

Diferenţiere:

Ea vorbeşte *cu* el (persoana a II-a), ea vorbeşte ***despre*** ea.

La prânz: Acum vreo trei-patru zile mi-a telefonat, de la New York, Cornel Dumitrescu, să mă întrebe dacă... ştiu că mi-am declarat candidatura la preşedinţia României. I-am răspuns că habar n-am.

Azi am primit *Micromagazinul* din 2 februarie a.c. Pe prima pagină, în casetă: "Paul Goma – posibil candidat la alegerile prezidenţiale din 1996"... Urmează ştirea.

Pe pagina 5, sub titlu: "Nicolae Manolescu ar susţine candidatura lui Paul Goma la preşedinţia României", se amănunţeşte zicerea lui Niki. Ce spusese, el, Niki? Iată ce:

"Personal, l-aş susţine pe Paul Goma în cazul în care acesta ar candida la preşedinţia României". În continuare, *Micromagazinul* zice că, "în opinia sursei citate (Manolescu? – n.m.), P.G. ar fi un candidat ireproşabil din punct de vedere moral". Iar acum din nou: "Unde nu dă Dumnezeu să avem şi noi un preşedinte disident", a conchis preşedintele P.A.C., "exprimându-şi îndoiala că Paul Goma ar fi dispus să can-

dideze la preşedinţia României" (ar fi trebuit să găsesc alte ghilimele, ultima frază aparţinând *Micromagazinului*).

Sunt obosit: sătul de românism; pe de altă parte, împlântat în piesa pe care am început s-o scriu imediat după întreruperea de azi dimineaţă (eram aproape gata cu "indicaţiile") – ca să mă apuc acum să iau la bani mărunţi zisele lui Niki...

Nu face nimic. Păstrez zicerea scrisă, ca să i-o pun în faţă când va veni momentul.

Seara: Azi dimineaţă, după însemnarea "intenţiilor" – am comis o primă pagină. După amiază încă trei – total, patru.

Zisul mai are, mai are de lucru (adică eu), încolo, destul de mulţumit.

(Preşedinte? Dar am scris o carte întreagă cu "asta", în urmă cu doisprezece ani: **Îngrozit de puterea puterii**).

Joi 9 februarie 1995

Ieri am rescris două din cele patru pagini scrise alaltăieri. Nemulţumit. Azi încerc iar.

Ciudat. În timp ce scriu – mă simt bine, am impresia (chiar certitudinea) că scriu bine; când vreau să reiau, după o întrerupere, mă cuprinde lenea, tristeţea, chiar greaţa.

Citesc cu mare plăcere, de trei zile **Atena, Atena**, carte "de călătorie" trimisă de Alexandru Vlad de la *Vatra*. Aproape entuziast. Am impresia că ***aşa*** este potrivit (atenţie: n-am spus: bine) să se scrie "roman". Mă întreb ce şi cum va fi scris acelaşi, înainte de scăldatul în Atena...

Vineri 10 februarie 1995

E ora nouă şi jumătate, m-am pregătit... dar parcă tot nu-mi vine să mă apuc de lucru – de acest lucru. Mi-a frică de el, de ea (lucrarea). De altfel mă supără ochii – am fost ieri la oftalmolog (*-iste*, îi spun francezii), am constatat că, la distanţă, cu ochelari văd, ca şi mai înainte (mulţumitor de bine),

însă i-am vorbit de "pata" care mi se aşează în mijlocul câmpului când citesc ori scriu (fără ochelari). Nu, nu sunt lacrimi, nici eventual puroi – deşi nu am ceea ce se cheamă conjunctivită – ci... altceva; interior. Acolo se petrec porcărele – mi-a prescris un medicament.

Ana trebuie să-şi comande ochelari. Au să coste o avere, dar asta-i viaţa: are nevoie de ochelari de vedere. Cu ochii lucrând ea, şi câştigând pâinea cea zilnică.

Am terminat cartea lui Al. Vlad. Am să-i scriu.

Sâmbătă 11 februarie 1995

M-am trezit cu aceeaşi neplăcere: nu-mi place ce am scris (cât am scris, fiindcă ieri am făcut cum am făcut şi m-am ocupat numai de răspuns la scrisori) şi nu-mi place să mă apuc de scris ***asta.***

Să fie un semn? Că nu trebuie să mai încerc?

A citit şi Ana cartea lui Al. Vlad. Şi ei i-a plăcut foarte. Nu e de mirare: de asta ne-am luat – şi la bine şi la rău... I-am scris autorului.

Aşadar, azi, sâmbătă 11 februarie, ni s-a livrat: maşină de spălat rufe (Vedette), maşină de gătit (Faure) şi frigider (Vestfrost, marcă daneză). Cu o săptămână în urmă ne luasem televizor (Daewood).

Toate cele vechi erau pe buza prăpastiei, abia-abia se mai ţineau. Om trăi ş-om vedea cât ne vor ţine acestea.

Pe la orele... trei după amiază, cineva telefonează. Răspund eu. Se prezintă: "Alexandrescu..." şi nu mai ştiu cum, parcă Radu. Că el se află de mai mulţi ani în Franţa... Până aici nimic neobişnuit, sute de alţi telefonători au început convorbirea astfel. Numai că Alexandrescu avea altceva să-mi... nu ceară – ci propună... Până una-alta, mă întreabă (el pe mine!) dacă este adevărat că mi-am declarat candidatura la preşedinţie, aşa cum a citit el într-un ziar.

Nu i-am răspuns la întrebare. I-am spus:

«N-aţi citit corect ce scria în ziar» (ştiam că din *Micromagazin* aflase).

Alexandrescu a protestat: cum, nu citise corect? – ba corect citise!

«Citiţi ziarul», i-am recomandat, gata să închid.

M-a rugat să aştept, să caute ziarul. L-a căutat. L-a găsit. A început să citească...

Domnule! Alexandrescu pretindea că ***adineaurea*** citise (că mi-aş fi declarat candidatura), iar acum – a doua oară – avea impresia că citea pentru întâia oară în viaţa lui – şi se minuna.

«Aşa am înţeles eu», a explicat.

Am tăcut, de altfel, în timpul acestei convorbiri am fost de o economie verbală ceva de speriat la un vorbăreţ ca mine. Văzând (auzind) că nu adaug nimic – zice el – cam aşa:

«Domnu' Goma, sunteţi plecat de mult din ţară, nu mai cunoaşteţi lucrurile şi oamenii, adică nu-i cunoaşteţi aşa de bine ***ca mine*** (sublinierea mea), prin urmare aveţi nevoie de un... (aici a ezitat, a corectat traiectoria) de un fel de consiliu de consilieri, care să vă consilieze, să vă spună care-i situaţia, cine-i cutare, cine-i celălalt, ca să nu vă încredeţi în ei, fiindcă mulţi sunt... (ezitare – corectare) suspecţi...»

N-am scos un cuvânt. El m-a întrebat dacă mai sunt la telefon. Am spus că da. A continuat:

«În cazul în care vă declaraţi candidat, vă rog să contaţi pe mine. Să apelaţi la mine...»

Va fi crezut că am să-i cer adresa, numărul de telefon. Am zis:

«Aţi citit despre ce este vorba, deci propunerea dvs. este fără obiect – bună ziua, domnule» – şi am închis telefonul.

Ca să vezi, măi frate! Cum răsar – ca din senin – consilierii!

Acest Alexandrescu, după spusele sale, se află de mulţi ani în Franţa – nu mi-a ieşit în cale până acum – dacă nu eram..., interesat; dacă nu eram "catindat". Citeşte ziarul, ***nu înţelege ce citeşte*** (dar dacă ar fi vorbit cu altul, i-ar fi comunicat acelui ***ce nu înţelesese***) şi pe dată se oferă să mă conducă prin lume, să mă sfătuiască, să mă proteguiască de... suspecţi (percep la individ o oarecare supleţe în limbaj – ceea ce

nu înseamnă defel că ar fi un om dintr-o bucată, din contra, cum spunea un tovarăş).

Să mă consilieze Alexandrescu (!). Să-mi spuie el cine-i de încredere (cumnaţii, fraţii lui, fostu-i şef) şi cine-i suspect...!

Miercuri 15 februarie 1995

Aceeaşi indispoziţie – de a scrie. Mai vârtos decât faţă de alte cărţi, pe asta, dacă n-o detest (cum aş putea-o?), atunci sigur este că... o suport.

Fireşte, nimeni nu mă obligă, nu mă ţine legat la ţăruşul ei, mi-ar fi extrem de uşor s-o las, dracului, să scriu altceva (ori, cu drag şi avânt, nimic...). N-o fac, tot din inerţie: odată ce m-am trezit, mi-am făcut toaleta, m-am bărbierit, mi-am pus de cafea – deschizând şi radioul, la ştiri – mi-am luat medicamentele-de-dimineaţă, consecinţa firească: aşezarea la maşina de scris şi darea din deşte. Suntem în 1945 (am nimerit-o: aveam de gând să scriu: 1995); în acest an, în toamnă, voi împlini 60 ani de la naştere şi 30 de la practicarea, cu regularitate (şi în exclusivitate) a meseriei; pe de o parte, am scris destul de multe cărţi (ceva mai mult decât anul şi cartea) – deci ar trebui să mă declar mulţumit cu cât(e) am; pe de altă parte, oricât m-aş strădui, n-am să ajung să scriu "mai bine"... - sau: mai puţin prost. Aşadar, n-ar exista nici un motiv care să mă îndemne, oblige să scriu – chestia aia. Fiindcă, în plus, nici nu mă pricep să scriu (chestii din alea). Să nu-mi închipui că, dacă mânuiesc dialogul cu oarecare dexteritate, stăpânesc şi dramaturgia: o piesă de teatru – fie ea destinată doar lecturii – nu este doar dialog: mai este, ea, şi altceva, ceva ce nu pot spune, şi nu doar din cauză că sunt ruşinos...

Aici, pe undeva pe la ceafă stăruia gândul că asta – chestia – are să facă sinteza a ceea ce cred eu: a ceea ce cred că s-ar prea putea să cred... Se vede însă – după mersul lucrului, laborios, tras în jug – şi cu neplăcere – că voi fi "sintetizat" în scrierile anterioare ce-ul – iar cum-ul va fi fost ceva mai aproape de adevăr în acela, în proze-jurnale-articole, decât

în sonetul prozei: teatrul.

Să admitem că *văd* construcţia: în spaţiu, în timp. În primul caz, să zic: Gara Centrală din Milano (am citit de curând că arhitectul ei a fost un prieten de-al tatălui lui N. Steinhardt), însă... întoarsă pe dos: având interiorul – sala de aşteptare, în fapt, holul central, ca... exteriorul; iar ca timp, desigur, cel mai simplu: tri-: timpi, personaje, părţi.

Ei şi? În literatură nu ajunge să ai viziuni, condiţia este să le prinzi în cuvinte, pe hârtie – desfăşurate în timp, în succesiune (dar să dai impresia de simultaneitate). Atunci – şi nici atunci, ca la Scriptură.

Straniu: vorbesc tot timpul de rău, mă vaiet, mă plâng că nu-mi vine să scriu, că mi-i neplăcut etc... Adevărat – însă numai pentru faza-fazele preliminare. În momentul în care încep a scrie (nu contează că scriu din-nou o jumătate de pagină; opt pagini recopiate), scriind, sunt aproape bine; aproape fericit – că scriu, că încă mai pot scrie...

În 1993 m-a hăituit "vârsta tatei" – fiind convins că n-am să trăiesc mai mult decât el. Am depăşit acest ***moment*** (în timp), acum altceva mă sâcâie, mă enervează (şi, din eventual efect, se preface în... cauză!): mi-a slăbit memoria domestică: uit din ce în ce mai frecvent unde am pus ochelarii; cheile; cutare hârtie (abia acum binecuvântez "apucătura" de a fi făcut întotdeauna sacrificii materiale, pentru a-mi cumpăra dosare şi clasoare: chiar de aş uita tot-tot-tot, aş găsi, ca orbul Brăila, citind etichetele de pe cotorul clasoarelor, al dosarelor: dactilograme, scrisori, tăieturi de presă, articole...

După amiază: Ana are să se interneze săptămâna viitoare pentru o operaţie de varice. Pentru trei-patru zile, a asigurat-o medicul. Mâine are să intre în posesia (îţi place? : "a intra în posesia") ochelarilor.

Mai acum o oră, fiindcă telefonul, brusc, n-a mai funcţionat (de astă dată plătisem abonamentul), am fost la Centrul Telecom: ne-a dat altul, model nou, cu difuzor, memorie, butoane... Atât că tare mai e plasticos... Bine-bine, şi cel vechi era din acelaşi material, dar mai gros, mai

greu, mai solid – simţeai că ţii în mână o realitate, nu imaginea ei (sonoră).

Azi n-am scris deloc la chestia aia – şi zău dacă regret.

Seara. Filip mi-a cumpărat un microfon pentru radiocasetofon. Atâta îl doream...! Iar acum nu mai ştiu de ce l-am luat: ca să fac, ce, cu el? Ce să înregistrez? Bine: Mâine mă duc şi-mi cumpăr vreo cinci casete – şi mai vedem noi.

Joi 16 februarie 1995

Lulu, de la Bucureşti: Dan Petrescu a anunţat-o că... nu mai poate scoate **Justa** pentru Salonul Cărţii de la Paris: patronul suprem (cine-o fi?) a hotărât: sunt prea multe dificultăţi economice... Măi, economităţi dificomice! – parcă ar fi vorbit însuşi Liiceanu, ***à propos*** de trimiterea la topit a **Culorii curcubeului**...

Azi am ieşit în oraş cât să-mi cumpăr o panglică de maşină şi cinci casete – m-a fulgerat răceala: fiindcă în interior îmi transpiră fruntea, obrazul – iar în exterior mă ia cu tăiş de gheaţă. I-am tras degrab' neşte aspirină, şi o supă fierbinte.

Nici azi n-am scris la chestie. Poate mâine...

Sâmbătă 18 februarie 1995

Ieri am scos la mal, cu chiu, cu vai, prima parte din chezdie, zece pagini – de şaişpe ori pritocite. Însă, deşi aveam în cap "planul" – şi încă de multă vreme – înainte (şi în vederea!) scrierii **Adamevei,** nu văd încotro să apuc.

Ana are ochelari – de joi. Ieri am primit de la Ştefana floarea pentru lucrarea dentară a Anei.

Deseară: Marie-France Ionesco – la noi.

Azi intră Filip în vacanţă; e amărât că Ion Condiescu nu are de lucru...

Duminică 19 februarie 1995

Ieri, pe la zece dimineața, M.-F. Ionesco a telefonat că nu poate veni – are ceva treburi cu contabilul și cu impozitele de declarat. Și că are să vină altădată.

Acum (fiind orele nouă și jumătate dimineața), la unsprezece mă duc la biserica românească. Să văd noul text al lui Culică – cică Hăulică ar fi fost amestecat în *asta* de la venirea lui și că biserica i-ar fi plătit drumuri, ședere, lui și unui tovarăș de luptă – de mirare la el, care "habità" pe Avenue Foche (sau Hoche?).

N-am noutăți din România. Se pare că toate sunt rele. Mă aștept să-mi vină vești și de la alte cărți "în curs de apariție", că acel curs întârzie să curgă...

Vom trăi și nu vom vedea.

Luni 20 februarie 1995

Încep ziua – și săptămâna – cu cele mai bune intenții: să scriu la chestie, însă de acum simt că n-am să scriu.

Pentru luminosul motiv că nu am ce scrie.

Din același, cu toate că mi-am stricat banii cumpărând un microfon (150 franci) și cinci casete (40), n-am înregistrat decât... intențiile (nobile) de a înregistra.

M-am repetat de la o carte la alta (iar faptul că o remarcam în scris nu scuză chiar toate repetițiile), vine o vreme când trebuie să te oprești (din repețiri).

M-a dezumflat vestea de la București (cu nepublicarea **Justei**), așa că iar trebuie să mă aștern pe vise de autoeditare. Mă bate gândul spre tipul Bouquin de la Laffont: pe hârtie subțire, nu foarte... transparentă, volum legat prin sudură, coperte din plastic autentic... - imprimate în Anglia... Dacă ei vând – în librării – volumul de 1.000 pagini cu 100 franci, înseamnă că același nu-i costă mai mult de 50. Dacă-mi aduc aminte (am pierdut hârtiile), Imprimeria Floch îmi cerea

35.000 la mia de exemplare, - dar fiecare doar de 300 pagini. Adevărat: fac calcule-de-puşcărie, dar pot face altfel de calcule? Când, iată, azi-mâine împlinesc şaizeci de ani, am, gata-scrise, vreo 33 volume şi doar 12 editate în româneşte – aşa cum au fost editate...

Joi 23 februarie 1995

În ultimele două zile am fost prins cu scrierea unui text de răspuns la articolul din *Vocea României*, în legătură cu Horst Stumf în general şi cu mine în particular.

Ciudat: articolul – tăietura – precum şi replica lui N.C. Munteanu, la Europa Liberă mi-au fost trimise de Mircea Iorgulescu. Însoţite de o scrisorică începută cu "Dragă Paul" şi încheiată cu "Sper că de data asta nu te-am plagiat" – ceea ce este şi acesta un mod de a fi umoristic.

I-am şi scris scrisoarea de răspuns; urmează ca Ana să facă fotocopii, iar un exemplar să i-l trimit, să-l difuzeze (şi mai ce?).

Alaltăieri i-au venit lui Filip patul şi salteaua (de două locuri, ultimele două nopţi le-***au*** petrecut civilizat, în cuplu aşezat), iar mie o saltea, fiindcă cea veche (de la Monici) se spărsese peste tot, îi ieşeau arcurile...

Nu m-am mai atins de chestie. Şi doar eu sunt gata oricând să mă ating (de chestii)...

Apropo de asta: Luni seara, pe Arte, s-a difuzat filmul **L'Empire des sens** de Nagisa Oshima (cu Eiko Matsuda – ea şi Tatsuya Fuji: el...). Într-adevăr, o performanţă – în toate accepţiile, prima: deşi ¾ din timp cei doi fac dragoste şi se vede totul-totul, ca în filmele pornografice – însă nimic, dar absolut nimic, în nici o împrejurare nu a fost trivial, vulgar, porno. Ba unele scene – de amoriu trupesc – puteau fi considerate... angelice, prin contrast (de pildă scena "mâncării": ea prinde între degete o bucată de ceva, probabil un fel de "salată", deschide coapsele, o înmoaie în sucul intim, apoi i-o întinde lui, să o mănânce; iar el ia un ou de găină – cojit

– îl introduce în... păsărica fetei, apoi o pune să... ouă; ea se așează pe vine, ouă, oul iese, cade – iar el îl culege și îl mănâncă – cu o satisfacție peste măsură). Am terminat aceste scene tocmai, pentru că ***acestea*** ar fi fost scabroase sub pana oricui (regizorul și cei doi actori fiind co-autorii scenariului), dar nu aici. Scene de acuplare am mai... auzit – în filmele "cuminți", europene, deduci vizualul din banda sonoră (exagerată, ca de una ce vrea să compenseze). Asta este arta: de a prezenta ceea-ce-ar-putea-fi-urât (oricum: secret) ca și-frumos (ba, adesea, sublim). Într-adevăr, prototipul (despre care scriseseră jurnalele lor, prin 1936), ea era o psihopată, cu pulsații criminale – astfel, îl omoară pe amant (dar ce moarte!); eu însă am perceput omorârea ***lui*** ca pe o sublimare a actului sexual: gust de moarte. Aici însă – cu asentimentul lui (și nu cred că este vorba despre masochism) – se trece la esențial: masculul trebuie să piară după ce o fertilizează pe femelă. Iar această "lege" naturală căcăcioasă, în film nu a apărut nici fatală, nici regretabilă. În fapt, regretul nu avea ce căuta: era așa cum era și nu altfel. Am mai fost sensibil la "amănuntul" olfactiv: sexul femeii este, înainte de orice, odoare: pui mâna, apoi îți adulmeci degetele, le guști... Așa face el întâia oară cu ea – și așa este firesc să fi făcut. Iar când, la un moment dat, ea încearcă să refuze, invocând perioada regulelor, el răspunde printr-un zâmbet și o ridicare din umeri: "Ei și?" – iar aici acest Ei-și nu era violentarea femeii, chiar și într-un moment în care ea nu e "curată" (după concepția ebraică, creștină, musulmană), ci e... ea însăși: cu sucurile ei, toate.

E-he! Aș vrea eu să scriu o carte... ca filmul japonez... Numai că afurisitele de cuvinte... Ele sunt mai triviale decât imaginea, dreaptă a unui futai.

Vineri 24 februarie 1995

Am terminat de făcut plicurile cu textul despre Stumpf (!) – opt în total. Am trimis și în România și în America. Să vedem ce-o să iasă.

In jumătate de ceas mă duc la doctor. De astă dată la un flebolog. Poate că aflu ce e cu piciorul meu stâng.

Pe la orele 13 vine Mme Predeleanu să mă căruţeze pânla OFPRA – pentru doi amărâţi de români. Sper să le fie de folos vizita noastră.

Duminică 26 februarie 1995

Ieri, cu toate necazurile arătate, am început partea a II-a a chestiei. Am scris cam trei pagini – aşa şi-aşa. Sigur că nu e ce ar trebui să fie. Dramaturgia are alte legi, eu nu le ştiu şi chiar de le bănuiesc, din practicarea prozei, nu stăpânesc meserie. Şi nici nu ţin să recitesc, acum, Caragiale, Ionesco, să văd cum făceau ei... Fiindcă aşa cum făceau ei nimeni n-a mai făcut vreodată – şi nici n-are să facă.

Aseară am fost la o reuniune a consiliului bisericesc. Oameni de bune intenţii, cu bune gânduri, în general în vârstă, alături de javre de tip Atanasiu – care aplică tactica ***obstrucţiei***, până la scoaterea din minţi a celor lucizi (pretind eu că eram printre ei), altfel, ceilalţi, se lăsau, îl lăsau pe ticălos să obstrucţioneze, fiindcă – asta am aflat aseară, nici nu ştiau că există o "metodă" numită *obstrucţie* şi că aceasta este, dacă nu interzisă, atunci nepermisă. Se lăsau, românii, duşi de nas, de căpăstru – mai ales prim tocarea timpului lor. Nu mă mai duc pe-acolo.

MARTIE 1995

Joi 2 martie 1995

Rezum:

- Luni, cu Filip şi cu Pamela am fost la BHV: am cumpărat scânduri (aglomerat), console, cuie – pentru poliţe în toată casa şi pentru toate utilităţiunile. Luni, marţi şi ieri am lucrat – m-a ajutat şi Filip – chiar şi Ana (astfel a devenit

"Madam Holţşurub"): poliţe mari şi mici în bucătărie, dulap cu rafturi şi "penderie" la Ana, dulap şi poliţă mare la mine, iar azi şi mâine urmează să continuăm cu... poliţele, până la epuizarea stocului de materiale.

- Ieri: Pe când lucram, primesc (surpriză!) telefon de la Iorgulescu, de la Europa Liberă... Ca şi cum n-am mai fi vorbit de alaltăieri, nu de ani şi ani, îmi comunică: textul în legătură cu Stumpf... «direcţia l-a găsit prea lung – şi noi, ştii, avem timp limitat...». L-am întrerupt, îndemnându-l să spună ce are de spus: că Europa Liberă nu vrea să publice atacuri la adresa "directorilor de conştiinţă". Iorgulescu a negat, a propus... să fie transmisă prima parte, «până la pagina 7» (însă nu m-am uitat, probabil, de acolo începe...). «Ca să nu fie atacat Pleşu», am zis. Iorgulescu a negat, a invocat iar timpul (de transmisie), faptul că Europa se mută la Praga – ca şi cum ar fi avut vreo legătură una cu alta... I-am zis: «Nici nu mă aşteptam la altceva de la voi» - mai târziu mi-a părut rău că l-am... uşurat de povară; trebuia să-l las să... rezolve singur cvadratura pleşului.

Fireşte, n-am mai scris... Şi nici păreri de rău nu am.

Sâmbătă 4 martie 1995

Am lucrat la poliţe – mi-am umplut odăile de poliţe (pe console), acum am unde să aranjez cărţile şi necărţile.

M-am uitat pe text: "până la pagina 7" nu-l excludea-proteja doar pe Pleşu, ci pe toţi "directorii de conştiinţă". Am fost nedrept cu dreptul Iorgulescu, cel care lucrează în slujba dreptului şi-a Pleşului.

Ieri, după ce Ştefana Bianu mi-a telefonat, spunându-mi că îl prinsese pe Ardelean la telefon – "şi are să se intereseze de clavier" -, mi-a telefonat chiar Ardelean:

- Nu era vorba de vreun "şantaj" din partea tipografului, ci doar de o părere (da, dar din scrisoareă lui reiese şantajul) şi ca să rămânem la **Scrisori întredeschise**;

- Textul este complet (tehno)redactat, "pe sfert";

- Va apare... când va apare;

- Nu se "fac" claviere de ordinator, specifice scrierii româneşti, ci din cele standard; se "ajustează"; are să-mi trimită el – prin Ceia – o dischetă cu comanda(rea) caracterelor româneşti;

Deseară vine la noi Roselyne Chenu, secretara (ultimă) a lui Pierre Emmanuel. M-am simţit totdeauna foarte legat trupeşte de această femeie, chiar dacă n-am atins-o... nici cu o floare (mi-a scos o scrisoare – probabil chiar cea adresată lui Emmanuel, într-un loc; într-un anume loc; în chiar acela).

Aseară am fost la o altă reuniune a Comitetului Bisericii. Mai potolită, mai fructuoasă – era prezent preotul Apostolescu, iată explicaţia.

Miercuri 8 martie 1995

Azi pe la orele 18 mi-a telefonat Titus Ceia, de la Iaşi, anunţându-mă că a ieşit **Adameva,** că duminică va veni încoace şi-mi va aduce câteva exemplare. "De Ziua Femeii – Eva".

Tot azi am fost cu Ştefana Bianu la un magazin MIB unde a comandat pentru mine maşina – dar fără scaner, însă nu ştiu cum vom rezolva chestiunea.

Am scris prima variantă a **Scrisorii către compatrioţi** – o pigulesc, scurtez, precizez.

Joi 9 martie 1995

M-am trezit plin de bune intenţii: sper ca azi să termin de trecut pe curat **Scrisoarea.**

Sâmbătă 11 martie 1995

Alaltăieri şi ieri am lucrat la **Scrisoare către compatrioţi.** Din a treia încercare – au ieşit 10 pagini la un rând-jumate. Ieri am bătut-o la maşină în cinci exemplare (foiţă), după amiază am fost la Ştefana – unde s-au fotocopiat 10 bucăţi din care am luat eu 8. Am păstrat o foiţă, prima, şi o

fotocopie, restul am trimis – acum mă întorc de la poştă, secat: m-a costat expedierea peste o sută de franci. Scump – dar prost, vorba mea.

Iar n-am ce face – şi iar va trebui să-mi fac ceva de lucru.

“Maşina” are să fie Macintosh LC 630 8/350; imprimanta: Laser Writter 320. Numai că... boul nu ne-a spus că logicielul nu este inclus – va trebui cumpărat “peste”...

Luni 13 martie 1995

Ieri o zi plină:

La orele 14 am condus-o pe Ana la clinica Péan, pentru operaţie (azi la 14,00 a operat-o, acum o jumătate de ceas - la 15 - am fost la ea) – urmează să-şi vină în fire după anestezie.

La orele 18, au venit Titus Ceia şi Patroana, cum îi spune el, D-na Elena Murăraşu – cu **Adameva**! Mi-au adus 12 exemplare (unul i l-am dus Anei – pentru când s-o trezi). Arată bine; prezentată de Liviu Antonesei – ultraelogios. Editura se cheamă Loreley şi este cartea mea românească ce are cele mai puţine greşeli de imprimare: eu am găsit una “cinstită”, însă numeroase sunt despărţirile la sfârşit de rând, la paginile mele, pe care le-au preluat ca atare... în mijlocul paginilor (de pildă: fe-meia...).

Extrem de obosit. Se vede şi după cum scriu. Las pe mâine.

Marţi 14 martie 1995

Aştept ora 10 (acum e abia 8), ca să telefonez la spital. Aşa mi-a zis Ana: nu cumva să telefonez înainte de 10 – că doarme... Măcar de-ar fi aşa.

Am dormit prost, agitat, sunt gata istovit. După amiază, pe la 3, mă duc să încerc să o întâlnesc pe Mme Catala.

Miercuri 15 martie 1995

Azi pe după prânz se externează Ana.

Am dormit rău, zvârcolit, mi-am rupt un coş de lângă nas şi am umplut perna şi cearşaful de sânge (în somn speram că... visez...). Aseară a fost Ceia pe aici. Sper să-i iasă bine Salonul Cărţii.

Senzaţie stranie, dominantă: că nu mă (mai) aflu în ritmul meu, deci în viaţa mea, ci în altul, străin şi stricător, fiindcă e accelerat şi paralel. N-ar fi de mirare ca de la el să-mi vină starea proastă, oboseala. Hoitul meu bătrân a învăţat, ştie ce anume îi "cauzează" şi ce (încă) ba. Şi dă semnale.

Fireşte, "acceleraţia" asta s-a produs datorită unor întâmplări pipăibile: internarea Anei, Salonul de Carte, negăsirea, ieri, a D-nei Catala, la care aveam de gând să mă duc demn-şi-cu-mâna-întinsă. Unde mai pui că şi primăvara mă lucrează... La Mme Catala am să mă duc mâine – oricear fi să fie.

Acum (la ora 8 fix) am vorbit la telefon cu Ana: din cuvinte zice: Da, da, m-am odihnit, da, da, sunt bine dispusă – dar din glas spune contrariul. E şi ea sfârşită. Nu-i nimic, azi ne întoarcem acasă – cu taxiul.

Am să mă apuc de scrisori: lui Antonesei, lui Ilişoi şi Angelei.

Joi 16 martie 1995

Sâmbătă 11 martie am trimis 9 exemplare din **Către**... (Lulu – 2 exemplare, Cornel Dumitrescu, Angela Goma, Dinu Mihail, R. Ţeposu, Antonesei, Cistelecan şi Ardelean). Luni am mai trimis 2 (lui Ştef. Davidescu şi lui Chioaru). Pentru că ieri am primit o scrisoare de la Nick Dascălu, cerându-mi lămuriri în legătură cu "zvonul" – şi dacă e adevărat, care-i programul...?, azi am mai pus la poştă 8: Dascălu, *Românul liber* (la Bucureşti), Adameşteanu (acasă), Marco Cugno, Focke, Solacolu, Vartic (Basarabia) şi Iorgulescu, la München.

După socoteala mea, 19 exemplare trimise. Mai multe nici n-o să pot – că n-am... Lui Iorgulescu i-am trimis şi o scrisoare, prin care îl anunţ că textul despre Stumpf are să apară cu nota: "Acest articol a fost refuzat de Iorgulescu, pretextând: «Conducerea nu a fost de acord» - apoi: «Până la pagina 7» - fiindcă de acolo încolo vorbesc despre Manolescu, Buzura, Pleşu"... I-am scris: că da, am făcut fixaţie (!) pe măgării, pe porcării; da, acesta este şantaj...

Vineri 17 martie 1995

Încep o nouă zi – istovitoare: prin nimictitate. Când fac câte ceva, fie şi o scrisoare, e o activitate, nu oboseşte decât atâta cât ai... activat – dar să nu faci nimica din ce ştii şi ce vrei, ci să umbli càpiu, de colo-colo...

Bănuiesc: n-am să dau pe la Salonul Cărţii. Am să găsesc eu un pretext să nu mă duc.

Singura gură de aer: ieri mi-a venit ultimul număr din **Dialogul** solacolesc (iulie-octombrie 1994): **Omagiu – Ion Negoiţescu.**

Excelent. Şi... pios. În ordine: un text al Ilenei Vrancea, **Destinul maiorescian al lui Ion Negoiţescu**, bun, ca de obicei; un dublu dialog (al lui Solacolu) cu Monica şi cu Virgil, un dialog cu mine, încă alte trei cu Virgil Nemoianu, S. Damian şi M. Iorgulescu.

"Bunătatea" întregului număr – deci şi a intervenţiei mele – m-a decis ca, de cum învăţ să scriu la ordinator, să-mi "bat" (la el) dialogurile, interview-urile, eventual articolele care n-au încăput în asta, zi-i pe nume, Viorica Oancea. În principiu are să se petreacă luni, taman 21!

Da, da: asta am să fac în primăvara şi vara asta. Am s-o conving şi pe Ana să mă ajute la această treabă.

Sâmbătă 18 martie 1995

Aseară a fost Titus Ceia (ei rămân până marţi). Am revorbit de povestea cu "copyright"-ul: de publicare – sigură!, spune el, în continuare – astfel:

- **Adameva** II, cuprinzând **Evadam;**
- **Adameva** III-IV cuprinzând **Cartea despre cărţi** şi **Şi dacă**...

Astea, spunea el, ar putea ieşi în acest an – simultan, în două volume, cu banderolă...

I-am dat etichete pentru prieteni. Şi pentru cei din Iaşi, dar şi pentru Chişinău (Angela, Ion, Dinu Mihail, Vartic, Babansky).

Acum e ora 8,30, sunt gata-obosit.

Ieri am primit o scrisoare de la Florin Manolescu (aflat de doi ani la Universitatea din Bochum) prin care îmi cere bibliografie. Are să trebuiască să mai aştepte, până când Ana are să se întoarcă la slujbă – în concediu până prin 4 aprilie.

Mă lucrează ideea-intenţia de a-mi publica interviewurile.

Tot la Ceia – dacă merge.

M-a rugat să intervin eu pe lângă D-na Murăraşu să accepte un volum de Brumaru – ceea ce am făcut de la prima întâlnire: urmează ca la ultima să revin la şarjă.

"Înainte" difuzarea cărţii (publicabilitatea întâi, apoi stabilirea tirajelor, instructarea librarilor) era o chestiune de stat şi de partid – şi era rău făcută, iar rezultatele se văd astăzi, când românul este neinformat şi, simultan, prost-informat: acum când ai noştri au descoperit capitalismul sălbatic treburile nu se petrec mai încurajator: editori posedând prost-gust desăvârşit "încredinţează" produsul unor librari neam-proşti, neinstruiţi, interesaţi (de înşişi editorii) să vândă mai degrabă cartea ***asta*** decât ***cealaltă***. Şi iată cum se "formează" gustul – la tineri şi în provincie (în Capitală oamenii mai aud-văd şi altceva). Dacă aş fi eu guvern, aş reglementa această chestiune de interes naţional: pe de o parte, editorii care publică preponderent gunoi să fie obligaţi prin lege să publice *11%* (acuma

mi-a venit asta) din total din catalogul stabilit de o comisie (pentru apărarea literaturii); din astea, 5% "literatură clasică", 3% contemporană, iar 3% debuturi (sau 4+2); apoi obligarea librarilor să etaleze pe 60% din spaţiul vitrinelor literatură autentică, iar cea "vandabilă" să nu depăşească 10% (din etalaj). Cei găsiţi în infracţiune vor fi amendaţi – de două ori, a treia oară li se va suspenda licenţa pe termen limitat (trei luni) de a primi şi vinde "literatură-gunoi".

Bine-bine, dar cine va decide care e gunoi şi care ne-?

S-o lăsăm moartă. De asta a supravieţuit capitalismul comunismului: fiindcă el poate să se autoregleze – comunismul ba, în el totul era reglementat (nu: regulat, ca să zic aşa).

La ora 11 mă duc la Mme Catala. Doamne-ajută (făcând oarecari mutări de manuscrise, am dat peste prima variantă a **Piteştiului,** care începea chiar aşa: "Doamne-ajută!").

Luni 20 martie 1995

Nici de data asta (aceea – sâmbătă) n-am făcut nimic la Mme Catala: pur şi simplu nu a venit...

Ieri, în jurul prânzului au fost pe la mine Dan Petrescu şi Al. Călinescu. Ne-am simţit bine, am spus bancuri, ne-am dat replici. Mult după plecarea lor am înţeles ceva-ceva din senzaţia de jenă, de neplăcere, de *malaise* care îmi stăruia în gură: Dan Petrescu, prieten al meu – din 1987 – în 1990, ministru, n-a mai dat vreun semn de viaţă, măcar un telefon, cu toate că a venit de multe ori la Paris, ba a petrecut multe ceasuri la Monica Lovinescu. Fiind el "consilier" la Editura Nemira, Lulu mi l-a... sugerat, drept care i-am încredinţat **Justa.** Am aflat acum că, într-adevăr, la încuviinţarea lui (sau poate chiar la sugestia?) i s-a dus dactilograma **Justei.** S-a încheiat contract ("expiră abia în iunie" – l-am citat) şi gata.

În discuţiile frânte, fragmentate nu a dat de înţeles că ar fi vrut şi alte cărţi de ale mele – ***în schimb şi-a rostit clar dezaprobarea faţă de "răspândirea" mea (adică am dat prea multor editori)***! I-am explicat ceea ce ar fi trebuit să ştie: ***mă grăbesc*** – prima tentativă de a fi un singur editor (Humanitas)

a eşuat în vara lui '90 (chiar dacă, din inerţie, mi-a publicat **Soldatul câinelui**); la care el n-a reacţionat. Apoi, venind vorba de "editorii din Ardeal", au spus că nu au "răspândire", că "nu ştiu să facă bani" – n-a mai pus concluzia că am făcut rău încredinţându-le lor cărţile... Însă eu am prins intenţia din zbor şi am spus: "editorii din Ardeal" sunt prietenii mei – fideli, în ciuda presiunilor exercitate asupra lor, nu au răspândire – adevărat, dar se poartă cu mine prieteneşte; nu ştiu să facă bani (cu editurile) – din păcate, e adevărat, dar aşa, nefăcând bani, ba poate chiar pierzând puţinul pe care-l au, mi-au scos o carte – pe care un editor "cu răspândire (Liiceanu)" mi-o trimisese la topit, înainte de a o fi difuzat.

Nu, nu se leagă nimic. Nici nu are ce.

Seara au trecut – pentru ultima oară – Ceia şi cu D-na Murăraşu. Ceia a adus de la hotel **Roman intim** (are să-l ia de la Lulu, în cazul în care are să fie nevoie), i-am dat, în schimb, **Alfabecedarul,** exemplarul lui Niculescu.

Acum mă pregătesc să dau telefon la firma care a vândut ordinatorul, să-i întreb dacă mi-l livrează azi. Până atunci, va trebui să-i mai pun mesei un picior... Ori să aştept, să văz unde anume să-l plasez – în funcţie de poziţia lui? Cred că aşa am să fac.

Acum, la orele – încă – 9 dimineaţa, mi-a venit livreurul cu ordinatorul. Doamne-ajută, vorba – iar – a Ştefanei.

Marţi 21 martie 1995 – Echinoxul de Primăvară

Aşadar, mi s-a livrat ieri ordinatorul, dar când să-l instalez am înţeles că poliţa pe care i-o pregătisem (cu drag) n-are să reziste greutăţii – apoi era prea îngustă, de doar 50 cm. Ieri, după amiază, mi-am luat inima-n dinţi şi m-am dus până la Condicescu, la Bobigny. Mi-a dat o masă care-mi vine, vorba celuia, ca o mănuşă. I-am dat **Jurnalul** şi **Adameva.** Fiecăruia – şi lui Petre – i-am dat un exemplar din **Către...**, multiplicat de Cristina.

Seara a venit Cristo. A montat cablurile, legăturile etc. – cu ajutorul entuziast şi încurcăreţ a lui Filip (Fred fiind mai... timid), a introdus logicielul, a introdus şi ***ş, ţ, ă,*** şi-a copiat o chestie (cred că un joc), eu i-am dat **Jurnalul, Adameva** şi **Către**... Iată cum s-a petrecut ziua de ieri, Ajunul Echinoxului.

Acum scriu la maşină într-un colţ de odaie: m-a(m) expulzat din locul de la fereastră, acolo nu mai este loc, din pricina ordinatorului. Încă nu ştiu ce o să fac: să rămân aici (în colţ), ori să mă mut în dormitor cu totul... Aşa-i când te ordinatorizezi...

Pe la ora 9 (ora Parisului), surpriză; mare-tare: îmi telefonează Gabriela Adameşteanu! Cică a primit textul şi vrea să facă o ediţie specială – să facă! (nu i-am spus, cu glas). Şi mai zice că să-mi rezolv... chestia cu cetăţenia, ca să vin în ţară...

Sunt nemaipomeniţi foştii mei prieteni! M-a ameninţat că are să-mi telefoneze şi Gabriel Andreescu, «el cunoaşte constituţia», a zis luminoasă Gabriela... Bineînţeles, nu i-am dat replica: «**Care constituţie?**»...

A mai telefonat careva de la *Cronica* (?);

Şi Dorin Tudoran. Bancurist impenitent - a început astfel: "Vă salut Domnu' Preşedinte!"... Mde. Nu ne-am relipit.

Orele 17. Au mai telefonat: un jurnalist de la radio de la Iaşi;

Cornel Nistorescu; şi unul şi altul (mai potrivit: nici) nu citiseră textul, dar voiau să le spun eu ceva lor. Nistorescu chiar organizase o "masă rotundă" cu N.C. Munteanu şi Liviu Tofan – nici ei nu citiseră...

Acum e ora 21,30 şi am să mă culc; obosit peste poate. Mi-a telefonat şi Dinu Mihail – de două ori, prima oară nu înregistrase înregistratoarea.

Filip (care luase receptorul când telefonase Dorin Tudoran) spune:

M-a speriat – m-a întrebat: «Paul mai trăieşte?» I-am răspuns, după o vreme că da, mai trăieşti. «Cu cine?», a întrebat el. Cum, cu cine - «Cu mama», i-am răspuns...".

Ei, bravos, naţiune. Habar n-aveam că facem bancuri atât de bune.

Mă duc, deci, la culcare.

Miercuri 22 martie 1995

Acum este ora 8 dimineaţa şi eu am comis primul meu text la ordinator (cel transmis lui Dinu aseară – cel care are să fie zis la sărbătorirea Unirii).

Nu ştiu ce-o să fac – dar n-o să-mi scriu şi **Jurnalul** la ordinator...

Astă noapte – eu dormeam, a răspuns Ana – a telefonat Cornel Dumitrescu de la New York. Neînţelegând ce-i cu textul primit... Cică are să-l publice – dar...

Îl priveşte. Şi când te gândeşti că lui i l-am trimis "în prioritate"...

A telefonat careva de la *România liberă* (Bărbulescu?). Nu citise textul, nici nu ştia dacă propriu-I jurnal îl publicase integral. I-am dat întâlnire pe după lectură.

Mi-a scris Iorgulescu: mi-o zice de la obraz: cică sunt trivial – ca Lăncrănjan! Ca să vezi: ştiam că sunt trivial – dar că *şi* Lăncrănjan prin exact aceasta se caracteriza... N-am chef să mă iau la harţă cu un Iorgulescu: el fiind trivial şi când spune Bună ziua.

I-am telefonat lui Lulu – mi-a spus că Sanda Anghelescu a zis că scoate **Gardă inversă** prin septembrie. Măcar de-ar fi aşa, ca să se spargă ghinionul cu această carte.

În absenţa mea a telefonat jurnalistul de la Iaşi (radio): că îi pare foarte rău că-mi telefonase "aşa", adică fără să fi citit mai întâi – şi că ce dreptate am avut, când... Ca să vezi: dacă mai sunt şi oameni din aceştia, nu este chiar totul pierdut...

Joi 23 martie 1995

Am debranşat telefonul (astă noapte), dar tot am dormit prost: mi-a fost frig, m-a durut spatele – de la ordinator.

Am "bătut" alte câteva pagini. Mă contrariază: clavierul e AZERTY, maşinile mele de scris QWERTZ, am dificultăţi, nu doar cu "alteratele", ci şi, mai ales, cu poziţia lui ***m*** – trebuie să-l caut ca să-l găsesc.

Am să-mi continui jurnalul la maşină – uite-aşa, pentru oareşcare variaţiune.

Vineri 24 martie 1995

Aseară a fost Cristo pe aici şi mi-a introdus Word 5. Înaintea lui, pe după amiază, Doicescu: se simte ceva mai bine. Mi-a împrumutat foarte buna carte a lui Ornea despre extrema stângă. I-am dat jurnalul, **Adameva** şi cartea lui Zarifopol.

Am s-o las mai moale cu ordinatorul: mă usturä ochii, sunt în general obosit (altă general-oboseală decât cea de până acum).

Nimic demn de a fi consemnat.

Sâmbătă 25 martie 1995

Mi-am promis că n-am să mă ating azi de ordinator – cum am deschis ochii, cum m-am aşezat călare pe el. Pe ea – fiindcă e o Ea. O Mară – de la Măr. O Poamă (de la ***pomme***, sigla ***Apple***). O evă, ce să mai vorbim.

Ieri a fost soare, frumos, azi e posomorât, noros.

La 15 plec, pentru orele 16, la Ribera – pentru Aniversarea Unirii Basarabiei. Sper să fim mai mult de zece persoane...

Duminică 26 martie 1995

Ieri am fost la Aniversarea Unirii Basarabiei, la biserica catolică românească.

Azi mi-au telefonat Ricci şi Solacolu (abia întors din România).

E pe la amiază şi trebuie să schimb ora ceasului (vezi că merge aşa: ora ceasului...?).

Marţi 28 martie 1995

Prima însemnare de jurnal la ordinator. Greşesc, îmi cere efort considerabil, dar am să mă obişnuiesc.

Mi s-a telefonat de la Bucureşti: au fost întrebaţi politicienii despre candidatura mea. Coposu ar fi răspuns că nu am nici o şansă "pentru că n-am fost la faţa locului în ultimii cinci ani"... Dacă este adevărat, atunci e trist pentru el. A mai răspuns unul Rusu, liberal – în acelaşi sens.

Am fost întrebat ce... comentariu aş face... Am răspuns că nu comentez... comentariile; că mă aflu pe aceeaşi parte a baricadei "cu cei buni" – cu ei nu-mi confrunt decât programul; sunt nerăbdător să aflu ce are în program Coposu în legătură cu Basarabia şi Bucovina; de asemeni care i-i programul în legătură cu petele negre ale comunităţii româneşti în chestiunea "necotropirii" altor pământuri, precum şi în persecutarea unor etnii (evreii şi ţiganii), în hăituirea, prinderea şi predarea ***refugiaţilor din Basarabia şi Bucovina*** ruşilor; şi încă: vreau să văd ce are el în program relativ la frontierele din 1938.

Miercuri 29 martie 1995

A doua însemnare. Am dormit rău, m-am trezit obosit. M-a bântuit ordinatorul: ce fac: abandonez draga, iubita mea (mele) maşină / maşini de scris? În favoarea cesteilalte maşini?

Vreme execrabilă. De două zile vântuie puternic, fulguie, zlotează (!) şi e foarte frig. Norocul Anei că se află încă în concediu.

Ieri am primit *Lumea liberă* cu textul către compatrioţi. De asemeni *Micromagazin*: publică o notiţă despre *Monitorul*

din Iaşi şi despre comentariul lui Antonesei. Deocamdată mă opresc aici.

Orele 15: a fost la noi, la prânz, Andrei Stoiciu, fiul Costicului cu acelaşi nume, are să plece la Bucureşti, de acolo la Chişinău. Sper să am ce-i da.

Joi 30 martie 1995

A treia însemnare. M-am trezit foarte devreme, fără chef de viaţă, fără chef de scris – dar scriu, ca să fac şi eu ceva.

Cu toate că mă aşteptam la reacţii defavorabile dinspre "cei buni", m-a izbit viteza cu care a reacţionat Coposu şi iritarea dedusă a lui. Va fi crezând că m-am înţeles cu Manolescu să-i pun(em) beţe-n roate... Va fi crezând Manolescu că (!) lui îi fac jocul... Şi cine ar putea spune că se înşală?

Aseară mi-a telefonat de la hotelul cutare o fată, basarabeancă, nepoata Margaretei Donos – Cristina Grosu: că are pentru mine o revistă...

S-a făcut ora şapte şi eu sunt gata-obosit. Nu-mi rămâne decât să mă culc...

APRILIE 1995

Sâmbătă 1 aprilie 1995

Ieri n-am notat nimic, am fost prins până peste cap cu **Alfa**...

Am fost la doctor: Duret m-a asigurat că am tensiunea "mai bună" (decât data trecută), că am mai slăbit (m-a cântărit: am, acum, "doar" 91 kg şi ceva – aveam vreo 96). Mi-a dat medicamente pentru patru luni.

Tot ieri a fost pe la noi şi Cristina Grosu. Mititică.

Azi ne ducem la Condiescu, la neşte fructe dă maree, şi la on vin dă la mama lui. Alb. S-ar putea să vină şi Filip cu Pama lui – depinde. Nu ştiu de ce anume depinde, dar asta-i.

Ieri, la telefon, cu Ştefana: nu a fost din cale-afară de mirată de reacţia lui Coposu; a zis: «Pe cine altul deranjezi?» Da, domnule.

Nu l-am mai însemnat pe Madgearu (*Românul* lui Raţiu), care mi-a telefonat alaltăseară, ca să mă întrebe "ce prefer" – să-mi publice: "Primul sau al doilea"? Am răspuns că eu nu "prefer". Să publice ce vor şi ce pot. S-a tot câcâit vreo cinci minute, până să spună esenţialul: că ei sunt revistă lunară, să nu le trimit aşa de multe texte... Am spus că am primit mesajul...

Nu pot numerota automat paginile: Works 4 nu are aşa ceva - nici Word 5 al lui Cristo. Descurajant, fiindcă eu speram, nu doar să număr paginile, ci şi cuiburile; şi toate derivatele; să fac şi tabla de materii – ba chiar să aşez, în ordine strict alfabetică şi derivatele. Nu se poate.

Duminică 2 aprilie 1995

Ieri am fost la atelierul lui Ion Condiescu, la Bobigny. Am plecat cu Ana pe la 12, cu metroul, am ajuns la 13,30... I-am găsit acolo pe Filip şi pe Pamela, ajunşi mai devreme. Ne-am dat la stridii şi la Riesling – şi unele şi celălalt fiind cum nu se poate mai bun(e) – am ştiut eu de ce am pus Rieslingul în evidenţă: am băut enorm şi m-am îmbeţivat; şi acum, la atâta timp după, sunt oareşcâtuşi ameţit...

Miercuri 5 aprilie 1995

N-am mai notat: m-am străduit să scriu la **Alfabecedar.**

Ieri am primit, de la Şuţu-Negrescu fotocopii după *22*, dar numai textul meu, aflat pe paginile 2-3, nu şi (eventualul) comentariu – din moment ce a fost ediţie specială. În fine, cândva am să obţin numărul întreg.

Tot ieri am primit *Lumea liberă*: Cangiopol comentează răspunsul lui Coposu. Îl calcă în picioare pe bătrânul "ţărănoi", cum îi zice. Pe ultima pagină, la scurte-ştiri, este reprodus răspunsul lui Rusu (liberal): mai puţin iritat decât Coposu, dar şi el mă invită în ţărişoară...

Ceva-ceva simţeam eu, încă de când citisem "propunerea" lui Manolescu: ştiam că "Niki" nu face nimic necalculat... Abia acum aflu că el nu mai poate fi candidat-la-candidatură, că a fost desemnat Constantinescu - iată explicaţia "propunerii" intempestive... "Unde nu dă Dumnezeu..." – viza mai puţin partea... pozitivă (adică eu), ci avea de gând să-l luxeze pe Const. Cu ajutorul meu dezinteresat – şi inconştient. Asta, da, lovitură (de biliard). Asta ţine de foarte-româneasca capră; şi de mama la român: de ce să plângă ea, când poate plânge aialaltă?

Deseară ne ducem la Catherine Durandin; cu teza lui Filip – a făcut "Baltagul – o antimioriţă", aşa ceva. Cam scurtă, după impresia mea (care ar putea fi falsă: e trasă la imprimantă, iar pe o asemenea pagină intră cam una şi jumătate dactilo).

Mâine Ana se duce iar la slujbă. Ieri Filip a dat examen de arte plastice şi, sub greutatea materialelor, şi-a "stricat" un umăr; umblă bandajat – tot voia el să fie... ***handicapé***...

Vineri 7 aprilie 1995

De bine ce am lucrat la **Alfabecedar**, dracu ştie ce am atins pe clavier şi s-a şters discheta întreagă! 69 pagini. Din fericire, imprimasem până la pagina 64. Da, Domnule: am şters!

Sunt gata-obosit; nu-mi mai rămâne decât să mă culc, dracului.

Ieri am primit *Vatra* format nou, nr. 1-2; excelente promisiuni – mai ales în privinţa rubricilor. I-am scris lui Cistelecan.

I-am scris şi lui Ulici – ca şi preşedinte al Uniunii, m-a invitat... la Neptun, la o întâlnire cu "scriitorii din diasporă"; i-am spus că nu mai sunt membru – de altfel a fost martor la discuţia de la Roma, cu Doinaş; cu Blandiana...

I-am scris şi Ruxandrei Cesereanu.

Sunt foarte amărât din pricina ştergerii **Alfabecedarului** – am şi de ce.

Notez iar, după câteva bune ceasuri:

Azi s-au succedat necazurile: am confundat orele de primire ale D-nei Catala, am început târziu să fac de mâncare lui Filip, drept care, bietul de el, s-adus la cursurile de după masă nemâncat, a venit şi o hârtie de la Trésor, pe cum că le sunt dator – asta după ce obţinusem scutire... etc...

Mai spre dimineaţă mi-a telefonat Laszlo: e în Italia, la un colocviu. Soţia lui, Ana Covaciu, a părăsit învăţământul şi s-a apucat de agricultură – drept care a cumpărat un tractor pe care, mai întâi, îl plăteşte...

Apoi a telefonat Florin Ardelean: cică volumul de scrisori e gata să intre în tipografie; dacă mai are o săptămână răgaz, alcătuieşte şi un *Indice*...

Mi-a sugerat să accept subtitlul: "Singur împotriva lor". M-am declarat de acord.

Am primit scrisori de la Costi Stoiciu, de la Nicki Dascălu şi de la Florin Manolescu. Primilor doi le-am scris (cu mari dificultăţi, mi-a fost perturbat şi programul cu scrisorile...), am să le expediez, mâine.

•

Sâmbătă 8 aprilie 1995

Azi am expediat scrisori: Dascălu, Stoiciu, Davidescu.

Ieri a telefonat Irina Ricci: dacă merg la concertul de gală cu regele. Am răspuns că n-am, asta, gală... Mi-a propus un pulover (negru) de-al lui Mihai – (l)-am declinat. Mi-a spus că marţi (în ajunul concertului), pe rue Ribera are să aibă loc o slujbă urmată de... Nu ştiu ce, am reţinut doar ce mă interesa, ca un interesat de nevindecat ce sunt: regina ar vrea să mă vadă.

Fiindcă tot aveam ocazia, am întrebat-o pe Irina dacă citise programul; nu, nu-l citise – doar comentariul din *România liberă*...

Marți 11 aprilie 1995

Însemnările pe două-trei zile s-au dus dracului – o dată cu ștergerea dischetei. Așa că de-acum în colo însemnările de jurnal au să fie numai pe mașina de scris. Îmi iese greu din obișnuință dubla-spațiere.

Tot marți, tot 11 aprilie, la altă mașină

Vasăzică trebuie acum să mă reobișnuiesc cu claviatura mașinii, românească: are pentru fiecare literă o clapă (nu câte două), iar pauza dintre cuvinte e de un singur semn, nu de două...

Parcă mă simt ceva mai bine, acum.

Astăzi, oricum, nu mai scriu, sunt prea obosit – dar de mâine, promis: călare pe ea!

Adineauri (acum fiind ora patru după amiază) mi-a retelefonat doamna... pentru a cincea oară telefonează, dar nu-i rețin numele (doar prenumele: Rodica)*, să-mi propună să-mi trimită tăieturi din ziar. Am acceptat pe dată.

Am început să mă trezesc din resemnare – mai știi: poate că...

Miercuri 12 aprilie 1995

Azi am primit Timpul, scrisoarea de la Liviu Antonesei și câteva tăieturi de presă. A venit și *Românul liber* cu **Către compatrioți.**

Am primit și o misivă de la Iorgulescu: un articol pe care-l va publica în *Dilema*. Bineînțeles, am să-i răspund.

---

* Rodica Vasilcan de la ARPress

Incolo – mai nimic. Am mai scris câteva pagini din **Alf.** la ordinator.

Joi 13 aprilie 1995

Încă vreo cinci-şase pagini din **Alf.**
Sper că deseară are să vină Cristovici să repună ordinatorul pe şine.

Vineri 14 aprilie 1995

E a cincea tentativă de a ţine jurnalul pe ordinator: acum o oră – după ce scrisesem o jumătate de pagină mi-a apărut "vestea": că domnul (mai degrabă doamna) s-a plantatără, aşa că să fac bine să o iau de la început (redemaraj); drept care s-a şters totul, iar eu am rămas din nou în curu' gol.

E demobilizant, demobilizator să pierzi mereu-mereu însemnările (zilnice): nu-ţi mai vine să le reiei – cum? Te repeţi (dacă îţi mai aduci aminte...) în ficţiune, hai într-un text publicistic, dar în jurnal? Nu merge. Preferi să treci "mai departe".

În însemnarea de azi, ştearsă, vorbisem de Victor Roman: cum îl cunoscusem – în 1972 – aici, la Paris, cu prilejul unei expoziţii din subsolul unei bănci de pe Champs Elysées. Când îl întâlnisem pe artist, îi spusesem să sculpturile sale, "de ochii lumii" erau în metal, în realitate fiind cioplite în lemn, cu săcurea "ca prin Secuime"... Asta îi va fi plăcut, deşi niciodată nu a confirmat (dar nici infirmat). Ne întâlneam mai frecvent cu prilejul câte unei manifestaţii – pe esplanada Trocadero, în faţa ambasadei RSR...

Şi ieri a murit. Cică a avut o hepatită (fulgerătoare). Dumnezeu să-l ierte pe Secuiul Victor Roman – mai român decât mulţi români-verzi.

Uite că merge: după fiecare paragraf dau comanda înregistrare.

Seara, târziu (orele 22.30): am văzut la televizor ultima prestaţie a lui Mitterrand. Am zis: ultima, fiindcă ce am văzut în astă seară a fost înregistrat marţi, iar azi, înainte de emisi-

une, au umblat zvonuri cu privire la sănătatea lui, s-a rostit chiar cuvântul: comă. Oricum, a planat – astă seară – umbra morții.

E destul pentru o singură zi – la ordinator.

Mă opresc aici.

Nici azi n-am izbutit să o văd pe Mme Catala – și-a suprimat întâlnirile. Poate miercurea viitoare.

Sâmbătă 15 aprilie 1995

M-am trezit devreme, ca să verific starea de funcționare a ordinatorului – mai limpede: umoarea lui față de jurnalul meu pe care mi-l sabotează tenace...

Mă gândesc să-i răspund lui M. Iorgulescu. Dar nu, încă nu; nu sunt în formă. Apoi nu-i nici o grabă.

La prânz: nu, n-am să-i răspund lui Iorgu – ca ce chestie să-i răspund?

Frig mohor(ât). Nu-ți vine să ieși din casă – dar nici să rămâi în casă.

Duminică 16 aprilie 1995

Mi-a telefonat Ion Condiescu – printre altele mi-a spus că a vorbit (la telefon) cu Chicideanu iar acesta – printre altele – i-a spus că *22* este cu... Roman! Nu știam; nu bănuiam dar, dacă stăm strâmb, la concluzia asta ajungem: **Dialogul**, **Humanitas**, prezența supărătoare, iritantă a lui Brucan, a lui Pavel Cîmpeanu despre asta a vorbit – dar eu unul n-am auzit... La urma urmei, greșeala mea: viermele fiind mult mai în măr decât credeam când aruncam cu pietricele în fereastra Liiceanului.

Azi: Paștele catolicilor. Ferice de copiii ortodocșilor: se bucură de două sărbători (sau de o sărbătoare dublă).

La **Alfabecedar** am transcris (?) 220 pagini vechi, 177 pagini – ceea ce dă circa 7.000 cuvinte.

Luni 17 aprilie 1995

Aseară târziu mi-a telefonat de la Iaşi Liviu Antonesei, propunându-mi să particip la o emisiune radiofonică în direct – despre... sinucidere şi singurătate. Jenat, am declinat oferta. Am încercat să explic: prin telefon nu mă pot exprima, trebuie să-l văd pe interlocutor. Apoi niciodată nu m-a preocupat sinuciderea ca soluţie – cât despre singurătate n-am fost vreodată singur: m-am avut pe mine. Presupun că s-a supărat că am refuzat să le vorbesc tinerilor – am aflat că era o emisiune dedicată lor.

Marţi 18 aprilie 1995

Are să se facă în curând o lună de când am ordinatorul şi încă nu m-am obişnuit cu el într-atât încât să-l uit – ca să mă concentrez asupra a ce scriu şi nu cum fac din degete şi din...şoarece.

Presupun că nu trebuie să mă las dus de valul **Alfabecedarului:** e acaparant, obositor, terorizant – şi fixatornic. Are să trebuiască să mă reapuc de piesă: are să fie un exerciţiu dintre cele mai utile. Mă întreb dacă n-am să (re)încep chiar azi.

M-am întrebat, mi-am răspuns: am copiat vreo 7 pagini (din ceea ce fusese deja copiat – şi încurcat, fiindcă piesa a fost prima încercare pe ordinator); ceea ce înseamnă că de mâine o să am ce face, fără să am sentimentul că am tras în jug.

Sâmbătă 22 aprilie 1995

N-am mai notat, ocupat fiind cu **Bonifacia.** O scriu de astă dată la ordinator. Greu, greu, în trei zile abia-abia am făcut zece pagini. Nu doar din cauză că am pierdut, regulat, câte un pasaj întreg – când n-a fost o pagină... - şterse din pricină că am atins nu ştiu care clapă, ori aşa, că aşa i s-a năzărit Măriei Sale, Mara Întâia.

Acum mă întorc la **Bonifacia.** Să ar din greu la ea.

Vineri 28 aprilie 1995

Iar am pierdut **Jurnalul:** o săptămână întreagă s-a dus pe apa bestiei de Ordinatorie! , mama ei de curvă ştergăcioasă. N-are rost să încerc să reconstitui ce scrisesem în însemnările pierdute (cum? nu ştiu nici de frică – vorba ungurului: cùlcat cu jùrnal, scùlat făr' de! Căci aşa e la începutul începuturilor.

Aşa că reîncep (trebuie să consemnez: în săptămâna care s-a scurs am scris **Scrisoare către Ursachi** pe care am trimis-o [deocamdată] la opt adrisanţi.

Între timp am redactat un **Anunţ,** dar n-am să-i dau drumul decât după ce se va publica **Scrisoare către Ursachi.**

M-a învăţat Filip cum să "încui" (veruiez spun chiar şi eu), ca să evit orice altă posibilitate de ştergere a lucrului. Om trăi ş-om vidè.

Sâmbătă 29 aprilie 1995

M-am trezit cu cele mai cinstite intenţii – să scriu – dar nu cred că am să reuşesc: sunt foarte obosit (şi descurajat în privinţa jurnalului). Am să încerc.

Duminică 30 aprilie 1995

Mă speriaseră Ana şi Filip că iar mi-a dispărut Jurnalul – ei bine, nu mi-a dispărut. Drept care îl închid la loc.

Şi îl redeschid cât să-l reînchid – nu înainte de a mă lăuda cu descoperirea de azi: **justificarea la dreapta** (Măi, măi!).

MAI 1995

Luni 1 mai 1995

M-am sculat de dimineaţă, ca să departe ajung (topica lui Papaşa de rusă). Vasăzică am trimis al doilea text, îl las

să-şi facă efectul – într-un sens, în altul. Nu e înţelept să mă bag, să mă vâr, să mă "propun". Anunţul am să-l dau pe la 29 iunie.

Marţi 2 mai 1995

Primul lucru pe care îl fac, de dimineaţă: jurnalul.

Ieri mi-a telefonat Al. Călinescu: urmează să vină la noi, pe vinerea viitoare. Zice că **Jurnalul** (cele 3 volume dactilografiate) se află la Dan Petrescu, la Bucureşti. Aşa să fie.

În sfârşit s-a făcut cald – era şi timpul.

Are să trebuiască să mă învăţ să bat pauza dintre cuvinte o singură dată, nu de două ori cum o fac ***acum***, dar o corectez aproape de fiecare dată.

Am lăsat ordinatorul aprins în timp ce dădeam un telefon: l-am găsit stins (şi şters). O pagină întreagă din **Bonifacia** s-a dus dracului. Asta este şi nu altfel.

Miercuri 3 mai 1995

M-a marcat pierderea paginilor: nu-mi mai vine să lucrez, ştiind că tot degeaba.

Azi în cursul dimineţii am să mă duc alături, la spital, pentru analiza sângelui: iar voi fi având prea multă sare.

Am fost: mi-am dat sângele, m-am pişat (în el). Vineri: rezultatul.

Am primit abia acum (trimise în 27 aprilie din Garches), de la Lupan cel Bătrân *Azi* din 11 aprilie şi *Mesagerul* de la Chişinău. Dacă mă bucură publicarea, mă întristează cumplit neglijenţa, neştiinţa cu care sunt redactate comentariile, mai ales când este vorba de... date (mai mult sau mai puţin istorice): nici un respect, un futuimăsism din cele mai neaoşe. Ce să le faci, spui, reproşezi unor asemenea oameni? Dacă o faci, ei te tratează de... nerecunoscător – "În loc să zici mersi că te-am publicat..." Monica avea-are o vorbă cu care-ţi

închidea gura: "Ai altul mai bun?" Bineînţeles că n-am altul (mai bun), dar despre doar asta să fie vorba?

Am multiplicat şi am trimis în cele patru puncte cardinale cele două texte; le-am dus la poştă în două rânduri – m-a costat distracţia în jur de 150 franci. Asta este – vorba Anei: "Candidatura cu cheltuială se ţine..."

S-a încălzit timpul, a fost chiar cald-cald, am umblat în bluză fără mâneci. Acum e ora nouă (seara) toţi membrii familiei, istoviţi, s-au dus la culcare, urmează să o fac şi eu.

Joi 4 mai 1995

Am primit adineauri hârtie pentru imprimantă – Bienii s-au îngrijit, mi s-au livrat cinci cutii (a câte cinci pachete) de hârtie, se pare (n-am mai văzut din asta), foarte bună.

Am mai spus: ieri am fost la spital, am dat sânge şi (chiar) urină, dar am uitat să mă programez la flebolog – mă duc uite-acuşa.

Duminică 7 mai 1995

Iar am pierdut însemnările. Chiar nu mai ştiu cum să fac. Am re-pornit.

Nu mai ţin minte ce scrisesem adevărul fiind că ţin minte foarte bine, dar mi-e adânc lehamite: nu suferi când te repeţi, copiind ceva dar să te repeţi necopiind ? Imposibil.

Marţi 9 mai 1995

Am expediat azi Nota bio-bibliografică: Cistelecan, Laszlo şi Florin Manolescu (Bochum). De asemeni i-am lăsat carte D-nei Catala.

La întoarcere am găsit un bilet de la Ana: telefonase Dan Petrescu ...

Dan Petrescu a telefonat: era vorba de o greşeală a mea în finalul **Justei**; apare, zice el, prin prima săptămână a lunii

iunie. Cât despre **Jurnal** are să fie scos prin toamnă... De asemeni,a cerut voie (!) să citească **Castelana.** I-am promis că-i voi telefona lui Lulu, ca să i-o deie. Nu e cine ştie ce secret.

Miercuri 10 mai 1995

Dorm cu grija re-pierderii **Jurnalului.** Încă o dată: nu este vorba de o adevărată pierdere, ci de neputinţa de a continua, la care se adaugă (şi cum!) pierderea a ceea ce am făcut până adineauri.

Ieri a venit *Micro Magazinul* (din 4 mai s-au grăbit, ca să nu le-o ia alţii înainte, presupun iarăşi «concurenţă» cu *Lumea liberă*): pe un fond-de-page din portretul meu, **Scrisoare către Ursachi** (dar fără dată românii ăştia-s români şi când sunt ei siguri că-s evrei!)

Presupun că azi am să mă duc să cumpăr cartuşe pentru imprimantă; am să cumpăr şi plicuri 1/2.

Iar acum mă întorc la **Alfabecedar** C - sunt la caracter...

După amiază: am fost la MID, am luat trei cartuşe pentru imprimantă şi o cutie de dischete (TDK). Apoi am trecut pe la Ştefana, am luat o cutie de plicuri. Am vorbit la telefon cu Dr. Ivanov, pentru medicamentele Laurei: o să aflăm după amiază dacă poate face ceva nu de alta, dar ea pleacă joi (asta? cealaltă ?) în România şi ar putea duce medicamentele.

A venit *Lumea liberă* (din 6 mai) cu textul către Ursachi.

Obosit şi mulţumit.

Joi 11 mai 1995

Nu mă simt în apele mele cu jurnalul. Am din 20 martie ordinatorul, nici măcar două luni, şi am intrat în alte obişnuinţe. În primul rând pierderile succesive şi multe! ale jurnalului m-au descurajat; m-au făcut să-mi fie aproape frică de el: dacă tot îl pierd...Apoi: când te-ai obişnuit să-l scrii la maşină (de scris), unde fiecare lovire a clapei se traduce printr-o literă care nu se şterge e greu, aproape imposibil să accepţi că «efortul» clapei e ca floarea-câmpului, poate dis-

părea într-o fracţiune de secundă; şi tot despre dispariţie vorbind: că a doua zi ori peste un ceas, având tu chef să continui ori să faci o altă însemnare... ia **Jurnalul** dacă ai de unde să-l! M-am tot întrebat (!) ce să fac şi cum anume dacă, Doamne-fereşte, ordinatorul cade în pană mă întorc la maşina de scris ? Doar şade-n spatele meu, gata de lupte-seculare (draga de Olympia: doar copii n-am făcut noi doi) ? Dar cu totul este «digitaţiunea», am învăţat-o pe asta (peste mână în sensul propriu al cuvântului şi mă întreb: dacă îmi va trimite Sencovici, soţul Margaretei Pâslaru, un alt «alfabet românesc» el spune că al lui e mult mai natural, pentru fiecare semn (românesc), o singură clapă dacă, ziceam, am să-l readaptez... Am găsit un răspuns abia astă-noapte: scriu de mână!

Nu, sunt departe de a fi intrat în ceea ce este jurnalul. Încă nu pot scrie, fără să mă gândesc cum scriu, ci doar la ce să-mi steie gândul...O să ajung eu într-o bună zi, dar până atunci...

Vineri 12 mai 1995

Azi panică: Filip a umblat iar prin măruntaiele fiarei şi a dereglat-o; s-a temut că are să se bulibăşească totul, iar eu am zbierat la el (şi l-am înjurat; de mamă).

Din fericire, s-a reparat totul nu s-a, ci Filip a dres busuiocul.

Sâmbătă 13 mai 1995

Şi iar am pierdut aproape două pagini adăugate: despre *Vocea României,* ziarul iliesco-drăganic, despre alungarea popii Costandache, despre venirea corului de copii din Chişinău... S-a dus dracului totul;

Astă noapte, cu Mazilescu:

- Tu când ai murit, Virgile ?, îl întreb.

- Într-o duminică, îmi răspunde el, iar pentru că mă vedea nedumerit dar tăcând în continuare: Era vară şi era cald...

Da. domnule: Era linişte. era seară.

Că tot îmi pierd jurnalul: anul trecut (1994) dar mai ales spre sfârşitul celuilat, '93, eram pregătit de ducă, îmi număram, nu zilele, dar ceasurile. Da, dar scriam.

De prin septembrie-octombrie '94 m-am simţit ceva mai bine; pe măsură ce mă... amelioram, scriam mai repede, mai repede, simţind că e ultima carte.

Am scris-o şi m-am oprit.

A venit ordinatorul cu ale lui şi m-a dezechilibrat, m-a dezorientat - mai ales pierderea repetată a jurnalului îmi dă, acut, cutaneu, sentimentul... deşertăciunii.

Luni 15 mai 1995

Am trecut ce mai rămăsese pe dischetă: aici.

Am făcut aseară vreo zece plicuri cu ultimele producţiuni. Cum am început de vineri, iată totalul:

1: Dan Damaschin; 2: Drăgoescu 3: C. Dumitrescu (NY) 4: Ligi (CA), 5: 22; 6: Antonesei; 7: Rom. liber (Raţiu); 8: Ardelean; 9: Cistelecan; 10: Rom. liberă; 11: Solacolu şi 12: Lulu (două exemplare din fiecare). Are să mă usuce de parale (cca 100 franci) - dar boeria...

Acum închid, înregistrez, încui să văd ce brânză fac cu **Jurnalul** cel care-i blestemat, maică.

Marţi 16 mai 1995

Am reuşit cel puţin să aflu de ce-mi dă palme bestia de ordinator: ieri, încercând să copiez **Bonifacia,** am pierdut de trei ori câte jumătate de pagină, trei-sferturi - enorm, fiindcă eu "bat" greu, un text greu de bătut; ei bine,"ultima porţie" (de fiecare dată) mi se arăta mie pierdută, ştearsă, în fapt se afla cu două-trei pagini mai încolo - iar azi a trebuit să le şterg! Munca mea (de trei ori, ca la brigadă)!

Ieri mi-a telefonat Doicescu: râzând, ca să nu plângă: cică primarul (sau prefectul ?) de la Tg. -Jiu a dat ordin să fie tăiaţi neşte copaci din jurul Complexului Brâncuşi; au fost

tăiaţi. au căzut peste... Cică masa a fost atinsă (rău) şi trei scaune.

Asta este: suntem, nu doar făr-de noroc, dar tembeli! De unde dracul om fi căzut noi în spaţiul acela ?

A propos de tembelitudine: am primit de la E. L. o fotocopie incompletă din ziarul *Ziua;* fragmente din discursul proaspătului ministru al Culturii. Viorel Mărginean citez, ca să rămână şi aici:

«Aţi văzut cum arată oraşele noastre, cum arată Bucureştiul. Cred că ar trebui să avem o activitate, să organizăm discuţii, acţiuni pe teme estetice ale oraşelor, satelor noastre, a şoselelor. Eu cred că tot ce ne înconjoară ne priveşte. Se poate interveni, se pot organiza foarte multe şi putem sprijini pe cei care sunt în măsură să dea măsuri, spaţiile verzi. Eu am fost de curând în Japonia cu o expoziţie a muzeului nostru de artă universală şi am rămas uimit de priceperea şi frumuseţea spaţiilor verzi, a grădinilor. Cred că nici un copac în toate oraşele japoneze asupra căruia să fi fost o intervenţie a omului. Mă gândesc de exemplu la plopii noştri de lângă televiziune care sunt, au fost împuşcaţi în timpul revoluţiei şi au ramuri întregi ciuntite, uscate, ş. a. m. d. Eu cred că nu face o impresie bună pentru nimeni care ne vizitează ţara şi văd şoselele noastre, pentru că aşa s-a descoperit că plopul creşte foarte repede. Toate şoselele noastre, indiferent în ce direcţie mergem, sunt plantate cu plopi şi din punct de vedere estetic este foarte urât şi plicticos şi te întrebi mereu, parcă nici nu avansezi cu vehicolul, mereu eşti în aceeaşi situaţie, mă rog...»

Am subliniat, ca să se vază: cei care au fost în România în ultimii ani spun că **aşa** a devenit "vorbirea": nu doar lătrată. lătăreţită dar complet incoerentă. Caragiale nu a inventat nimic (dar el nu ştia asta...) şi suntem departe de "trăncăneala" cu farmec din curtea fierăriei lui Iocan.

Şi acum ce facem? Ce să facem: suferim.

Joi 18 mai 1995

Însemnarea precedentă (de azi) s-a şters: n-a fost înregistrată, pentru că atunci când ceream înregistrare, mi se înfăţoşa tabloul cu noul-dosar, cerându-mi să "numesc" ceea ce avea deja nume. La însemnarea asta data a fost înregistrată (prin clicare pe icoană) rămâne de văzut dacă la reluare, apare.

A reapărut (dar n-am stins ordinatorul). Vom trăi şi vom vedea-o şi pe asta.

Mai scriu ceva, ca să vadă şi Ana.

Tot joi, spre seară: sunt descurajat: din **Alfabecedar** lipseşte o halcă (nici n-am socotit), aşa că-l las dracului, pentru postumitate. Cred că acelaşi lucru am să-l fac cu **Bonifacia**. Azi-mâine se împlinesc două luni de când am ordinatorul, iar singurul lucru valabil, simţibil: nu mai pot bate la maşina de scris, fiindcă alta e claviatura! Ce să spun: o realizare considerabilă

Iar mi-a apărut icoana. Noroc cu Ana: ea mi-a aranjat până când ? lucrurile. Ea zice...să perseverez ca şi cum până acum n-aş fi făcut exact asta.

Vineri 19 mai 1995

Am pierdut ceea ce a "înregistrat" Ana - noroc că era doar o jumătate de pagină (am început a deveni român: "numai"...).

Astă-noapte, în timp ce dormeam, vorba mamei, m-am gândit la următoarele (două puncte):

Românii care continuă să gândească şi să scrie româneşte, chiar dacă se află de decenii în exil, aceia nu se pot... desprinde de sol ("de glie", ar zice glioţii, băştinoşioşii), ca să planeze ***deasupra;*** numai cei ce au schimbat limba (română), au încetat de a o mai frecventa prin scris, cu alt cuvânt: au abandonat-o. Numai aceia pot zbura; fiindcă nu-i trage înapoi, la pământ (la brazdă, la blaştină, cum spun basarabenii) limba. Care ea este foarte materială; pipăibilă.

Exemple: dintre scriitori, fireşte - luând-o cronologic: Tzara; Fundoianu... Se va spune: «Ei erau evrei». Adevărat, dar, din deceniul 6 au apărut (în Franţa): Ionesco, Cioran, Vintilă Horia, Eliade, Petru Dumitriu...

Nu este vorba de limba ca "vehicol" local, fără circulaţie (şi asta - dar nu numai) ci limba română: limbă-de-plumb; te ţine, te menţine: la rasul ierbii, la pământ, la sub-pământ; româna este o limbă glioasă, brazdică, lutoasnică, cernoziomestră numai calificative laudative.

Să nu fi ştiut **asta**? Ba o ştiam chiar dacă nu sub forma **asta,** apocaliptică. Dar mi-a plăcut, mi-a convenit: totdeauna m-am simţit bine în limba română, şi nu încerc vreun regret cât de mic pentru că n-am... părăsit-o (şi) eu. Mă gândesc însă acum, la spartul târgului; ca ţiganul la mal:

Nu există ieşire din asta (am zis!). Scrii, gândeşti, vorbeşti româneşte foarte bine: ai şansa să scrii într-o limbă foarte poetică. Dar nu te simţi nedreptăţit când "străinii" nu te înţeleg, nu te gustă nu te acceptă.

Şi aici există două "nivele", două categorii: cei din ţară ei sunt cei mai revoltaţi (bănuind, fireşte, un "complot străin"), dar şi cei mai aproape de... nu doar de glie, ci de esenţa unei limbi. Noi, cei exilaţi - din care unii au trecut la altă limbă, alţii se încăpăţânează să scrie tot în maternă... Or, materna demult ne-a părăsit.

Seara: a telefonat Solacolu, să mă anunţe că a primit plicul cu scrisorile şi că e de acord ca *Dialog* să găzduiască eventualele adeziuni.

I-am scris lui Gheorge Bentz, mulţumindu-i pentru broşura trimisă. I-am răspuns Elenei Budu, aflată pe lângă Rouen şi care îmi ceruse nişte informaţii bibliografice.

Sâmbătă 20 mai 1995

Azi am împlinit două luni de când am ordinatorul; adineauri am venit (orele 12 noaptea) de la Bieni în fapt, după restaurant, ne-au adus acasă. Opinia lor: trebuie să chem un

instalator de la MID, ca să remedieze greşelile de instalare ale sistemului.

La restaurant a apărut la un moment dat o florăreasă: bruneţică, curăţică, am observat că nu-i mai văzuse demult pe Bieni, am făcut cunoştinţă, apoi i-a oferit Ştefanei un trandafir, apoi Anei altul ...

După ce a plecat i-am întrebat de ce nu i-au plătit florile; mi-au răspuns că o cunosc de mult timp, că e româncă-unguroaică (probabil) ţigancă, are o slujbă de ceva pe undeva, iar seara vinde flori prin restaurantele chic din zona Place de l'Alma. O cheamă Carmen Gheorghe.

Luni 22 mai 1995

Ieri m-am ocupat toată ziua cu completare literei A din **Alfabecedar.** A fost o muncă teribilă, la care se adăuga (în fapt: i se suprapunea) zădărnicia...

Încerc să mă dau cu ghinişorul pe lâng EA (sunt sigur că-i o muiere: Ordinatoara, Appla, Mara), ca să mă pot desprinde de «contingent» şi să nu mă gândesc decât la ce scriu. Atunci am să pot pretinde că am uitat-o.

Marţi 23 mai 1995

M-am dat (cu ghinişoara) pe lângă ea: degeaba: ieri în plină armonie conjugală mi-a şters o jumătate de pagină din **Bonifacia.** Uite-aşa. Aştept să se facă ora 6, ca să telefonez la MID, să-mi trimită un tehnician, să vază ce-i cu fiara. Până atunci sunt descurajat, deprimat.

Uite chiar adineauri: vrând să înregistrez paragraful de mai sus, după câteva clipe mi-a apărut blestematul panou cu cerere de a... numi dosarul. Era numit «Sans titre 1» - de ce? L-am... re-numit «Jurnal '95» - şi de astă dată, a mers.

E descurajant, paralizant să scrii, atent... să nu se şteargă ce-ai scris. Uite, imediat după această propoziţiune, frază, paragraf, am să scot Caietul Verde din sertar, am să-l pun pe

masă şi, când mi-o fi de scris în jurnal, scriu în Caiet, apoi transcriu!

[L-am scos, l-am deschis: Ultima însemnare: **5 nov. 1990**...]

La prânz a telefonat Florin Ardelean: volumul de **Scrisori** e gata şi îl trimit la tipografie - speră să iasă până la 10 iunie. Data trecută spusesem că aş fi mulţumit să fie şi 29 iunie. În graba mare, am zis că "cumpăr" alte 100 exemplare - pe lângă cele datorate în contul drepturilor de autor. După aceea, când am calculat, am înţeles că suma primită de Lulu nu va ajunge pentru "cumpărarea" cu pricina. Am să-i scriu şi am să corectez propunerea. Nu i-a ajuns la timp cererea de corectare a Martei Petreu. Din păcate nu i-au ajuns - de loc - alte scrisori ale mele.

Cică s-au aranjat cu un distribuitor să facă o muncă corectă. Mai rămân încă 2000 de exemplare din **Culoarea curcubeului** - are să le distribuie şi pe acelea.

Diseară o să mergem la profesorii Niculescu-Dumitrescu.

Miercuri 24 mai 1995

Am fost aseară la profesori: foarte calzi, foarte doritori de comunicare.

Când ne-am întors, Filip iar umblase prin ordinator îi reînstalase softul - merge ceva mai bine, dar tot trebuie să insist să vină un tehnician, să-l pună la punct.

Vineri 26 mai 1995

Ieri n-am notat nimic, prins cu două-coloane.

Azi la prânz a telefonat Ceia: vine încoace prin 14 iulie. I-am telefonat lui Lulu: să trimită prin el ceva cărţi cu precădere ale mele.

După amiază a fost pe la noi Alla Rusu: mi-a dat un tablou, i-am dat o carte.

Cam astea.

Am încercat să fac o paralelă (numai cronologică, se-nţelege) cu Faulkner. Mai multe «coincidenţe» decât s-ar părea, în ciuda destinelor, ca să zic aşa, divergente.

Sâmbătă 27 mai 1995

M-am trezit devreme, ceva mai puţin obosit. Am de gând să termin azi PARALELA, apoi să-mi văz de trebi serioase. Aşa să fie.

La prânz am primit o scrisoare de la: «Un grup de români americani creştini ortodocşi»...

Dincolo de «curajul» legendar al anonimatului la român, dincolo de "marca fabricii": Mănăstirea Secu' - rămâne totuşi pornirea care e autentică; adică... ortodoxia über alles; intoleranţa totală faţă de ce nu este ortodox - ei le spun "secte", ei, care trăiesc (sic!) în America cea tolerantă.

Am vrut să le dau o replică dar cui: anonimilor? Aştept o altă ocazie - n-are să întârzie, ştiu, simt.

Duminică 28 mai 1995

Am terminat - în sfârşit - litera C din **Alfabecedar**. Acum sunt mai liniştit; 350 pagini vechi (dactilo) reprezintă cam un sfert din total. Au rezultat cca 140 pagini de TT, iar la două coloane... 80 file de hârtie (am imprimat numai pe o faţă, altfel ar fi venit 40 file.

Mi-a telefonat un pictor, Constantin Constantinescu. Uşor pierdut - oricum; nu ştie pe ce lume a fost (acolo, ura lui vizează, exclusiv, pe Mărgineanu...).

Luni 29 mai 1995

Încerc să uit ordinatorul (la care lucrez), să-mi spun că e o oarecare maşină de scris - pe care o ignori când **o** scrii. Greu, greu, fiindcă există tentaţii - ca cea de adineauri: sublinierea, care se face altfel decât la maşină, aici se marchează - deşi acum văd că se poate şi **sublinia.**

Asta este. Nu ştiu când şi cum am să ajung acolo. Dacă Tudoran îmi trimite un alt set de litere româneşti, cum mi-a promis - probabil pe la jumătatea lui iunie - are să trebuiască să învăţ din nou alfabetul!

Am să-l învăţ, ce dracu să fac...

Ultima carte. **Şi dacă**...a fost încheiată la 31 ianuarie acest an, iată, (aproape) exact patru luni de când nu mai scriu nimic, în fine, aproape nimica-toată. Nu-mi vine să continui la **Alfabecedar**, nici la **Bonifacia** - deşi...

Mai degrabă am să pierd timpul cu **Bonifacia**.

Marţi 30 mai 1995

Aseară a telefonat Sencovici de la New York, să-mi spună că in iunie are să aibă timp liber să se gândească la scanner. Deie Domnul.

Azi dimineaţă a telefonat de la Oradea Florin Ardelean, să mă anunţe că tipografia a chiar început lucrul la **Scrisori**, deci va putea fi gata la lo iunie; totodată: *Familia* primeşte să găzduiască adeziunile (cică şi *Vatra*, dar aştept confirmarea); mi-a dat însă o bună idee: adeziunile să se facă numai în scris, nu prin telefon - ca să se evite provocările şi celelalte amabilităţuri...

IUNIE 1995

Joi 1 iunie 1995

Cred că am găsit soluţia (?): scriu în (noul) Caiet Verde (de mână, desigur), apoi la o săptămână-două trec-pe-curat, la ordinator uite, chiar acum mi-a făcut vechea figură: am comandat înregistrarea, iar el mi-a propus panoul cu «noua numire» - să-nnebuneşti, nu alta! Noroc că la orele 14.30 vine informaticianul de la MID, să-mi reinstaleze logicielul.

Salut! este ultima notare - în direct-, de acum încolo vor fi numai transcrieri.

Sâmbătă 3 iunie 1995

Am făcut o însemnare în faimosul Caiet Verde (nou) - în 31 mai datat: 1 iunie - fără importanţă.

La data şi ora promisă a venit informaticianul (Faucon!) şi, în două ore a reinstalat ce trebuia. Acum maşina merge, să nu-i fie de deochi.

Ieri, în 2 iunie, Lulu ne-a spus la telefon că... mi-a apărut o carte - care ? Nici prin gând nu-mi trecea, tocmai, pentru că-mi luasem gândul de la ea: **În Cerc!**

O predase Antonesei la *Junimea;* o preluase marele Saka la editura lui Meridian nu-ştiu-cât. Am mai spus: mă resemnasem, renunţasem la ea - cu atât mai vârtos, cu cât nu mai am originalul (adică exemplarul pe foiţă, a doua, a treia copie, dar singurul adus în Franţa). Şi uite: apare la editura... Eminescu! Cum, de ce acolo ? Mister. După cum misterioasă rămâne data apariţiei: ar fi apărut în '94, dar...n-au mărturisit decât acum, în iunie '95. Am să aflu eu cândva ce s-a petrecut, dar la ce-are să-mi slujească ?

Aşadar, pentru că e o zi bună, să număr apariţiile în româneşte:

1. Gherla; 2. Culoarea ...; 3. Uşa ...; 4. Patimile ...; 5. Ostinato; 6 Din Calidor; 7. Arta refugii; 8. Astra. 9. Soldatul câinelui; 10. Bonifacia; 11. Sabina (I); 12. Amnezia... 3. Adameva - şi cu **În cerc** fac 14.

În 10 iunie apare **Scrisori (15)**, tot în iunie **Justa (16)** şi prin toamnă 17. **Gardă inversă** (şi jumătate din **Articole**).

Continuând bilanţul (îmi plac nespus asemenea bilanţuri!) să spun: cu publicarea **Gărzii inverse** ajung la jumătatea titlurilor scrise - mai rămân, în ordine: **Lăteşti, Castelana, Noapte..., Sabina (2), Roman intim (2), Dialoguri (3), Jurnale (4), Articole, Alfabecedar, Adameva.**

Vineri 9 iunie 1995

Azi a dat Filip bacalaureatul de filosofie (dimineaţa) şi literatură după amiază. Încă nu s-a întors, ca să ştim ce a făcut.

Ieri am primit de la RFI (dar încă n-am aflat cine mi-a re-expediat) două numere din *Echinox*. În unul, cel din anul trecut, este un eseu semnat: Daniela Fulga - despre **Ostinato.** M-a surprins şi mi-a făcut plăcere. Sunt un bătrân sensibil la cuvintele-bune. Desigur, din partea mea comentatorii pot spune orice despre cărţile mele, dar şi eu am dreptul să... aflu câte ceva despre mine însumi.

Aseară mi-a telefonat Ilie Ban. Din Florida. M-a invitat să merg la el într-o vacanţă. S-a mirat că-mi aduc aminte de el - cum să nu-mi aduc aminte ?

A venit Filip. A lucrat mulţumitor.

A venit o scrisoare de la Ban Ilie (cel care-mi telefonase ieri) şi încă una de la Neaga Munteanu.

Duminică 11 iunie 1995

Am aşteptat să-mi telefoneze Ardelean, după cum convenisem, să-mi anunţe apariţia cărţii - nimic. Nu va fi gata cartea, nu va fi putut să telefoneze.

Tot ieri, la telefon, Lulu mi-a spus că are un exemplar din **În cerc** şi că are să mi-l trimită luni (mâine). Am rugat-o să pună în pachet şi un exemplar din **Justa** - doar şi -ea! e carte-de-om, nu ? Iar dacă băieţii din Oradea au trimis cărţi la Salonul de carte, atunci să pună în pachet şi un exemplart din **Scrisori...** Deşi n-ar strica să fie şi un exemplar din **Articole.**

Am scris la ordinator **Bonifacia** - din 150 pagini ale primei părţi au rezultat 106 de ordinator. Am trecut la partea a doua.

Luni 12 iunie 1995

Adineauri a telefonat Dogar Marinescu din New York: are să-mi trimită o "fontă".

Vineri 16 iunie 1995

Azi am primit **În cerc** şi **Justa** (14, 15). Am să mă uit, să aflu când anume am început rescrierea **Bonifaciei.**

Azi am fost la Dr. Duret. Tensiune normală: 14 cu 8 - atunci de ce mă simt rău ? Mâine am oră la reumatolog.

Marţi 20 iunie 1995

Azi dimineaţă mi-a telefonat Florin Ardelean de la Oradea, să-mi spună:

1. Are dinainte volumul de **Scrisori**!;

2. Nu va putea să -l trimită decât... nu ştiu când, pentru că din provincie cărţile se trimit o dată pe săptămână (şi dacă a spus: pe lună?)

Fiindcă am sub ochi însemnarea din 16 iunie: sâmbătă am fost la reumatolog - mi-a găsit pe dată hiba: tendinită! La şoldul stâng asta este, certamente, urmează să vază radiografiile mâinii drepte (pe care o să le fac abia mâine la 8,30).

Între timp - mai precis: sâmbătă - am redactat un **Protest** (împotriva "tratamentului" la care au fost supuşi la 10 mai studenţii - şi atitudinea colaboraţionistă a lui E. Constantinescu. O făcusem ca să poată fi semnată de patru organizaţii - dar n-am aflat adevărul-adevărat în privinţa refuzului, oricum, am mai adăugat o frază cu Manolescu cel ce face pact cu Roman şi am semnat-o eu. Şi a trimis-o ziarelor s-o publice. Să-l. Asta-i.

Tot ieri am primit de la Dogar Marinescu o "fontă". Din păcate nu-i bună. Ori n-am instalat-o eu bine.

Sâmbătă 24 iunie 1995

Am terminat - în sfârşit - **Bonifacia** II. Mai am vreo 80 pagini dactilo (60-65); plus 160 vor face în total 222...

Astă seară (la ei după amiază) mi-a telefonat Sencovici. Încă n-a început să lucreze, aşteaptă să-i vină cineva care să-l

despovăreze - şi are să încerce. Deie Domnul. Mi-a spus că ceea ce va face el va fi pentru un scanner ieftin, un HP III C (sper că l-am numit corect după ce am auzit prin telefon).

Marţi 27 iunie 1995

Ieri am deschis un caiet în care-mi notez susţinătorii, prin scris. Până acum s-au făcut 10 în cap, cu excepţia lui Drăgoescu din Elveţia, toţi ceilalţi din America. Atât Cistelecan cât şi Antonesei mi-au scris că este necesar ca susţinătorii să-şi dea şi numărul buletinului de identitate. Eu nu am cerut şi aşa ceva - poate va fi necesar să facem pentru România.

Dupa amiază (orele 17,30): acum m-am întors de la procesul bisericii. Am stat acolo (în picioare) de la orele 14. Am distribuit hârtii de-ale mele (interesat ce sunt!). În autobuzul de întoarcere (nicicând, nicăieri nu sunt atât de fericit ca în autobuzele de întoarcere - acasă, de pe la reuniunile cu românii) - îmi ziceam:

«Domnule! Dacă te duci vreodată în România, la români - du-te, soro, ca în excursie, ca în călătorie de cunoaştere a lumii - deci, călătoreşti într-o ţară necunoscută, cu oameni care nu-ţi amintesc nimic; "secretul": să nu ai un trecut sentimental, să cunoşti în prezentul acela, al prezenţei tale. Dacă te pune naiba să te "întorci"- eşti pierdut. Şi mai eşti pierdut dacă te miri, dacă te indignezi de "devenirea" unor oameni cunoscuţi. Gata, nu mai ai ţară: România nu mai e ţara ta - dacă ţi-a mai rămas ceva: patria: limba română».

Înainte de a pleca la proces, pe la prânz mi-a telefonat, de la Iaşi, Ceia: mi-a spus că "vânzătorii stradali" nu primesc să vândă cărţile mele... La asta chiar că nu mă gândisem... Şi că are să vină încoace pe la 1 septembrie. După care mi l-a trecut pe Antonesei: că primise **Protest**-ul, dar tocmai îl publicase *Ziua*... Mi-a făcut o mare plăcere să schimb două vorbe cu el. A mai spus că a citit **Evadam** - şi i-a plăcut (la asta n-am avut replică - ce să fi zis ?) şi că, editura lui Ceia (în fine, unde lucrează el) a şi cules-o! Ca să vezi, domnule! ei, săracii

tipăresc - dar dacă cei din "comerţul stradal" nu vor să vândă cărţile mele...

Miercuri 28 iunie 1995

Fiindcă Antonesei a spus că **Evadam** este culeasă, am (re)citit aseară obiectul delictului apoi am trecut la **Cartea cărţilor**, din care am răsfoit vreo 50 pagini. Nu pare a fi chiar rău; uneori textul e iritant (enervant!), dar cititorul - aici, întâmplător, una şi aceeaşi persoană cu autorul - se obişnuieşte; acceptă repetiţiile, revenirile, rescobirile. Acum mi se pare şi mai limpede: cele patru volume fac, organic, un singur corp - chiar dacă alungit.

M-am trezit de dimineaţă: de căldură; azi se anunţă o zi şi mai fierbinte. O să văd eu cum mă descurc.

Joi 29 iunie 1995

Ziua mea onomastică. M-au felicitat, în ordine: Ştefana Bianu, Ion Ghica, Cristovici.

Am să deschid un alt "dosar" pentru jurnal.

Nici un semn de viaţă dinspre Oradea ...

Cine ştie dacă a putut trimite cartea ...

I U L I E 1995

Sâmbătă 1 iulie 1995

Încep un alt "dosar": **Jurnalul** fiind (numai) pe dischetă, e greu cu corectările, înregistrările, începând de la douăzeci de pagini. De asta - nu de alta.

Nici ieri n-a venit poştaşul să-mi aducă **Scrisori întredeschise.**

Două zile de caniculă - şi nu s-a terminat - sufăr, dorm prost, sunt extrem de obosit.

Miercuri 6 iulie 1995

Filip s-a dus la ţară cu Pamela - şi-a rupt un picior. Acum e în ghips, cu cârji.

Ieri a fost Virgil Podoabă - cu soţia şi cu cele două fete-cucuiete. Parcă ne-am fi cunoscut de când lumea - dar având avantajul că, nevăzându-ne vreodată, n-am putut să ne certăm... Se duce în sud, la Albi, pentru vreo două săptămâni.

Azi a telefonat Dan Petrescu:

1. menţiunea că **Justa** a apărut cu ajutor Soros... nu este adevărată, ar fi trebuit să fie scrisă pe altă carte (dar unde mă trezeam eu, când ceream socoteală: nu ştiam că am a face cu simpatrioţi ?);

2. timbrul a fost plătit la Aspro, fiindcă... trebuia să fie plătit undeva;

3. **Jurnalul** are să fie publicat, probabil, în trei volume, dar sub banderolă - ar fi vrut à la rentrée, dar nu se poate - probabil pe la Crăciun.

Era şi Lulu acolo - am vorbit şi cu ea: 8% în mână, la semnarea contractului. Aşa să fie.

Joi 13 iulie 1995

N-am mai notat demult. Între timp am terminat de bătut la ordinator **Bonifacia,** am şi imprimat-o.

În 11 iulie (luni ?) am făcut opţiune pentru scaner. Urmează ca Ştefana Bianu să primească devizul şi, dacă i se pare convenabil, să trimită cecul la prăvălia cu pricina. De la Sencovici nici o veste...

Până acum au venit 28 de probe de susţinere - în majoritate zdrobitoare din America şi, majoritatea aderenţilor fiind neintelectuali. Am, fizic, senzaţia că se reeditează mişcarea din '77. În afară de cei vreo duzină de exilaţi pe care-i ştiu, nimeni dintre "intelectuali" - nici dintre scriitori. Ce-oi fi vrând: eu să-i beştelesc, iar ei să fie cu mine ? Cei cu refuzul se subîmpart: cei care sunt legaţi de anume partide şi, în virtutea disciplinei cu pricina, merg cu candidatul oficial al par-

tidului: cei care privesc în dreapta, în stânga, în spate (chiar şi în faţă!), de parcă aderarea la nişte principii - altfel apărate cu vehemenţă de ei înşişi - ar fi, în fapt, satisfacerea unor naturale necesităţuri care presupun o cât de câtă discreţie, mă-nţelegi... Nu este ruşinea, buna-creştere - ci pur şi simplu frica: **şi dacă are să se afle acolo unde ştim noi** ? Şi au s-o pată ?

Sunt uşor iritat: Lulu are de multă vreme volumul de **Articole** apărut la Litera - însă... a uitat să-mi spună, ba ultima oară a spus că nu-l are, că Viorica s-a dus la mare ...A trebuit să citesc în *Cuvântul* că a apărut, iar astă-seară să-i spună Ana la telefon, ca ea să anunţe că da, are cărţile de o bună bucată de timp... Dar nu a trimis măcar un exemplar, ca să-l văd. Cam tot aşa se prezintă situaţiunea cu volumul de **Scrisori întredeschise** de la Oradea. Florin Ardelean m-a anunţat de apariţie de multă vreme (cred că prin 10 iunie) - dar nici până în momentul de faţă nu am un exemplar. Îşi va fi zis că el şi-a terminat treaba - acum să mai lucreze (la expediat) şi alţii, iar draga de Lulu are exemplarele de autor de vreo săptămână şi abia azi ne-a comunicat că...luni are să trimită... Ceea ce înseamnă că prin 24-25 iulie o să am, în sfârşit, între mâini (în?) lucrul meu.

Sâmbătă 15 iulie 1995

Ieri m-am ocupat de "corespondenţă" - mai degrabă de... materiale: am multiplicat, am pus în plicuri, am etichetat, am scris fiecăruia câte o scrisorică... în principal am redactat răspunsul la scrisoarea lui Ardelean - m-am hotărât să-i scriu, cu toate că abia peste o săptămână voi primi cartea scoasă de el.

Tot ieri spre seară mi-a telefonat Sencovici: recomandându-mi să nu cumpăr scanerul: nu e sigur că are să poată lucra pe o maşină cumpărată în Franţa. A zis că ia el unul, face softul şi-mi trimte totul - "în cinstea lui 23 august", am zis eu iar el, băiat cu umor a râs şi a promis că are să încerce...

Aşadar: am trimis o **Bonifacie** lui Cistelecan - pentru Podoabă - şi una lui Ardelean, că tot era această ocazie.

Alaltăieri seara mi-a telefonat de la Madrid Ioana Zlotescu: e întru totul de acord cu fondul - dar nu şi cu... tonul: îi numesc pe oameni de valoare ca Hăulică... N-am zis nimic, fiindcă nu-i puteam povesti ce pătisem chiar în acea zi, la omagiul profesorilor Niculescu-Dumitrescu, la Sorbona. Erau şi Hăulicii - iar când Maria Brătianu l-a auzit pe Niculescu mulţumindu-i şi lui Hăulică pentru că venise, a zis ceva tare (n-am înţeles ce), s-a ridicat şi a plecat! Uite-aşa! Când să plec şi eu, în uşă mă interceptează o doamnă - zice cam aşa:

«Eu sunt soţia lui Dan Hăulică, ştiu că aţi scris rău despre soţul meu - dar să fiţi sigur: noi vă iubim...»

Am fost paralizat. N-am reacţionat, n-am spus decât, într-un târziu decât ceva în genul: «Da, da...»

Am ieşit cu un sentiment de apăsare, de ne-mulţumire de mine, de ruşine - şi în acelaşi timp de nedumerire: de ce să fiu eu jenat, vinovat, nemulţumit ? Abia când, în autobuz i-am povestit Anei (rămasă în urmă, de vorbă cu Poghirc, deci nu văzuse scena), am înţeles ce mă tracasa:

«Cum aşa: este nevasta lui Hăulică, îmi spune că ştie ce am scris despre bărbatu-său, dar numaidecât mă...asigură că ei mă iubesc ? Ce lume-i asta, domnule ? Dacă mă "iubeşte" pe mine, de ce mai rămâne cu Hăulicul - pe care eu l-am beştelit ?»

Aşa fiind cu Ioana Zlotescu, de la ea pornisem. Ea care este de acord cu fondul - dar cu forma ba - cu tonul...

Duminică 16 iulie 1995

Azi a plecat Filip în Majorca, împreună cu Pamela. Au să stea în casa bunicii ei.

Tot n-am digerat povestea cu soţia lui Hăulică. E şi greu.

În ultima vreme m-am ocupat numai de chestiile electoraliceşti ("materialele", cum mi-a scăpat): am scris, am

imprimat, am expediat. A venit momentul să mă ocup şi de mine. Mai ales că am făcut curăţenie pe birou (era şi timpul - vreo jumătate de an...).

M-am reapucat de **Alfabecedar**, deşi îmi promisesem că nu-l mai "culeg de mână", aştept scanerul. Am făcut azi **Dac.**

Vineri 21 iulie 1995

Ieri, 20 iulie mi-au sosit câte trei exemplare din **Scrisori întredeschise** şi din **Amnezia la români II** - seara, trecând Julieta Marinescu pe aici, ne-a adus alte două exemplare din **Amnezia** (trimise acum două luni, dar din diferite motive, neajunse).

Tot ieri am fost la reumatolog: mi-a făcut o infiltraţie în mâna dreaptă; peste două săptămâni are să-mi facă în articulaţia şoldului stâng.

În ultimele zile am primit multe scrisori de susţinere - cu toatele din America...

La prânz: am fost în oraş, am cumpărat medicamente (pentru instilaţii), am depus la poştă cărţile pentru Bieni şi am cumpărat ardei iuţi în saramură.

Când m-am întors, am luat corespondenţa: încă 10 susţinători - printre ei consăteanul lui taică-meu, meteorologul Eugeniu Mustea din Miami.

Căldură cumplită. O ţine de câteva zile şi o va ţine, în continuare. Anei îi place canicula - mie ba. Să nu uit:

«Era o caniculă, de crăpau pietrele!»

Am terminat azi dimineaţă litera D din **Alfa**...

Laszlo mi-a scris: mi-a trimis două tăieturi, prima un fel de cronică la **Adameva**, a doua o luare peste bombeu din partea cunoscutului (dinainte de '89) Cătălin Ţîrlea - precum şi dactilograma textului său de răspuns, trimisă mai întâi *României literare*.

Luni 24 iulie 1995

Nu mai este chiar aşa de insuportabil de cald. Oricum, e o căldură de "copt" - de august - nu de violenţa de... cuptor a lui iulie; parcă miroase a sfârşit de vară.

Nu observ vreun progres la mâna dreaptă, cea în care mi-a băgat câţiva centimetri cubi de 'dicament. Are să vină mai încolo ?

Azi după amiază s-a anunţat o lingvistă cehă, recomandată de profesorul Niculescu. Am vorbit cu ea la telefon, i-am dat adresa. Vorbeşte perfect româneşte, atât că se simte uşorul accent ceh (nu ca cel slovac - foarte aproape de maghiar: pe prima silabă).

A spus că a tradus pentru o revistă cehă un interviu cu Rodica Palade. Că ar vrea un interview - şi ceva cărţi; i-am pregătit literele A, B, C din **Alfabecedar, Bonifacia** - iar ca... interview, "materialele".

Adineauri (orele 12,00) mi-a telefonat Radu Filipescu de la *22: Adevărul* din 22 iulie a publicat o scrisoare de-a mea către Ceauşescu - aproape sigur scrisoarea din 6 mai 1977. M-a întrebat dacă e autentică.

Am răspuns că probabil da - el înclina spre "ironia" mea - eu nu cred că atunci îmi ardea de ironie... Oricum, băieţii au scormonit - au găsit. Superiorii lui Ţârlea...

Joi 27 iulie 1995

Ieri am primit de la Laszlo o notă (din *Dilema*) a lui Pruteanu: se arată indignat de înjurăturile mele, în general, în special pretinde că el niciodată n-a ofensat memoria D-nei Lovinescu (pretinde că din contra!). Imi mai scrie - Laszlo - că a renunţat la trimiterea textului contra Ţîrlea şi are să-l dea la *Familia.*

Tot ieri am primit un pachet uriaş cu jurnale: *Ziua;* Un cititor propune să fiu domnitor al României. Bieţii oameni:

sunt atât de striviţi încât nu realizează comicăria-ridicolul situaţiei...

Azi am fost la prăvălia Apple de la Denfert, pentru logicielul de salvgardare. L-am comandat; apoi m-am căruţat tocmai la MID, pentru trei cartuşe de imprimantă. Ştefana să trăiască!

Luni 31 iulie 1995

Azi numai veşti proaste: cu locuinţa (a fost Ana, ne ameninţă cu expulzarea); apoi mi-a scris Focke o epistolă extrem de violentă - mă calcă în picioare (aş zice că e scrisă de mine când mă simt eu mânios).

În legătură cu Focke: accept că are şi dreptate în ceea ce mă priveşte: tonul **Programului,** textele celelalte care-i sperie pe bieţii virtuali alegători, imaturitatea politică a mea, spiritul de răzbunare etc, etc. - patru pagini îndesate la ordinator, cu literă mică-mică, am avut dificultăţi la lectură. Încă o dată: sigur că are dreptate, sunt un naiv (aşa a zis despre mine unul, Ţăranu, adjunct al lui Manolescu)... Dar, nu ştiu cum să spun, ceva-ceva nu este în regulă cu Focke al meu. Atâta vehemenţă (şi durere...), pentru a ajunge la... E. Constantinescu: nu afirmă direct, zice că aşa clevetesc gurile clevetitoare, că vreau să-i diminuez şansele la urne...Ba chiar şi pe ale Regelui!

I-am răspuns că m-a surprins; că nu mă aşteptam - dar acum, că am primit ceea ce nu era de aşteptat, scrisoarea, nu am ce răspunde la asemenea încriminări (că programul cuprinde mai multe declaraţii de război decât un pamflet jdanovist; denotă acelaşi infantilism pe care-l diagnostichez altora, că îi fac concurenţă lui Brucan, că sunt imoral, primitiv ...).

Încă o dată: ar fi bine să aibă el dreptate - în detrimentul meu. Dar simt că, chiar de are dreptate, nu spunerea ei l-a animat - în primul rând.

Oricum, sunt foarte amărât. Am şi motive.

AUGUST 1995

1 august 1995

Zi plină. Violentă.

I-am răspuns lui Focke. Calm, în contrast cu el. Da, dar calmul m-a costat.

Pe la orele zece am coborât să iau corespondența. A venit *Lumea liberă* şi *Micro Magazin* - fiecare cu pachetul ei de buletine de susținere. În total, azi: 44.

Asta fiind partea bună. Cealaltă: mi-a scris Laszlo: mi-a trimis numărul din *Adevărul* (23 iulie) cu demascarea mea şi cu o copie a replicii lui: foarte bună, aproape am fost gelos pe el şi trist că îmi luase caimacul. În cele din urmă m-am hotărît să răspund şi eu. I-am scris lui Laszlo, am început răspunsul, cred că are să meargă după cum l-am început. Acum e seara, târziu, căldura de azi m-a secătuit - ca şi dracii. Dar, cum să spun eu: dacă n-aş avea parte de aşa ceva, nu m-aş simți om.

Noapte bună.

Să nu uit: mi-a adus livreurul patru cutii cu hârtie: două albe, una canari, alta gri. Superbe, coloratele. I-am telefonat lui Alexandru şi i-am mulțumit.

Joi 3 august 1995

Căldura a devenit bucureşteană. N-am putut să mă odihnesc astă noapte, iar ziua de azi se anunță a fi şi mai cuptoroasă. Acum e ora 7 dimineața, la 10,30 am doctor (reumatologul Naveau - tare simpatic, deşi am impresia, aproape certitudinea că toți doctorii cu care am avut de-a face, aici, la N. D d. B. S. s-au arătat a fi foarte-simpatici).

Ieri am scris la răspunsul cu pricina. Am scris, am scris - vreo trei pagini țapene...Când...

Nu, n-a fost vreo revelație, doar aducere aminte: dar eu nu trebuie să mă las tras, atras în încăierare - asta vor ei: să mă coboare, să mă epuizeze. Fiindcă ei sunt mulți, iar eu, deo-

camdată, nu sunt apărat decât de Laszlo - sunt convins: şi alţii mă simpatizează (nu mulţi, dar există!), şi alţii sunt indignaţi de atacurile împotrivă-mi - dar... uite-aşa: nu le dă prin cap că ar putea pune mâna pe condei, să-şi facă opiniile cunoscute. Şi în asta e o situaţie deja-văzută: a mai fost şi în vara lui 1991, când, după 16 luni de... răbdare îngerească, am scris textul **Capra şi Căprarul.** Poate că n-ar fi ieşit atât de violent, dacă cei care gândeau asemănător mie - nu neapărat prieteni şi nu neapărat duşmani ai lui Breban - ar fi cedat reflexului minimal de normalitate şi ar fi tresărit măcar la atacurile repetate, din ce în ce mai obraznice (nimeni nu se gândea că l-ar putea "contraria" pe N. B.). Acum la fel: Filipescu, la telefon, cu mine, a fost mirat-amuzat - el fiind singurul în cunoştinţă de cauză (Securitatea cunoscută pe dinlăuntru). Lulu mi-a spus că i-a telefonat Ardelean - poate nu doar indignat, ci şi mult speriat - însă cum nu am nici o veste de la el, cred că era doar revoltat...

Asta cu "reacţiile". Desigur, e reconfortant să ştii că există pe lumea asta măcar un ins care se află alături de tine - cu condeiul, nu doar cu vorba (şi aceea şoptită).

Am mai spus, cred: lui Focke îi răspunsesem (patru variante de scrisoare!) - şi tot eram nemulţumit: deşi lui îi scăpase, în epistola către mine, numele lui E. Constantinescu, simţeam că nu era "suficient", ca să justifice criza lui de furie - cu insulte.

Într-o pauză, am reluat **Amnezia la români.** (Re)citind articolul despre Agricultură (pe care aveam de gând să-l trec pe ordinator), mi-am dat seama că... mă repet. În **Program** nu venisem cu nimic "nou", toate - şi încă altele, nespuse, nescrise încă - le scrisesem, hăt, în urmă cu peste un deceniu (şi parcă le pusesem pe hârtie mai limpede - oricum, mai detaşat - decât în textele electoraliceşti).

În pauza următoare, am luat volumul **Scrisori întredeschise.** În sfârşit, mi s-a făcut lumină-n sat, am înţeles

a) furia lui Focke;

b) campania de vară ediţia '95 de la Bucureşti.

Dar bine-nțeles că asta i-a deranjat - pe toți: răi și înrăiți: faptul că exista într-o **carte**, nu în vreun ziar oarecare - în sensul de obiect-ziar - **negrul-pe-alb al faptelor lor.**

Vineri 4 august 1995

Ieri după amiază a venit, de la Florin Ardelean, *Familia* pe iunie (deocamdată am citit polemicele lui Laszlo -așa ar fi trebuit să scriu eu!) și, într-un plic, tăieturi de presă: *Dilema, Adevărul* (Țîrlea și Popescu). Fără nici un cuvânt din partea lui - sau are să vină separat ? Din prudență, gândindu-se că tăieturile ar putea să se "piardă"?

Nu știu ce să mai fac: am, gata pentru expediere peste 60 de scrisori adresate susținătorilor care s-au exprimat (99%: din America; 95% oameni simpli, muncitori - chiar dacă unii sunt ingineri constructori, aici îi pun, mental, nu ca să-i discreditez - din contra). O surpriză: George Sencovici - dar a trimis formularul la ziar (prin el l-am primit). Ziceam că am scris, dar... dar nu mai am bani de timbre (ar costa vreo cinci sute de franci acest transport). Ștefana Bianu a promis că trimite ceva timbre - aștept.

Recitind **Scrisori întredeschise** sunt împărțit, îndoit, sfârtecat:

a) n-am făcut bine dând publicității asemenea intimitățuri (precum părerile mele despre "cei buni - stricați");

b) bine am făcut - și ce păcat că nu a apărut volumul la sfârșitul lui 1990, la Liiceanitas!

Sâmbătă 5 august 1995

Peste jumătate de oră mă duc la Primărie, deși nu cred să găsesc pe cineva în această lună de august - și încă sâmbătă: necazurile cu apartamentul.

Nu trebuie să mă las colonizat, ocupat de afacerile electoralicești - oricâte satisfacții mi-ar procura scrisorelele de la oamenii de mijloc ce-și trimit susținerea.

Nu trebuie să mă las antrenat în polemici-hărţuieli iniţiate de alţii, pe terenul lor, în momentul hotărît de ei, deci a lor fiind superioritatea psihologică. Doar am promis că atât cât va dura "campania electorală" (mai bine zis: cât voi rezista eu), nu voi angaja polemici cu persoane din... tabăra mea. Am apucat a zice că suntem de aceeaşi parte a baricadei, că nu suntem adversari, ci competitori - trebuie să mă ţin de asta. Deci aşa cum n-am răspuns la reacţia lui Coposu, nici la a lui Ţăranu, n-am să clintesc-clipesc nici la a lui Focke (aceasta fiind "confidenţială"); cât despre lătrăturile ***adversarilor*** - voi hotărî eu cum, când, cât le răspund.

Există atacuri la adresa "competitorilor", vor băga de seamă unii - "chiar acum!". Adevărat, există chiar-acum, dar în cărţi predate spre editare în urmă cu cinci ani. Eu am fost primul care a deplorat nepublicarea volumului de **Scrisori** la Humanitas - dar dacă Liiceanu n-a avut (fulgerător!) hârtie... Ar fi apărut în 1990, cel mai târziu în 1991, iar acum n-am mai fi vorbit de el, nici de atacurile vizându-i pe cei buni...

Duminică 6 august 1995

S-a mai răcorit cuptorul, a devenit mai respirabil aerul; deie Domnul să o ţină tot aşa...

Ieri Alex. Danielopol (cunoscut la prof. Roşca, unde ne întâlnisem cu Balladur) mi-a trimis două cărţi scoase la Bucureşti în legătură cu Basarabia. În 1944-45 el a fost jurist în comisia pentru Aplicarea Armistiţiului şi s-a bătut, s-a zbătut să-si scape pe refugiaţi de "repatrierea în Siberia". Încă n-am parcurs cărţile cu creionul în mână, dar în scrisoarea însoţitoare, Alex. Danielopol spune că aceste documente, ajunse în mâinile lui Halippa, ar fi fost încredinţate spre salvare-păstrare "mitropoliţilor Ardealului şi Olteniei, ambii basarabeni de baştină" - astfel, au ajuns până în zilele noastre... Probabil a vrut să spună: "actualilor mitropoliţi" - ceea ce ne-ar aduce la Plămădeală şi la Vornicescu ...

Ieri au mai venit 19 buletine susţinătoare (din care 11 adunate de P. Potopea din Cleveland. S-au făcut de toate 185 - nimica toată până la...100. 000!

Aseară mi-a telefonat un român. A spus că îl cunosc - şi-a spus numele. Nu-mi era cunoscut (de la Rupea, zicea el). Când a adăugat că e soţul Luciei Comăniţă, am zis: «Aaaa! Pe Lucia o cunosc bine!» - gafă de care nu-mi pare rău nici acum. Era şi ea alături - în vizită la Paris, cu ginerele, neamţ, fiica fiind ca şi mamă-sa, doctor-în-Germania. După ce s-a asigurat că, da, candidez, m-a întrebat care partid mă susţine. N-a acceptat că pe mine nu mă susţine vreun partid - şi m-a îndemnat să îndrept grabnic această situaţie. Am promis că am să mă gândesc... Da, domnule. Ce-am mai iubit-o pe Lucia, fata popii din Fântâna, pe când eram elev în vacanţă - în 1952. Cum ar veni, acum 43 ani!

Marţi 8 august 1995

Ieri, 7 august am împlinit 27 ani de căsătorie. Am plecat devreme, dimineaţa, cu cele mai bune intenţii. Numai că august e august la Paris, aşa că am luat un singur trandafir - unu, dar frumos... Ba chiar Ana a zis că e foaaarte frumos.

Tot ieri am fost la poştă cu cele vreo 60 scrisori de expediat - mai ales în America: a costat expediatul vreo 370 franci. Azi trebuie să mai trimit vreo zece - fiindcă ieri am primit mesajul de la Rodica Vasilcan şi i-am şi răspuns. Sper că e bunişor răspunsul.

Tot de ieri (de fapt începând din noaptea de duminică spre luni) s-a răcit timpul. Ieri am respirat în voie - a plouat. Azi am început a tremura...

Azi vine Filip de la Formentera. Am să-l aştept la staţia RER de la Denfert - cu căruciorul. Nici un semn de la logicielul de ***sauvgarde...***

Am fost la poştă, am depus 11 scrisori - una pentru Ştefana şi Alexandru Bianu. Nu mă simt în apele mele. Deloc - dar deloc. O să trăim - dac-o să vedem...

Miercuri 9 august

A venit Filip de la Formentera. Bronzat, fericit. Deci şi noi suntem şi bronzaţi şi fericiţi.

Ieri am primit "transportul" de la *Lumea liberă:* pentru azi am de depus la poştă aproape 30 scrisori de răspuns. Dintre "corespondenţi" unul, "ardelean de origine", profund analfabet şi idiot - n-a priceput nimic din ce a citit, mă somează să-i spun eu lui cât am plătit jurnalelor care mă publică, fiindcă pe el l-au tot înşelat hoţii de americani - şi ziarele n-au scris nimic ...; altul, mai cult şi mai deştept se adresează ziarului, explicând că nu am nici o şansă, oricât de "băiat deştept" aş fi... Dacă am să scriu o carte de mărturii cu acest prilej, ăstora n-o să le cer voie ca să le reproduc fragmente (să nu uit scrisoarea de la "un grup de credincioşi ortodocşi").

Ora 11: M-am întors de la poştă: 26 scrisori au costat peste 200 franci! Nu se mai poate aşa. Am să anunţ prin *Lumea liberă* şi prin *Micro Magazin* că nu voi mai putea răspunde în scris decât celor care-mi vor trimite plicul timbrat.

În continuare abătut. Prost dispus.

Ar fi timpul să mă ocup şi de mine ...

Sâmbătă 12 august 1995

Acum este ora 11.15. De la ora 7.30 Filip a trebuit să meşterească la ordinator care nu voia deloc să meargă; a reinstalat toate chestiile. În timp ce Filip lucra, mi-a telefonat Laszlo de la Cluj: că i-a telefonat Dimisianu, să-l anunţe că îi publică textul... «Cred că a lucrat faptul de a-i fi anunţat că, dacă nu mi-l publică ei, nu-i nimic - am trimis textul la Paris şi are să fie publicat în America...»

Am trimis o epistolă lui Chirac - cu data de 11 august.

Când m-am întors de la poştă (unde am expediat şi **Bonifacia,** pentru Lulu - să o dea lui Dan Petrescu [ah, parantezele, mele!]), am găsit o scrisoare de la Florin Ardelean. Îmi

"mărturisea", vinovat, că fusese "activist de UTC"... I-am scris numaidecât, am pus scrisoarea la cutia din faţa imobilului, să fie ridicată la ora 15. L-am liniştit: şi ce dacă ***a fost*** activist UTC ? Contează ***ce a făcut*** (rău) - or aşa ceva nu există. M-a impresionat, m-a tulburat mai degrabă. E singurul pe care-l cunosc să sufere din pricina asta.

Acum este ora 21 şi căldura a devenit de-a dreptul insuportabilă. Poate dă Domnul să plouă în astă noapte, să ne mai răcorim sufletul...

Duminică 13 august 1995

Chiar aşa a făcut timpul-probabil: [mi (ţi)] s-a răcorit. Aerul a devenit, în sfârşit, respirabil. Atât că la **Jurnal** mă bate la cap şi mă perturbă înregistrarea automată - care face şi gălăgie.

Este ora şi am să fac - în sfârşit - o primblare.

Pe la prânz a telefonat Sencovici: vai, nu se poate face scaner pentru texte româneşti. Asta este. Sunt dezolat. S-a propus să contribuie cu ceva. I-am răspuns că ... nu ştiu ce să-i răspund. "Campania" o fac după teoria plapomei: cât mă ajunge - nu mai mult...

Joi 17 august 1995

N-am mai notat, deşi am tot vrut...

Între timp, am terminat F din **Alfabecedar** - un total de cca 500 pagini (550 din textul dactilografiat) şi în jur de 20. 000 cuvinte - faţă de 17. 000.

Am mai primit scrisori de susţinere - ieri a fost zi bogată, azi numai două înainte de prânz.

Mi-a scris Cistelecan: că pleacă la ţară, să-i scriu lui V. Podoabă, lui să-i trimită Lulu **Ostinato** ... Ei, da: exact asta i-am scris-o de multe ori. . .

Sunt binişor nervos - am şi motive.

Duminică 20 august 1995

Azi mi s-a telefonat de la *Ziua* (iar am fost umilit că nu am fax...): un grup de studenţi de la Cluj vor să formeze un fel de "echipe" care să mobilizeze tineretul pentru alegeri. Vor să ia legătura cu celelalte centre universitare.

Mărturisesc: mi-a făcut plăcere vestea. I-am rugat pe cei de la *Ziua* să publice scrisoarea studenţilor, să-mi trimită mie o copie, iar eu să le răspund în acelaşi mod.

Am lucrat azi la **Răul absolut**. Cred că am terminat.

Îl începusem în 16 august, dar din motive... sentimentale, i-am pus: 14 august.

Vineri 18 am primit somaţia de la Prefectură.

Luni 21 august 1995

Am dormit prost, hătuit de vise cu expulzamentul.

Am multiplicat **Răul absolut,** l-am pus în primele (opt) plicuri şi am să le pun la poştă, în drum spre... rue Brézin - nu mai avem telefonul D-nei Lacour.

Curaj, găină.

Abia acum mi-a trecut prin cap: că nu-mi trece prin cap ... cu ce mă ocup eu ("Răul absolut"!), în timp ce casa mi se prăbuşeşte în cap şi în curând o să dormim sub tavanul cerului. Ei, da - ăsta sunt, nu altul.

Am fost la Mme Lacour, nu la ea trebuia să mă duc; am să merg miercuri la altă Mme Lacour, în altă curte.

(...)

JURNAL DE EXPULZAT
(1995)

AUGUST 1995

Paris 23 august 1995

La ora 9,45 am intrat la Mme Exertier, asistenta socială.
La ora 10,03 am ieşit – uşurat, asigurat.
La ora 10,10 poliţaiul şi portărelul m-au împiedicat să urc la etajul VII – uşa sigilată. Expulzare.
La ora 15 – am ajuns la B.

Paris 23 august 1995 II

La ora 9,45 am intrat la Mme Kertesz.
La ora 10,03 am ieşit – fericit.
La ora 10,10 am aflat de la poliţai că nu am voie să urc şi că "votre fils est parti avec le chat".
La ora 11 a revenit Filip în faţa imobilului. L-am trimis la B.
La ora 13 a venit Ana de la Bibliotecă.
La ora 13,20 Filip s-a întors cu un taxi.
La ora 14 am ajuns aici, la B.
La ora 15 am scris prima însemnare.

Paris 23 august 1995 III

La ora 9,45 eram la Mme Asist. soc.
La ora 10,11 eram în stradă.
La ora 11 a venit şi Filip – în stradă.
La ora 13 a venit şi Ana – am stat în stradă.

La ora 14 am ajuns la B.
Acum este ora 20.00.
Acum este ora 20.00, din 23 august 1995.
La această oră (şi un minut) îmi aduc aminte:
Am uitat să iau prosoape;
Am uitat să iau foarfeci;
Am uitat să iau totul.
Ceea ce e neliniştitor: constatarea că nu sunt neliniştit; gândindu-mă la ceea ce ne-au luat şi n-o să mai avem niciodată, constat că puţin îmi pasă.

24 august 1955 +)

Ieri, la 23 august – la ora 9,45, la ora 10,03, la ora 10,10.
Expulzare.
Acum, la B.
Nu mişcă telefonul deloc. Eram convins că, după cinci minute – hai zece – de la emiterea semnalelor de "detresse", are să mi se răspundă: "Venim, venim – ţine-te bine, că venim!"
Ieri, 23 august 1995, am fost expulzaţi.
Azi, 24 august (1995) suntem – de o zi întreagă – expulzaţi.
Acum eu sunt, nu un om, nu un scriitor – un expulzat. De o zi.

24 august 1975 +)

Ieri, 23 august la ora 10,10: expulzarea.
Azi, la ora 12,45 primul semn de primire a mesajului: Jack Lang.
Telefon de la Ion Condiescu: se oferă să ne faciliteze legătura cu un avocat. Îi mulţumesc, fără să-i spun că nu ştiu ce aş face cu un avocat.
Filip a plecat la Maia, unde l-a lăsat pe Take motanul.

Ora 18. Am trimis un fax şi lui Jean-Louis Debré, acum ministru de Interne (fost judecător de instrucţie în "Afacerea Tănase-Goma").

25 august 1995

La 23 august (!) 1995 (?), ora 10,10 am fost expulzaţi. Pentru neplata chiriei doi ani. Am putut lua ceva medicamente, ceva "hârtii", două slipuri şi câte o bluză pentru fiecare. Mare favoare-mare. Tipul de la OPAC mi-a acordat "Deux minutes". A descuiat, m-a lăsat să intru, dar stătea la curul meu, zicând, cam din zece în zece secunde:

"Deux minutes, deux minutes!"

M-am simţit dintr-o dată atât de acasă, atât de în închisoare, încât... m-am zăpăcit cumplit, n-am mai fost în stare să-mi urmăresc gândul, intenţia de a lua cutare lucru, de a nu-l uita pe cutare.

De atunci – 23 august 1995 – suntem pe capul familiei B.

Ieri, azi, am dat semnale, am trimis faxuri. Aşteptăm rezultatele (imediate!). Dacă până azi la prânz nu se mişcă nimic, fiind vineri, va trebui să aşteptăm până luni – o eternitate în acest timp dilatat.

Am fost tentat să pun cruce candidaturii – nu mai am agenda, nu mai am adresele, nici caietul verde în care scrisesem pe susţinători, nu mai am ordinatorul ca să pot "face" texte de trimis, nici măcar o maşină de scris – nu mai am ni-mic. Ana a zis:

"Şi ce faci cu oamenii care ţi-au scris, au avut încredere în tine – ce-ai să le spui: că ai fost expulzat? Nu e un motiv, e un pretext!"

Încă o dată: ştiam eu pe cine iau de nevastă. Uite, suntem în a treia zi şi ea încă nu mi-a reproşat că din pricina mea am fost expulzaţi; şi nici Filip, extrem de şocat (sper să nu fie şi traumatizat).

Aşa că mi-am zis: până (prin) 21 septembrie (echinoxul de toamnă, antipodul celui de primăvară, când mi-am declarat

candidatura) pot absenta de la telefon. Mai mult – ba. Dacă nu pot reînnoda până la 21 septembrie (hai: 2 octombrie – că tot împlinesc 60 ani), atunci abandonez – dar ***cum***? Cum am să formulez hotărârea de renunțare?

B. caută pentru noi locuință pentru o lună. Prima adresă: un studio de 18 m.p. în care nu intră ***și*** o saltea. Numai necazuri pricinuiesc în jur. Se pare că nefericiții, nenorocoșii, păguboșii emană o anumită odoare (sau "unde"?) care îi fac/e pe ceilalți să-i evite, să se debaraseze cât mai curând de ei. Noi avem o astfel de odoare. Încep a-i simți efectul. Prin efectul produs asupra altora.

Ieri Filip a adus de la vechea adresă corespondența: 4 susținători și *Vatra* – care publică trei scrisori de-ale mele (trimise redacției de Țepeneag, prin Angela Marinescu): 1. din 15 oct. 1973; 2. din 27 febr. 1975 – și 3. din 1 aug. 1973.

Nu înțeleg nici ordinea în care a ținut să fie publicate, cu mai puțin motivul (motivația).

25 august '95 bis

În 23 august am fost expulzați.

Între 23-24-25 august am fost găzduiți de B.

Acum (ora 19) am aterizat la Ioana C. și la Tudor P.

Hotărât: nefericiții, hăituiții, excluşii produc o anume odoare care-i sperie pe cei normali.

Să nu uit: în jurul expulzării (în 22 august) au fost la noi Alla Rusu cu fratele ei Ștefan, sculptorul – ne-am simțit bine, le-am arătat (ultimilor), de la fereastra odăii mele, atelierul lui Brâncuşi, ocupat înainte de l'impasee Ronsin.

Sâmbătă 26 august 1995

În față: două zile goale – nu-i rău spus: lungi ca zilele de post.

Așteptăm pogorârea Duhului Sfânt.

Se vede că mirosim a cadavru – hai să fiu generos cu noi înşine: a pre-cadavru – de ne-au lăsat din braţe amicii de până adineauri (când nu eram expulzaţi).

La 23 august '95, la ora 10.10 eram gata-expulzaţi – dar eu nu ştiam (ca la radio Erevan). Când am ajuns acasă (de la Mme Exertier) Filip era deja pe drumuri, dat afară – nu ca mine, nelăsat să intru – în braţe cu pisicul învelit într-o pătură (uite cum a salvat el măcar o pătură).

Ziceam: la un moment dat puţin îmi păsa de pierderea "hârtiilor" (manuscrise, dactilograme, în ordinator, pe dischete). Acum este un alt moment-dat: trebui să-mi pese!, hârtiile fiind singura moştenire pe care o las în urmă. Alta nu m-am învrednicit să adun.

Ziceam: mă tem de momentul în care voi realiza realitatea – au trecut, iată, 23, 24, 25 zile, am început-o pe a 26-a patra şi încă nu s-a arătat. S-o doresc cât mai îndepărtată.

Ora 11.00: începe să vină. Un val care încearcă să mă acopere, înghită, tragă cu el, ducă – deocamdată îmi trage picioarele, cât să-mi spună că el e aici: şi are să vină data viitoare.

Notez o impresie ce n-am putut-o consemna până acum:

Dorm. Se produce un zgomot care mă trezeşte. Treaz, recapitulez: de ce va fi atât de mare, imens, enorm intervalul dintre semnalul sonor (cauza) şi efectul – trezirea? Ba, vizual, lung al naibii: de aici până dincolo de dincoace. În timpul doi am impresia că efectul şi cauza schimbă locurile, astfel: "S-a produs zgomotul, ***pentru că*** m-am trezit!"

Mi-a dat Tudor aseară Volkoff "Le Montage". Scrie ca un zeu acest porc de rus – mama lui, că bine mai scrie (ca un rus!). Cum n-o să ajungem noi, bravii scriitori români să scriem – în veac. La acest boseak sunt suficiente primele 10 pagini pentru a-ţi da seama cu cine ai de-a face: cu un rus cu trei coaie de prozator.

Duminică 27 august 1995

Că va fi fost, cândva, la 27 august? Nu-mi vine în minte.

Şi azi inactivitate (silnică). De mâine vom avea ce aştepta ca răspunsuri la strigătele noastre de ajutor.

S-a răcit timpul. Sau eu să mă fi răcit?

Ieri i-am scris lui Laszlo. Acum îi scriu lui Podoabă.

Începând cu acest jurnal, trebuie să învăţ... contrariul unui jurnal: să mă tac; eu pe mine. Să nu aştern pe hârtie chiar totul, tot ce ştiu, tot ce gândesc, cred; tot ce mi s-a-ntâmplat, ce mi s-a spus, tot ce am răspuns eu... Are să fie un exerciţiu dureros, tardiv şi nu cred că voi izbuti – dar este absolut necesar să încerc. Altfel nu merge. Adevărat, o întâmplare neplăcută, o vorbă ofensatoare ori doar deziluzionantă (te aşteptai la altceva – la contrariul), pusă pe hârtie te doare mai puţin, pentru că te-ai uşurat de ea. Dar nu mai trebuie – în împrejurările de faţă, să aştern pe hârtie chiar totul-totul.

Prin această "discreţie" (dar este?), îi absolv pe cei din jur de... temerea de a fi "puşi în jurnal".

Se pare că o să avem o cămăruţă la Biserica catolică – până la 1 octombrie.

Luni 28 august 1995

Am dormit rău, amândoi, îngrijoraţi, cu sentimentul acut al abandonului – exact ce nu vreau să scriu aici; ceea ce nu voi mai scrie vreodată, chiar de risc să-mi castrez jurnalul.

Acum este ora 8, la 9 plec spre spital, să iau r.v. cu dr. Duret şi cu dr. Naveau, reumatologul. Am să trec şi pe "acasă", ca să iau corespondenţa. Apoi la farmacie. Trebuie să fac în aşa fel încât să fiu înapoi la ora 10 – ca să încep a da telefoane; ca să aştept telefoane.

Ora 10.30. Răspuns de la Lang (prin secretară): a trimis scrisoarea. De întrevedere încă nu poate fi vorba. Răbdare. Are să mă anunţe secretara (o cheamă Anne...).

Am luat r.v. pentru Duret şi pentru Naveau – n-am luat medicamente, era închis.

I-au venit lui Filip hârtiile de la şcoală: începe în 4 sept.

Adineauri: Monique Lang mi-a fixat r.v. pentru miercuri 30 august la orele 18,30. Am rugat-o pe Dominique să mă sfătuiască ce să-i cer.

Am privit casa-noastră de afară, se înţelege. La odaia mea era încă perdeaua galbenă, de in. Să fie vreun semn? Bun?

Ora 19,00. Nu, nu, nu: n-am să mai scriu numele persoanelor în jurnal, deci n-am să le mai fac personaje. N-am să mai consemnez nici evenimentele legate de ei/ele. Am să le restitui ordinatorul.

Veşti bune: odaia de la Misiunea catolică este foarte decentă. Părintele Surdu un om minunat – păcat că n-are voce (ca un catolic ce se respectă).

A venit *Românul liber* nr.le 8-9/1995. O cronichetă la **Justa** semnată: Tania Radu. Nu ştiu cine este "Antonia" cu care o compară – un personaj al altcuiva? Să fie oare... **Bonifacia**? Sau poate personajul din tabloul reprodus pe copertă?

Şi nu se mai termină această strănenorocită zi de 28 august, cu veştile ei proaste, ucigaşe. Şi Filip – dar nu le numesc! Uite-aşa!

Sunt convins că mâine 29 august, dar mai ales 30, miercuri, are să fie cu veşti bune. În principiu, joi duc o parte din boarfe.

Marţi 29 august 1995

Ne-am mutat la bunica Pamelei.

Miercuri 30 august 1995

Azi facem săptămâna.
Nu-mi vine să notez.
Intră şi multă superstiţie în refuz.

Dacă supraviețuiesc acestei încercări, îmi schimb modul de a scrie. Sau, mai cinstit, nu mai scriu deloc. Sau: altfel – prin ***absența*** unor întâmplări, persoane, personaje decât prin modificarea unghiului de privire.

Joi 31 august 1995

Ieri la 18,30 am fost la Monique Lang. S-a luminat (corect: se va lumina) cerul. Mâine, vineri pleacă amândoi în China, la colocviul despre femeie, au să stea 2 săptămâni, dar la întoarcere o să stăm de vorbă. N-a promis ceva concret, dar am încredere.

Azi, la 10 I-am telefonat lui B. L-am întrebat:

1. Mai este dispus să facă/dea ce-I spunea tipul de la OPAC? Răspuns: "Bine-nțeles, nu!";

2. Ar fi dispus să cumpere o carte, două, cum promisese? Răspuns: "Bineînțeles, nu!";

3. Dacă pivnița lor e plină de praf, cum spusese, o desprăfuim noi – ca să avem unde pune câteva cutii cu lucruri...

Răspuns: "N-am spus că e praf, am spus că e plină cu lucruri de-ale noastre".

Cu toate că îmi pusesem o mie de speranțe în acest telefon (îmi scrisesem pe o hârtie întrebările...), am răsuflat ușurat când am ajuns la ultima, era cât pe ce să închid telefonul, fără să mai aștept răspuns și la asta – îmi ajunsese răspunsul prim, cel cu "bineînțeles"-ul.

Să văd ce face Brb., întâlnit întâmplător, când mă îndreptam spre Monique Lang.

Am mai primit câteva scrisori de susținere.

Seara. Nu-mi vine să mai scriu. Deloc, decolo. Despre nimic. Niciodată. Nu mai vreau să scriu ***despre.***

Îmi vin în minte câteva "plângeri" ale lui Hesse: că scriitorul este un păgubos, totdeauna ajunge altunde decât avusese de gând, ba chiar "asigurase" prin... început. Mai spunea că scopul pe care și-l propune un scriitor nu este

niciodată cel-bun, dar că luând-o pe de lături, rătăcindu-se, greşind... în cel din urmă reuşeşte (în ciuda voinţei sale).

Ce am vrut să spun cu Hesse? Ştiu eu bine ce – mai ales *de ce*: ca să fac diversiune, să nu mă mai gândesc la "bineînţeles"-uri.

SEPTEMBRIE 1995

Vineri 1 septembrie 1995

Nu, nu. N-am să mai pun în jurnal tot ce ştiu, ce s-a întâmplat.

A trebuit să-mi cadă în cap şi această nenorocire (la vârsta mea! , ar fi zis Anse Bundrean al lui Faulkner), ca să deschid ochii şi să spun: "Nu ***aşa***. Nu ştiu cum altfel – dar nu ca până acum!"

Ieri am expediat două scrisori: la *Lumea liberă* şi la *Micro Magazin*. Cu un apel (scris de mână) pentru "atomizarea campaniei". Pe Cornel Dumitrescu l-am rugat să-l contacteze pe S.G. (eu nemaiavând agenda, nu-i ştiu adresa), spunându-i să-mi telefoneze.

N-am nici un drept să le reproşez oamenilor că ***fug*** de omul nefericit – au ei nefericirile lor. E un reflex natural, cum e frica mea de cerşetori, spaima de agonici. Dar am dreptul să fiu amar că unii dintre cei ce-mi erau mai aproape "înainte de 23 august" s-au speriat de ceea ce ni se întâmplase – nouă! – şi s-au îndepărtat fără menajamente, folosind chiar şi minciuna în justificarea lor grăbită – ca să nu mai vorbim de cinism ("bineînţeles!"); ***ne-au abandonat***. Scurta perioadă de tranziţie (două-trei zile) a fost marcată de reproşuri: "Trebuia să faci aşa", "De ce n-ai făcut aşa?", "Ar fi trebuit să-mi spui din timp..." şi chiar şi sfaturi: "Uite ce trebuie să faci tu de-acum încolo: să scrii articole în presa franceză!" Nu mai am energie să realizez perfecta inutilitate a somaţiilor şi lumina soluţiilor.

Am visat-o pe Monica Lovinescu – în mare-trecere, undeva la o reuniune, ori poate în gară. N-am rostit cuvinte decât în gând(ul visului), dar ne-am salutat prin gesturi, prin zâmbete.

După ce am să mă întorc de la poştă (de fapt: de la portarul imobilului – fost al – nostru), am să-i telefonez lui Glucksmann: să-i povestesc ultima... Care, ultimă?

Stau în faţa caietului. Nu-mi vine să pun pe hârtie ceea ce aş fi pus fără ezitare "înainte de 23 august". Să fia asta autocenzura de care sufereau confraţii din România? Care operează, nu neapărat din pricina fricii de "consecinţe" – ci aşa, dintr-un fel de lehamite, de greaţă; de respingere (mentală) a realităţii cumplite, sau doar mizerabile?

Dacă este aşa, atunci am greşit când i-am atacat cu atâta brutalitate – dar mai ales cu atâta ne-înţelegere.

Da, dar nu! I.D. Sîrbu nu tot din realitatea aceea venea? Nu tot în ea se scălda? De ce el a dat cărţi normale, cărţi adevărate – excepţionale în contextul românesc?

Unde am greşit? Şi cum? Faţă de... - ştiu: toţi... O să am timp să mă întreb, chiar suficient timp să şi găsesc răspuns.

Admit: e greu la vârsta mea să încep o viaţă nouă, dar să o continui pe aceeaşi – oarecum altfel? Un pic mai spre stânga-sus? Ar fi chiar recomandabil, pentru întreruperea monotoniei.

Să zicem că "după 23 august" va fi *altfel* (ne vom... muta şi vom vedea), dar cea dinainte (de 23 august) din / în câte etape era? Să iau în seamă şi viaţa, nu doar scrisul?

Dacă mai apuc să şi scriu în acest "după 23 august", cu certitudine are să fie ceva decantat şi mortăcios, ponderat şi scăldător; ceva să nu supere pe nimeni (în afară de mine), să fie bine cu toată lumea şi tot românul să prospere.

Am să mă opresc din "campanie". Am ţinut-o "din primăvară până-n toamnă", mai mult nu mă ţin nici balamalele, nici gândurile: dacă nu mă pot gândi la *asta*, fiind acaparat, colonizat, strivit de expulzare, la ce bun să continui? Aşa, ca

să mă aflu în treabă? Voi da anunțul – de oprire – la 21 septembrie.

Ora 18,00: Azi telefonul a tăcut surprinzător – doar Ana a sunat de două ori de la Bibliotecă (să întrebe dacă n-a sunat cineva).

La 2 oct. am proces. Pentru expulzare. Drăguț cadou de ziua mea.

Ora 19,00. Mâine și poimâine o să am timp liber berechet. Să tot scriu – dar dacă nu-mi vine... Așa, că nu-mi vine.

Să fii expulzat. Întâi din acasa ta, din Basarabia; apoi din libertate; apoi din "breaslă"; ajuns în Occident, după 17 ani să fii expulzat din exil – iar după 18 din casa-din-exil... Și să nu ai cui te adresa întru agiutoriu... Am spus și repet: nefericirea miroase puternic, alungând pe cei care ar da să se apropie. Uite, de pildă Cr. Știu că știe (de la Brb.), însă din seara zilei în care l-am întâlnit pe stradă, ducându-mă la Lang (m-am uitat îndărăt: asta s-a întâmplat miercuri 30 august). Dar nu mi-a dat un telefon, măcar cât să mi se plângă el, ca de obicei, de soarta crudă și nedreaptă.

Sâmbătă 2 septembrie 1995

Tot n-am ce scrie aici decât informațiuni:

Ieri am primit scrisoare de la Florin Ardelean. Se arată mulțumit că nu l-am "condamnat" pentru starea lui dinainte de '89. Ce-am ajuns! Și parcă era mirat, se aștepta la rău...

Acum (ora 9,30) mă duc să iau corespondența de pe 46 Av. Jean Moulin. Nu aștept ceva plăcut stării noastre de acum, ci aștept ceva să-mi ocupe timpul, să-mi ocupe gândul – zic: cu cât vor fi mai multe buletine de susținere, cu atât mai mult timp scos de sub mâna Prezentului Scârbavnic.

Mi-a venit acum: ce-ar zice alt scriitor român ce mi se întâmplă? – păi ar zice cam așa: "Ehei, câte alte nenorociri nu mi-au căzut mie în cap, chiar mai cumplite decât o expulzare – și n-am mai făcut caz, nici carte din ea, ca să-mi întind încă o dată mațele pe palme."

Aşa o fi – dar de ce? El va explica: din discreţie, din pudoare. Eu găsesc mai indiscret, mai impudic să întinzi pe palme maţele ***altuia*** (în cazul în care întâmplarea e reală), decât pe ale tale proprii.

Şi nu. Chestiunea se află în altă parte. Probabil va fi vorba de pudoare în general; de teama de a nu atinge un rău real – întâmplat cuiva cunoscut – ca să nu-l stârneşti să se răstoarne asupră-ţi.

M-am întors (ora 11). Am primit o singură scrisoare – una returată pentru că n-am scris adresa completă, Constantin Cercel din Los Angeles – uite că am căpătat două texte: bio-biblio şi "Tineret..." Pentru că D-na B., deşi a promis de trei zile că îmi trimite setul întreg de 67 pagini, să-l copieze Ana, promisiune s-a făcut, ca de obicei.

Mă uit la această hârtie cu interes: parcă ar fi a altuia – din moment ce mi-a venit prin poştă...

Duminică 3 septembrie 1995

Aseară, un telefon bun. Numai că aşa cum nu mai dau numele celor ce m-au lăsat din braţe când aveam mai multă nevoie de ei, n-am să dau nici numele bunilor. Mai degrabă din superstiţie (şi dacă nu se adevereşte buna-veste?)

Alaltăieri mi-a venit o scrisoare: "Le livre de Goma – du Monde entier".

Confuzia s-a operat pe dată: colecţia de la Gallimard în care am publicat cinci cărţi se numeşte chiar aşa "Du monde entier" – iar cărţi am, slavă Domnului, dacă le socotesc numai pe cele apărute în franceză. Dar, vai: este vorba de genealogie, răspândire, statistici – ale numelui Goma în lumea întreagă. Dacă aş fi avut bani, zău că aş fi comandat-o.

Poate că mă apuc de scris – cu creionul...

Luni 4 septembrie 1995

Fie să încep o etapă bună – chiar cu Lunea.

In principiu, azi e bună – plină am vrut să spun: r.v. la dr. Duret, corespondenţa, rue Brézin, informare de garde-meubles, telefon la B.

Se anunţă ceva mai lumină: S.B. şi Pj. Se interesează în jur.

Marţi 5 septembrie 1995

Nimic notabil. Speranţa s-a mai cristalizat. Dar tot în stare de levitaţie rămânem.

Nu-mi vine să notez evenimentele; nici numele actorilor.

Ieri mi-am aruncat ochii pe **Amnezia la români** (II). Deşi mai făcusem constatarea: "Dar spusesem totul, de acum vreo 10-12 ani!", am făcut-o şi ieri. Vorbesc de **Program.** Adevărat: data trecută à propos de a doua parte a cărţii, ieri despre întâia (aşa citesc eu).

Miercuri 6 septembrie 1995

Ieri, zi grea. Mers prin nisip gros; călcat în grâu, la siloz: nu numai că nu înaintezi, dar te scufunzi. Binevoitorii s-au manifestat cu promisiuni, dar nici un alt semn, concret. Uite, Brb. De o săptămână întreagă mă tot protejează – de la distanţa telefonului – e mai înţelept; şi mai ieftin.

Azi ar trebui să mă întâlnesc cu Ceia.

23 august (-) a pus punct unei perioade. De-acum nimic n-are să mai fie ca înainte. Dintr-o dată totul s-a golit de... pastă, tubul e numai bun de aruncat. Astă noapte, (când nu dormeam) mi s-a arătat "viaţa" în cel mai banal chip cu putinţă: "cămaşa sasului" – dar nu aşa, în principiu: scurtă-şi-căcată, ci ***scurtată,*** până ajunge ca hanoracul meu de închisoare: lung până la... coşul pieptului, de câte fâşii rupsesem din poale ca să fac şireturi.

Mă opresc aici, ca să nu vorbim despre moarte.

Joi 7 septembrie 1995

Probabil am să mă duc la Romainville, la depozit, să recuperez ceva lucruri. Am primit scrisoare de la Laszlo. I-am răspuns. I-am scris şi lui Antonesei, urmează să i-o dau prin Ceia.

Luni 11 septembrie 1995

La 10 am r.v. la dr. Naveau, reumatologul. Sper să-mi facă o infiltraţie în mână.

Ieri i-am văzut, îndelung, pe Cei (pluralul de la Ceia).

Marţi 12 septembrie 1995

Mâine facem trei săptămâni.

Ieri la Naveau. Nu mi-a făcut infiltraţie: cortizonul "cauzează" dacă e administrat la interval mai scurt decât o lună (am vrut să spun: două luni). A zis ca să "urmez" cu alifia şi pastilele.

Mare tristeţe: gardianul imobilului nostru, corsicanul Casteras, fost jandarm de felul lui, m-a anunţat, ritos, sever (ca la ei) că nu-mi mai primeşte corespondenţa "începând de mâine". M-am dus la poşta de pe Alésia şi am închiriat pe trei luni un PR: 110 franci înscrierea, plus câte 2,80 de fiecare bucată primită – o avere! Azi mă duc să schimb regimul: din PR, în ***changement d'adresse***. Anca Bratu îmi găzduieşte, nu doar feciorul.

Ieri am primit alt text de la Laszlo: "Întrebări". Mi-a făcut o imensă plăcere: e singurul care s-a gândit că în curând împlinesc 60 de ani.

Miercuri 13 septembrie 1995

Ieri am avut două "uriaşe succese": 1. Am reuşit să fac schimbul de adresă fără să mai plătesc o dată: banii de la poste-restante au trecut la changement d'adresse; 2. Doamna Bernage

de la SGL* a fost foarte prevenitoare şi a promis că va face ceva.

Acum e 7,30, mă pregătesc de drum: mă duc la depozit. În maşina Ancăi, cu Charlie şi cu Filip. De la Ion vom merge cu două maşini.

Ricci a acceptat să-mi găzduiască un număr de cutii cu lucruri.

Joi 14 septembrie 1995

Ieri am fost la depozit. Am luat vreo 30 cutii, majoritatea hainelor, ordinatorul, HF-ul lui Filip. N-am găsit nici o maşină de scris, nici telefonul, nici "fleacurile" puse într-o pungă, pe scaunul biroului, la plecare – şi uitat/e. O parte din haine le-a adus Filip la Paris (cu maşina charlilor), eu cu Ion am dus restul la St.-Maur, la Ricci.

Azi la asist. soc. – a treia! Va trebui să reîncep cu povestirea vieţii – mama ei de viaţă!

Vineri 15 septembrie 1995

Azi la 10,30 am r.v. la dr. Duret.

Ieri n-am reuşit să ajung la asist. soc. – o lume nebună. Aşadar, să mai aştept o săptămână.

Nimic nou. Doicescu a venit de mai demult, se întoarce în România, ca să termine cu hârtiile.

Luni 18 septembrie 1995

N-am mai notat. N-am avut ce.

Azi mă duc iar la garde-meubles, să mai iau ceva lucruri. Merg cu Victor Lupan.

---

* Societé de Gens de Lettres de France.

Marți 19 septembrie 1995

Azi dimineață, la orele 4 mi-a telefonat G.S. de la NY. – a primit scrisoarea mea – deci C. Dumitrescu nu l-a contactat, deși îi scrisesem de două (trei?) ori.

Ieri am fost cu V. Lupan le g.m., la Romainville. Tot n-am găsit telefonul, nici lucrurile din baie, nici sacoșa cu acte, dar mi-am luat două mașini de scris. Acum nu este încă ora 7 (dimineața), dar dacă n-am mai putut dormi după telefonul lui S...

Ora 10.30: Vești proaste. 1. Asistenta nu găsește dosarul; 2. Mme Lang zice că e foarte greu să se facă...

S.B. zice să fac cerere pe Cardinal Lemoine, dar să nu care cumva să spun că am fost expulzat. I-am spus că nu pot face așa ceva.

Uite: am două mașini aici. Am încercat să bat scrisori; apoi să transcriu **Jurnalul de exilat** – nu merge! Cinci luni de ordinator m-au “stricat”, fiindcă alta e claviatura – la mașini: QWERTZ cinstit, la ordinator AZERTY-modificat. Mi-e rușine, dar asta este: nu mai știu să bat la mașina de scris!

Miercuri 20 septembrie 1995

Așadar, m-a lăsat din brațe și Lang! Și eu care ziceam că el, singurul, are să mă ajute... Mare decepție. Soră cu disperarea.

N-am chef să scriu jurnal – ce să scriu? Să mă tot lamentez?

Mâine am să trimit la *Lumea liberă*, *Micro Magazin*, *Ziua* și *Arpres* textele: 1. **Ce-ți doresc eu ție...**; 2. **Scrisoarea lui Liviu Antonesei** și 3. **Scrisoarea Adrianei Cireș**.

Vineri 22 septembrie 1995

N-am consemnat Echinoxul de toamnă. N-am avut ce.

Laviniu Drăghici din Danemarce mi-a trimis fotocopie după scrisoarea lui Focke (semnat, de astă dată: Foche...)

publicată în *Baricada*. A citit-o şi Filip. A suferit, desigur, pentru tată-său, dar mai ales pentru "prietenul" său Focke. «Cum a putut, *el* (sublinierea lui Filip) să se alăture lui Jdanov?» (uite: băiatul tatii, deşi de 18 ani în Franţa, ştie cine a fost şi ce a reprezentat Jdanov). «Şi lui Brucan?», a mai adăugat.

N-am ştiut ce să-i răspund.

25 septembrie 1995

Azi depun dosarele la Primărie şi la Serv. soc. Mâine la SGL.

Am depus dosarele – apoi am fost până la S.B. care m-a ajutat să redactez scrisori către Perissol şi Tiberi.

26 septembrie 1995

Azi am depus nişe acte la Serv. soc. După amiază la SGL.

Acum (ora 12.00) am terminat de dactilografiat **Jurnalul de expulzat,** ţinut de la 23 august, scris de mână, într-un caiet. De acum încolo am să-l scriu direct la maşină.

Ora 16. Mă întorc de la SGL. Mi-au dat ceva, trebuie să-mi fac dosar de adeziune – îl depun mâine. Am văzut că primesc în depozit cñpii după scrieri. Am să văd, poate depun la ei o serie de hârtii.

Joi 28 septembrie 1995

Înotăm în nisip. Ieri m-am interesat de un consilier bun – pentru noi – azi am fost să-l văd, din păcate era numai asistentul lui. I-am scris şi primarului din 14, Assouad. Am fost la SGL, am depus dosarul de înscriere şi le-am dat 200 franci cotizaţie.

Luni am proces – la orele 2.00.

În calendarul făcut de mine în caiet greşisem datele – dar cele de aici, din jurnal sunt corecte.

Ieri şi azi în relaţii de telefon cu generalul Paris. Se interesează şi el pentru o locuinţă. Îi spun "mon général", fiindcă aşa mi-a spus generalul cunoscut la unguri, cu ocazia decorării, când l-am întrebat cum să mă adresez: "Vous pouvez m'appeler Jean-Marie – mes subordonés s'adressent avec: mon général..."

Asta este cu generalii – cât despre soldaţii-majori ca mine...

Vineri 29 septembrie 1995

Se apropie funia de par: ne apropiem de 1 octombrie...

Ieri n-am făcut mare brânză, Catherine a fost de negăsit la telefon. Să vedem azi.

Aseară a telefonat Lulu de la Bucureşti. Are o idee deloc rea: traduce ea, brut, **Justa,** o trimite s-o rafistolăm noi... Mda, de ce nu? Numai de am avea un loc-în-spaţiu unde să o facem.

Suntem toţi trei cu nervii uşor de scos din... pepeni. Generalul păstrează moralul – şi al lui şi al trupei, numai că trupa, vai de... trupul ei... De-abia-şi mai trage răsuflul...

Am cumpărat această panglică acum două-trei zile – gata uscată, mama ei de curvă slăbănoagă!

OCTOMBRIE 1995

Duminică 1 octombrie 1995

Ne scufundăm şi mai adânc.

Marţi seara ne mutăm la un hotel de pe rue Boulard – nu ne consolează că îl cheamă "Baudelaire".

Am scris răspunsuri (14) la întrebările cistelecanilor – am înţeles că au lucrat la ele în grup. S-au făcut 11 pagini – mâine le fotocopiază Ana şi le trimite.

Tot mâine, la orele 14, procesul. Mama mă-sii!

Luni 2 octombrie 1995

Am şaizeci de ani.

Am şaizeci de ani, o nevastă, un fiu de 20 ani, 36 cărţi scrise, candidez la preşedinţia României – şi sunt pe drumuri.

Şaizeci de ani şi mâine ne mutăm la hotel – aproape 300 franci pe noapte, dar nu putem prepara nici o cafea – decât cu apă caldă de la robinet – şi nu putem "introduce" mai mult de două geamantane (hai: şi trei sacoşe).

Bine că, azi, la deşteptare, m-au felicitat, întâi Ana, apoi Filip; îmi ziceam că, în asemenea împrejurări, omul are tot dreptul să uite fleacuri precum aniversarea cutăruia.

Azi – la proces. Mi-e inima frântă. Nu-mi place – dar deloc. Oare de ce?

Toate demersurile din această dimineaţă au fost eşecuri. Îi dau telefon lui D.D. – căruia trebuia să-i telefonez "imediat după 23 august": îi spun că telefonul nu mai funcţionează, că am fost expulzaţi. El: "Ah, oui? Ah, bon!" – după care a promis că are să-mi trimită o carte de-a unui basarabean...

De asemeni generalul – şi ce încredere aveam în el! Mă sfătuieşte să cer ajutor pentru hotel...

Singurul mai interesat s-a arătat dr. S.

Apropo de "iniţiale": l-am visat azi noapte pe Zaciu! Nu în acţiune, ci în context: el era cel cu iniţialele (şi uite, am ajuns şi eu să fac aşa)!

Tot azi noapte am avut alt vis – rău, răuprevestitor: făcusem pe mine, însă ceea ce-mi scăpase erau un fel de căcăreze uscate ce-mi umpluseră pantalonii, nici nu aveam conştiinţa că ar fi ce era... Jena a venit mai târziu, când treaz, m-am gândit la semnificaţie: căcat înseamnă ruşine...

Acum este ora zece, pe la 12,30 am să plec la tribunal.

Nu am ce scrie, n-o să am nici în viitor.

Visul cu căcărezele: am să fiu ruşinat foarte la tribunal. Avocatul acuzării are să mă portretizeze ca pe un bandit – în cel mai fericit caz escroc (libidinos).

Aş şaizeci de ani şi vreo nouă ceasuri (dacă m-am născut la 2 noaptea).

Am şaizeci de ani şi mă scufund şi-i trag după mine pe ai mei.

Am să văd – dacă mai văd... - cât de adânc-departe e fundul...

Al treilea eşec: P., recomandat de C.D.: n-are nimic "sous la main". Din păcate, nici eu.

Al patrulea: Pr. – că... "am fost la rege, nu m-am putut ocupa".

Al cincilea: Pj. – că i se rupe inima, dar n-a putut face nimic.

Mai bine să nu mai dau telefon: dacă nu ştiu că am înregistrat eşecuri, e ca şi cum nu le-aş avea – nu?

Ora 16.00: m-am întors "victorios" (asta-i teoria morcovului şi a bâtei): OPAC mai plăteşte încă două săptămâni (până la 17 oct.) lucrurile din depozit...

M-au însoţit R. şi P. Brb. Mi-au fost de mare folos pe la suflet în singurătatea în care mă aflu, de la 23 august.

Marţi 3 octombrie 1995

Am şaizeci de ani şi o zi (calendaristică).

Azi după amiază ne mutăm la hotel.

Ieri la proces: după ce am stat la coadă trei sferturi de oră, ca să ne controleze prin portic, am pierdut vreo jumătate de ceas în altă sală – unde ne dirijase o avocată... am ajuns unde trebuia prea târziu, se judecase: tribunalul mai plăteşte depozitul încă 2 săptămâni, după aceea ne priveşte.

Aseară ne-au invitat la ei Anca şi Charlie, ca să sărbătorim... aniversarea mea. Impresionant. La urmă a venit şi Filip, el a rămas să doarmă acolo.

Am primit *Micro Magazin* care publică **Întrebări**-le lui Laszlo.

De asemeni *Timpul* nr. 9. Din editorial, Antonesei ne urează, lui Tudoran şi mie La Mulţi Ani! , iar în interior este publicat textul **Rău absolut.**

Azi dimineaţă, înainte de ora opt, a telefonat Lulu de la Bucureşti, ca să-mi ureze la mulţi ani. Drăguţa de ea.

Imediat după aceea mi-a telefonat dr. Fl. O veste bună. Acum mă pregătesc să ies la poştă.

Miercuri 4 octombrie 1995

Am mai coborât o treaptă: suntem în hotel. Ieri după amiază ne-am mutat. Nu mai rămâne decât să atingem fundul: strada.

Ne-a asistat Ioana C. Deşi nu i-ar strica nici ei să fie asistată.

Acum este ora 8. La nouă mă duc la vechea adresă, ca să pun în maşină ultimele rufe şi cearceafurile. La ora 14 mă întâlnesc cu proprietarul unui apartament aflat în St.-Maur. Cere 4500 pe lună...

Astă noapte eu, ca de obicei, am transpirat. Dar, ca de neobicei, Ana a asudat ca în saună. Numai de nu va fi răcit; asta ne mai lipseşte.

Doamna P. ne-a propus ieri o slujbă de ***gardien d'immeuble.*** Mi-a anunţat cu multe precauţii – să nu mă ofenseze. A fost foarte uluită să constate că nici Ana nu a fost jignită. Chestiunea: câte camere are locuinţa? Dacă are doar două... Însă dacă loja e spaţioasă... Urmează să primească un răspuns precis azi.

Hotelul se cheamă "Baudelaire" (22 rue Boulard, 14-ème) şi are prostul gust de a găzdui – în camere (zugrăvit direct, pe pereţi, portretul poetului şi câte un vers-două din opera-i...)

Orele 16, 30: am ajuns definitiv la hotel: azi dimineaţă am fost la bunica Pamelei, pentru curăţenie, rufe la uscat. Adineauri am dat cheile şi am venit încoace. Ana s-a oprit în drum ca să usuce rufele jilave – cămaşa ei de noapte, de-o pildă.

Mi-am adus aminte: azi noapte am visat iarăşi "ruşinos"; exista căcat pe mine – dar nu era al meu. "Nu poate fi al meu, fiindcă e verde – or eu n-am mai mâncat de luni de zile spanac", ziceam. Şi mă simţeam maculat şi inocent...

Ia să încerc să-mi fac o cafea.

Am reuşit – cu apă caldă de la robinet. Aseară am cumpărat două căni de tablă smălţuită – dar nu româneşti, ci chinezeşti. Ieftine. Foarte mândru, am să le inaugurez. Numai că uitasem: toarta unei căni din tablă frige – asta e... Ei, da: de două decenii nu mai băusem "din fier", vorba lui Faulkner, cel din "Pe când trăgeam să mor" (cum ar trebui să sune).

Joi 5 octombrie 1995

A doua noapte la 'otel. Azi dimineaţă mi-a adus Filip corespondenţa: două telegrame de felicitare: de la Cimpoi şi de la Laszlo. O scrisoare de felicitare: Potopea. Pe prima pagină a *Lumii libere* urările de bine ale redacţiei , iar în interior **Întrebări** de Laszlo. Îmi mai scrie – cu ocazia..., nu felicitându-mă – o ziaristă de la ADP, Bucureşti, cerându-mi o discuţiune.

Au mai venit ceva adeziuni.

Azi trebuie neapărat să cumpăr o foarfecă.

Gentil s-a răzgândit. În fapt, soră-sa a impus punctul de vedere.

Am programat vizitarea altei case – în Levalloise-Perret. Mâine seară la orele 18.

Am scris lui Laszlo, lui Cimpoi, lui Drăghici şi Katherinei Laurer.

Vineri 6 octombrie 1995

A treia noapte la hotel.

Aseară ne-am făcut de cap: pentru că şi Tudor F. împlinise nişte ani, femeile noastre ne-au scos la local. Am băut bere şi şampanie (din partea casei – cu aromă de alună), apoi am venit aici, la hotel şi am continuat cu vodcă şi suc de portocale. Aşa de veseli am foooost...

Acum e ora 8. La 9 mă duc alături de Primărie, să-l întreb pe nenea de la biroul Logement dacă mai trebuie să fac un dosar complet pentru Primăria centrală. De acolo trec pe rue Brézin, să aflu dacă ni se decontează hotelul.

După aceea... Chiar că nu ştiu ce am să fac în afară de întoarcerea la hotel, aşteptare-dare de telefoane.

Ieri am cumpărat foarfece "universale" (40 franci), o perforatoare de hârtie – absolut necesară în viaţa pe care o ducem. Pentru ca foile să steie adunate în clasor.

Cum câştig eu cunoştinţe-folositoare: de ce cana de tablă este ea (şi mai) rea? Răspuns: pe lângă că ea frige, la început, ea se răceşte foarte repede! Domnule! Ce element silitor sunt eu, cum îmi însuşesc ştiinţa!

Sâmbătă 7 octombrie 1995

A patra noapte la hotel.

Ieri am fost la Levallois, ca să văd un apartament. Anunţase: ***deux pièces*** – era: o bucătărie şi o cameră; anunţase ***grande cave*** – era: o boxă de 1,50/2,00/2,50... În plus... nemobilată. 3.500 franci.

Am pregătit un formular completat pentru primăria Parisului – luni o să aflăm ultimele detalii înainte de trimitere.

Azi e sâmbătă. Mâine: duminică.

Duminică 8 octombrie 1995

A cincea noapte la hotel. Am prelungit cu încă patru nopţi.

Ieri am primit scrisori de la Dascălu, A.H. Pop şi Neaga Munteanu – din America, de la deputatul Castagnou de aici, de la Primăria 14.

Ca să-mi dau de lucru: am vorbit cu Victor Lupan să scanerizeze o pagină dintr-un text de-al meu, cu OCR-ul de franceză. Eu să văd dacă înlocuirea "drapelelor" cu ***ş, ţ, ă, Ş, Ţ,*** merită o asemenea strădanie. Desigur, dacă se compară cu operaţia de cules (la saisie) este mult mai economic – rămâne de văzut: cât? În medie vor fi fiind câte trei-patru "drapele" pe rând, cam o sută pe o pagină. O pagină – cam cinci minute. Ar fi ceva. Cu adevăratele corecturi (adausuri de mână) ar duce la (maximum) zece minute de pagină. Or eu, dacă bat, nu scot

o pagină în mai puţin de 30 minute. Şase-şapte-opt pagini pe oră – ar fi un ritm rezonabil, acceptabil. Desigur, aş scaneriza **Sabina** I-II (666 pagini) – în pagini de ordinator ar da în jur de 600; câte două pe o pagină, recto-verso, ar încăpea întreaga carte în 150 foi. **Roman intim** exact aceeaşi cantitate. Desigur, aş continua **Alfabecedarul.** Iar ca să mă odihnesc (?) aş face **Gherla** şi **Lăteşti.**

Luni 9 octombrie 1995

A şasea noapte la hotel.

Sâmbătă şi duminică: zile moarte. Nimic de semnalat – în afară de oala cu zeamă (nu era nici borş, nici ciorbă) pe care a adus-o Ioana C. (dimpreună cu lingură şi ardei!): a cunoscut o soartă cruntă: am topit-o! Singur – adevărat, din mai multe încercări.

Iar aseară toată familia a ieşit la local: la fast-food-ul din colţ. Am mâncat friţi, am băut coca. Ana şi cu Filip, în schimb, au consumat şi chestii de-ale americanilor, cele care dacă au o calitate (sunt moi), nu le au pe celelalte: toate...

Marţi 10 octombrie 1995

A şaptea. E amiază – nici un semn de sus. Nici de jos.

Joi 12 octombrie 1995

Nu mai număr.

Ieri am prelungit şederea cu încă... 1500 franci.

Tot ieri a venit aici, la hotel, asistenta socială, pentru anchetă la faţa locului. Cu care prilej am aflat că bine făcusem că nu ieşisem "cu domiciliul" din arondismentul 14 – să vedem ce are să ne aducă rămânerea; Ana s-a dus la ei, cu chitanţele de plată.

Vineri 27 octombrie 1995

Ei, da. De astă dată n-am mai pierdut jurnalul – ca la ordinator, ci pur şi simplu nu am notat nimic în el.

N-am simţit nevoia. Deloc.

Ba aş putea spune că aveam nevoia – de a nu simţi nevoia să notez.

Aşadar, peste două săptămâni. Ce am făcut în aceste două (şi o zi) săptămâni? Ce să fac – am scris cartea **Cutia de rezonanţă**. Fireşte, nu în întregime şi nu doar eu – ci altfel: am alcătuit-o. Din textele electoraliceşti (cca. 120 pagini) şi alte 250 pagini de "omagii" ale susţinătorilor mei. Inclusiv prefaţa. Inclusiv anunţul – rămas într-un picior, fiindcă Potopea încă nu mi-a răspuns, dar mi-a răspuns Stoiciu: aşa cum bănuiam, chiar dacă el se oferise prin scrisoarea din 3 aprilie (datată greşit: 3 martie).

Acum aştept ca Filip să se întoarcă de la fotocopiat. Urmează aranjatul paginilor, numerotarea paginilor...

În aceste două săptămâni de hotel şi se aşteptare şi de disperare – m-am simţit fericit: *lucram*! Am descifrat, am selectat, am dactilografiat cuvintele altora. Chiar dacă am spus că se repetă situaţia din 1977, în asta nu-i adevărat: atunci nu am dactilografiat decât scrisoarea lui Negoiţescu – pe celelalte le-am trimis fuga-fuga la Paris, unde le-au dactilografiat Tănase şi Ierunca şi le-au tradus Marie-France, Sanda Stolojan, Alain – şi Tănase.

Răspunsul lui Stoiciu – deşi mă aşteptam de la el, gândindu-mă câte interese (în România) are el de apărat, câte prietenii de păstrat – m-a indispus. Credeam că oamenii sunt mai puţin răi decât pretindem noi, adevăraţii răi, deci ilustrul Costică Stoiciu, strecurătoreţ emerit. Mi-a căzut rău. Îmi ziceam, prosteşte că "măcar el să nu-mi otrăvească zilele şi-aşa otrăvite"... Ei bine: şi el! Aşa-mi trebuie!

Azi *iar* e vineri. După vineri vine sâmbătă... Şi după aceea vine duminica – şi abia după duminică vine lunea, cea luminoasă – nu de alta, dar aşa, fiindcă în principiu oamenii

sunt pe la birouri, nu în uichenduri, în casele lor (friguroase!) de la țeară...

Eu n-am țeară. Nici casă, iar de sfârșit de săptămână am oroare.

Asta-i, și nu alta.

Luni 30 octombrie 1995

În sfârșit, era și timpul: azi pe la 10 am telefonat la Orificiu – în fine, al Primăriei Parisului. Mi-a răspuns o doamnă că mi se repartizase (uite, nu mai țin minte termenul în franceză) un F3 (eu zic mereu: Fr 3!)* la 15, rue de Tourtille, în 20-ème. Am fost, am văzut – am plăcut, chiar dacă imobilul încă nu e gata... Nu poate dura mai mult de patru săptămâni.

Asta este. Am redevenit frecventabili: avem iarăși un domiciliu fix.

NOIEMBRIE 1995

Miercuri 1 noiembrie 1995

Tot la hotel – dar mai puțin abătuți.

Joi 2 noiembrie 1995

Azi – acum, la orele 11,30 – Filip a împlinit 20 ani – douăzeci de ani!

Deșteapta de Ana: e atât de deșteaptă (și eu pe lângă ea), încât a dat-o deșteptăciunea afar' din casă – așa a ajuns la 'otel...

Aseară am fost pe la Catherine Durandin. Mai există prieteni...

---

*FR3 - Canal de televiziune

Inainte de Catherine am dat pe la "casă" şi, ca să ne începem aclimatizarea, am cumpărat un pungoi de seminţe de răsărită. Mă duc să mai crănţănesc.

Sâmbătă 11 noiembrie 1995

Tot la hotel. Ieri, vineri 10 nov. am primit hârtiile – care zic:

27-29 rue Bisson 75020, ceea ce înseamnă că fostul număr 15 rue de Tourtille va fi folosit pentru prăvălii (n-am văzut vreo uşă), iar intrarea noastră va fi pe strada perpendiculară (şi... istoric-literară).

Joi, 15 vom vizita apartamentul. Dosarul îl vom depune cel mai târziu în 16.

Azi şi mâine: zile grele, grele, grele: sâmbătă şi duminică.

Marţi 14 noiembrie 1995

Ieri am telefonat la gardianul imobilului. Ne-a spus să retelefonăm joi, după orele 12 – până la acea oră va avea loc luarea în posesiune a imobilului de către proprietari (Primăria) şi controlul pompierilor.

N-avem încotro. Aşteptăm.

Ca un făcut. De când am primit hârtiile, nu mai răspunde nimeni (dintre cei de care avem nevoie...) la telefon... Hai să spun: coincidenţă, ca să nu mă otrăvesc.

Nu, nu am insomnii, dar pe la 5 mă trezesc: mă gândesc cum are să fie cu transportul lucrurilor de la Romainville, de la Ricci, de la Ioana, de la Pamela... Am stabilit cu Filip priorităţile:

1. paturile şi lenjeria de pat(uri); 2. Frigiderul, maşina de gătit şi cea de spălat rufe; 3. Televizorul, ceva scaune, mese...

Are să trebuiască să-l rog pe Ion Condiescu să ne împrumute ceva scule: şurubelniţe, cleşti, ciocan, ruletă-metru – fiindcă ale noastre vor fi de găsit abia *după*... Să văd cum am să "armonizez" disponibilitatea lui Ion cu programul

depozitului şi cu disponibilitatea colegilor lui Filip care ne vor ajuta la încărcat-descărcat. Teama este următoarea: că nu va intra în bancă cecul mare, ca să avem bani de plătit, atât prima chirie, cât şi ultimele zile de hotel – fiindcă nu ne putem muta (chiar dacă e căldură), dacă nu avem măcar pat.

Am terminat de mult aranjarea volumului **Cutie de rezonanţă**, dar nu avem bani de fotocopiat şi de trimis, cum am promis, în America. Aşadar, volumul cuprinde: 17 texte de-ale mele şi 600 ale altora – începând de la... un cuvânt la trei-patru pagini, provenind de la peste 550 corespondenţă. Total: 260 pagini – din care 160 sunt la un rând şi jumătate.

Sâmbătă 18 noiembrie 1995

Joi 16 am vizitat apartamentul; duplex; nu e rău, dar bucătăria: electrică; şi uşa care dă direct la aerul lui Dumnezeu. Balcon de 6 m. sus, de patru jos. Numai că deocamdată nu avem garant. Iar pompierii nu şi-au dat consimţământul: se mai fac lucrări – cât timp?

Marţi 21 noiembrie 1995

Duminică am fost la Ricci, am făcut trei exemplare din **Cutie de rezonanţă**: unu i l-am lăsat, pe al doilea l-am trimis prin poştă (economic, are să ajungă după 2-3 săptămâni) Neagăi Munteanu, în California, iar al treilea l-am dat tot ieri lui Mirel Bran să-l ducă lui Lulu – ea să-l dea lui Dan Petrescu.

Azi, la zece, mă duc la Mme Hermans, pentru o eventuală jumătate de normă la o bibliotecă (dacă li se vor da bani...). Se pare că pensia de bătrâneţe ("minimum veillese") are să se facă – prin Mme Jones.

Astă noapte s-a oprit încălzirea, am făcut cuie. Nu mari, dar după ce m-am sculat (Ana a avut noroc: s-o las la slujbă...) am început a face piroane. Portogaleza de la recepţie nu crede, nu înţelege – dar nici nu vine să verifice dacă e aşa cum

spun ori ba. Noroc că la 9,30 plec şi eu, sper ca între timp să se repare.

Suntem la capătul puterilor – pentru că suntem la capătul răbdării. Eu am trecut prin ***asta***: aşa se aşteaptă libertatea din închisoare: numărând secundele, nu zilele. Ana şi cu Filip însă, făcând pentru prima oară... vreau să spun: pentru întâia oară liberându-se...

Am întrebat în jur de vreo placă electrică (un ochi, două) – nimeni nu are – sau: nu mai are. În general, oamenii au aruncat reşourile, dacă au avut: semn de improvizaţie, de sărăcie – cum s-au săltat, cum au trecut la gaz pentru maşini de gătit şi la microunde.

Joi, 16, după ce am vizitat apartamentul şi am coborât, lângă poartă mai erau două familii ce aşteptau să fie chemate şi conduse la vizită (numai câte două). Ca "iniţiaţi", le-am răspuns că bucătăria este cu electricitate. Un bărbat, figură de harap de-al nostru, dân bobor – după primele secunde de uimire, s-a oferit să-mi facă *şi* mie "les modifications", fiind el "plombier". Eu, crezând că plombierul (mai ales arab bricoleur, ca şi ai noştri, tricoloreţii dupe Dunăre) are să transforme maşina noastră (de abia nouă luni – din care patru nefolosită!) din cu-gaz în cu-electricitate, l-am ascultat, cu interes – mai ales că urmează să fim vecini. Însă ne-a auzit vorbind "gardianca" (ea ne conducea la vizitaţiune) şi ne-a oprit. Nu-i voie! Nu-i voie să se introducă butelii de gaz în clădire! Abia atunci mi-a căzut fisa (cum sunt surd, n-am înţeles toate detaliile date de plombierul lui Mahomed): binevoitorul avea de gând să cumpere butelii de "aragaz" şi doar să regleze o chestioară... Or, de când cu atâtea accidente datorate gazului – şi mai ales de când cu teroriştii care folosesc bombe confecţionate din butelii de gaz...

Am făcut măsurătorile cu Filip. Eu scriam pe plan improvizat ce-mi dicta el, măsurătorul tatii. Adevărat, am avut doar zece minute, dar... terminasem când a venit gardianca să ne scoaţă. Când am încercat să fac planurile la scară... Ori Filip a măsurat greşit; ori eu am transcris greşit

datele transmise (ori şi una şi alta) – căci nu corespunde! Etajul superior iese mai mare decât inferiorul, camera mea uriaşă. mai mare decât salonul de dedesubt... Aşteptăm deci ca să măsurăm în linişte – atunci când n-o să mai avem nevoie decât pentru confecţionarea unor dulapuri de haine (al doilea mare defect al apartamentului: nu are dulapuri în perete).

Acum mă pregătesc de drum. Până la Cambronne.

Sâmbătă 25 noiembrie 1995

Ieri şi, probabil azi: grevă neagră: nu mişcă nimic în Franţa; nici metroul, nici poşta, nu apar ziarele – să te ferească Dumnezeu să cazi bolnav în asemenea zile!

Am trimis, totuşi – fiindcă am pus timbre – scrisori pentru *Lumea liberă* şi pentru *Micromagazin*, în fapt, anunţul privitor la contribuţiile pentru scoaterea volumului. Să vedem ce va ieşi.

Azi suntem "de nuntă" – Catherine Durandin se iar mărită. Al. Călinescu, şi el invitat, dar locuind în banlieu, se teme că nu vor merge trenurile – greviste. Sau grevate?

Doamne, şi nu ne mai găsim adăpost! Ne-am să-tu-rat! Am început a avea claustrofobie, eu, care mă lăudam că, fiind miop, sunt scutit de aşa ceva. Când ies pe stradă, nu mă simt bine, parcă aş fi ameţit, în fapt ameţit de faptul că strada e atât de largă (rue Boulard, largă!) iar eu pot să-mi desstrâng umerii – şi nu doar umerii...

Să fac un calendar: azi – sâmbătă, 25 nov.; mâine – duminică, 26; luni, 27; marţi: 28, miercuri – 29, joi: 30 – vineri: 1 decembrie. Cică abia la întâi decembrie au să vizeze pompierii imobilul, ca să-şi dea consimţământul... Iar dacă e vineri, atunci trebuie să aşteptăm până cel mai devreme luni – dacă nu mă înşel, în 4 decembrie. Din păcate nu mă înşel. Iar marţi va fi în 5 decembrie...

În 23 (nov.) am împlinit suta de zile de la expulzare. În 4 decembrie vor fi 111?

Duminică 26 noiembrie 1995

Aseară am fost la Catherine Durandin. Extrem de simpatic: George. Dar nu este simpatic doar pentru că a spus că, la Praga (n-am înţeles unde anume, la care instituţie) există o placă pe care sunt scrise numele unor personalităţi care au făcut câte ceva – am reţinut doar numele lui Walesa; a zis că există şi al meu. Cu această consolare mă legăn – dacă nu am alta...

De câteva zile mă doare capul. Nu insuportabil, dar uneori durerea mă trezeşte din somn. Nu ştiu de unde vine: de la camera de hotel care a început a mă opresa, de la timpul (mai mult decât probabil), ori de la îngrijorarea-nerăbdarea cu casa.

"Dă-mi 1.111 băieţi: îţi răstorn strachina cu borş rusesc".

Luni 27 noiembrie 1995

Am ajuns şi în 27. Nădăjduiesc să fie ultima săptămână de aşteptare. În popasurile la hotel, Filip rămâne tot mai mult cu noi, se vede că nu-i vine să plece... Facem planuri privitoare la aranjarea odăii lui – într-adevăr, puchinoasă. O să construim o substructură pentru pat, o s-o populăm cu sertare...

Ieri am vorbit la telefon cu D. Pentru garanţie. Drăguţ. S-a oferit să ne acopere el – dar să-i spun cum anume. Asta-i, că nu ştiu nici eu.

Acum este 10,30. Am vorbit cu Mme Sully: că veniturile mele nu sunt suficiente... Să aduc acte până vineri, când dosarul va fi prezentat comisiei.

Am vorbit cu D. A părut binişor speriat de actele ce i se cer. Din acest moment aştept să-mi telefoneze, ca să-mi spună că s-a răzgândit. Chiar dacă mi-a dat r.v. la Opéra, miercuri, la 10,30.

Rămâne să vorbesc cu Pierret – ultima speranţă.

De asta mă durea pe mine capul de atâtea zile: anticipa, nenorocitul!

Dar nu ne speriem noi. "Lasă, pisi, că se aranjează..." a zis Ana, la telefon, când i-am spus cele aflate.

Aşa să fie.

DECEMBRIE 1995

Vineri 1 decembrie 1995

Azi ar fi trebuit să se ţină comisia de atribuire a apartamentelor, dar din pricina grevei s-a amânat pentru miercuri 5 decembrie.

Ieri am făcut ceea ce nu mai făcusem de decenii: am mers (mult) pe jos – de nevoie, nu de sportiv ce m-ar fi făcut mama:

La 10,30 fix am ieşit pe uşa hotelului şi m-am îndreptat spre întâiul obiectiv: CNL*. Am făcut cam trei sferturi de oră până pe rue de Verneuil, în 7e; de acolo am trecut podul spre Luvru şi am luat-o pe malul stâng al Senei – până la Pont Sully (!); pe Henri IV până la Bastille, apoi pe Fgb. St. Antoine, pe Charonne – până pe rue Léon Frot, la nr. 10, unde e RIVP. Am apucat o funcţionară care voia să meargă la masă – i-am dat hârtiile apoi i-am telefonat Anei: era în jur de ora 13 şi făcusem 9 kilometri. În următoarea jumătate de ceas am mâncat o pizza, iar la 1,30 am pornit pe drumul de întoarcere... Îl ştiam pe Alecsandri, ştiam că e mai greu drumul, "acum la-ntors acasă" – chiar dacă hotelul era casa mea – dar nici chiar aşa. Cu certitudine oprirea din efort (pentru masă) a fost o pauză principală (dar dacă nu mă opream să mănânc ceva, cum era?): după primele sute de metri a trebuit să mă opresc: nu de durere, ci de... amorţeală. Aşa am dus-o pe întreg traseul de întoarcere, de peste 5 kilometri.

Mă temeam că voi ajunge la liman într-o stare jalnică – pe lângă oboseală: n-a fost aşa: nu am avut picioarele

---

* CNL - Centre National des Lettres

rănite, nu m-au durut muşchii, acum, dimineaţa, nu am nici pe dracu' – dracu' cela să înţeleagă: am *peste* (cu două luni – mâine!) 60 ani, sunt bolnav răscopt, cântăresc 93 kilograme pentru 1,68 (voi fi scoborât pe la 1,65), de două decenii sunt un sedentar înrăit – şi, dintr-o dată, să parcurg cincisprezece kilometri: prin Parisul ultraplin de maşini (dacă nu merge metroul), deci de gaze – ciudat: mai dense erau pe cheiul Senei, unde în principiu, bate vântul...

Ana zice: "Ia nu te mai lăuda..." – dar parcă pot pentru ca să nu?

Sâmbătă 2 decembrie 1995

În continuare grevă, în continuare blocadă. Nimic nu mai mişcă în ţara asta (nici chiar... ramul). Comisia care ar fi trebuit să se ţină la 1 s-a amânat pentru 5 decembrie.

Tot mai greu şi mai greu şi mai greu. Ah, dacă ne-am vedea pe 27-29 rue Bisson! După aceea vom vedea cum ne descurcăm, dar să nu mai fim răspândiţi şi stingheri şi hotelioţi...

Duminică 3 decembrie 1995

Azi la prânz Ana se mută la Héléna (chiar aşa se scrie, ca să se pronunţe... Elena), Filip vine cu mine, la hotel. Ancăi îi vine o mătuşă, a trebuit să-i facă loc... Din păcate, greva asta care ameninţă să se prelungească – ba chiar să se facă şi mai dură – ne loveşte pe noi, care aşteptăm casă.

Ia să văd calendarul:

Azi, duminică, este 3 decembrie; luni – 4; marţi – 5 (sper ca atunci să ni se deschidă porţile raiului); miercuri – 6; joi: 7 (când am r.v. la doctorul Naveau, reumatologul).

Ce bine ar fi să plecăm de aici înainte de a expira zilele plătite – am pleca chiar înainte şi nu am cere restituirea banilor!

Aseară, un documentar despre Palach. Îmi aduc foarte bine evenimentul – din ianuarie 1969. În acel moment mulţi

dintre cunoscuţii mei fuseseră zdruncinaţi de gestul sublim (dar atât de cehesc) al studentului. Încă nu trecuseră şase luni: atâta ţine (în cazuri fericite) memoria consângenilor (las' că şi a cehilor de ambe sexe, dacă face parte din masele largi...). ***După*** momentul Palach nimic nu i-a mai impresionat, mişcat, măcar interesat pe scriitorii români. Ba da: represiunea de după 21 august '69, aceasta a fost prilej de... aducere aminte a aceluiaşi alibi, din alt moment: 1956: "Ei, la ce le-a slujit, să facă pe nebunii?!" – ***asta*** înţeleseseră scriitorii români din Revoluţia Maghiară, din Tragedia Cehoslovacă...

Nu i-a tulburat nici '77: ei aveau ***alte*** treburi, o ***altă***... viziune asupra istoriei... Iată de ce n-are ursul coadă şi de ce noi vom rămâne în afara spiritului european atâta vreme cât nu vom ***face*** câte ceva pentru a intra în spaţiul lui şi ne vom mărgini la a ofta după europenitate şi-i vom blestema pe, desigur, "străinii" care pun beţe-n roate, interzic accesul nostru (legitim) la Europa (care nu are altă treabă decât să stea cu ochii pe noi...).

Rămânând la Palach: este adevărat: el şi-a dat foc într-un spaţiu (într-un moment) receptiv(e): nu există în Bucureştiul României un loc cât de cât comparabil cu Piaţa Venceslas din Praga. Piaţa Palatului? – ce semnificaţie istorico-sentimentală?; Piaţa Universităţii? – ce încărcătură putea avea înainte de 1990?

Apoi: Pe ce linie – de foc şi de contestaţie – se înscria Palach? Pe una care porneşte de la Jan Hus şi trece prin vreo alţi cinci Jan, ca să ajungă Jan, cel din 1969 Palach: Un român care ar fi făcut exact acelaşi lucru (prin simbol – şi prin moarte), neavând un loc cu funcţie de cutie de rezonanţă, nici înaintaşi, ar fi creat un... non-eveniment, aşa cum s-a întâmplat cu "nebunul" care şi-a dat foc în Piaţa "Republicii", apoi cu Babeş* care a făcut-o pe o pârtie de ski la Poiana Braşov. Tragismul gesturilor celor doi (or mai fi fost – dar în acelaşi anonimat s-au îngropat) nu consista în tragismul pur, primar al imolării, al protestului, al sacrificiului de sine, pen-

*Dacă nu îl chema aşa, vă rog să se corecteze.

tru a-i trezi, scutura, cutremura pe contemporani – ca la Palach – ci ***şi*** prin faptul că românii erau orbi şi n-au văzut, surzi şi n-au auzit – pe deasupra de un umor nebun: cei ce au aflat ceva-cumva, înainte ca zvonurile Securităţii să le ungă (cu unt... de soia) felia de pâine, le-au anticipat ei, cu de la sine putere: «Ăla? Un nebun! Auzi: să-ţi dai foc – ba să-şi dei ei, 'le muma- cur! Ei, şi ce-a făcut prin asta: numai bine că nu mai poţi circula pe partea dinspre Comitetul Central şi băştinaşii nu mai au voie la pistele pentru străini de la Poiana...»

Luni 4 decembrie 1995

Continui gândul cu Palach:

Nu a fost singurul care a ales această soluţie; dacă este adevărat că nici unul dintre colegii – sau conjuraţii – cu care făcuse legământ (la atâtea zile după întâiul, dacă acesta nu provoacă tulburare în conştiinţa compatrioţilor, va veni al doilea, al treilea...) nu şi-a dat foc (să zicem: pentru că însuşi Palach, pe patul morţii, i-a rugat, i-a somat să nu o facă), a fost, totuşi un alt tânăr – nu-i ţin minte numele, fiindcă s-a vorbit puţin despre el, interesul fiind monopolizat de Palach.

Fiindcă ***tulburare*** a provocat. Însă un astfel de fenomen ***se pregăteşte***... - am să rostesc o prostie-deşteaptă: post-festum.

Mai întâi au fost oamenii (Palach rămâne pe soclu-i): colegi de facultate, colegi din grupul de iniţiativă, fata căreia el îi făcea curte, profesori de la Universitate... Aceştia toţi şi-au făcut datoria; nu au făcut mai multe decât trebuiau să facă (iar mă gândesc la România...). Dar persoane din afara cercului universitar ca acele infirmiere – care au notat tot ce reuşea să rostească Palach (în anume împrejurări, făcând pe "interpretele" între Palach şi vizitatori); doctoriţa care a permis, nu doar vizitarea lui Palach, dar şi înregistrarea pe magnetofon a vocii lui (am auzit-o); în fine, sculptorul (nu i-am reţinut numele – păcat): un "prieten" l-a rugat să-i facă lui P. masca mortuară şi, cu toate că acest act era foarte riscant, s-a sfătu-

it cu soția, cu copiii – cu toții au fost de acord; apoi el nu mai făcuse vreodată măști mortuare – s-a dus, totuși, la morgă și, din precauție, a luat două. Bine a făcut, una dintre ele s-a spart...

Nu mai continuu, restul se cunoaște. Firește, securitatea lor a lansat zvonul că Ludvig Pachman, Zatopek, Kohout și alți doi-trei dușmani ai poporului l-au convins pe Palach să se stropească cu un "Lichid special", denumit... "focul rece" – numai și numai în scopul de a submina frățeștile relații ceho-sovietice..., apoi "transferarea" mormântului în satul natal...

În fine, re-întrebarea: ar fi fost posibil un astfel de protest în România? Cu toată gravitatea chestiunii, răspunsul va suna ca la Radio Erevan: "Da, ar fi fost perfect posibil – și a chiar fost – atât că... nu s-a știut (iar dacă nu se știe, este ca și cum nici n-ar fi fost acel gest")...

Din păcate și acest episod ne amintește de incapacitatea noastră, a românilor, de a realiza tragicul, sacrificiul...

Un român ar da replica: "Un singur ceh și-a dat foc și se face atâta caz de..."

Obiceiul nostru de a trage concluzia din premise false: dacă tot vorbim "de un singur", apoi este o afirmație falsă: nu unul singur (ci doi, în 1969); Palach nu fusese primul care astfel înțelegea să-și exprime refuzul minciunii, al terorii, al injustiției;...

Acel român ar căuta... procente: "bine: zece cehi și-au dat foc – dar cât reprezintă, la sută, din populație...?"

Dacă ai intra în sistemul de gândire al lui, ar trebui să-i spui că, dacă-i pe-așa, atunci, proporțional, ar fi trebuit să fie cel puțin treizeci de români (care să-și fi dat foc) – dar nu se poate. Fiindcă tu nu confunzi punctele de vedere. Iar dacă nu le confunzi și tu, atunci nu poți "conversa" cu consângeanul. Te mărginești să-ți rumegi ciuda, mânia, greața – de tine și de ai tăi-ca-brazii; de "convorbitorul" de adineauri. Care nu vrea să accepte că dialogul este altul decât cel pe care vrea să-l impună ei; că este vorba, nu de "populație" – fiindcă tocmai, din cauza inerției, a supușeniei, a acceptării soartei

de acea populaţie (cehă şi slovacă). Palach şi-a dat foc!, s-o scuture din teamă, din resemnare, din colaborare: că "populaţiile" n-au făcut niciodată istoria – iar aici era vorba despre ***conştiinţele*** naţiei. Fiindcă Palach-i au fost (şi or să mai fie, printre români) – dar cei... "unu la un milion", cum visa Noica (gândindu-se la genii, nu la... ***oameni normali***)? Unde au fost? Unde ni sunt? Printre români se află, nu doar 22 de genii, ci de zece ori mai mult(e) – fiindcă geniul, cum îl vedea Noica, nu presupunea ***curajul normalităţii***. Ci doar o mare facilitate de a manipula indiferentul.

Să zicem aşa: în plină distrugere a ţării, un student de la Universitatea din Bucureşti şi-ar fi dat foc în Piaţa Romană (ca cea mai propice actului), protestând împotriva "sistematizării".

Oare, în afară de mamă-sa şi de un frate, ar fi îndrăznit vreunul să-l viziteze la spital? Ce ar fi contat că studentul era "doar student" – deci necunoscut, practic, cunoscut fiind mesajul lui. L-ar fi vizitat de pildă, Blandiana? Adevărat, ea nu era "cadru universitar". Atunci Nicolae Manolescu? Sau Dinu C. Giurescu – studentul fiind "al lui", la Istorie? S-ar fi dus Eugen Simion, de mână cu Zoe Buşulenga lui, hai să nu zic: Ceauşescu, doar la Suzana Gâdea, ca să protesteze împotriva calomniilor răspândite de Securitate, potrivit căreia studentul ar fi fost "manipulat" de capitalişti în actul său? S-ar fi găsit, desigur, şi în România, infirmiere şi doctoriţe curajoase (adevărat, nu până la a nota, negru pe alb, cuvintele unui duşman – fie el şi pe moarte) – dar s-ar fi aflat vreun sculptor să accepte să-i facă acelui bandit masca mortuară? Să cadă păcatul asupra mea, dar zic: chiar dacă s-ar fi găsit vreun sculptor să vrea să facă aşa ceva – nu l-ar fi lăsat nevasta-la-sculptorul-român (ce să mai vorbim de cumnat – la pictor...); poate că fiul ar fi înclinat spre tată, dar până la urmă, tot mama, săraca...

Mă opresc aici – ca să încep o nouă carte, a 38-a, având un titlu de lucru : "Unde am greşit?"

Joi 14 decembrie 1995

N-am mai notat din 4 decembrie: am început o carte* - în două-trei zile o termin.

Ieri, zi istorică: Am primit cheile apartamentului şi am şi lăsat acolo câteva lucruri.

Vineri 15 decembrie 1995

Acum este ora 8,30. Pe la 10 Filip cu prietenul lui va trece să mă ia cu bagajele, să mă ducă pe rue Bisson.

Aici – şi aşa – se încheie perioada expulzării, deci şi **Jurnal de expulzat.**

A ţinut coşmarul 121 zile: a început la 23 august, se sfârşeşte azi, 15 decembrie.

Are să trebuiască să încep un alt jurnal – cum să-i spun: **Jurnal de casă-nouă**?

Paris, Hôtel Baudelaire, 22 rue Boulard, 14 e.

---

* *Unde am greşit?*

JURNAL DE CASĂ-NOUĂ
(1995-1996)

Vineri 15 decembrie 1995

Ora 17.00: pe la ora 11 am plecat de la hotel şi am ajuns aici: 27-29 rue Bisson, arondismentul 20 din Paris, cartierul (celebru...) Belleville.

Multe descoperiri am descoperit eu la viaţa-mi (descoperită), aşa că şi de astă dată zic:

«Domnule, că mare invenţie la curul omului: scaunul!»

Vedea-l-aş eu pe omul - sau chiar femeia! - de şaizeci de ani fix trecuţi binişor, aflat într-o casă, fie ea şi nouă, să rămână o vreme fără masă, fără pat - dar mai grav: fără scaun! Mă rog, dacă patul e doar o saltea, cu multă bunăvoinţă, merge: de câte ori te întinzi în pat?! - dar să vieţuieşti fără scaun ? Cât ?

Pe la ora unu am ieşit cu Ana primprejur, la telefonat dintr-o cabină; şi la niscai cumpărături. Cum e vineri, cum a fost şi zi de târg, am pătruns şi noi în souk. Anei i s-a făcut rău după o sută de metri de populaţiune bellevillească (bellevilliotă ?). Ne-am întors ***acasă, la casa noastră***, dar cum asta ni-i soarta, casa nouă este doar a mea (deocamdată): avem o singură saltea, dorm eu pe ea, Filip va fi la Pamela, Ana la Héléna.

Frântă de oboseală, Ana a plecat (de aici, de la casa ei) pe la ora trei (15). A zis că, de cum ajunge, se culcă şi nu se mai trezeşte decât mâine, bine după prânz.

Am condus-o puţin, m-am întors. ***Acasă.*** Din fericire, Ana a cumpărat, ieri, pentru Filip, o lampă cu halogen, iar cum stăpânul ei nu este prezent, profit!

Am încercat să umplu cu cărţi două cutii de carton, ca să ţină la presiune (!); le-am pus una peste alta - asta fiind măsuţa maşinii de scris (Olivetta, draga de ea, cea care m-a ţinut în viaţă la bunica Pamelei şi toată perioada hotelului); pe o cutie de hârtie pentru imprimantă mi-am aşezat dinapoiul-dinadinsul - iată cum, la mine, totu-i de hârtie, deci, în mod necesar sunt: scriitorule!

17.20: atâta s-a făcut de când am început a scrie (pe hârtie...). S-a întunecat - şi stai, că mai avem până la 21 decembrie, la solstiţiul cel negru. Atât că mie nici că-mi pasă / căci am casă!

Mâine are să fie "cântecul de lebădă" al greviştilor - asta-i muzica ce-mi place: greva lor împuţită ne-a întârziat cu cel puţin două săptămâni - şi ne-a uscat de bani cu hotelul (pe două săptămâni - aproape 4.000 de franci!)

Din această grevă au să tragă învăţăminte sociologii, scriitorii - în nici un caz guvernanţii (cât despre membrii maselor largi populoase - nici vorbă, acestea s-au simţit, cu oarecari excepţii, bine: au mers pe bicicletă, au comunicat în de ele...). La început"situaţia" a fost comparată cu '68-ul, însă de vreo săptămână s-a mers şi mai departe. Am citit un titlu: Jacquerie. Autorele voia să joace pe dublul sens: de la răzmeriţă (ţărănească, jacherie) la prenumele lui Chirac, Jacques. "Să nu dea Dumnezeul cel sfânt...", vorba lui George Noivreţipământ - tocmai, de parcă masili n-ar fi fost mânate în subteran de partidele ce colorează sindicatele; de parcă fiecare ar fi plecat de la el de-acas' doar cu o coas' - şi cu ura-de-vechil - astfel ar fi ars ţara. Degeaba au cultivat şi burjuii şi comuniştii răscoala din 1907 - nimeni nu a vorbit la obiect: cu toţii au vorbit doar de cauzele ei (cumplit de adevărate), ca şi cum: dacă ţăranii erau umiliţi şi obidiţi, aveau deplină dreptate (dreptul) să facă ce-au făcut, fără alegere, ca un tăvălug, ca un pojar, ca o inundaţie...

Nu-mi pasă de grevă, de grevişti. Stau la cald şi beau bere rece - de la frigiderul ***Made in Rumania***: balconul. E un geruleţ de vreo trei zile...

De mâine dimineaţă mă apuc de **Liiceanu** - s-a înţeles: de capitolul dedicat lui din **Unde am greşit**.

18,30: sunt numai bun de pus în pat şi de dormit.

Duminică 17 decembrie 1995

Ieri n-am notat în jurnal, am lucrat tot timpul la **Unde**...?; am făcut zece pagini în cap.

Scriu extrem de chinuit: acum stau pe două perne peste care am pus o pătură mult împăturită - masă de scris fiind cele două lăzi de carton, una peste alta, bucşite de cărţi, dar având un echilibru... mişcătoriu...

Ieri am avut puternice dureri în tendoane. Mi s-a trezit şoldul stâng cu aceleaşi plictiseli: dureri, arsuri, amorţeli...Ana m-a scos la plimbare (!), pe rue de Belleville, în sus, pe deal, spre Place de Fêtes ("Plaţu' Fetelor", în traducerea lui Sorin Titel), însă n-am putut depăşi staţia de metro Pyrenées: din pricina durerilor - drept care ne-am întors.

Sufăr, în continuare - iar timpul face să progreseze geometric durerile fizice (dar frustrările ?) pricinuite de lipsa unui scaun şi a unei mese. Mănânc în picioare, punând mâncarea pe treptele scăriţei cumpărate ieri (ca să ajung până la dulii, să pun becuri!). Când mă culc - pe salteaua întinsă pe jos - am mari dificultăţi, cad ca din pod, nu pot păstra cursivitate în mişcare. Însă când vine vremea să mă ridic, atunci începe Odiseea Urcării Muntelui...Orientalii şed la-sol, cu picioarele adunate (turceşte, greceşte), chiar persoanele grase, burtoase ca mine au o ştiinţă (căpătată) a stării şi a ridicării. Dar eu, biet neoriental, rob al scaunului şi al patului pe picioare şi al mesei înălţate (la care se stă pe scaun) sunt nefericit: eram obişnuit (şi pe la minte, dar mai ales pe la trupul meu cel chinuit) să am trei stări omeneşti: în picioare, aşezat şi culcat. Or, acum îmi lipseşte violent, atroce, intermediara: aşezata. De aceea cad atunci când voiu ca să mă-ntind, gâfâi ca un ăla când am de gând să mă ridic de pe saltea... Ceva-ceva am prins eu (de la mine...): în vederea ridicării, nu trebuie să mă aşez pe saltea şi de acolo, în puterea coapselor, să mă ridic

- n-are să meargă. Trebuie să mă răsucesc, să mă întorc cu fața spre saltea, în patru labe: din această poziție se dezdoaie corpul orientalului - chiar și al orizontalnicei cadâne: se înalță mai întâi curul - abia apoi restul...Or eu, turc bătrân, am fost silit să descopăr la vârsta asta ceea ce strămoșii noștri pecenegii și cumanii (mai ales) știau din pruncie...

Aseară m-am culcat la 22,30, azi m-am trezit la 6.

Și azi dimineață am făcut baie în cada nouă. O cadă lungă, cum n-am mai avut din România. Iar acum trec la datorie.

Ora 20,00: Victor Lupan, însoțit de fata cea mare, ne-a adus două paturi de campanie (mai exact: de camping), două saltele, doua scaune pliante și o masă pe capre. Ceea ce înseamnă că m-a făcut om: pat am (de pe care să mă pot ridica fără eforturi peste puterile-mi, ca de pe salteaua întinsă pe dușumea), am scaun pentru Dânsul, masă pentru Domnia Sa, Olivetta.

Am terminat capitolul ***Liiceanu*** - prea lung - și încă n-am spus totul...

Luni 18 decembrie 1995

M-am trezit la ora 6, fericit că am pat, masă, scaun.

Pe la ora 10 urmează să vină nenea de la Telecom, să ne dea drumul la telefom.

Dacă ar circula metrourile, ar putea să vină și Filip aici - ar avea pe ce să doarmă.

9,30: Ana cu Filip. Băiatul venise de vreo jumătate de ceas, dar cum n-avea cheie, n-a putut intra. A telefonat de la o cabină la Ana (La Hélèna): noroc că a prins-o chiar în momentul în care ieșea pe ușă, să se ducă la slujbă.

În jurul orei 10 a venit și Telecomisionarul: acum avem telefon, număr greu de memorizat: 43.58.30.44

Sunt lichefiat de oboseală (e abia 5,30).

Marți 19 decembrie 1995

Astă-noapte Filip a dormit aici, cu mine, pe unul din paturile aduse de Lupan. M-am trezit la șase, ca să-l pun pe drum de școală - pentru prima oară se duce de-aici, urmează să vadă cât timp face.

Poate că vineri facem transportul (de la depozit).

Ora 17.00: am terminat **Unde am greșit** - al 39-lea titlu comis de mine. Odată cu asta mi s-a terminat și panglica mașinii și panglica cea mult-corectoare...

Sâmbătă 23 decembrie 1995

Ieri (în 22!) am făcut două transporturi cu camioneta facilitată de Perifan. A fost cumplit pentru mine, ceva mai puțin pentru Filip - dar am băgat totul în casă, cu excepția mesei de desen a băiatului ce va avea nevoie de doi halterofili ca s-o urce la etaj. Am pus-o deocamdată în prelungirea "cursivei" - așa-i spune pasarelei...

Aseară am făcut un prim triaj; azi, al doilea - de pe urma căruia preț de cca 10 lăzi pline a fost aruncat la gunoi: păturile toate, puloverele, covoarele bulgărești din România - tot ce a fost lână a fost distrus de molii; de asemeni am renunțat și la multe "hârtii" de-ale mele.

Am terminat în 19 cartea **Unde...?**

Azi am scris: Angelei, la Orhei, Ruxandrei Cesereanu la Cluj. Lui Antonesei, lui Ilișoi, lui Ceia (în același plic), iar în America: Neagăi Munteanu și lui Șt. Roman.

Mâine om mai vedea. Dacă și la noapte n-o să am somn - din pricina oboselii...

Luni 25 decembrie 1995

Sâmbătă, ieri, azi, am tot aranjat lucrurile din cutiile de carton.

Am aruncat, am aruncat.

Suntem uciși de oboseală. Nu-i nimic, e oboseală din ceea bună...

De-abia aștept să recuperez ordinatorul de la Ricci, ca să mă apuc de... **Gherla**.

Marţi 26 decembrie 1995

M-am trezit de la şase, acum e opt fără un sfert.

În casă: lucruri puţine - vreau să spun: insuficiente, de aceea par atât de multe, de invadatoare, de sufocante.

Sunt bucuros de casă, dar tot mă trezesc îngrijorat.

Nu înţeleg ce atâta mirare: în îngrijorare am trăit de când mă ştiu.. Îngrijorare pentru azi-mâine în sensul material şi nu frică pentru vieţile noastre - pe aceea nici n-o mai percepem.

Mi-a spus Al. Călinescu: Vozlenski, în ultima sa carte, aminteşte şi de mine. M-aş fi lipsit bucuros. N-am să accept (fiindcă de înţeles înţeleg) iubirea asta de "spioni" - mai ales din Lagărul Sovietic. Nu cred să fie doar o respingere (la mine: fiziologică, de greaţă, cu vomă) ideologică, aproape aceleaşi simţăminte (?) îmi provoacă, "ceilalţi" - ci faptul că aceşti oameni şi-au făcut o meserie, la unii a devenit vocaţie din a-i înşela pe ceilalţi oameni cu care au de-a face... Am cunoscut (am dat şi mâna, la repezeală şi nebăgare de seamă) doar pe căcâcea de Haiducu-Hirsch-Forrestier, pe Pacepa numai prin scris (că, dè, a scris şi despre mine, mincinosul!), dar mi-e de-ajuns. Dai mâna cu unul ca ăsta: ce ţii tu în mână: mâna lui ? mâinile lor ? mâini proteză, mâini ale unor manechine? Şi-apoi cum să dai mâna cu aşa ceva (nu spuneam că am dat cu Haiducu ? - fiindcă jucam într-o piesă) ?

Pornisem de la Vozlenski. Îl părăsesc fără strângere de inimă.

Îngrijorarea are două laturi: una pe care am spus-o: nevoile materiale; cealaltă fiind a scrisului. Întrebare legitimă, desigur şi, desigur; prostească: am să mai pot scrie ? Sau: am să mai pot scrie ca înainte de 23 august '95? Drept, în aceste patru luni de zile am înjghebat două titluri - dar asta se cheamă scris ? Scriitor ?Om locui şi om vedea.

Ion Condiescu ne-a propus o camionetă; Filip l-a găsit pe Xavier,colegul său de şcoală primară (are permis de con-

ducere), vine cu încă un prieten - în contul unui desen făcut de Filip. Drăguţ.

Miercuri 27 decembrie 1995

Să vedem ce-o ieşi cu transportul de azi. Filip (ca şi mamă-sa) a zis că va aduce numai de la depozit, nu şi de la Ricci. Mai bine pentru el (se întâlneşte cu Pam) dar şi pentru maică-sa: n-are să fie sufocată de atâtea cutii de carton în salon - care va fi şi... camera ei, săraca Ana.

Joi 28 decembrie 1995

Filip cu amicii au adus (aproape) totul din depozit. Dar nimic de la Ricci. Am pus la locul cuvenit bibliotecile - patru la mine (în fapt: şase), am plasat cea mai mare parte a manuscriselor (de păstrat) şi ceva cărţi - aşişderea. Necazul fiind: aspiratorul se află în cutiile de la Ricci şi nu putem curăţa convenabil - miroase a praf ca într-o casă locuită de decenii.

Vineri 29 decembrie 1995

Mi-am regăsit aproape toate cărţile - mai lipsesc **Dossier Goma** şi **La Cellule**...şi **Elles étaient quatre**...

Sâmbătă 30 decembrie 1995

Cred că am să mă apuc de **Ela** - scrisă o primă oară în 1983, revăzută în '84, abandonată în '85... O să văd ce se poate scoate din ea.

Am montat masa - acum avem masă adevărată, în jurul căreia se poate sta, pe scaune adevărate.

Încolo... Încă vreo 20 de cutii de carton de rezolvit.

Duminică 31 decembrie 1995

Ultima zi din acest an - ducă-se, învârtindu-se!

IANUARIE 1996

Luni 1 ianuarie 1996

Începem o viaţă nouă - în casă nouă.

Marţi 2 ianuarie 1996

Am să încep viaţa-nouă prin a relua **Ela**.

Miercuri 3 ianuarie 1996

Voi începe viaţa-nouă prin a mă duce la poliţiune pentru schimbarea adresei. Rămâne de văzut câte drumuri voi fi nevoit să bat pentru a ajunge la capăt.

Am început să copiez pe curat **Ela**. Nu cu mare plăcere; e ceva care scârţâie.

La ora 9,30: pană de curent în cartier. După ce am făcut un drum inutil până în Place Gambetta (la comisariatul central), m-am întors la noi (!), după colţ, pe rue Ramponeau: arată ca vechiul cartier... Mi-a zis să vin altă dată, că... nu se vede - ce, nu se vede că nu se vede ? Ba da, aşa că am plecat, amânându-mi plăcerea...

La ora 18 m-a dus Victor Lupan la Ricci, de unde am recuperat vreo 10 "cartoane" - printre ele fiind şi ordinatorul. L-a instalat Filip pe dat', însă n-am lucrat, l-am lăsat pe el să se joace o oră-două.

Joi 4 ianuarie 1996

De dimineaţă m-am apucat de imprimat jurnalul pe august '95. Apoi de transcris la ordinator porţioara din '96 (de până acum) scrisă iniţial la maşină.

Acum mă pregătesc să mă duc la doctorul Naveau, cale de un ceas cu metroul, în fostul nostru cartier.

Când am să mă întorc, am să încerc să re-reiau **Ela**.

Vineri 5 ianuarie 1996

Ieri am fost la reumatolog. Aşa, să fie. Apoi am lucrat la ordinator **Alfabecedarul** de până acum - pe două coloane şi întărind titlurile-cuvinte; iese mult mai bine.

Azi am fost la dr. Duret. Pentru dosar. Că tot mă aflam pe-acolo, mi-a luat tensiunea: 15 cu 9! M-a întrebat cum am făcut... N-am ştiut ce să-i răspund.

Sunt mort de oboseală.

Sâmbătă 6 ianuarie 1996

Aseară mare orgie, mare - cu legume: vinete şi aşa şi altfel; ardei graşi mai aşa, mai umpluţi. Am avut-o părtaşă la ospăţ pe Mihaela Teodorescu - am făcut-o marţ!

Azi - vom trăi şi vom vedea.

M-am dezvăţat de a bate la ordinator. Trebuie să reînvăţ urginte, fiindcă numai o maşină de scris mi-a rămas validă(Olivetti).

Marţi 9 ianuarie 1996

N-am avut ce nota - decât: ieri a telefonat Ioana Zlotescu de la Madrid, având numărul de la informaţii (ce se întâmplă cu noi?); tot aseară - dar eu dormeam - a dat telefon Drăgoescu din Elveţia: că a citit într-un ziar din ţară că am fost expulzaţi, iar acum ne aflăm "într-o anexă a primăriei".

Tot ieri am făcut un drum degeaba la chestia care dă ajutoare pentru locuinţă: neprevăzător, am ajuns la ora zece, am "tras" numărul 296, în timp ce la ghişee se ajunsese pe la 60. M-am hotărît să vin a doua zi (azi) de dimineaţă, la deschidere, măcar să ştiu că aştept o oră-două - dar bunele mele intenţii s-au izbit de o durere cumplită de şale care durează şi acum. Am să mă duc mâine.

Am lucrat la **Alfabecedar.** În fapt, mai mult am pierdut timpul cu pusul pe trei coloane. Am înţeles că mai bine e pe două. Am mai "cules" câteva pagini de la **G.** Nu cine ştie ce.

Miercuri 10 ianuarie 1996

Şi ieri ceva din **Alfabecedar.** Nu sunt mulţumit. Dealtfel, de multe sunt eu nemulţumit. Stare surdă. Poate şi din pricina spatelui care mă scoate din minţi de durere.

Acum, pentru variaţie, mă întorc la **Ela.** (Am reuşit să nu-i scriu numele pe cele zece pagini de început).

Vineri 12 ianuarie 1996

Am copiat la ordinator primele două capitole din **Ela.** Nu sunt mulţumit, dar asta-i. Am primit ieri un număr din *Vatra* - azi l-am primit pe precedentul. Mi-a scris Laszlo; şi Drăgoescu. Trebuie să le răspund - cum trebuia să le răspund lui Davidescu, lui Chioaru - şi n-am făcut-o.

Oboseală ucigătoare. Nu sunt în stare de nimic altceva decât, eventual, de copiat.

Marţi 16 ianuarie 1996

Ieri: mare tragdie-mare: Filip, vorbind la telefon în timp ce lucra la ordinator, a bulit ceva - treabă care m-a privat pe mine de scula de scris. M-am supărat excesiv, l-am înjurat, l-am dat afară - băiatul a plecat de-acasă (eu aş fi făcut la fel).

Azi a venit mai devreme acasă, a lucrat vreo patru ore la reinstalarea logicielelor (?). Acum, să nu-i fie de deochi, iar merge.

Tot azi am trimis a doua dactilogramă (**Cutie de rezonanţă**) Neagăi Munteanu (prima n-a ajuns nici după trei luni!).

Despachetând, mi-am regăsit aproape toate lucrurile - ba unele mi-au făcut surpriza de a apărea... din senin (ei, da: le uitasem...).

E ora zece seara şi chiar dacă am dormit zdravăn după amiază, mă simt stors. Am să mă culc.

Au constatat cu glas tare şi ai mei: am scris o imensă cantitate de hârtie. Chiar de aş rămâne la o singură variantă,

aş depăşi 15.000 pagini convenţionale. Dar cu câte trei-patru variante... Noapte bună.

Miercuri 17 ianuarie 1996

Mâine trebuie să mă duc la primărie pentru o hârtie. Uite-aşa mă poartă pe drumuri. Azi a fost Ana în 14, pentru mutarea asigurării sociale.

Azi am primi o mulţime de scrisori, am răspuns la toate - vreo şase-şapte...

Obosit.

Joi 18 ianuarie 1996

Am dormit extrem de agitat, aproape de boală, am visat multe şi de toate - printre ele:

Un scriitor francez îmi relata, foarte serios, cum "le grand poète Marin Soresco" (eu: de o gelozie feroce pe grandele poet) "făcea el ce făcea şi confecţiona astfel: în partea de sus (imaginea arăta un fel de tambur, mai degrabă tam-tam) plasa «un Turcea» (franţuzul habar n-avea ce semnificaţie avea «Turcea», dar oltenetele da!), iar în partea de jos un alt Turcea..."

N-am mai continuat visul, mă scosese din fire chestia cu "Turcea" plasat de Sorete...

Acum e opt fără ceva. La opt şi jumătate mă pornesc în lume, la primării.

Iar acum orele 18: am fost la primărie, am luat fişa, totul a fost bine; de acolo m-am dus la RIVP, am depus dosarul de *aide au logement*. După masă am vrut să fac dosarul pentru minimum *veillese,* dar am aflat că trebuie şi pentru el o fişă. Trebuie să mă duc mâine din nou. N-ar fi tacâmul complet, dacă, pe lângă că eşti bătrân mai eşti şi căscat. Da, domnule!

Ceaţă, frig. Filip nu se simte bine. Nici părinţii lui.

Vineri 19 ianuarie 1996

Am fost, am văzut - am fost învins: funcţionara de azi n-a vrut: că certificatul de căsătorie nu e în original, ci în fotocopie - mama mă-sii! Am să mă duc luni, s-o caut pe cealaltă, să-i explic...

Duminică 21 ianuarie 1996

Azi au fost pe la noi Al. Călinescu şi soţia. Ne-am delectat cu chinezăriile pregătite de Ana. Am bârfit puţin.

Am primit ceva scrisori, printre care una de la Laszlo. Ţine să facem un volum din schimbul de scrisori. De ce nu, vorba cuiva ? Mi-a trimis şi ceva tăieturi din jurnale - un eseu-polemică (în legătură cu cartea lui Niţescu), un text al Ruxandrei Cesereanu - ambele în Romlit. - precum şi o băgare în ciorbă a lui Oişteanu (în *22*, complet aiurea)...

Luni 22 ianuarie 1996

Am dormit extrem de agitat, am şi strigat, plâns, gemut, încât Filip, trezit, a venit în odaia mea, să mă liniştească (trezindu-mă).

Constatări: oricâtă plăcere mi-ar face oaspeţii, nu pot sta la masă - pe scaun - mai mult de două-trei ore. Ieri nici nu mi-am dat seama că stătusem vreo patru-cinci, când m-a răpus durerea de spate. Şi nu una pură, ci combinată cu oboseală.

Nu mai am subiecte de conversaţie. Cu Al. Călinescu am reluat "teme" vechi, mai cu seamă bârfe. Ceea ce e puţin şi plictisitor. Vina de căpătâi o port eu, eu fiind acela care deschide vorba, o fixează, o bate ca pe frişcă...

Ora 12,30 (rescriu: mi s-a şters ce scrisesem, fiindcă nu înregistrasem): am fost la primărie, am învins, am mers mai departe la Cotoret şi am depus dosarul de pensionare.

În metro m-am gândit la mine, acesta de acum: nu mai sunt frecventabil: nu mai poate avea omul conversaţie cu mine. De aceea am avut eu coşmaruri azi-noapte: în urma vizitei lui Călinescu.

Marți 23 ianuarie 1996

Da, da: am încetat de a mai fi frecventabil - ar fi trebuit să-mi dau seama de acest lucru cu mulți ani în urmă, dar uite că nu mi-am dat; de prin 1989, când am scris **Căldură mare**; apoi după "revoluție", când Monicii au început să-i descurajeze pe mulți dintre cei doritori să treacă și pe la mine: Hossu-Longin, Patapievici, Zografi - nu-l mai pun la socoteală pe Bazin, franțuzul de la Iași pe care mi l-au ascuns cu grijă, cu tenacitate - și ascuns mi-a rămas și în ziua de azi.

Da, da: nu se mai poate dialoga civilizat cu mine - iar acum am vorbit cu toată seriozitatea, cu toată durerea constatării: m-am stricat, m-am degradat, m-am...

Singurul lucru ce-mi rămâne de făcut în timpul care mi-a mai rămas: date fiind mijloacele (e-hei, dacă aș avea posibilitatea de a-mi edita cărțile...) - având ordinatorul, continui până unde se poate **Alfabecedarul** - mai mult ca o ambiție decât ca o adevărată realizare - și **Ela** (nu pentru că ar fi un text bun, dar singurul care mă poate ocupa, o vreme).

Miercuri 24 ianuarie 1996

Altă ratată tentativă: am fost la asistenta socială din arondisment - trebuie să aștept "mutația".

Azi după masă mi-a telefonat Lupan că vine să-și ia paturile. Ana a fost nevoită să coboare în salon. Mâine am să fac găuri pentru atârnat perdelele (cu găuricitoarea în beton al Lupanului), așa că are să fie acoperită...

Mi-a urcat Filip fotoliul de ordinator (fost de mașină de scris). Nu-l găseasc mai comod decât celălalt, de birou - ba chiar ușor din contra.

Azi mi-a venit *Vatra* nr. 10 . Ba chiar și o scrisoare de la Cistelecan - să nu-ți crezi ochilor!

Din ce în ce mai fermă hotărîrea de a evita "dialogurile" din care să reiasă că sunt - ceea ce sunt. Mai bine singur decât să-i pun pe bieții oameni în situația penibilă de a mă supor-

ta, întâi, apoi de a mă vorbi de bine (s-o cred eu!) după aceea, faţă de alţii - ba chiar să se şi dispute cu aceia...

Am să mă străduiesc să fac aşa cum am gândit. Urmează să văd dacă sunt în stare să mă controlez; să nu-mi dau în petic.

Joi 25 ianuarie 1996

Astă noapte am visat mult şi rău - aveam, de pildă picioarele murdare (ştiam că sunt foarte murdare, chiar de nu mi le vedeam); apoi: mă aflam pe un debarcader şi în imediata mea apropiere era un cuplu tânăr ce se îmbrăţişa... M-am îndepărtat, să nu-i stingheresc, dar ei au venit după mine - chiar de nu aveau aerul că mă urmăresc; am căutat din nou să mă duc mai departe, dar nu ştiu cum, că n-am putut: bărbatul a dezbrăcat-o pe femeie de tot, de tot şi a început s-o reguleze acolo, în văzul nostru...Scena era excitantă peste poate - mai ales că nu se vedea nimic al femeii (decât goliciunea), participam şi eu ca spectator activ. Când ei s-au descleştat după prima îmbrăţişare: femeia avea puţică de băiat, imberbă...

Vineri 26 ianuarie 1996

Fără spor şi fără plăcere lucrul la **Ela.** Copiez - dar cu moderaţiune, aşa că sunt bine implicat; de aceea sufăr.

Nu am însă ce face. Trebuie să-mi găsesc un rost iar acesta nu poate fi căutat în afara literaturii (în fine, a intenţiei de literatură). Concret: fie **Alfabecedarul** - lucru mecanic, enervant la culme - fie **Ela,** trudă inutilă, pentru că nu poate fi reparată, făcută acceptabilă după 12-13 ani de la scriere.

Cum, la ordinator, ecranul nu cuprinde mai mult de o treime de pagină, nu văd ce scrisesm "mai sus" ori ieri. Iritant. Ar trebui să "trag" imaginea, s-o pun să defileze - e bun acest truc, dar nu aici. Aici nimic nu e bun.

Tristețea fără leac atunci când am constatat că mașina de scris Olympia mecanică, "tractorul" s-a stricat în depozit sau poate la Ioana C. Mult mai intim mă înțelegeam cu mașina de scris: membru (al corpului) meu și nu un instrument - cu atât mai puțin partener de dialog (și de ceartă), ca ordinatorul.

Mă întorc la **Ela.** Nu e vesel, dar măcar ne știm de atâta vreme.

•

Marți 30 ianuarie 1996

De trei zile sunt bolnav: dureri musculare, tuse, tot tacâmul unei gripe "ocolite" prin vaccin.

M-am întors la **Ela,** dar... m-am apucat de copiat **Unde am greșit** - acum sunt pe la mijlocul capitolului **Țepeneag.**

FEBRUARIE 1996

Sâmbătă 3 februarie 1996

Tot bolnav - ba parcă și mai rău. Am terminat de copiat capitolul **Țepeneag**. Altfel nimic demn de consemnat.

Miercuri 7 februarie 1996

Am așteptat (ce ?) din 27 ianuarie până ieri (total unsprezece zile) ca să mă duc la un doctor - ieri. Am așteptat ca efectul mdicamentelor să fie fulgerător - da de unde, o să trebuiască să mai aștept.

N-am putut lucra - din pricina tusei care îmi lichefiază craniul.

Joi 8 februarie 1996

Nici un semn de însănătoșire.

Luni 12 februarie 1996

Azi, primele semne bune: nu mai tuşesc - ceea ce la mine este esenţial... Aşadar 17 zile - deocamdată, fiindcă nu sunt complet restabilit.

Am copiat şi capitolul **Tănase,** dar la el am rămas. Mâine mă duc până la mama dracului pe rue Nationale (încă o dată), ca să depun, în sfârşit, dosarul de *aide au logement*.

Mi-am pus perdele. Acum am să mă simt mai bine.

Joi 22 februarie 1996

Am ieşit din boală, am copiat la ordinator întreg textul **Unde am greşit** - azi l-am terminat şi am tras un "şpalt" - 114 pagini, acum îl corectez.

Lulu a transmis: Dan Petrescu scoate **Jurnalul I-II-III** într-un singur volum - luna mai. Deie Domnul. Cică tot el şi-a manifestat preferinţa pentru Laszlo - să scrie prefaţa. I-am scris, mâine pun scrisoarea la poştă.

Tot azi am scris un fel de recomandare pentru Laviniu Drăghici.

În rest - necazuri, sărăcie cumplită.

Noapte bună, copii!

Luni 26 februarie 1996

Ieri 25 am terminat de tras la ordinator **Unde**...?, ultima variantă, cea de 108 pagini. Am şi imprimat câteva exemplare.

Azi e luni. Vine un fotograf luxemburghez.

Ora 14: am terminat de imprimat recto-verso, două pagini pe o faţă (4 pagini într-o filă) **Unde**...? - în 5 exemplare.

Joi 29 februarie 1996

N-am nimic de notat, în afară de dată: 29 februarie.

MARTIE 1996

Vineri 1 martie 1996

Am revenit la **Ela.** Cât m-o ţine.

Duminică 3 martie 1996

Am scris la **Ela** - şi cap. 6. 36 pagini - la 14 (în care am să imprim la urmă).

Timp foarte urât: frig, ploaie.

Am pus în plicuri **Unde am greşit** - pentru: Cistelecan -Podoabă, Ardelean, Antonesei, Sami Damian, Ruxandra Cesereanu - şi, desigur, pentru Laszlo.

Joi 7 martie 1996

Ieri a fost Marilena Rotaru de la Televiziunea bucureşteană, oficială. Am stat de vorbă circa două ore - au intenţia să scoată treizeci-patruzeci de minute. Să vedem...

Luni şi marţi - la Ion Condiescu la atelier. Ne-a dat material, scule - şi de mâncare. Am tăiat pentru două dulapuri. Azi ne ducem iar: pentru "cheson", cum îi spune Filip sub-patului (unde vrea să-şi confecţioneze un alt dulap - pe orizontală) şi pentru găurirea panourilor deja tăiate - în vederea montajului. Sper să terminăm azi.

Vineri 8 martie 1996

Am terminat confecţionarea "materialului", rămâne să-l aducem acasă şi să-l închegăm.

Duminică 10 martie 1996

Vineri am adus materialul şi am închegat dulapul lui Filip. Ieri l-am făcut pe cel de la mine din odaie - Ana a şi scos din saci, valize, lăzi boarfele şi le-a ordonat.

Tot vineri am fost salvaţi de o minune... poştală: o să putem plăti chiria.

Luni 11 martie 1996

Miroase a primăvară. Miroase a primăvară.

Mă gândesc ce are să fie la vară în casa asta: pe o rază de trei sute de metri: nici un pom. Numai piatră. Are să trebuiască să facem ceva cu florile pe balcoane.

Vineri 15 martie 1996

Ieri am fost la o comisie medicală. Nu trebuia acolo. Nu trebuia deloc. Era pentru "travailleurs handicapés".

Continuu la **Ela.** Poate dacă timpul nu mi-ar fi atât de fragmentat - şi puternic fragmentat - aş scrie mai mult; şi ceva mai bine.

Luni sau marţi am vorbit la telefon cu Dan Petrescu:

1. scoate **Jurnalul** în mai - în trei volume, pentru că e tipărit în România, unde nu au clei atât de bun pentru legătură;

2. nu scoate **Cutie de rezonanţă**, pentru că... el este de aceaşi părere cu Focke!;

Tot de la Nemira mi-a vorbit amicul Laszlo:

1. face prezentarea la **Jurnal;**

2. Dan Petrescu i-a primit la Nemira unu (două ?) volume.

Nici o veste dinspre Podoabă.

Azi am fost la dr. Duret. Situaţie stabilă cu tensiunea.

Ieri Filip m-a tuns. Am un cap ca o bilă de popice - cu sprincene...

Duminică 17 martie 1996

Nimic de semnalat.

Scriu, în continuare, la **Ela.**

Am recitit **Jurnalul I-II-III**. Nu e rău, nu e rău.

Luni 18 martie 1996

Iar am răcit.

Am copiat la ordinator partea primă din jurnalul de faţă, cea dintre 15-31 decembrie 1995.

Marţi 19 martie 1996

Bolnav, bolnav - răceală banală, dar mă perturbă. Schimb, pe noapte, două pijamale şi patru feţe de pernă.

M-am poticnit cu **Ela.** Am să încerc s-o imprim până unde am scris-o - abia văzând-o pe hârtie am să înţeleg ce nu merge.

Miercuri 20 martie 1996

Din ce în ce mai bolnav.

Ieri m-am hotărât să mă opresc din (cu) **Ela.** Aş fi putut continua cu cele încă aproximativ şaptezeci de pagini scrise atunci, în 1984 (puţine în '85, la o tentativă de reluare). Am ales să mă opresc, brusc, să scriu: text neterminat - şi gata. Aşa că are 44 pagini în 12, ceea ce dă cca 75 echivalent-dactilo. Acum regret că am inclus-o între titlurile mele - deşi nici **Lăteşti** nu e terminată şi a fost introdusă pe listă.

Ca de obicei, puternică depresiune, ca totdeauna după terminarea (indiferent cum) a ceva.

Am să încerc să suport această depresiune postcoïtală, copiind la ordinator **Gherla** (cred că am mai făcut tentative).

Joi 21 martie 1996

Nimic de semnalat - decât că am ajuns la echinocţiul de primăvară.

Sâmbătă 23 martie 1996

Ieri mi-a telefonat Dan Petrescu, să mă întrebe amănunte din dactilogramă - fotocopia lui are goluri.

Azi mi-a telefonat Laszlo: mă roagă să mă interesez la Gallimard de soarta licenţei pentru Zazie: cică Nemira i-a răspuns că a apărut şi că se află în standuri (!).

Am montat - în sfârşit! - biblioteca din salon.

Duminică 24 martie 1996

Nu e glumă: a chiar venit primăvara.

Aseară a trecut Mirel Bran cu două cărţi de la Lulu: Mungiu şi Niţescu. Am citit Niţescu - Mungiu neinteresantă: a fost depăşită înainte de a apărea.

Am fost la sârb, am cumpărat telemea, castraveţi muraţi (muraveţi) şi vopsele pentru ouăle de paşti.

Miercuri 28 martie 1996

Azi, la orele 14 am terminat de cules la ordinator **ALFABECEDARUL** (fără pizdă).

APRILIE 1996

Luni 1 aprilie 1996

Încep acest segment de **Jurnal** sub zodia lui **Trebuie!** Trebuie să scriu, chiar de n-am nimic de scris, altfel nu-i de trăit. În aceste împrejurări scrisul este: ocupaţie, în sensul politico-geografic: el te ocupă şi nu te lasă, mai ales, să gândeşti la altceva. Comparaţia e forţată, dar n-am alta. Trebuie să scriu, ca să supravieţuiesc. Eu unul n-aş mai avea motiv de rămânere pe-aici, pe plaiurile terestre, dar ştiu că plecarea mea i-ar pune pe ai mei într-o foarte grea situaţie - şi materială. De aceea mai zăbovesc.

Miercuri 3 aprilie 1996

Ieri nu am notat, m-am ocupat, din disperare, cu replasarea virgulelor şi a punctelor la **Bonifacia.** Am terminat, mâine o să trag un exemplar, două.

Mi-a spus Ana că i-a spus Lulu: Dan Petrescu a citit **Unde am greşit** şi s-a hotărît pe dată să o plaseze la coada **Jurnalului**... Nu am nici o obiecţie...

Mi-a telefonat Tudor Potra: Ioana a fost la Salonul Cărţii şi a luat ceva cărţi - printre care şi **Justa**... Da, domnule: o să am cinci cititori - cu Ioana chiar nouă!

Acum e ora 21 şi mă culc. Noapte bună.

Vineri 5 aprilie 1996

Zile grele - precum bătrâneţele...

Am uitat să notez: În sfârşit, Mircea Martin a găsit un răspuns convenabil, credibil la respingerea **Gărzii inverse**: "Soros ne-a refuzat ajutorul cerut". Aşa că prinde...sorosul, scoate-i ochii!

În schimb, Laszlo se ciocneşte de vechiul argument - la Nemira, cu, ciudat, Dan Petrescu: **Zazie dans le métro** ar fi apărut - l-ar fi văzut chiar el, dar nu-şi mai aduce aminte unde...L-a refuzat şi cu volumul de eseuri. Laszlo mi-a trimis ieri, prin scrisoarea lui, largi extrase din scrisoarea lui Dan Petrescu: jur că n-am înţeles nimic. E şi greu - de-aici, de departe...

Ieri am tras alte trei exemplare din **Unde**...? Şi abia ieri am văzut o greşeală mare cât casa: când vorbesc de Ţepeneag şi de acuzaţia lui de plagiat (la adresa mea), numesc cartea Blandianei... **Arta refugii**!

Cum am re-pus virgulele (cu ce se ocupă un scriitor!) la **Bonifacia** - şi am tras trei exemplare - am înţeles pe viu cât mă repet. Că tot am adus vorba de Ţepeneag: anume scene există în **Jurnal,** există în **Bonifacia** şi există în **Unde am greşit**?. N-am ce face: asta este. Şi pentru că tot vorbim: am avut din nou dovada că "hârtiile" mele sunt scrise neglijent

- de ce ? Simplu: pentru că eu nu am măcar un lector atent - Ana, săraca de ea, nu mai poate urmări ortografia, consecvența din scrisul meu; iar pe altcineva nu am - nu am avut niciodată. Cine știe dacă nu cumva *l'act manqué*: neincluderea în **Unde**...; la greșale ale mele față de Monici - a ceea ce scrisesem în *Vatra*, apoi retractasem...- nu este bine că a rămas așa... Ba cred că da: acesta fiind adevărul-adevărat, chiar dacă nu este imputabil cuiva.

Din ce în ce mai rău - unde ajungem ?

Sperăm într-o minune - cea de sâmbăta învierii (catolicilor) .

Azi iar mi-a telefonat Dan Petrescu - precizări pe text. Mi-a spus că intenționează să pună **Unde**... la urma **Jurnalului.**

Sâmbătă 6 aprilie 1996

Zi grea. Am tras un exemplar "curat" - din **Unde am greșit** pe care am să-l trimit luni lui Dan Petrescu.

Duminică 7 aprilie 1996

Tot așa: greu-greu.

Exemplarul tras ieri: plin de greșeli. Am corectat, am tras altul. Că tot trebuie să-mi ucid timpul cu ceva.

Ca să-l omor și mai eficace (?), m-am apucat să trec pe ordinator...**Roman intim**. Știu că e o prostie (și romanul și acțiunea mea), dar n-am încotro.Uite, acum: sunt obosit-rupt, dar nu mă las dus de la masă.

Așa.

Deci mâine va fi luni...

Joi 11 aprilie 1996

Ieri am primit *Vatra* nr. 1/96 cu prima parte a eseului lui Virgil Podoabă. Mare satisfacție - i-am scris.

Tot ieri: am trimis lui Dan Petrescu ultima variantă din **Unde...**

În astă seară, la Bucureşti, pe canalul 2 (nu ştiu la ce oră) are să se transmită prima parte a dialogului cu Marilena Rotaru. În 18 a doua, apoi nu ştiu când la studenţi.

M-am apucat de "dactilografiat" **Roman intim**.

Vineri 12 aprilie 1996

Filip se află acum la examenul de admitere. Îi ţin pumnii.

Aseară, pe la ora zece a telefonat de la Bucureşti Rodica Vasilcan - protesta împotriva bătăii de joc a televiziunii care dădea (chiar în acel moment) dialogul meu cu Marilena Rotaru, însă accelarat, încât îmi dădea o voce piţigăiată. Măcar de-ar fi fost numai atât, cine ştie ce alte cele voi afla?

Azi e zi mohorâtă, rece. Transcriu, în continuare - fără plăcere - la **Roman intim**.

Sâmbătă 13 aprilie 1996

Ieri am primit mai multe veşti bune: două de la administraţie, una de la Neaga Munteanu, una de la Ceia: mi-a telefonat de la Iaşi (împreună cu Ilişoi); el a zis că dialogul televizat a fost normal difuzat, nu a observat nici o "acceleraţie". Ce să mai cred ?

Ca şi cum n-aş fi bătut apa-n piuă cu **Roman intim**, m-am apucat azi de **Sabina**. Curată autoflagelaţie! S-ar prea putea ca satisfacţia pricinuită de Virgil Podoabă să se fi întors pe cealaltă parte...Nemulţumirea că n-a observat cutare, că n-a băgat de seamă cutare...

Sunt foarte-foarte obosit.

Asta-i. Până nu găsesc ce să fac din nou (dar mai pot scrie ceva din-nou?) n-o să-mi găsesc liniştea.

Duminică 14 aprilie 1996

Paşte. Oboseală. Bătrâneţe.

Duminică 21 aprilie 1996

N-am notat această săptămână, deşi nu a fost lipsită de "material":

Ion Condiescu ne-a dus la Castorama şi ne-a luat ce trebuie pentru a amenaja nişte sisteme-cu-poliţe - am montat în closet, e bun, arată bine, urmează să-i facem şi poliţe pe măsură.

Am primi scrisoare de la Cistelecan: zice că ceea ce au publicat ei din Podoabă este tot ce a scris el - până acum şi că menţiunea "continuare în numărul viitor" constituie doar o ameninţare, un îndemn - să scrie...

Ieri, sâmbătă mi-a sosit o stranie scrisoare de la Ardelean, în care se plânge de degradarea mediului intelectual, literar în special - am de gând să o ataşez, ca probă, contestaţiei la OFPRA.

În fine, ieri toată ziua am lucrat la redactarea contestaţiei. Am scris-o în franceză, Filip mi-a francizat-o, mi-a supus-o dicţionarului ordinatorului, care multe chestii nu cunoaşte (**Chirac**), în schimb, cunoaşte **Goma**!

Mâine o punem la poştă, recomandat cu aviz de primire. Că multe necazuri ne-a făcut OFPRA asta!

Sâmbătă 27 aprilie 1996

Iarăşi l-am uitat - uita-l-ar relele de jurnal!

Săptămâna asta (uitată) am scris (copiat la ordinator) din **Roman intim** - am ajuns la pagina 150 a variantei dactilo, cu vreo 20 mai puţin, în 18, la ordinator - şi am meşterit prin casă. Am terminat partea mea de treabă, azi şi mâine o să facem în odaia lui Filip (biblioteci din "montanţi cu console").

Joi (25) mi-a telefonat Dan Petrescu, să mă întrebe dacă accept prefaţa lui Laszlo. Bineînţeles! Am mai vorbit (Nemira nu este interesată de **Alfabecedar** - păcat), nici de **Bonifacia** (re-), dar eu tot o să-i trimit un exemplar tras la ordinator. Ar publica, în continuare, **Jurnalul** - o să-i trimit urmarea...

Mi-a mai spus că a văzut ambele părţi ale zicerii mele televizualnice: într-adevăr, fusese accelerat debitul meu - însă oamenii normali au simţit asta (consolare ?). Cică aş fi fost bun - ce era să spună ?

După vreo trei ore a telefonat iar: să-mi dea amănunte despre "demersurile" lui Ţepeneag...

Cică "îndărătul"acuzaţiilor prosteşti la adresa lui Liiceanu s-ar afla altceva (deloc inedit - pentru mine, a zis D. P., care, fireşte, citise **Jurnalul**): cică au şi alcătuit un grup (cel care semnase "protestul"), la care s-a adăugat Eugen Simion, C. Ţîrlea - ce a fost la Cotroceni (condus de indispensabila Geta Dimisianu), unde i-au re-propus Tovarăşului să facă ei cultură şi propagandă peste hotare! - drept care sunt în curs de a face o nouă Fundaţie (cică au să-l scufunde pe Buzura).

Ce să zic ? Nimic nu mă mai miră: Ţepeneag nu mai este demult imprevizibil. Acum doi ani (?) a comis acea scrisoare-deschisă adresată lui Iliescu - pentru care l-a ras Iorgulescu (cine!) la Europa liberă - în care se lăuda că el n-a înjurat pe dolari...Mereu cu Breban, acum face naveta la Cotroceni - nici asta nu mă surprinde: Ţepeneag n-a deosebit niciodată binele de rău - dacă-i oniric...După şase ani de "libertate" scriitorul român se întoarce şi-şi vâră capul în primul jug întâlnit - cu condiţia ca să poată el ("să aibă libertatea"...) de a-şi face cultura lui, cea făcută şi înainte de 22 decembrie 1989.

Luni 29 aprilie 1996

Filip a terminat montarea...monfanţilor pentru biblioteci - eu terminasem mai demult: bucătărie, baie, closet, debara, balcon.

Ana, dinspre Lulu: Sanda Anghelescu i-a fixat r.v. pentru...semnarea contractului! La **Gardă inversă**! Cică: să-i spună cucoanei (colegă de-a ei) care-i spusese că Soros a refuzat subvenţia - că are să-i spună lui Soros ce

zisese...Doamne-Doamne. Măcar de-ar apare odată cartea asta cu ghionion!

Tot azi am trimis prin Ioana Crăciunescu **Jurnal IV-V-VI-VII** lui Dan Petrescu. 270 pagini - merge până la 31 decembrie 1995.

N-am mai notat, fiindcă dactilografiez la ordinator **Roman intim**. Nici o utilitate - în afară de aceea de a mă ocupa, până găsesc viitoare nouă-carte (un fel de a vorbi).

MAI 1996

Vineri 3 mai 1996

Nu Sanda Anghelescu a chemat-o pe Lulu la Univers - ci Denisa Comănescu. Sanda e bolnavă, acasă. N-am visat-o, dar m-a colonizat în pauzele de semitrezie (de somnolare ?). De vârsta mea, a fost şi ea o "întârziată", studentă eminentă, mereu în prima bancă, eu am plecat cu coada între picioare de la Universitate, ea a terminat-o strălucit (...).

În 1990-91 a îngrijit **Ostinato** - apărut în 1992. Am făcut şi un dialog, publicat în AS. Acum, văd că, din pricina bolii, nu se mai poate ocupa de **Gardă inversă**.

Am tot copiat din **R.I**. am ajuns la pagina 190 din dactilogramă - echivalenţa se face: pagina 185 din dactilogramă corespunde cu pagina 77 din ceastălaltă, ordinatogramă...Ceea ce ar însemna că cele 312 pagini dactilo vor intra în cca 150 ordinare.

Sâmbătă 4 mai 1996

Trebuie să nu uit aniversarea - 30 ani de la 13 mai (1966). Are să fie în lunea din cealaltă săptămână.

Ieri am primit de la Dan Petrescu un pachet cu cărţi editate de Nemira. Încă nu m-am băgat în ele.

Azi sper să copiez până la pag. 200 din **R. I.** - ceea ce va da cca 85 pagini.

Luni 6 mai 1996

Am scris şi trimis scrisori la: Neaga Munteanu, Sencovici, Roizen - în America şi Luca Piţu, Laszlo, Dan Petrescu, în România. Cu asta m-am ocupat azi - la **Roman intim** doar patru pagini copiate.

Miercuri 8 mai 1996

Obosit de moarte. Ieri am fost la tribunal pentru biserică şi la Mihaela Theodorescu - pentru - chiar aşa: pentru de ce dracu m-am dus la ea?

Azi a plouat rece toată ziulica. Noapte bună.

Marţi 14 mai 1996

N-am mai notat - nu mai am ce.

Mă tot întreb: fac bine că îmi consum timpul copiind **R.I.**? Nu ştiu ce să răspund. Uneori zic: da, e păcat că îmi pierd timpul - dar ce aş face altceva ? Prin balanţă, să scriu în jurnal ? Dar am hotărît: jurnalul nu mai ţine; nu mă mai ţine. Măcar să las ceva într-o formă cât de cât acceptabilă.

Din ce în ce mai închis orizontul.

Vineri 17 mai 1996

N-am nici un chef de jurnal, l-am deschis aşa, din curiozitate - nu să aflu ce scrisesem, ci să ştiu ce-am să scriu. Acum sunt satisfăcut: am aflat.

Cică: începând de azi, are să fie, dacă nu cald, atunci mai puţin rece. Pe mine nu m-a deranjat frigul de până acum - are să mă deranjeze căldura viitoare, deşi mi-am meşterit şi perdele "de afară"...

Luni 20 mai 1996

Ieri am terminat dactilografierea **R.I.**-ului I (**DUS**). Filip mi l-a trecut în Times, azi am tras un exemplar - îl

corectez apoi îl imprim în mai multe exemplare...Au ieşit, în AromPalat 14 - din 312 pagini de maşină (2.000 semne): 156 pagini; în Times - tot 14 - deocamdată 129. Am să mă uit, să văd când am început dactilografierea: în 7 aprilie am început; aproximativ 6 săptămâni; restul, cam în 8 săptămâni - spre 15 iulie am să termin.

Am primit scrisoare de la Luca Piţu. În sfârşit, lizibilă: bătută la maşină!

Miercuri 22 mai 1996

Ieri am tras trei exemplare pagină-dublă din **Roman intim I** - 127 pagini. Azi am început dactilografierea **II**-ului.

Lulu a telefonat Anei: a încheiat contractul cu Univers pentru **Gardă inversă**; cică apare până la toamnă. A mai apărut - de şase ani tot apare...

Sâmbătă 25 mai 1996

Între timp, am început a ordinatoriza dialogul cu **I.I.I.** - pentru *Vatra* (să vedem dacă merge).

Am scris şi am expediat azi scrisori: Laszlo, Neaga Munteanu, Izbăşescu, Călin Vlasie - ultimii doi îmi trimiseseră reviste pe vechea adresă.

Plouă - e frig, urât, o adevărată lună mai!

IUNIE 1996

Sâmbătă 1 iunie 1996

Azi am terminat de copiat la ordinator fragmente din dialogul cu **I.I.I.**

Tot azi am primit scrisoarea de la Dan Petrescu: **Jurnalul** nu va ieşi decât la toamnă - dacă...

Asta-i tot...

Marți 4 iunie 1996

Azi a trecut pe aici Elena Budu, care face o teză.

Mâine trece Mirel Bran în drum spre România. Am să-i dau un dosar pentru Lulu, altul pentru Luca Pițu.

Am reînceput a lucra la **Roman intim** - am terminat de copiat primul capitol din **II** (**Întors**).

Ieri am pierdut toată ziua scriind o "scrisoare deschisă" lui Dimisianu în chestia Țepeneag, Iorgulescu, Liiceanu. Am renunțat la ea - vorba Anei: de ce să-l iei în seamă pe Dimi ?

Luni 10 iunie 1996

Greu, din ce în ce mai greu; cu toate.

Nu știu dacă mai ieșim din groapă.

Am mai copiat la **Roman intim**.N-are importanță cât de bună-proastă este - să mă ocup cu ceva, altfel...

Atât pentru azi.

Marți 11 iunie 1996

Exact aceleași necazuri - și generatoare de stări dintre cele mai neplăcute - ca și în urmă cu trei-patru luni: am fost la primărie, să-mi dea o fișă de familie: nu mi-a dat, pentru că n-aveam actele originale: de ce nu le aveam ? simplu: se află la OFPRA!

Asta-i viața noastră.

D-na Călinescu (întrebată de mine despre Pruteanu) mi-a spus că Dan Petrescu a cerut subvenție de la Soros pentru **Jurnal** - a dat și soțul un referat. Mie nu mi-a pomenit nimic de asta, în scrisoarea din 27 mai. Zice doar că nu se poate scoate **Jurnalul** - poate la toamnă...

Întors, am mai scris o scrisoare la OFPRA, cerându-le actele. Să văd cât timp n-au să-mi răspundă.

Nu mai am nici un chef (în fapt: energie) să copiez din **R.I.** Poate că mâine dimineață are să fie altfel. Pe mâine...

Joi 13 iunie 1996

Nemaipomenit! Azi dimineață Pruteanu îmi telefonează, întrebându-mă cum să facă să-mi parvină cartea lui cu Petru Dumitriu. Îi dau adresa, rugându-l să mi-o trimită prin poștă. El promite.

Pe la orele 17 Ana urcă la mine: uluită, interlocată: adineauri sunase cineva la ușă. Ea deschisese. Persoana se prezentase: Pruteanu, cu o carte. Ana ia cartea, spune: «Mersi» - și închide...

(În timp ce scriam cele de mai sus telefonează Al. Călinescu - ei vin mâine la noi, la cina-cu-pești; Ana apucase să-i spună despre întâmplarea pruteană: el cu soția au fost de trei ori la noua adresă, totdeauna a trebuit să coborâm ca să-i introducem în cazemată - Pruteanu a străbătut două porți de închisoare, a urcat cu un lift cu cod și a sunat la ușa noastră!).

O fi aflat el că un gazetar trebuie să insiste, să nu se lase, dacă e dat afară pe ușă, să intre pe fereastră.

Ei, uite, cu mine nu i-a mers - decât pe jumătate. Fiindcă dacă eu i-aș fi deschis ușa, nu știu dacă nu l-aș fi primit și în casă.

Vineri 14 iunie 1996

Aseară D-na Petrulian mi-a dat telefonul Directorului de la OFPRA, azi dimineață i-am telefonat: el mi-a recomandat să fiu liniștit în privința azilului, iar chestia cu actele o va transmite la serviciul vecin. I-am mulțumit, i-am comunicat Anei vestea bună și m-am dus în piață. Când m-am întors am găsit în cutia de scrisori hârtia oficială că **nu** mi se ia statutul de refugiat politic. Uf!

Azi - la prânz, Filip se duce la Lille, pentru trei zile de lucru.

De azi dimineață, de la 7 până la nouă fără un sfert (când am telefonat la OFPRA), am copiat, ca de obicei, din **R. I.**. Am ajuns la 100 pagini dactilo - vreo 40 în 14, Times. Deci,

cele 360 pagini ale **II-III**-ului vor da în jur de 150 ordinatografiate.

Am citit aseară cartea de dialoguri cu Petru Dumitriu a lui Pruteanu. Impresia stranie: am găsit că P. D. este inconsistent - aşa reiese din Pruteanu. În afară de asta, uluitoare asemănarea de caracter cu Breban. Nu degeaba "Nicolae" era ***gelos*** pe cariera lui P.D....Din cartea asta nu mai răzbate tortura bietului P.D. , ca într-o emisiune la televiziune, găsitorul de Dumnezeu, ba reiese că, neavând succes (?) cărţile "religioase", a trecut la altceva - vorbeşte chiar de a treia vârstă a scrisului lui... Pretinde că pactul a fost făcut din cauză că răbda de foame...Ca să vezi, domnule! Foame!

Înapoi la **R.I.**: din capitolul acesta (7) am eliminat cam jumătate - foarte bine am făcut, aşa ajung mai iute la sfârşit.

Sâmbătă 15 iunie 1996

Aseară la noi, Călineştii.

M-am trezit, ca de obicei, devreme şi m-am aşezat la ordinator. Din păcate, după jumătate de ceas, obosit de moarte. Mă sâcâie chestiunea: fac bine ce fac (copiind **R.I.**)? În fapt, nu-mi mai pun întrebarea, ca să pot da un răspuns, ci aşa, din inerţie. Ce altceva aş putea face, acum, decât să copiez texte vechi (şi, eventual să le stric, dacă nu erau gata-proaste) ?

Luni 17 iunie 1996

Nici o veste de nicăiri. Aştept de la *Vatra* un semn - că au primit ce le-am trimis: dialogul cu **I.I.I**. (în două rânduri: 25 mai şi 1 iunie).

Mă arde la degete să scriu un text despre P. Dumitriu, cel din Pruteanu. Mai puţin el însuşi, cât el ca imagine răsfrântă în Manolescu, în Breban, în Eugen Simion, în cei de la *Apostrof*.

Marţi 18 iunie 1996

Azi am primit o scrisoare de la Luca Piţu. Mi-a trimis două tăieturi din *Convorbiri literare*: fără interes, dar simpatică intenţia:

Stau atârnat de data de 2 iulie -Dumnezii ei de dată!

Poate dacă trec dincolo, am să pot să-mi adun puţina energie rămasă, ca să mai trag o raită prin vecini...

Azi am scris puţin la **R.I.**: necazul e că scriu (copiez, tot una, la mine), fără inimă, fără tragere (de...).

Luca Piţu ameninţă că în curând ("peste două săptămâni", zice) are să publice ceva despre mine - sau şi despre mine...Nu mi-a spus unde, bănuiesc: în *Convorbiri literare*. Nici el nu e prea iubit - ca să zic aşa: şi el "a înjurat" în dreapta şi-n sus, iar acum trage consecinţele de coadă...

Duminică 23 iunie 1996

Azi dimineaţă mi-a telefonat Laszlo de la Cluj. Ca să mă anunţe că am să primesc o scrisoare importantă de la el. Şi câteva cărţi printr-o prietenă a lui, venită la Paris, să se mărite... O să văd eu despre ce poate fi vorba.

La **R.I.** am copiat până la pag. (dactilografiată) 165. Încă n-am ajuns la jumătate. Îmi vine tare greu, dar trebuie...

Vineri 28 iunie 1996

Greu-greu. Nu mai dorm noaptea, de la o vreme - de crezut: o să dorm după 2 iulie, atunci e procesul cu OPAC.

Am primit scrisoarea multanunţată de la Laszlo - nu era cu ce bănuiam. Persoana recomandată a telefonat în aceeaşi zi, promiţând că, luni retelefonează, ca să spună când vine. N-a telefonat nici până acum.

La **R.I.** am copiat penultimul capitol (15), până la pagina 228. Mai am, din **II**, ultimul capitol - de 20 pagini dactilo. De-abia aştept să termin.

Mi-a scris Virgil Podoabă: scuzându-se, explicându-se - că nu mi-a confirmat primirea scrisorii “din aprilie”, că nu a terminat (măcar continuat) eseul...

Mâine are să fie ziua mea onomastică. O să fie, câte altele n-au mai fost...

Trebuie să deschid al treilea trimestru de jurnal: iulie-septembrie.

Sâmbătă 29 iunie 1996

Azi, de ziua mea (da, domnule!), am terminat de copiat la ordinator **Roman intim**. Ultima parte, a **III-a**, din vreo 111 pagini de maşină a fost...rasolită la 14 pagini de ordinator (în 16). Mi se fâlfâie, bine că am terminat... Am început a lucra în 11 aprilie - face două luni şi jumătate.

IULIE 1996

Vineri 5 iulie 1996

Abia azi reîncep a nota. Am fost monopolizat de proces (2 iulie), de efectele lui primare, de cele secundare...Apoi a venit o perioadă de imprimantă - terminând de copiat **Roman intim,** am tras câteva exemplare; apoi a venit Filip cu instalarea unor logiciele (uri?).

Nimic deosebit, decât...că mă simt ceva mai puţin împovărat.

Impresie puternică produsă de volumul de corespondenţă (cu Negoiţescu, Nemoianu, Mariana Şora) al lui I. D. Sîrbu. Multe similitudini - dar esenţială despărtitudine.

Sâmbătă 6 iulie 1996

Filip a instalat un Word 6, dar am impresia că o să rămân pe Word 4. M-am obişnuit cu el. Şi cum nimic nu-i mai

liniştitor decât obişnuinţa (vezi votul "ţăranilor" din fostul lagăr comunist)...

Încă nu sunt atât de bine odihnit, ca să mă apuc de textul despre Petru Dumitriu (reieşit dn cartea lui Pruteanu). Şi, ca tot mai des în ultima vreme, mă întreb dacă merită atâta efort. Poate că da.

Cu I. D. Sîrbu: am mai spus (chiar în cadrul ecranului ordinatoresc!): e teribil, în sensul ne-caragialesc. Se înţelege: suferinţa cea mare îi este provocată de singurătate: şade la Craiova, la Capătul Lumii (faţă de Bucureşti). Da, dar dacă n-ar fi avut singurătatea, nu ar fi putut scrie ceea ce a scris, limpede. Nu atât prin lipsă de timp (ar fi fost mereu cu amicii), cât prin absenţa influenţei castratoare a aceloraşi amici. Nu poţi avea şi slănina şi banii de pe slănină, eşti silit să alegi. Cine face această opţiune...Dumnezeu cu el, îl priveşte cum se descurcă, însă cel care nu o face, lasă să curgă timpul şi evenimentele ("de la sine"), dacă nu reuşeşte să dea o operă - ca Sîrbu, pe care-l dispreţuieşte şi-l gelozeşte - acesta cu certitudine că dă vina pe nevastă că s-a ratat...

Am fost la poştă, i-am trimis Neagăi Munteanu un exemplar din **Roman intim** - (80 franci).

Este invadatoare, contaminantă, castrantă "societatea" românească pentru scriitori ca alde noi, fraierii...Te egal-nivelează, te înghite, te tratează cu sucurile gastrice dizolvante ale consensului social - te vomită sub formă de pastă...socială.

Duminică 7 iulie 1996

Am tentativat(!) textul despre Pî! Dumitriu - am scris vreo pagină...

Am primit scrisoare de la Luca Piţu: în tăietura de ziar (*Convorbiri literare*) trimisă un text de-al lui în care-l rade pe Antonesei - care, în *Timpul* din mai ar fi scris "împotriva resentimentarilor" - el include pe cei cu ţinere de minte. Să văz cu ochii mei înainte de a-mi face o idee.

Mi s-a mai temperat admiraţia faţă de Sîrbu. Poate şi din pricina contradicţiilor în materie de informaţie: într-o scrisoare

(către X) scrie că a ieşit din închisoare fără bibliotecă, fără nici un manuscris etc; în altă scrisoare (uneori către acelaşi X) nuanţează: că a retranscris (sau copiat) proze, piese de prin anii '40...La un moment dat am înţeles: îşi găsise manuscrisele crezute pierdute - dar acest lucru se petrecea la sfârşitul anilor '60, or' el scrie negru pe alb că începând din 1983 (vorbesc de **Trecerea cortinei**). E sâcâitoare senzaţia că autorul nu mai ţine minte ce spusese în epistola precedentă (şi doar scria la maşină - făcea còpii).

Umorile, sictirul, disperarea care te face rău (cât trebuie...) sunt de înţeles: omul sufere de singurătate, de nedreptate - ba chiar de o injustiţie...comunistă, în sensul că el, ilegalistul, activistul (o vreme) a fost tratat ca un bandit oarecare - ba chiar ceva mai dur, ca un "trădător" ce s-a aflat. Că a fost un băţos - nu mai este nevoie să repete. Altceva mă deranjează la Sîrbu: deşi vorbeşte foarte rău, de pildă, despre Everac - întreţine relaţii cu el (a fost la "conacul" lui, a stat de vorbă cu el etc); deşi îl dispreţuieşte pe Doinaş (portretele - sunt mai multe - remarcabile prin plasticitatea...acidului), încearcă să-l "frecventeze", solicită, cere, se umileşte - apoi îl rade! Când vorbeşte de mari colaboraţionişti - Baconsky, în primul rând (va fi avut cu el conflicte, nu doar politice...) - îi numără banii din buzunar (desigur, murdari - dar ei constituiau efectul, nu cauza); vorbeşte de mobila cumpărată pe acei bani - când vine vorba de stilul Bidermeier (dealtfel remarcabil pasajul!), însă nu reiese că justiţiarul Sîrbu ar fi refuzat să-i mai dea mâna colaboraţionistului (Baconsky, Popovici, Everac). Doar suntem, totuşi, într-o ţesătură socială, trebuie să păstrăm aparenţele... Aceeaşi atitudine proletar-burjùică l-a făcut să-l vorbească foarte de rău pe Negoiţescu, să-l agreseze verbal, în acelaşi timp declarându-i amorul indefectibil şi somându-l să-i trimită pixuri! Totul ritmat de "bătaia" - pe care i-a dat-o, pe care a repetat-o, pe care are să i-o dea...Bine-bine: "bătaia" era şi un joc şi un cod al lor - dar-însă-totuşi, cum zicea tovarăşul...

Acestea ar putea să fie fleacuri - dacă tinerii care-l citesc pe Sîrbu nu l-ar crede; n-ar lua drept document ceea ce spune-scrie el într-o epistolă mugind de singurătate, de sărăcie, de boală. Nu aşa s-au petrecut lucrurile cu Laszlo ? Citează dintr-o scrisoare sîrbică adresată "Babei" , în care spune negru pe alb ce a înţeles din scrisul sîrb: 1) Negoiţescu a fost legionar, a umblat cu cămaşă verde, la Sibiu, el l-a văzut, i-a tras o mamă de bătaie...etc. (astea le ştiam din scrisul lui Nego (minus bătaia); 2) Negoiţescu l-ar fi turnat, în libertate, drept care lui, lui Sîrbu, i s-a mărit condamnarea... Ei, ce te faci: apucă-te, explică-i tânărului Laszlo "topografia" terorismului de stat şi de partid, pe cea securitară, penitenciară..., fă-i un desen... Nu pentru că cei ce înţeleg "la primul nivel" ar fi idioţi (departe de aşa ceva), dar nu au elementele cu care să cântărească singuri - şi-i cred orbeşte pe "cei mari"...

Luni 8 iulie 1996

M-am trezit de la ora 6. Am de gând să mă apuc serios de P. Dumitriu.

Microsoft 6, deşi foarte bogat, e mai...sărac în anume manevre frecvente la mine. Poate că nu cunosc eu dedesubturile. Oricum, cea mai gravă: nu pot transpune în el texte culese în M. 4 ori în Mc Write.

La ora 12: m-am apucat (serios) de **Sabina.** Să văd când o termin de copiat.

Marţi 9 iulie 1996

Continui la **Sabina.** Îl las pe Dumitriu. M-am gândit: cărţile mele necunoscute: **Sabina** şi **Roman intim** - pe acestea trebuie să le ordinatoresc, măcar cinci-şapte persoane să mi le cunoască. Acum este ora 14 şi mă reapuc: eram la pagina 15 dactilografiată...

Miercuri 10 iulie 1996

Tot la **Sabina;** obositoare muncă. Am făcut cca 30 pagini (dactilo). Istovitoare, inutilă - dar este inutilitatea mea. Nu mai scriu nimic "nou", măcar să ameliorez vechile texte. În fapt, nu e vorba de ameliorare, ci de scurtare. De a le face mai uşor de trimis - zece exemplare mi-ar fi suficiente pentru suflet.

Mă plâng de ani de zile de oboseală. Este foarte adevărat că am fost foarte "solicitat", ca să folosesc un eufemism, dar de fapt este vorba de bătrâneţe. Nici nu compar situaţia de acum cu cea din anii '60 (sfârşitul deceniului - mai precis: din 1965, de când am început să scriu cu regularitate), nici cu cea din anii '70, până la exilare - dar nu mai pot lucra atâta timp cât lucram înainte de boală (vara lui '89). Citindu-l, re-citindul pe Sîrbu (**Traversarea cortinei**), înţeleg că faţă de el, sunt mai... favorizat, măcar pentru că până acum, am somn (ba pot spune: prea mult). Dar asta nu înseamnă că dacă dorm mult, mă tresesc odihnit; sau: odihnit pentru mai mult timp. Rezerva bună ţine...o oră - apoi trebuie să mă opresc, să fac altceva, ca să mă odihnesc.

Sîrbu se plângea mereu (săracul: atât de singur, în Craiova aceea): că a pierdut 14-15-16-17-18-19 ani; că a reînceput târziu să scrie: după '64 (alteori zice: '68...), că între scrierea unei cărţi şi apariţia ei trec şi 15 ani...

Rămânând la aceste tânguiri:

a) şi eu am pierdut nişte anişori, dar nu i-am plâns, nu i-am regretat, nu i-am numărat mereu, mereu; în acelaşi timp, tocmai, pentru că nu suntem din aceeaşi generaţie (el e născut cu 16 ani mai devreme, în 1919), într-un fel a fost un favorizat: puşcăria l-a prins format, nu ca pe noi, cei care, de la vârsta de 13 ani (1948), am fost profund perturbaţi, nu doar ca şcolari, ci ca oameni;

b) şi eu am început să scriu târziu: după vârsta de 30 ani - dar nu mă plâng (ba uneori găsesc că a fost mai bine aşa, m-a scutit de efectele unui debut grăbit);

c) cărţile mele (unele, cele mai "reprezentative") au aşteptat mai mult de 15 ani până să fie publicate: **Ostinato:** 24 ani (1968-92); **Uşa:** 22 ani (1970-92); **În cerc:** 24 ani (1970-94); **Gherla** - doar...18 (1972-90), **Gardă inversă**, - iată, tot 24 ani au trecut de când e scrisă şi tot n-a apărut...

Din spusele-scrisele lui Negoiţescu, piese ca **Sovrom Cărbune** au fost scrise la începutul anilor '50 (dacă nu mai devreme) şi de la ea-ele i s-au tras necazurile...

Vineri 12 iulie 1996

Ieri am lucrat ca un nebun la **Sabina** şi azi n-am mai fost bun de nimic. Oboseala: cumplită. Ana însă e şi mai distrusă de oboseală decât mine. Visează, nu o vacanţă, undeva, la aer curat (n-a mai fost de un deceniu şi jumătate), ci să stea acasă şi să doarmă.

Miercuri 17 iulie 1996

Am ajuns la pagina 100 dactilo. A mers greu, am făcut şi alte chestii la ordinator.

Cantitativ, eu, calitativ, Filip: a lucrat multe ore, dar până la urmă a reuşit: mi-a făcut, pentru **Sabina II** semnele pe care le reuşisem la maşină, dar la ordinator... Ei, bine, Filip mi le-a făcut!

Sâmbătă 20 iulie 1996

M-am trezit de la cinci fără un sfert - de dureri reumatice. Probabil pentru că azi se anunţă caniculă...

Am înaintat cu **Sabina** - 6 capitole, până la pag. 122.

Duminică 21 iulie 1996

Am terminat şi cap. 7. Mai am, mai am. Am impresia că încep să mă plictisesc...

Luni 22 iulie 1996

Am făcut şi cap. 8. Când o să-l termin pe 9, voi şti că sunt la mijlocul părţii prime.

Miercuri 24 iulie 1996

Ieri am pierdut munca (record!) de o zi; 18 pagini dactilo. Obosit, am făcut o manevră greşită, totul s-a şters! Filip şi-a stricat seara: a venit de la Pam să repare. S-a chinuit până la unu şi jumătate - degeaba: eu fac lucrurile temeinic: chiar şi...ştersul! Acum am luat de la cap copiatul - probabil de astă dată or să-mi trebuiască două zile...

Joi 25 iulie 1996

Eram optimist când ziceam de doar două zile ca să recopiez cap. 9...Ieri am bătut... 3 pagini, azi încă pe atât...

Pe lângă asta Filip a vrut să instaleze un sistem (7) - ca să amelioreze manevrele... S-a apucat de treabă la zece seara, crezând că ce scria în prospect e adevărul: că în zece minute va fi gata: la ora 2 noaptea a făcut ceva-ceva - dar a dezinstalat sistemul, ca să poată merge maşina...

Am primit o scrisoare ciudată de la Laszlo: mă anunţă ca, dată fiind vacanţa ce o va petrece în Ungaria, îmi propune...o pauză epistolară. O accept, n-am încotro. Găsesc stranie această "cerere-propunere". Probabil se va fi supărat că i-am scris să nu mă mai amestece în afacerile lui de inimă. Tot ieri am primit nr 4-5 din *Familia*. Mi-a dat un sentiment de abandon (pregătit terenul de *Euphorion* şi de... tăcerea dinspre *Vatra*).

Vineri 26 iulie 1996

După ce-am scris despre *Vatra* ce-am scris - mi-a sosit nr. 3.

Abia azi am terminat capitolul 9. Mâine am să lucrez la 10.

Sâmbătă 27 iulie 1996

Am copiat azi şi cap 10. A telefonat Neaga Munteanu întrebând dacă accept ca *Micromagazin* să publice în foileton **Unde am greşit** ? Am răspuns afirmativ, deşi mă întreb ce au să priceapă cititorii săptămânalului californiano-românesc...

Filip s-a tuns scurt, ca mine: nici măcar un centimetru: îi stă mult mai bine ca mie (nici nu-i greu).

Am primit de la Laszlo o fotocopie cu declaraţiile lui Ţepeneag la Oradea (le aveam, primisem numărul din *Familia*) precum şi o dactilogramă a lui - are intenţia să o trimită la *România literară*. Îşi face iluzii că va fi publicat. Sau, mai ştii, pentru că a scris despre Manolescu...

Duminică 28 iulie 1996

Azi am copiat cap. 11 (19 pagini dactilo) şi l-am început pe următorul. Nu cred că am să termin **Sabina** de copiat înainte de 1 septembrie. Cu toate că mai suprim pe ici, pe colo.

Uneori mi se pare o carte bunicică. Alteori însă... numai timpul care trebuie ocupat cu ceva - şi îl ocup cu această treabă care altfel n-ar fi existat - mă face să insist.

Luni 29 iulie 1996

Acum suntem înainte de prânz, dar am copiat cap . 12. Atât deocamdată.

Miercuri 31 iulie 1996

Am primit *Timpul*, şase numere. Articolul lui Antonesei nu mi s-a părut aşa cum îl descria Piţu. Am să-l recitesc, poate că n-am înţeles eu ce-a înţeles Magistrul.

Cu **Sabina** am ajuns la cap 15.

AUGUST 1996

Joi 1 august 1996

Am terminat de copiat, transpus, lipit - până la 15.
Mi-a scris Virgil Podoabă - am să-i răspund. Am primit la interval de două zile două numere din *Vatra*.

Sâmbătă 3 august 1996

Acum este 11,30 şi am terminat 18. Mă odihnesc puţin şi mă apuc de 19. Altceva nu mai văd.

Luni 5 august 1996

Azi, la orele 11 am terminat de copiat **Sabina I**: 21 capitole 324 pagini dactilo au dat - în 12: 98 pagini; în 14: 138; în 16 - 170.
Ieri şi-a luat rămas bun telefonic Al. Călinescu. Se duce în vacanţă, în România.

Vineri 9 august 1996

Am terminat adineauri (ora opt dimineaţa) cap. 4 din **Sabina II** (am început - când ? Probabil marţi 6 august). Acum mă duc la doctor. Să văd ce mai are maşina mea...
Am fost la doctor: 15 cu 9 - dar 95 kg.

Duminică 11 august 1996

Am terminat cap. 5, am început 6.Ieri au fost pe la noi Ioana Crăciunescu şi Tudor Potra. Ne-am simţit bine.

Luni 12 august 1996

Azi am primit scrisoare de la Cassian Maria Spiridon. Îmi propune colaborarea regulată la *Convorbiri*, de asemeni,

să-i dau "un volum" pentru editura Timpul la care tot el e director. I-am răspuns că primesc bucuros toate propunerile.

Am scris azi cap. 6.

Miercuri 14 august 1996

Azi Filip şi cu mine ne-am trezit devreme, am plecat în căutare de flori pentru Ana. E ziua ei: împlineşte.

Sunt perturbat de veşti din România:

În cursul dimineţii mi-a telefonat de la Budapesta Laszlo. Tot s-a dus - pentru o săptămână. Mi-a spus că e zăpăcit de lucrul la pregătirea tezei de dictorat (cu N. Manolescu). Regresând, a spus că nu i-a plăcut "Modele", publicat de *Convorbiri literare* - fiindcă... nu-l atac pe Ţepeneag, el fiind vinovatul şi nu Iorgulescu de care mă leg... I-am atras atenţia că eu, nu altul, îi dezlegasem "enigma", de atunci de când îmi trimisese *Adevărul* cu transcrierea emisiunii TV Ţepeneag-Liiceanu... Şi-a adus aminte, a zis, da, însă a continuat să fie nemulţumit că-l... menajasem pe Ţepeneag...

Asta a fost una - a doua:

Cum a adus vorba de teză, l-am întrebat - eram la subiect - dacă a menţionat volumul din 1965 al lui Manolescu scris în colaborare cu D. Micu. A răspuns că sigur-sigur şi a trecut numaidecât la ridicarea în slăvi a lui Manolescu, nu pentru ceea ce merită, într-adevăr, ci pentru cronicile în care "îl simte" (expresia amicului) pe Papahagi a fi ceea ce s-a dovedit că este când i-a făcut lui măgăria cu examenul pentru asistanat... Da, domnule, Într-adevăr, Laszlo e foarte-foarte obosit, dealtfel mi-a spus că uneori nu mai poate urmări propriile-i cuvinte...Ferice de mine: nu sunt obligat să-mi dau doctoratul...

A doua chestiune mi-a fost provocată de o intervenţie ce ar fi trebuit să mă bucure (m-a chiar bucurat!), însă mi-a pricinuit un fel de stare de nemulţumire de mine:

În nr... 4 din *Vatra* a fost publicat un dialog Grigurcu - Al. Lungu. Acesta din urmă citează numele meu în legătură cu o zisă (dealtfel deloc originală, nu făcusem decât să repet

o evidență). ceva în legătură cu scriitorul care pleacă (în exil). luându-și patria în traistă: limba. Până aici. bine: acest lucru a fost spus de mine. iar Lungu nu deschide ghilimelele citării:

Grigurcu însă îi propune ca temă un citat din mine - deschide ghilimelele.

Necazul este: nu l-am recunoscut; nu m-am recunoscut în citat:

Necazul la cub: i-am dat Anei să citească. Ea a găsit că... am zis-scris asta. nu mai ține minte unde-când. dar citatul e din mine...

Dacă nu este din mine (citatul) - cum. de ce l-a inventat Grigurcu ? Se inventează citate ? Desigur. dar Grigurcu nu face așa ceva - atunci ? Care-i adevărul ?

Dacă citatul este din mine. nu mai rămâne în chestie Grigurcu - ci eu: am uitat ? M-am ramolit într-atât. încât nu-mi mai dau seama dacă am zis eu ori ba ?

Oricum. tot eu ies prost din afacere.

Azi am scris cap. 8 și la-m început pe 9. Merge greu. greu.

Sâmbătă 17 august 1996

L-am făcut și pe 10. Am fost întârziat de corecturi (ieri am imprimat **R.I.** - era total des-paginat).

Ana a vorbit cu Lulu; Lulu zice că Dan Petrescu a întrebat-o (la telefon. desigur) dacă poate publica în periodice fragmente - de reclamă. Bine-nțeles. Se pare că au să publice. totuși. **Jurnalul...**

Duminică 18 august 1996

Tot ieri: telefon de la Ilișoi - aflat la Chișinău. la revista *Basarabia* (cică total renovată). Că. împreună cu Nicolae Popa. vrea să organizeze "o campanie de presă". în favoarea mea. Am fost de acord. cine n-ar fi ? Cică a murit Nicolae Vieru - în urmă cu doi ani. Nimeni nu mi-a suflat o vorbă.

Duminică, 25 august 1996

Acum este ora 9 şi un sfert (dimineaţa). Am terminat de copiat **Sabina** - uf! Am mai scurtat-o, am mai dres-o (?). Acum vine corectarea şi aranjarea.

Ora 11 seara: mai am de lucru: se despaginează la imprimat. Prevăd o depresiune - ce să mai fac dacă nu copiez? Ar fi foarte bine dacă s-ar realiza visul cu scanerul. Aş putea scaneriza dialogurile, articolele...

Mâine ne aşteaptă o zi grea - şi activă. Sper să reînceapă PTT-ul activitatea-i normală. Nu pentru că nu ar aduce - dar expeditorii nu expediază - ceea ce pentru mine e aproape acelaşi lucru.

Cred că am să mă opresc aici cu însemnările acestei zile importantă pentru mine.

Luni 26 august 1996

I-am scris lui Sencovici despre logicielul OCR Recognita (fabricat în Ungaria!), pilotat de IBM.

Am tras azi exemplarul din **Sabina** care va fi reprodus (dacă Ştefana are chef...).

Stare proastă. Nelinişte. Apoi după masă somn năprasnic, din acelea de cosaş (în somn fiind, eram sigur: nu mă mai trezesc...).

Ce ciudat: am re-încercat aseară să citesc Musil, **Omul fără calităţi** - ca şi în urmă cu un sfert de secol n-am izbutit să trec de prima pagină, cu toate că textul e cum nu se poate mai limpede (n-am cum verifica traducerea - dar e aceeaşi din 1972-73, atât că atunci era, parcă, la Seuil, asta e în Folio, Gallimard). Am faţă de Musil un sentiment straniu - şi înfricoşător: cunoscându-i (în linii mari, se înţelege) viaţa nenorocită, apoi soarta ingrată (postumă), parcă mi-e frică să mă frec de el - ca să nu se ia şi la mine! Ştiu că nici geniul, nici ghinionul (istoric) ale lui nu vor trece la mine - dar asta-i. Şi din pricina asta n-am putut, în '72 intra în **Omul...**, după cum nici acum nu reuşesc...Îl cred pe cuvânt pe Jaccottet.

traducătorul. când spune că Musil. în anii '20-'30. când a început să scrie. a văzut (şi a analizat) ce avea să vină în Germania. după 1938. A murit în Elveţia. în exil (un exil greu. rău. ca şi al lui Broch). extrem de sărac şi cumplit de singur (dealtfel. la înmormântare au fost "doar vreo unsprezece persoane". zice...). Mă întreb câte persoane vor fi. în afară de Ana şi de Filip la a mea. Din acest punct de vedere doar din acesta - îl întrec pe Musil!

Din nou la Musil: Jaccotte spune că editorul german de la Rowohlt. Adolf Frisé crede (ca şi soţia lui Musil) că scriitorul nu a terminat proiectul din lipsă de timp ; el însă (Jaccottet) înclină spre opinia traducătorului în engleză. Ernst Kaiser: pe măsură ce Musil "intra" în carte. în aceeaşi măsură pierdea "schema". planul ei: dacă ar mai fi trăit. tot n-ar fi terminat romanul - ci ar fi scris mai mult (cât timp ar fi avut).

Înţeleg ce s-a-ntâmplat. Aici un rol determinant în "rătăcirea" scriitorului în propria scriere l-a jucat exilul: nu doar sărăcia cumplită şi singurătatea fizică. dar singurătatea scriitorului. neputinţa de a publica ceea ce scria şi de a recepta ecourile - era război. cine se gândea să scrie despre o carte atât de...groasă-şi-grea ? Sunt tentat să găsesc similitudini: şi eu am trăit această sărăcie-singurătate vreme de douăzeci de ani (1970-1990). Incapacitatea de a avea speranţă pentru ceea ce scriam - ***şi nu era publicat în limba mea*** - mă făcea să pierd nordul. să mă pierd în cărţile pe care încercam să le scoat la un liman. Cea mai ilustrativă păţanie: cartea cu...utopia. Apoi **Sabina** şi **Roman intim**. Cred că un rol a avut şi ***lungimea*** acestor cărţi: cantitatea te face să te rătăceşti (în ele). ca într-o pădure: ca într-o apă.

Mici şi mărunte corespondenţe - care pentru mine au valoare:

La aniversarea a şaizeci de ani. singurul care i-a trimis câteva rânduri de felicitare a fost pastorul (din Zürich) Lejeune: în 2 octombrie 1995. când am împlinit 60 ani. nimeni nu şi-a adus aminte - "ba chiar din contra": în acea zi eram convocat la Tribunal. în urma expulzării (este foarte ade-

vărat, m-au asistat Rosi şi Paul Barbăneagră...). De asemeni sunt sensibil la ce scria el, cam tot atunci:

"Să aştepţi să fii mort, ca să ai dreptul să trăieşti - un tur de forţă ontologic!"

Asta resimt de multă vreme, dar strâng din dinţi şi mă târăsc. Nu cred că este o atitudine eroică, asta - mai degrabă o formă de laşitate, fiindcă nu am curajul să pun capăt agoniei.

Şi iarăşi Musil (ultimele însemnări le-am făcut la intervale de câte o oră-două):

Uneori găseşti consolare în soarta-grea a câte unui alt-ins. Îţi spui: "Nu numai mie mi-a fost foarte-foarte greu - ci şi lui X; şi lui Y..." Şi: "Uite, Musil: a fost mult mai de valoare decât tine, dar şi el a dus-o rău..."

În chestiunea exilului: Dintre marii vienezi şi el şi Broch au dus-o greu în Elveţia (unde s-au refugiat din pricina lui Hitler). Aşadar, Musil a plecat din Berlin în 1938 şi a murit în 1942. Patru ani grei - de exil (unde eşti, Brebane ?; şi unde, Luciane /Pintilie/, cu "exilul" parizian, la urma urmei, trimiteri-în-tabără, ***vacanţe, nu pedepse, ca pentru noi, toţi cei exilaţi*** ?) -"dar numai patru", cedez eu ispitei comparaţiilor. La urma urmei, nu cantitatea de exil contează, ci intensitatea lui - aici e ca şi în chestiunea detenţiei; nu cât timp ai fost închis, ci cu cât ai rămas după cât ai suferit. S-ar prea putea ca şi cu exilul: să nu mai conteze cantitatea, de la un anumit prag (cantitativ); Musil: patru ani, tot atât de încărcaţi (n-am zis: plini) de durere ca şi cei douăzeci ai mei.

"Neangajarea" lui Musil: "Să continui a clădi un castel de cărţi de joc când pământul se cască la picioarele tale"- asta nu este refuz de a se "angaja", ci supravieţuire prin scris. Dealtfel, în altă parte: arta nu trebuie să se pună în serviciul vieţii - din contra: să-i dea lecţii...

Nu e frumos, nu e reconfortant ? Un ne-exilat n-ar fi putut scrie rânduri atât de adevărate.

Marţi 27 august 1996

Am terminat de scris şi de imprimat primele 22 exemplare din ultimul comunicat: anunţul renunţării la candidatură. Sper că am făcut bine.

Reproduc aici textul:

Paris 11 septembrie 1996

Către compatrioţi,

A venit momentul să declar: nu mă mai consider candidat la alegerile prezidenţiale din România acestui an 1996. Nu am nici o şansă, iar menţinerea candidaturii ar perturba (nu cu mult, recunosc) opoziţia.

De ce îmi retrag candidatura depus la 21 martie 1995?

1. În dousprezece luni nu am izbutit s tezaurizez decât ceva mai mult de o sutime (!) din cele 100.000 adeziuni necesare oficializării candidaturii (faceţi Dvs. calculul - veţi afla câte...);

2. Dacă ciocoii vechi şi noi (comunişti ruşinoşi, securişti deghizaţi, activişti extrem de activi etc.) m-au agresat după aşteptări, cu mijloace cunoscute de decenii - mărturisesc, m-au surprins atacurile opoziţiei: prompte, violente, lipsite de inteligenţă. Chiar de a doua zi, Horia Rusu mi-a prezis un eşec răsuntor (ce gură de aur!), iar Corneliu Coposu a găsit suspectă candidatura unuia "aflat de prea mult vreme în afara ţării"- a comparat cei 18 ani ai mei "în afara ţării" (ce expresie bine aleasă: ai zice din dotarea Securităţii eterne) cu cei 55 ani ai lui Ion Raţiu, la Londra, din 1940, aflător cum nu se poate mai "înăuntrul" patriei...;

3. Scopul, de altfel mărturisit al Programului: de a provoca o tresărire (de ce nu: o deşteptare) a românilor, spre o dezbatere la înălţimea ce o merită, după cinci decenii de strâmbătăţi, de suferinţe; de a-i determina pe candidaţii din opoziţie (chiar şi pe cei din Comitetul Central al P.C.R.) să-şi structureze programele, nu pe numărul de poduri construite (dar bine-nţeles că este mare nevoie de poduri - ba chiar şi de şosele), ci pe problemele redresării naţiunii şi a omului din comunitate: integritatea teritorială, justiţie faţă de victime (şi de călăi), reabilitarea instituţiilor şi a structurilor distruse de comunism: familie, învăţământ, sănătate - de asemeni,

posibilitatea pentru români de a se pronunţa în libertate, în cunoştinţă de cauză asupra chestiunii monarhiei constituţionale.

Or, nu s-a semnalat nici o dezbatere de idei - în sensul imaginat de mine: candidaţii (vorbesc numai de cei din opoziţie) s-au cantonat într-o fricoasă atitudine a celui ce nu vrea să-l supere pe Alegătorul Suveran - cel care-i dă votul (aşa cum, înainte de '89, partidul *îi dădea*: ulei, săpun, ba chiar şi funie!).

Fără legătură cu această ultraprovincială (şi violent reacţionară) concepţie, dinspre Casa Regală au venit semnale dintre cele mai îngrijorătoare - fireşte, nu pentru Rege - pentru România. Or, cine a binevoit să citească Programul prezentat de mine, la 21 martie 1995, a înţeles că pledam pentru reîntronarea Regelui. Nu mai pledez.

Acelor români care s-au declarat susţinători cu sinceritate ai Programului - şi mulţi dintre ei cu satisfacţia de a-şi putea prezenta, nu doar opţiunea între da şi nu, ca în momentul votării - ci ***motivaţia*** atitudinii lor - le mulţumesc din inimă, îi felicit pentru modul nealterat de a gândi, de a simţi, de a vedea viitorul României. Acestora le sugerez să se mute cu speranţa la un alt candidat al opoziţiei anticomuniste.

Ceea ce nu înseamnă deloc arătare spre Emil Constantinescu - geologul blandian, acela carele, gândindu-se la viitoarea echipă, nu are în vedere, mai întâi, un prim-ministru, un ministru al Economiei, al Sănătăţii, al Agriculturii - nu!; ci, pe... ***şeful serviciilor de informaţii, în persoana lui Măgureanu***! Acestui securist anticomunistul Constantinescu (dimpreună cu anticomunista Zoe Petre, fiica lui Condurachi - alt anticomunist notoriu) i-a creat o catedră la Universitatea bucureşteană.

Ceea ce ar însemna că arăt discret înspre Nicolae Manolescu...

Adevărat, are şi el mari păcate: imediat după Prima Mineriadă i-a luat lui Iliescu un interviu (în care i se adresa cu Omul - cu o mare...); l-a însoţit pe acelaşi Iliescu în vizita oficială din Coreea (de Nord ?); în vremea din urmă s-a arătat favorabil unui "cartel" cu partidul lui Petre Roman (el fiind literat, nu geolog, a găsit un termen mai îmbrobodit decât: coaliţie)...N-aş merge în slăvirea calităţilor lui Manolescu până unde a mers Monica Lovinescu citez: "N-a fost membru de partid", şi nu doar fiindcă eu am fost (nembru) din 22 august '68 până...a treia zi - ci pentru că această colosală însuşire (alt

citat, indirect acesta, tot din Monica Lovinescu) nu-l împiedicase deloc (dar deloc!) pe criticul literar N. Manolescu să scoată în 1965, împreună cu proletcultistul Dumitru Micu, proletcultistul volum: **Literatura română de azi.1944-1964**; ne-membria de partid nu-l împiedicase deloc să scrie ruşinos, scandalos de elogios despre cărţi ale călăului culturii române din acel prezent: Dumitru Popescu-Dumnezeu; despre inexistentul literator - dar vajnic activist - Dinu Săraru, ca să nu mai vorbim de tăcerea asurzitoare păstrată în timpul Teroarei Comuniste de "Directorul de conştiinţă Manolescu" (başca ne-membru de partid!)- tăcere ce nu a durat, ca la ceilalţi grozavi-rezistenţi-prin-cultură cu bilet de voie de la Brucan pân la 22 decembrie '89 - ci până în martie-aprilie 1990, când a devenit şeful *României literare*. După ce a polemizat cu Paler şi cu Eugen Simion - el apărând "neimplicarea politică a scriitorului" - intervievându-l pe Iliescu (şi legitimându-l pe criminal şi pe impostor) a avut revelaţia politicii! Atunci a descoperit că poate scrie chiar şi comentarii politice - el, apoliticul (dacă n-a fost membru de partid...).

Dar, vorba mult-citatei Monica Lovinescu:

«Ai altul mai bun ? N-ai!»

În comparaţie cu Constantinescu, Manolescu este un bunişor candidat. Nu va fi el preşedintele ideal, dar măcar are o inteligenţă normală - spre deosebire de Constantinescu. Apoi: nu este trepăduşul Blandienei şi al Măgureanului, nici trista improvizaţie a strategiei de senectute a regretatului Coposu.

Îi salut pe toţi cei ce m-au susţinut, pe cei care nu m-au susţinut - pe toţi cei ce, votând pentru un candidat, se vor gândi, mai întâi la România, abia apoi la "situaţia" promisă lor de cutare candidat.

Pe curând - la alegerile viitoare (în anul 2000 ?- la sfârşitul lumii ?)!

Până atunci, pentru că tot n-aveam altul mai bun (am citat, pentru ultima oară, din Monica Lovinescu), să ne gândim la Nicolae Manolescu.

Paul Goma

Asta este: am făcut-o şi pe asta. Să fie făcut(ă).

Vineri 30 august 1996

Azi am fost la aeroport. Am adus două colete expediate de Neaga Munteanu din California. O Moaşă Crăciună... Ana e cea mai fericită ființă din Belleville.

Sâmbătă 31 august 1996

Ieri, după calendarul basarabean, a fost Sfântul Alexandru. Care Alexandru ? Cel- care- de- ziua- lui- pleacă-cocostârcii... Or fi plecat.

Ieri am primit o scrisoare de la Laszlo în care mă trage de urechi, explicându-mi cum se angajează, cum se construieşte, cum se duce o polemică. Are dreptate. Aşa. Taman aşa cum îmi spune el...

Am scris Neagăi Munteanu, mulţumindu-i pentru colet (recomandată - 38 franci).

SEPTEMBRIE 1996

Duminică 1 septembrie 1996

M-am trezit, ca de obicei, foarte devreme. Am tras la imprimantă un exemplar (editorial) din **Unde am greşit** - cu asta isprăvind "preparativele". Urmează să văd dacă Ştefana are să fie dispusă să dea la fotocopiat şi astea: **Sabina, Roman intim, Bonifacia, Ela, Unde am greşit**. Am să adaug **Dialogul cu I.**

Luni 2 septembrie 1996

Azi Filip a început să lucreze cu Ion - aşteaptă acest moment din 15 iulie (din cauza asta a pierdut şi vacanţa, n-a recuperat biletul de avion, a pierdut şi alte celea...).

Eu am corectat **Dialogul cu I.I.I.**, dar nu-l trag, pentru că mai am foarte puţin tuş în tonerul imprimantei.

Joi 5 septembrie 1996

N-am putut expedia scrisorile (şi manuscrisul **Sabinei** pentru *Timpul* din Iaşi) decât ieri, prin Ştefana. Tot prin ea: tonere şi hârtie.

Azi am tras 3 exemplare din **Sabina.** Acum, seara, corectez **Bonifacia** (în 15...). Acum mă culc, epuizat.

Sâmbătă 7 septembrie 1996

S-a stricat imprimanta. Chiar acum - sâmbăta! S-a detracat un tachet de antrenare a hârtiei: nu se mai poate închide magazia, nu merge... Am rămas la pagina 256 a **Sabinei.** Asta este. De-acum cine ştie cât timp n-o să mai pot trimite scrisori. Decât de mână...

Duminică 8 septembrie 1996

Filip a reparat imprimanta, ieri. Am imprimat cam 2.000 pagini (şi aproape un toner).

Mâine mă aşteaptă o zi grea.

Sunt febril, cu gât-gros; neliniştit. Ştiu de ce...

Marţi 10 septembrie 1996

Ieri am încercat să scriu ceva despre I. D. Sîrbu: după vreo trei pagini şi ceva - m-am oprit. Pentru totdeauna. Nu-mi vine să scriu despre Sîrbu - aş scrie defavorabil şi ar fi păcat.

Mi-a telefonat amica lui Laszlo, întrebându-mă ce mesaj am pentru ea... Am căzut în capcană şi i-am chiar spus. Am avut certitudinea că nu i-a făcut deloc plăcere "mesajul".

Seara: am avut timp să reflectez: bine am făcut că am renunţat la textul despre Sîrbu; acelaşi lucru am să fac şi cu cel despre Petru Dumitriu. Risc să mă repet - ceea ce ar deveni cu totul insuportabil.

La anul se vor face 20 de exil. ***De despărţire***. Nu se mai poate ţine legătura cu ce se petrece acolo - cel puţin eu îmi

dau seama că am fost depăşit demultişor. Trebuie să fii Monica şi Virgil, ca să ţii pasul. Ei au făcut-o în fiecare zi de la Dumnezeu lăsată. Dar tot n-ar fi izbutit să se ţină de căruţă, ***dacă n-ar fi jucat jocul***. Dacă nu ar fi respectat ne-regulile (ne)moraliceşti dinlăuntru. Orice s-ar spune: tonul, regulile au fost dictate (în sensul bun, să spunem: edictate) dinăuntru. Nu de cineva, ci de ceva.

Or, eu nu m-am supus niciodată acestui catehism de cea mai pură extracţie caragialică. Absolut necesar pentru a naviga în societate, dar deloc util pentru a trăi în marginea ei, în afara ei - mai mult: expulzat din ea. Am trecut prin toate fazele, am avut nefericirea de a fi expulzat şi din exil - ce-mi mai rămâne ? Această "plângere" ar putea aduce a Ţepeneag - dar nu e: el nu poate produce probe în acuzaţia că l-am fi scos afară din literatură şi din istorie, dar eu pot aduce proba că Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Aurel Răuţă şi Paul Barbăneagră au manevrat astfel, încât să nu fiu prezent la colocviul despre exil din mai 1994. De aceea este momentul - cam târziu, însă mai bine decât niciodată - să ridic ancora din portul patriei şi din prezentul perpetuu, şi să plutesc unde-oi vedea cu ochii: în apele mele, în apele nimănui, singurele care nu mă înşală, nu mă deziluzionează, nu mă trădează.

Practic: să mă preocup, ocup numai de romane. Să las de-o parte textele publicistice, pamfletele, răfuielile - m-am ţinut de ele prea multă vreme (vorbesc doar de timpul pierdut, nu de efectele... nule).

Aşadar, nu Sîrbu, nu Petru Dumitriu - ci eu. În cel mai egoist mod cu putinţă, eu. Şi ficţiunile (sic!) ale mele. M-am ocupat în ultima jumătate de an de **Sabina** şi de **Roman intim** - foarte bine am făcut. Am reactualizat (prin poliţele Times) **Bonifacia**, am tras câteva exemplare din **Ela** (neterminată). Nu am nici rezerve de timp, nici de energie pentru altceva - dealtfel, am tras suficiente exemplare din **Unde am greşit?** -, ca să o las mai moale (mai moartă). Poate că n-ar fi chiar o idioţienie să dactilografiez **Gherla**. Şi, dacă nici anul

ăsta nu sunt speranţe cu **Gardă inversă**, să o dactilografiez şi pe dânsa, vorba lui Nego. Apoi **Patimile după Piteşti**...

Miercuri 11 septembrie 1996

M-am gândit şi astă noapte (în timp ce dormeam, vorba mamei...): nu mă mai dedau la pamflete, la polemici, la "prezenţă".

Câteva ore mai târziu: mă simt mai bine aşa. Despovărat - de parcă băgarea până-n gât în contingent (în fine: ce-mi închipuiam eu că este) ar fi fost o obligaţie de care mă achitam cu...cinste, dar având gândul în altă parte. Or n-a fost aşa. Tot ce-am făcut - şi cum a ieşit... - a fost făcut fiindcă voiam eu, nu pentru că mi s-ar fi impus să fac.

Numai că, iată, a venit timpul să nu mai am timp. Mă plâng de vreo şapte ani (din vara lui '89, de când m-am îmbolnăvit) că mi s-a terminat timpul şi, uite, am supravieţuit până azi - să vedem de-acum încolo dacă mai am îndrăzneala neruşinării...

Necazul fiind că nu mai am nimic nou de făcut: toate bunele mele intenţii (ale vieţii-noi) vizează doar copieri, dactilografieri a unor texte vechi - cea mai bătrână dintre ele fiind **Gherla**: în noiembrie va avea... 24 ani.

Azi am tras la imprimantă două exemplare din **Sabina** şi două din **Roman intim** - pentru Die.

După amiază: mi-a telefonat Victor Loupan, ca să-mi spună că la ei, la *Le Figaro*, s-a vorbit de mine. În ce sens ? În sensul că...Petre Roman ar fi vorbit foarte bine de mine. Ca să vezi!

Vineri 13 septembrie 1996

Azi i-am trimis Neagăi Munteanu **Sabina** promisă (n-am înţeles de ce, deşi mai mare decât **Roman intim**, a costat doar 40 franci).

Tot azi am primit de la Luca Piţu cartea lui Cezar Ivănescu despre Preda.

După amiază, seara: Titus Ceia cu soţia şi cumnata.

Sâmbătă 14 septembrie 1996

Azi am dormit până la opt! Ca niciodată.

Am făcut dosarele pentru Spiridon (*Timpul*): **Roman intim**; pentru Luca Pițu (**Sabina, Roman intim, Bonifacia, Dialog, Unde am greșit ?**) - de asemeni pentru Ceia și Dana lui (ce am pus pentru Pițu, minus **Bonifacia** - nu mai am exemplare imprimate).

Marți 17 septembrie 1996

Au plecat Ceiii la ora 2 și jumătate (acum fiind patru fără un sfert).

I-am mai dat (în 16) **Bonifacia** - un exemplar pentru Luca Pițu, altul pentru Brumarele.

Extrem de obosit.

Azi am primit o scrisoare de la L. Pițu din 10 sept.

Vineri 20 septembrie 1996

Acum este ora 8, la 11 și jumătate am tren spre Die. O să mă întorc joi 26 sept.

Sper să fac cunoștințe plăcute inemii (Galaicu-Păun mai cu seamă).

În aceste zile am lucrat în două scopuri: să dau gata cât mai bine și cât mai iute ordinatogramele pentru Ceia și pentru Die; și pentru a... ucide timpul. Stranie această manieră de a-și trece timpul: făcând lucruri extrem de obositoare. Ieri m-am apucat să selectez scrisorile de pe ordinator ('95 - '96), evident, lipsind cele dactilografiate - n-o să mă apuc acum să le trag la ordinator (decât dacă voi avea scaner). Le-am tras în 14, apoi aseară le-am trecut în 13: 93 pagini îndesate.

Joi 26 septembrie 1996

Am fost la Die - acum am venit. A fost binișor.

Sâmbătă 28 septembrie 1996

Ieri m-am odihnit, imprimând două exemplare din ALFA. Pentru *Basarabia.*

Era bine când scriam la **Sabina,** la **RI**. Mă ferea (cât putea...) de polemici, de jurnalism.

Am venit de la Die încărcat de fapte (tensionate): numai Gabriela Adameşteanu cât m-a perturbat...Însă nu trebuie să intru în jocul ei, al lor. Trebuie să "rezist" cum au rezistat ei comunismului: tăcând...

Consemnez aici: Pentru Gabriela Adameşteanu:

a. Noi (o includ în noi şi pe Monica - dè!) "ne-am certat" (drăguţ, nu ? - şi eu care credeam că ne-am şi separat...) numai şi numai din pricina lui Lulu, care-i o securistă intrigantă. "Dacă n-ar fi fost ea, cu intrigile ei, nu ne-am fi certat", zice;

b. După ce repun pe şine: este vorba de cartea mea distrusă de Liiceanu - ea acceptă: "Da, băi, ai şi tu dreptate - cu cartea...". Numai că eu nu mai am ce face cu "ai şi tu dreptate", acum, după trei (3) ani de...nedreptate.

Luni 30 septembrie 1996

Ieri şi alaltăieri am lucrat la punerea în Word a **Alfabecedarului.** Azi am tras un exemplar în *Times* (12 /323 pagini). Asta în vederea trecerii pe aici a lui Galaicu-Păun şi a Irinei Nechit.

OCTOMBRIE 1996

Marţi 1 octombrie 1996

Ieri am primit scrisoare de la C.M. Spiridon şi numărul pe septembrie al *Convorbirilor literare.*

Scrisoarea zice că autorul a primit **Sabina,** a citit-o, a plăcut-o. Urmează să primească şi **Roman intim** şi să vază

(presupun că între timp a şi primit, prin Ceia). Mai zice că **Sabina** ar putea fi editată în acest an - dacă-i trimit discheta. În aceeaşi situaţie (dischete) ar putea scoate şi **Roman intim**.

Mai spune că nu colaborează cu basarabenii: prea lenţi, neparolişti.

Totodată, publicând răspunsurile la întrebări - şi **Către compatrioţi** - îmi propune o rubrică. Am început să mă gândesc (şi chiar să încep) ceva în legătură cu înjurătura.. Să văz ce va ieşi.

Marţi 2 octombrie 1996

Azi am împlinit 61 ani. Am trecut în al 62-lea.

M-au felicitat - în afară de Ana şi de Filip - la domicil' - Angela Goma de la Orhei, Dinu Mihail de la Chişinău şi Ştefana Bianu.

Tot azi am scris **Scrisoarea deschisă** către Gabriela Adameşteanu. Cca 8 pagini convenţionale.

Dinu Mihail mi-a spus că azi-dimineaţă îl întâlnise pe Galaicu-Păun - la Chişinău. Ca să vezi: eu îl aşteptam aici, la Paris, după cum promisese - ar fi urmat să vină cu Irina Nechit. Pregătisem pentru ei un exemplar din **Alfabecedar**...

Miercuri 3 octombrie 1996

Întâi am scris: joi 3 octombrie - nici acum nu sunt sigur ce e.

Ieri a fost Condiescu pe la noi cu două butelci de alb - minunat. Altfel îi (ne) merge prost cu lucrul.

Azi i-am telefonat lui Hanelore de ziua ei.

Vineri 4 octombrie 1996

Am greşit când... am corectat: ieri a fost joi (3).

Am mai imprimat exemplare din **Scrisoare** către G. A. şi am trimis:

1. G. Adam. (*22*); 2. *Ziua;* 3. *Basarabia;* 4. Dinu Mihail; 5. Rodica Vasilcan; 6. *Familia;* 7. *Vatra;* 8. *Timpul;* 9. Laszlo; 10. *Românul liber* .

Totodată am cumpărat timbre. Ciudat: fiecare plic (conţinând trei file de 80 gr/mp) a costat 7 franci!

Seara: am fost să mă întâlnesc cu Ştefana. Era şi Filip - care s-a întristat: n-o să putem scaneriza (încă, sper...).

Împreună am fost la biserică, ne-am împărtăşit. Am participat la dezbaterea pe marginea celor trei propuneri de apel adresat electoratului român. Furtunoasă. Sper ca Filip să nu fi fi fost nici speriat, nici dezgustat de naţia noastră cea tricoloră.

Am pontat imprimanta: 28.811 pagini. Am să schimb tonerul de acum cu unul aproape epuizat: să-l termin pe acela, apoi să revin la acesta - când va fi terminat, atunci să redeclanşez numărătoarea cu celălalt, plin.

Duminică 6 octombrie 1996

Zi grea, cenuşie (deşi meteorologia zice dimpotrivă). Am scris lui Cibotaru (ministrul culturii de la Chişinău), cerându-i cărţi editate acolo.

Ieri am primit invitaţie la un colocviu cu Revoluţia Maghiară. La Senat, luni 28, marţi 29 octombrie.

Şi PEN Clubul anunţă acest eveniment.

Mâine trebuie să mă duc la CAF. Cu o siguranţă-de-mine de...Ecleziast.

Joi 10 octombrie 1996

Luni şi marţi: zile pierdute făcând coadă la CAF - fără rezultat: a trebuit să se ducă Filip ieri, să piardă şi el o zi. Rezultat: pe jumătate. Filip are peste 20 ani, nu mai este à charge.

Ieri m-a surprins un telefon de la Geta Dimisianu: că editura ei, Albatros, vrea să-mi publice "o carte"...

Pe dată am spus: "Numai una ?" Dar a doua întrebare a fost: "De unde ai bani ?" N-a vrut să-mi divulge marele-secret-mare. Am zis: "Nu pot primi să fiu publicat cu sprijin Soros - fiindcă sunt autori şi mai... nepublicaţi decât mine, ajutoarele să meargă spre aceia; nu accept în ruptul capului să fiu publicat cu bani provenind de la Cotroceni ori din altă sursă guvernamentală". A negat cu străşnicie că banii ar proveni "de la guvern, ori de la Cotroceni".

Am mai discutat "detalii": ce carte îi dau: Am zis: **Alfabecedarul.** I-am dat numărul de telefon al lui Lulu, ca să vază marfa, în prima ei înfăţişare.

De unde are bani ? Am aruncat o nadă (a refuzat-o, cu indignare): i s-a aprobat constituirea acelei edituri concurente Fundaţiei lui Buzura - pentru care militaseră atât de vajnic Breban şi Ţepeneag...Dacă bănuiala mea se adevereşte, atunci Geta Dimisianu n-are să-mi mai telefoneze cine ştie câte alte cincinale - şi nici pe Lulu n-are să o caute.

Văzând şi... verificând.

Mi-am făcut o notă bio şi alta biblio - pentru CNL (Dominique): poate că iese ceva.

După miezul nopţii: nu pot dormi. Lulu spune că Geta Dimisianu a telefonat şi au fixat întâlnire. În continuare, sceptic, fiindcă a refuzat să spună de unde are bani. În fapt, bănuiesc: nu are, nici n-o să aibă: i s-au promis, pentru a face vâlvă printre cei cu gura mare şi a-i momi cu publicatul. Nu-mi iese din cap "complotul" lor (altfel cultural!) de astă-primăvară. Nu, nu: nici o şansă să mă publice Geta - şi cu ce - cu **Alfabecedarul**! Presupun că până la alegeri are să bântuie cu telefonul, întreţinând maioneza - dând de înţeles că îşi alcătuieşte portofoliul... P'ormă...Om mai vedea noi...

Azi m-am re-re-re-apucat (ar fi trebuit să scriu 6 re-, azi a fost al 7-lea) de textul cu Petru Dumitriu. Am făcut vreo două pagini: slabe-foc. O să văd mâine.

Azi am primit invitaţii la Mairie de Paris pentru 23 octombrie: Ungaria organizează aniversarea a 40 ani de la Revoluţie.

Vineri 11 octombrie 1996

Am terminat textul cu Dumitriu - **Canalia canală** se cheamă. Am imprimat câteva exemplare, am trimis trei...Mă uit cam cu grijă la timbrele rămase.

Am primit scrisoare de la Laszlo: involuţie supărătoare, am impresia că îmi trimite scrisorile de la începutul relaţiei noastre epistolicole.

Luni 14 octombrie 1996

Am trimis două exemplare din **Canalia.** I-am răspuns lui Luca Piţu. Am primit ieri o lungă (trimestrială) scrisoare de la Ilişoi. I-am răspuns.

M-a apucat, aşa, o nebunie: să bat la ordinator **Ostinato.** Am nevoie de trei luni. Greu, greu...

Ilişoi mi-a scris că Monicii, la Bucureşti, în vară, au vorbit frumos de mine ("de parcă ar fi fost pregătiţi să răspundă la asemenea întrebări"), dar zicând că în vol II al **Jurnalului** îi vorbesc de rău pe ei... Mde! Nu doar în volumul II...

Am scris vreo cinci pagini din intervenţia mea la Ungaria. Nu sunt mulţumit cum a ieşit până acum.

Marţi 15 octombrie 1996

Mi-a scris Cistelecan: cică el a fost de vină în accidentul de maşină. Mai rar automobilist să fie atât de autocritic.

Plouă, plouă pe la noi.

Am făcut 15 pagini din **O**. Scriu după carte (am dezlipit fascicolele. Dactilograma pe care o am este... depăşită.

Miercuri 16 octombrie 1996

Am terminat **Ungaria.** 6 pagini în 14.

Meray mi-a telefonat de la Budapesta: Recognita + LEP costă cca 500 DM. La asta mai trebuie socotit scanerul, cca 2.000 F.

Deocamdată aveam alte - urgentissime - nevoi.

Joi 17 octombrie 1996

Filip a început traducerea **Ungariei.** Merge bine.

Să vedem: cum supraviețuim până în 25, azi fiind abia 17...

Lulu, prin Ana: **Jurnalul** apare-apare - "e în lucru". Așa să fie.

A telefonat Gh. Ierizan de la Chișinău. Că acum e la editura Cartier. Și că dacă le dau voie să publice **Unde am greșit** și **Dialog monologat**. Bineînțeles.

Sâmbătă 19 octombrie 1996

Ieri am fost la alt medic - i-am uitat numele. Duret nu mai este la Notre-Dame de Bon Secour. L-am întrebat pe uitat de Duret - nu știe. Nimeni nu știe, se desființează toate serviciile cu excepția maternității - dar se înființează geriatria. Uitatul mi s-a plâns - el mie, mai mult de jumătate de ceas - de ceva de neînțeles pentru mine: omul era îngrijorat pentru soarta sa (urmează să plece și el, s-a desființat postul), dar cred că e și ușor prosticel. A apucat să-mi ia tensiunea (8 cu 14) și să-mi copieze (cu greșeli, în defavoarea mea) rețeta de la Duret.

Duminică 20 octombrie 1996

Aseară mi-am adus aminte că trebuia să notez ceva - am uitat. Nici acum nu-mi aduc aminte.

Miercuri dimineața am întâlnire cu Papilian la RFI. Vrea să facem un "portret". Tot miercuri - seara, la orele 19 la Primăria Parisului (tot pentru **Ungaria**).

Mâine, luni, mă duc la asistenta socială. E lung drumul până în 25 (vineri!).

Luni 21 octombrie 1996

La asistentă s-a dus Filip - el are carte orange.

Greu, greu.

Miercuri 23 octombrie 1996

Azi: patruzeci de ani de la Revoluţia Maghiară.

Dimineaţă am fost la RFI. Papilian mi-a făcut o emisiune ("portret") de vreo 50 minute înregistrare şi o alta, de 3 minute despre Ungaria.

Diseară ar trebui să mergem la Primărie unde am fost invitaţi - n-o să ne ducem: obosiţi, nu avem bilete de metro...

Joi 24 octombrie 1996

Aseară mi-a telefonat de la Chişinău Dinu Mihail. Mi-a citit (în ciuda protestelor) articolul lui despre mine. Ilişoi tot nu i-a dat ce i-am încredinţat - pentru a-i transmite lui Dinu Mihail..

Sâmbătă 26 octombrie 1996

Pe măsură ce ne apropiem de data colocviului, sunt tot mai nesigur, tot mai neliniştit în privinţa textului meu despre Ungaria '56. Poate că, după prima zi - în care nu intervin - o să mă clarific.

Filip lucrează cu Ion Condiescu. Lulu se internează azi pentru o operaţie: apendicită.

Luni 28 octombrie 1996

Azi începe colocviul Ungaria, la Senat. Mâine dimineaţă va fi intervenţia mea. Am dres textul, eliminând preţ de o bună pagină. Pentru întâia oară mi-am pus întrebarea: Spun adevărul, chiar atunci când mă aflu dinaintea unora care mă iubesc ? Şi cărora le sunt îndatorat ?

Ca să am conştiinţa împăcată (?) am dus textul sâmbătă la Catherine Durandin. Abia aşteptam să-mi spună ceea ce aşteptam de la mine să-mi răspund...

Ieri am început un text - cel recomandat Catherinei, ca să poată ieşi din depresiune: "**Nu înţeleg**..." Am scris primele

rânduri, ca pe o pălărie pusă pe un scaun, ca să semnalez că este al meu...

Miercuri 30 octombrie 1996

Ieri mi-am zis şi eu poezia. N-a fost deloc o reuşită: ba, dimpotrivă. Nu înţeleg de ce n-am citit textul - l-am zis de-a oralulea - şi n-a ieşit bine. Asta este impresia-convingere a mea, fiindcă alţii m-au felicitat...

Nu ştiu dacă mai am timp să trag concluzii, însă cu mine aşa este: de fiecare dată când încerc să nu spun tot adevărul (sau ceea ce cred eu a fi adevăr) iese rău. Sau: nu iese bine.

Joi 31 octombrie 1996

Ieri mi-a telefonat cineva de la Iaşi (nu i-am reţinut numele: m-a trezit din somn), din partea unei edituri (Phoebus?)*, spunându-mi că a văzut la Luca Piţu **Unde am greşit** şi, dacă nu-l publică nimeni, vrea el să-l publice. I-am spus că e promis Nemirei, dar că Ceia are alte trei cărţi - să aleagă.

Lulu a ieşit din spital, fără operaţie: cică nu e apendicită... Era de bănuit.

Ieri am scris la ordinator o singură pagină din **Ostinato.** Azi aceeaşi cantitate...

NOIEMBRIE 1996

Sâmbătă 2 noiembrie 1996

Azi Filip a împlinit 21 ani. A sărbătorit aniversarea, ca pe la noi: muncind. Dealtfel şi mâine are să lucreze.

Pentru că tot s-au făcut 40 ani de-atunci: tare aş mai scrie despre securişti. Chiar dacă am scris de fiecare dată când am

* Nu: Fides

avut prilejul - parcă aş scrie un text numai despre asta. Pornind de la "Fără violenţă!" a lui Buzura, trecând la "Toţi am colaborat - mai mult sau mai puţin" a lui Breban, ajungând (deocamdată) la "reconcilierea naţională" a Pleşului. Să nu uit: comunicatul comun Manolescu-Roman în care se îndeamnă ***să se treacă peste faptele*** Rómanului...

Marţi 5 noiembrie 1996

Am fost atât de obosit zilele acestea (sunt, în continuare) încât n-am notat un lucru demn de luat în seamă:

Aşadar, ca să fiu "drăguţ" cu ungurii, am acceptat să-mi diluez intervenţia. Aşa am făcut-o - în scris: am suprimat nişte pasaje. Numai că la Senat n-am citit textul, am vorbit liber. Şi, vorbind liber, am "zis" şi pasajele anterior suprimate.

Învăţătură: orice-aş face, nu poci pentru ca să minţ - fie şi prin omisiune. Nu văd în asta vreo virtute, ci, cum am mai spus: comoditate: e mai lesne să spui adevărul, ca să nu fii obligat să ţii minte tot felul de minciuni.

Şi Ana grozav de obosită. Nu ştiu dacă o să ne venim în fire vreodată.

Aseară a telefonat "o jurnalistă: Doina Jela (?)": că ea scrie o carte şi vrea să ştie ce s-a petrecut în '56. I-am recomandat să citească ce s-a scris despre acel moment. A răspuns că...nu s-a scris nimic. I-am spus că nu se poate să nu se fi scris (în România) despre un moment atât de semnificativ. A repetat: nu s-a scris nimic.

Acum ce fac eu ? Una din două: ori s-a scris, dar jurnalista nu are ştire de scrieri - ori chiar nu s-a scris. Înclin spre ultima.

Sâmbătă 9 noiembrie 1996

Ieri a fost pe aici Doina Jela. A repetat: în afară de cărţile şi interview-urile mele, precum şi de interview-ul lui Horia Popescu "nu există nimic scris, în România". Am zis că poate nu ştie ea chiar tot ce s-a publicat - a repetat: a

cercetat în biblioteci, în colecții de presă: ***nu s-a scris nimic despre '56, în România.***

Să fie de conceput ? Când îi pişcasem pe memorialişti (I. Vianu, Matei Călinescu, Breban, Manolescu), le reproşasem memoria selectivă - în sensul că nu voiau să vorbească despre acest **Moment,** ruşinos pentru ei; *or, ei chiar uitaseră*! Să fie de conceput ? Încă nu pot crede. Nu-i văd pe cei amintiți să se simtă într-atât de...culpabilizați (de inacțiune; de dezerțiune), încât să alunge din memorie un astfel de episod. Mai degrabă s-a petrecut cu ei ceea ce se petrece cu "poporul": nu ține minte decât ce-i place; decât ceea ce nu-i tulbură somnul - şi aşa tulburat.

Alaltăieri am primit de la...Academia Română (Vicepreşedinte, scria de mână, pe plic, sub Cacademie) un chestionar ca din partea **Caietelor Critice** - dar nici un nume de persoană, de parcă această publicație ar fi făcută de anonimi şi ar publica numai anonimi.

Cum sunt formulate întrebările-teză - deja altă mâncare de peşte: de parcă ar fi fost redactate de însuşi Eugen Simion.

Numai că...datată 16 octombrie, a fost pusă la poştă în... 28 octombrie - şi mi-a ajuns în mână taman la 7 noiembrie!

Joi 14 noiembrie 1996

În lungul week-end am scris răspunsul la **Caietele Critice, Înjurătura II** - le-am trimis. Ieri am scris **Înjurătura III** (Manolescu), am multiplicat-o, n-am trimis-o încă.

Marți 19 noiembrie 1996

Am fost prins zilele astea cu alcătuirea unui volum de publicistică, până la urmă i-am zis: SCRIITORALE (inițial: SCRISÙRI), începe cu Generale, continuă cu Electorale, cu Polemicale şi sfârşeşte cu, cu ce oare ? cu Epilogale.

Azi se fac 38 ani de la bătaia încasată la Gherla de la frații Şomlea, Istrate, Todoran - şi, desigur, de la Goiciu. A fost în 19 noiembrie, cu două zile înainte de liberare...

Azi am ieşit să fac nişte fotocopii, să depun scrisori - am trecut şi prin piaţă. Domnule! Era ca pe la noi: frigulean, cu o fulguială rece, nisipoasă - o plăcere soră cu extazul acela! Ciudat: sunt un friguros, dar m-ar bucura nesfârşit un geruleţ (pe la năsuleţ), cum mă alintam singur, copil fiind, nămeţ' cutreierând...

Miercuri 20 noiembrie 1996

Aniversare: 19 ani de când am plecat de-acasă - în fine: de la ultima: România.

În (foarte strânsă) legătură cu ce am scris mai sus: dintre amicii cu care am avut contacte după alegerile din 17 noiembrie, Paul Barbăneagră este extrema dreaptă - zic şi eu aşa, fără nici un gând rău...: entuziasmat, spune că aştepta asta de o viaţă întreagă... Îi aduc aminte că, de când îl cunosc (din 1972), îl ştiam ca pe "ăla care vrea să se-ntoarcă pe tanc, la Bucureşti". Îmi răspunde că să las, mă! În fericirea lui, a uitat oportun că victoriosul a rămas în legături subterane - nici măcar...cu Măgureanu (lasă, mă!) şi, după ce-mi joacă scena antisemitului căsătorit cu o jidoavcă ("Eugen Mihăescu trebuie să fie jidan!"), nu se opreşte la Roman, trece şi el peste contradicţii, îmi ţine un curs de cum -trebuie- să- fie- un- om-politic... Acum ce face el: aşteaptă ca "ai noştri" să ne cheme...- dar mai întâi să ne restituie tuturor exilaţilor cetăţenia română. Nu a rostit limpede, dar am simţit: e plin de iluzii, băiatul Barbă; îşi imaginează că "ai noştri" numai la asta se gândesc - zi şi noapte -: cum să facă ei să ne cheme, să ne restituie, să ne ofere...

Am luat-o peste bot în ianuarie '90, cu "colegii de breaslă": şi eu aşteptam... Mi-a căzut greu constatarea că ei, nu numai că uitaseră s-o facă, prinşi cum erau cu revoluţia - mă gândeam la două persoane: Dan Petrescu, ministru, Dinescu, preşedinte al Uniunii (başca Paleontologu, ambasador aici, la Paris), dar nu voiau! Că nu le ajungea lor, cum să mai invite şi pe alţii la împărţeală!

Aşa că de astă dată, nu mişc nici un deget. Gândindu-mă că, la urma urmelor, eu sunt un mare favorizat de soartă: sunt scriitor - eu am ce face, chiar dacă nu sunt... invitat la festin.

Joi 21 noiembrie 1996

Încă o aniversare: 38 ani de când m-am liberat de la Gherla. Păcat că nimeni nu vrea să publice **Lăteşti** - atâta cât este scris...

Vineri 22 noiembrie 1996

Ultima aniversare din această lună. Tot n-am pregătit dischetele pentru *Timpul*. Filip e atât de ocupat şi de obosit...

Sâmbătă 23 noiembrie 1996

Prima zi fără aniversare...Sper ca azi să pregătim dischetele - pentru luni...

Trezire extrem de neplăcută. Sunt un om bătrân - iremediabil. Nu se mai poate face nimic - cu mine, din mine...

Ce se mai poate face ? Nu mare lucru: doar să scriu aşa cum am scris până acum, aşa cum îmi vine la... gură, fără a încerca să "mai încerc şi altfel". Nu neapărat pentru că această cale ar fi bună, ci pentru că e singura cunoscută.

Prostul de Ţepeneag: dă un interview lui Pecican în *Vatra* nr. 8... Zice că **Ostinato** şi **Din Calidor** ar fi cărţi bunicele, dar după aceea am scris numai cărţi proaste... Nu-şi mai aduce aminte titlurile, dar zice. Probabil că impresia proastă despre **Arta refugii** i-a fost transmisă de Paruit. Atâta a vorbit de rău Alain această carte, încât Ţepeneag n-a mai fost nevoit s-o citească, i-a ajuns "lectura" amicului. Deşi, dacă ar fi aplecat urechea la amică...Ori să-şi fi întors părerea pe cealaltă parte însăşi prefaţatoarea **Artei refugii** ? Hoţul cu un singur păcat...

Acum este ora şase (dimineaţa, se-nţelege, la cealaltă sunt gata-stins).

Mă duc să mai fac câte ceva la Universitatea din Orhei.

Luni 25 noiembrie 1996

Azi am expediat lui Spiridon, pentru *Timpul* trei dischete cuprinzând **Sabina, Roman intim, Bonifacia** şi **Scrìsuri.** Să vedem dacă or să fie folosibile (am oarecari îndoieli).

Miercuri 27 noiembrie 1996

Plouă plouă plouă (fără virgule, făr-de 'oaie).

Ieri am scris o scrisoare adresată lui Cangeopol - în legătură cu articolul lui din *Lumea liberă*, cel în care i-i recomanda lui Constantinescu pe doi "patrioţi": Pacepa şi Goma... Am scris-o, dar astă noapte (pe când dormeam) am luat hotărârea să nu o trimit. La ce bun ?

Azi am primit scrisoare de la Ardelean. Cică el s-a bucurat 3 zile. Domnule, cum nu sunt eu chiar singur...

Am copiat din **Gherla** vreo 15 pagini. Merge extrem de greu: am doar copia a 2-a pe foiţă (cea pe care o mâzgălise - cu drag - Raicu, citind-o). Nu cred că o dau gata până la sfârşitul anului.

Joi 28 noiembrie 1996

Încă o zi grea. Apăsătoare.

Am dactilografiat **Gherla** până la pag. 19 (original la maşină de scris). Am tras câteva exemplare din **Scrìsuri** şi din **Unde am greşit?**, dar numai lui Ion Ghica i-am dat o pereche, din toţi, deci din comitetul bisericesc (la care am participat).

Sâmbătă 30 noiembrie 1996

A murit Take. A murit astă noapte, fără să zică nici miau.

Am rămas şi fără el, după plecarea lui Cazimir.

DECEMBRIE 1996

Joi 5 decembrie 1996

M-am uitat în urmă, în jurnal, ca să aflu când m-am apucat să copiez **Gherla**. Probabil prin 21 noiembrie (la dubla aniversare: în 1958: liberarea din închisoare şi în 1972: începerea scrierii a ceea ce avea să devină **Gherla**). Până acum am copiat până la pagina 54 (dactilograma). Încă n-am ajuns la jumătate.

Avem necazuri, în continuare.

Alaltăieri mi-a venit scrisoare de la Scorţanu. I-am scris. Ieri mi-au venit *Convorbiri literare* - dimineaţa, *Vatra* nr. 9, seara. Amândouă publică **Canalia canală.**

Are să trebuiască să refac bibliografia.

Sâmbătă 7 decembrie 1996

Am ajuns la pagina 65 a mss-ului. Cred c-am atins jumătate.

Ieri mi-a fost rău, rău. Nici azi mai bine. O sfârşeală soră cu ea. Mie, acum, până şi somnul mi-e moarte.

Am scris un fel de prefaţă la **Gherla** - i-am zis **Pledoarie.** Am nevoie, şi o să am - de pledoarie. De la textul neterminat al lui Podoabă din *Vatra* (prin februarie), n-am mai auzit de vreun text în care să se scrie despre ale mele. M-am uitat prin *Familia:* scriu despre ei, între ei. Or, eu, orice-aş crede, nu-s de-al lor, în care caz, de ce să strice hârtia ? Unde mai pui că sunt şi înjurăturnic, nici nu ştii de unde-ţi sare necazul...

Luni 9 decembrie 1996

Am avut un vis...

Cu Iliescu n-am avut vreodată, nu l-am visat niciodată. Şi uite că pe Constantinescu l-am visat în "maniera" lui Ceauşescu. Nu Constantinescu "era" Ceauşescu. Doamne-fereşte, ci eu, în vis, mă puneam în situaţii - mai pre-

cis: în stări - asemănătoare celor din *visele cu* Ceauşescu: parcă îi solicitam ceva (nu mai ţin minte ce, probabil o favoare!), iar el mă refuza cu destulă brutalitate. Însă ceea ce m-a făcut să mă trezesc plin, copleşit, încărcat de ruşine: eu îi pâram, denunţam, turnam pe cineva lui Const. - iar el mă trimitea la plimbare!

Insuportabil!

Până ieri am copiat 71 pagini din mss = 105 la 16. Dacă sunt cuminte, termin până la sfârşitul anului. Cu toate că îmi vine din ce în ce mai greu. Din ce în ce mai greu. Am însă o mare consolare: scrisul. Când scriu, nu mai simt cum mă împuţinez.

N-am găsit alt termen: neieşind, neconfruntându-mă cu alţi oameni decât cei din familia mea, nu am prilejul să fac gafe: uitări, de pildă. Şi, la urma urmei, memoria nu mi-am pierdut-o. Numai că, în anume cazuri mă rezem fără precauţii pe ţinerea-de-minte - şi o tropez!, cum spunea Horia Popescu. Iată: scriind "prefaţa" **Gherlei,** am zis că prima variantă a fost scrisă în câteva zile. După ce am scris-o bine-bine, am luat manuscrisul de origine; chiar filele de hârtie scrise de mână atunci şi păstrate pe timpul "absenţei" la Monici. De început, începusem cum zisesem, dar de terminat prima variantă: în 29 decembrie (1972)!

Miercuri 11 decembrie 1996

Şontâc-şontâc, până la 108 pagini (de ordinator) - mai rămânând ceva mai puţin de pe-atâta.

Mi-a trimis Laszlo o fotocopie după o carte ce "tratează" despre interdicţiile cărţi-autori în biblioteci. Mi se pare cusută cu aţă albă.

Mi-a mai trimis un text al lui, protestând pe lângă G. Adameşteanu (că nu mi-a publicat scrisoarea din 2 oct). De asemeni un text al lui Florin Gabrea - în favoarea mea... A fost o mare surpriză.

Ieri (alaltăieri, de asemeni) şi azi: zile de iarnă: frig, ceaţă, întuneric. Şi când mă gândesc că suntem abia în 11... Încă zece zile lunge, dar mai ales late..., până la solstiţiu...

Duminică 15 decembrie 1996

Vineri spre sâmbătă mi-a fost foarte rău. O răceală din aceea nebună, plină de gândul răzbunării - ce zice ea:«A. te-ai vaccinat împotriva gripei, o să-ţi arăt că mai putem face câte ceva ca să-ţi fie viaţa amară...»

Aşa stând lucrurile, n-am lucrat nimic - am ajuns până la pagina 98 dactilograma din 73. Sper să termin înainte de Anul Nou.

Marţi 17 decembrie 1996

Ieri am copiat o singură pagină (în 24, deci şi jumătate de pagină) şi am abandonat. Tot rău. Azi, la zece, mă duce Ana la doctor.

Miercuri 18 decembrie 1996

Ieri - vrasăzică - am fost la doctor (-iţă). Bronşită, cică. Mi-a făcut radiografie - s-a confirmat. Mi-a dat antibiotice pentru şase zile.

Tot ieri am primit scrisori de la Luca Piţu - mi-a trimăs o tăietură cu unul cu prenumele de Ceauşescu: e cioban pe lângă Eş. De asemeni, un atac al lui Foarţă contra Petru Dumitriu (şi dacă mă înşel ? - n-ar fi de mirare - de când cu tusea asta mi s-au clătinat creierii - oare ce ar face poetele cerebrale pe timpul unei bronşite: mai scriu ele poezie creierală?).

Altă scrisoare de la Laszlo. Are impresia că a fost plagiat de Cesereanu şi de Petreu. Aveam textul. M-am uitat, n-am observat aşa ceva. Am încercat să-l liniştesc - e îngrijorător, când vezi plagiatori ai tăi peste tot.

Vineri 20 decembrie 1996

N-am mai primit veşti de la Spiridon - ar fi trebuit să-mi scrie (ba chiar telefoneze): cine ştie ce scuză are să găsească.

Nici "băietanul" lui Pițu nu dă semne că ar fi primit ceva de la mine.

Tot bolnav.

Mai am de copiat vreo 10 pagini de mss.

Sâmbătă, 21 decembrie 1996

Am terminat de copiat **Gherla**. Acum este ora 15.

Deci, dacă am început în 21 noiembrie... Şi se pare că aşa a fost.

Sunt fericit că am terminat - dar sunt nefericit (că am terminat...)

Marți 24 decembrie 1996

Am terminat de corectat **Gherla.** Am imprimat două exemplare.

Dorm prost noaptea. Agitat. Am şi de ce. Necazuri.

Deci am terminat **Gherla** şi simt un mare gol. Necazul fiind că nu am nici energie să mă apuc, acum, imediat de altceva.

Să vedem, poate câştigăm la loterie.

Miercuri 25 decembrie 1996

Ce mai lipsea: de Crăciun, Ion Condiescu să-l (...)pe Filip!

De asta nici n-a vrut să urce - l-a chemat pe Filip în stradă - azi dimineață zisese că are să vină cu o şampanie, cu ceva bunu-bunu... Şi, uite!.

Nu-mi imaginam aşa ceva - Condiescu să-l (...)pe finu-său!

Joi 26 decembrie 1996

Au să ne omoare - ăştia. Se țin de capul nostru, nu ne lasă să respirăm. I-am tot telefonat OPACE-ei, negăsind-o, i-am scris. Să vedem ce căcat iese şi din scrisoarea asta.

Vineri 27 decembrie 1996

Ar fi Sfântul Ştefan. Văru-meu Goma de la Ciocâlteni-Orhei, Fănel Davidescu de la Ploieşti-Constanţa.

Filip şi cumpărat scanner. Umax S-6E. L-a instalat aseară şi a chiar lucrat o fotografie după un desen de-al lui. Măcar atâta bucurie. El ne-a dat 400 franci.

În zilele astea nenorocite, printre "spărturi" îmi veniseră câteva zdrenţe de idei pentru niscai articole viitoare - dacă mai există viitor pentru aşa ceva. Din nefericire, hărţuit pe de o parte, pe de alta voind să mă gândesc la altceva - ca să nu mă mai gândesc la *aceea* - am uitat. O să-mi reamintesc eu.

Voiam să scriu despre noţiuni aparent stăpânite de toată lumea: ***disidenţă, samizdat, exil, sertar***... însă nu ştiu care le va fi soarta - şi unde să le public ? *Vatra* s-a încoţopenit cu **Dialog**-ul. *Conv. lit.* n-a publicat ultimele două "înjurături"(din trei...). Asta-i dificultatea.

De adăugat: **literatură mărturisitoare** (Borbély cel deştept).

Doar dacă aş face... autoeditare, în sens propriu - dar, vai, fără a intra în samizdat.

Am să încerc chiar azi. Chiar acum.

NB: Am şi început.

Sâmbătă 28 decembrie 1996

Adineauri mi-a telefonat, de la Iaşi,Ilişoi: că Cezar Ivănescu a scris o carte cu Mioara Cremene (!), iar într-un interview a declarat că "Goma este un laş, pentru că nu declară cine l-a arestat atunci..." - mai mult şi mai limpede n-am putut smulge de la Ilişoi. Tot el mi-a spus că a fost de curând la Chişinău, unde a văzut ceva cu mine la TV (probabil ceva de la Die).

Am scris vreo şase pagini din intenţia mărturisită ieri. Ca de obicei: se lăţeşte, se lăţeşte...

Frig. frig. Au murit câţiva francezi, 20 români.

Seara: Din ce în ce mai frig - afară. Ieri am ieşit de două ori şi am avut oarecare jenă (nedureroasă) la inimă. un fel de aritmie. Mă gândeam că frigul poate fi cauza. Da, şi el, dar mai cu seamă... ozonul (se pare că ieri s-au atins cote-record în regiunea pariziană). Oricum, aşa pretind ştiinţificii. Eu ştiu altceva: am îmbătrânit.

Duminică 29 decembrie 1996

Frig. Mai puţin ca ieri şi alaltăieri, dar frig. Am stat toţi trei în vizuină, la căldură.

Am început ce ziceam. Am scris vreo 6 pagini (în 14). Bunişoare.

Luni 31 decembrie 1996

Am mai dat la spate un an. Greu şi acesta, lua-l-ar dracu! Să ne urăm ca cel ce vine să fie mai îngăduitor cu nişte pui de găină ca alde noi.

LA MULŢI ANI!

CUPRINS

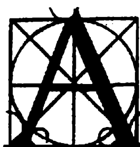

Redactor DORU OLTEANU
Tehnoredactor CONSTANTIN RUSU
Corector ILIANA BRAŞOVEANU
Tehnoredactare computerizată MONICA CREMENE

Apărut: 1998. Bun de tipar: 28.10.1998. Comanda nr. 3821.
Coli de tipar: 14,5. Hârtie: velină 60 g/mp. Format: 60x90/24.

Tiparul executat sub comanda nr. 80254
la Imprimeria „ARDEALUL" Cluj-Napoca
B-dul 21 Decembrie nr. 146
ROMÂNIA

SERII ŞI COLECŢII

ATHENAEUM -*Cărţi de referinţă ale gândirii filosofice româneşti şi universale*
Henri Bergson, ***Eseu asupra datelor imediate ale conştiinţei*** (trad. Horia Lazăr), 136 pg., 9.600 lei.
Fr. Nietzsche, ***Naşterea filosofiei*** (trad. Mircea Ivănescu), 128 pg., 15.000 lei.
Grigore Popa, ***Kierkegaard - Existenţă şi adevăr***, 288 pg., 30.000 lei

HOMO RELIGIOSUS *Cărţi de exegeză a fenomenului religios.*
Rudolf Otto, ***Sacrul*** (trad. Ioan Milea), 239 pg., 9.996 lei
Vladimir Ghyka, ***Ultimele mărturii*** (trad. Doina Cornea), 135 pg., 12.546 lei.
N. Steinhardt, ***Dăruind vei dobândi***, 310 pg., 28.000 lei
William James, ***Tipurile experienţei religioase*** (trad. Mihaela Căbulea) 512 pg., 33.000 lei.
Blaise Pascal, ***Misterul lui Iisus***, (trad.I. Milea), 130 pg., 19 000 lei
Gh. Calciu-Dumitreasa, ***Rugăciune şi lumină mistică***, 144 pg., 20.000 lei.
J. de Voragine, ***Legenda de aur*** (trad. L.Titieni), 184 pg., 25.000 lei

REMEMBER
Memorii, jurnale, epistolare.
N. Steinhardt, ***Jurnalul fericirii***, 439 pg., 33.600 lei.
Teohar Mihadaş, ***Steaua câinelui***, 214 pg., 9800 lei.
N. Mărgineanu, ***Amfiteatre şi închisori***, 244 pg., 6.800 lei

În curs de apariţie:
Paul Goma, ***Jurnalul unui jurnal***, 256 pg., 35.000 lei.
Paul Goma, ***Alte jurnale***, 464 pg., 48.000 lei.

DISCOBOLUL *Permanențele eseului*

Ion Simuț, *Critica de tranziție*, 230 pg., 4.692 lei.
Laszlo Alexandru, *Între Icar și Anteu*, 127 pg., 6.000 lei.
Sergiu Pavel Dan, *Fiul Craiului și Spânul*, 200 pg., 28.000 lei.
Marius Jucan, *Fascinația ficțiunii*, 208 pg., 25.000 lei.

BIBLIOTHECA ROMANICA
Autori străini despre literatura română; romanistică românească; studii și sinteze despre autori din spațiul romanic; eseuri pe teme de literatură romanică.

Rosa Del Conte, ***Eminescu sau despre Absolut***, (trad. Marian Papahagi), 356 pg.
Henri Jacquier, ***Babel, mit viu***, 276 pg..
Lucien Febvre, ***Religia lui Rabelais*** (trad. Horia Lazăr), vol. I, 256 pg., 6.500 lei.

POEȚI DE AZI
Colecția include prezențe lirice actuale aparținînd tuturor generațiilor .

Ion Vădan, ***Elegii din cariera de marmură***, 92 pg., 12.240 lei
Viorel Mureșan, ***Ramele Nordului***, 64 pg. 12.000 lei
Valeriu Anania, ***Poeme alese***, 160 pg., 35.000 lei